ACADEMIA ROMANA

SOCIETATEA SUB I. G. CARAGEA

DE

V. A. URECHIA
MEMBRU AL ACADEMIEĬ ROMÂNE

EXTRAS DIN
ANALELE ACADEMIEĬ ROMÂNE
Seria II. — Tom. XXIII.
MEMORIILE SEOȚIUNII ISTORICE.

BUCURESCI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL
Furnisor al Curții Regale
16, STRADA DÓMNEI, 16
1901.

www.dacoromanica.ro

SOCIETATEA SUB I. G. CARAGEA

DE

V. A. URECHIĂ
Membru al Academiei Române.

Şedinţa de la 20 Octomvrie 1900.

Domnilor Colegĭ,

Pe basă de documente inedite v'am vorbit despre biserică, despre şcóle şi cultura publică, despre administraţiune şi justiţie şi despre starea finanţelor, cu aşezarea dărilor, în timpul domnieĭ luĭ Ioan G. Caragea, Domnul Ţĕrĭĭ-Muntenescĭ, de la 1812 — 1818.

Ca să completăm tabelul acesteĭ domniĭ, permiteţi-mĭ a vĕ presentà astădĭ un noŭ memoriŭ, prin care-mĭ propun, iarăşĭ pe base de numeróse şi necunoscute documente, să vĕ descriŭ societatea română din acéstă ţéră, considerată în tóte straturile eĭ şi din tóte punctele de vedere. Nu maĭ este permis a face Istoria Românilor numaĭ după cărţĭ şi documente externe. Convins de acésta, eŭ sprijin aserţiunile mele pe o serie bogată de documente interne inedite. Acel care se mulţumesce cu frase stereotipe în istoria naţională şi care nu are deprinderea lucrărilor documentate îmĭ va imputà, póte, o prea mare aglomerare de documente. Aceluia nu-ĭ destin eŭ lucrarea mea, căcĭ nu o póte înţelege, nicĭ aprecià.

CAP. I.

Ţĕranul încă este un factor din societate, orĭ cât fie el de căḑut şi de neconsiderat sub domnia luĭ Ioan Caragea. Care este dar situaţiunea ţĕranuluĭ sub acéstă domnie?

In manifestul adresat ţĕrĭĭ la începutul domnieĭ, Caragea ordonase ispravnicilor să adune pe toţĭ bătrînĭĭ şi fruntaşiĭ din sat, la anumită

www.dacoromanica.ro

ḑi, să le cetéscă acel manifest în care promiteà locuitorilor în genere de a nu îngăduì cea maĭ mică năpăstuire nicĭ cel maĭ uşor jaf. (1)

Ca tóte programele politice minţià şi manifestul nouluĭ Domn, căcĭ în practică altmintrelea eşì lucrul decât el promisese în manifest. Ce-ĭ dreptul, în primul an de domnie, ţĕrănimea, luând în serios manifestul, ce cu multă solemnitate li se cetise într'o anumită ḑi în fie-ce sat, începe a se jăluì nouluĭ Domn în contra mânăstirilor, arendaşilor saŭ moşierilor, pe moşiile cărora îşĭ daŭ claca.

Dintre primele procese de acéstă natură, din 1813, sunt acelea în carĭ ţĕraniĭ după moşiĭ mânăstirescĭ reclamă să nu li se aplice *pontul* în totalitatea luĭ, ci eĭ să deà ḑilele de muncă şi dijmă, după speciale învoelĭ anterióre. Aşà sunt procesele următóre:

a). Locuitoriĭ din satul Cozia, carĭ se jăluesc în contra egumenuluĭ schituluĭ Cozieĭ, că le iea dijmă peste obiceiul ce eĭ aŭ avut. Eĭ cer să deà numaĭ ḑeciuélă din porumb după vechiul lor obiceiŭ, dar Domnitorul, pentru că dînşiĭ nu presintă o învoélă anterióră, în scris, îĭ obligă la pontul legiuit, adecă la claca de 12 ḑile pe an, în 4 anotimpurĭ câte 3 ḑile, la dijma porumbuluĭ de pogon câte 8 baniţe cocolóşe orĭ 4 baniţe grăunţe, iar pentru dijma fînuluĭ, din livedile curăţite de locuitorĭ, să deà din ḑece una şi să nu fie egumenul volnic de a le luà de sub stăpânirea ţĕranilor. Asemenea să fie datorĭ ţĕraniĭ din 10 pruni a da 1 mânăstiriĭ şi câte 2 oca de fasole la pogon, după cuprinderea aşezămîntuluĭ ce aŭ făcut cu egumenul în anul trecut. (2)

b). Nu numaĭ proprietăţiĭ eraŭ ţĕraniĭ datorĭ clacă, ci şi la uniĭ funcţionarĭ: aşà la vătafiĭ de plaiŭ:

Treĭ cărţi legate cătră ispravniciĭ Vâlceĭ i Gorj şi Mehedinţí, a supune şi pe bresle i némurĭ, mazîlĭ, scutelnicĭ şi poslușnicĭ a da claca cea obicĭnuită pe an acelor vătafĭ de plaiŭ, bez tagma bisericéscă şi boeréscă.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud...., sănătate. Fiind-că locuitoriĭ casnicĭ de prin plaiurĭ sunt datorĭ a da la vătaşi pe fieş-care an obicĭnuita şi legiuita clacă, şi dumné-luĭ Vel Vornicul de Ţéra-de-sus a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele că breslele de prin plaiurĭ, adecă némurĭ, mazîlĭ, scutelnicĭ şi poslușnicĭ şi preoţĭ nu s'ar fi supuind a rĕspunde la vătaşĭ acéstă clacă, de aceea poruncim Domnia-Mea, ca să îndatoraţĭ pe tóte breslele de maĭ sus arĕtate de a rĕspunde la vătaşĭ orînduita clacă, ca un drept al lor urmat din vechime şi păzit, afară numaĭ din tagma boeréscă şi a preoţilor după anaforaua ce ne-aŭ făcut părinţiĭ arhiereĭ i dumné-lor veliţiĭ boerĭ şi s'a întărit

(1) Veḑĭ tom. X, partea A., pag. 455 din Ist. Rom. de V. A. U.
(2) Veḑĭ actele în tom. X, partea II, din Ist. Rom. de V. A. U.

www.dacoromanica.ro

de Domnia-Mea, care apĕrare a preoţilor să bine facă cunoscut că este musaadeà cătră dînşiĭ. şi de urmarea porunciĭ să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele, şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1817, Iulie 31.

Cod. LXXXVII, fila 39 v.

Jalba luĭ State Pardalis, vătaful plaiuluĭ Hurezuluĭ din sud Vâlcea.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să îndatoraţĭ pe pîrâţiĭ de a fi următorĭ cu rĕspunderea dreptuluĭ jăluitoruluĭ întocmaĭ după coprinderea Domnescilor nóstre ponturĭ, ce sunt arĕtate în cărţile vătaşilor de plaiŭ.— (Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecată anaforà arĕt Înălţimiĭ-Tale, că din vechime s'a obicĭnuit ca toţĭ locuitoriĭ plaiurilor ţĕriĭ, atât birnicĭ cât şi bresle, să deà claca cea obicĭnuità la ceĭ după vremĭ vătaşĭ aĭ plaiurilor, şi jăluitorul dreptate avênd la cererea ce face, se va da luminată porunca Inălţimiĭ-Tale cătră dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ, să îndatoreze pe locuitoriĭ numituluĭ plaiŭ, birnicĭ şi bresle, să deà clacă la vătaful lor, iar aniĭ Mărieĭ-Tale să fie mulţĭ şi norociţĭ întru fericire. — 1815 Fevruarie 19.

Barbu Văcărescu Vel Vornic.

Cod. LXXVIII, pag. 415.

c). In Martie 1813, e judecata Divanuluĭ între mânăstirea Arnota din Vâlcea şi ţĕraniĭ şeţĕtorĭ pe moşia mânăstiriĭ. Egumenul se jăluesce că ţĕraniĭ nu se supun a-şĭ face claca şi a-şĭ da dijma, nepăzind nicĭ legăturile zapisurilor lor, nicĭ obiceiul pământuluĭ, atât la altele, cât şi la liveţile de pruni din carĭ fac rachiŭ pentru alişveriş. Domnitorul rînduesce afacerea în cercetarea ispravnicilor (1).

d). Locuitoriĭ din 3 sate: Copăceniĭ, Călinesciĭ şi Brăteniĭ, din jud. Argeş, refusă de a clăcuì 12 ţile pentru mânăstirea Cornetul, proprietara moşieĭ, căcĭ obiceiul lor a fost să deà numaĭ 6 ţile de clacă. Domnitorul Caragea obligă aceste 3 sate la clacă şi dijmă, după pontul legiuit, de óre-ce ele n'aŭ la mână o învoélă în scris pentru maĭ puţin (2).

e). După tânguirea consululuĭ rusesc Luca de Chiricov, că locuitoriĭ din Zimnicea nu se supun a rĕspunde *adeturile* moşieĭ la epistatul eĭ, Caragea dă ordin la 5 August 1813, să fie supuşĭ la pont locuitoriĭ cu forţa (3).

ţ). Locuitoriĭ din satul Domneştiĭ jud. Muscel cer ca episcopul de Argeş să nu le schimbe învoéla, care o aŭ din vechĭ cu mânăstirea,

(1) Veţĭ actele în vol. X, partea B.

(2) Idem.

(3) Idem.

www.dacoromanica.ro

de a nu clăcui decât câte 6 ţile pe an, fiind acesta aşezămîntul de la 1793 şi neschimbat maĭ mulţĭ anĭ. Representantul mânăstiriĭ pretinde că însişĭ locuitoriĭ aŭ primit să deà 8 ţile de clacă. Domnitorul curmă procesul hotărînd aceste 8 ţile de clacă, iar cele-lalte obiceiurĭ ale pămîntuluĭ să se urmeze întocmaĭ după vechia învoélă.

Să amintim că scăderea numĕruluĭ de ţile de clacă la sătenĭĭ de pe moşiile mânăstiriĭ a ordonat-o la finele secoluluĭ trecut Domnitorul Mavrogheni, care ţineà să-şĭ facă partisanĭ în popor, în ţĕrănime, în contra boerinĭĭ luĭ necuviincióse (1).

g). Ţĕranĭĭ după moşia Ciolănésca şi Slăvésca a Mitropolieĭ (jud. Teleorman) se tânguesc că li se cere de arendaş maĭ multe încărcăturĭ la obiceiurile pămîntuluĭ, ce din vechime le-aŭ avut. Eĭ cer să fie apĕraţĭ de clacă, care n'aŭ avut-o nicĭ o dată şi aŭ plătit numaĭ câte un zlot de vatră şi că, dacă sunt obligaţĭ la clacă, satul se risipesce. In tot casul ţĕranĭĭ cer să aibă *protimis* la arendarea moşieĭ. In 28 Aprilie 1814, Caragea recomandă ispravnicilor de judeţ afacerea împreună cu cererea de protimis.

h). Din documentul de la 12 Maiŭ 1814 se póte împrospĕtà în mintea lectoruluĭ tot şirul de îndatoririĭ, carĭ la data acésta se consideră ca legiuite pe spinarea ţĕranuluĭ, în privinţa proprietăţiĭ moşieĭ.

i). Procesul dintre epitropul caseĭ Vorniculuĭ Varlam cu locuitoriĭ de la moşia Ulmeniĭ din jud. Teleorman, că nu se supun la obiceiurile pămîntuluĭ. Locuitoriĭ nu vor clacă, ci să deà câte un zlot de vatră. Domnitorul chémă pe locuitorĭ la judecata Divanuluĭ în 3 Iunie 1814. Infăţişarea se face la 2 Iulie 1814, iar la 10 Iulie Domnitorul dă pe locuitoriĭ rĕmaşĭ de judecată, obligându-ĭ la tot *pontul*, de óre-ce n'aŭ o deosebită învoélă cu proprietatea.

j). Locuitoriĭ din satul Greciĭ din Vlaşca, în proces cu arendaşiĭ moşieĭ, refusă de a transformà cele 12 ţile de clacă în banĭ. Urmézà detaliĭ şi despre cele-lalte obligaţiunĭ. Domnitorul îĭ obligă la cele 12 ţile de clacă şi la diversele datoriĭ după pont, în 9 Iunie 1815.

k). Locuitoriĭ din 3 sate: Chirnogiĭ, Stupinele şi Clătesciĭ din Ilfov, în proces cu mânăstirea Pantelimon, cer scădere din ţilele de clacă. Domnitorul îĭ obligă la cele 12 ţile şi de a da câte o vadră la 20 vedre din vin, însă nu în banĭ.

l). Maĭ mulţĭ podgorenĭ din Dealul-mare se învoesc prin zapis, ca vieriĭ lor să nu ţină vite, carĭ strică prin viĭ, afară de o vacă şi doĭ boĭ, carĭ şi acestea să le aibă sub pază de văcarĭ, căcĭ întîmplându-se vre-o vită

(1) Tóte actele relative la acest studiŭ se vor cetì în Vol. X, partea B, a Ist. Românilor de V. A. U.

www.dacoromanica.ro

să trécă în vre-o vie streină, proprietarul vieĭ are dreptul să o tae. Tot-odată eĭ cer să nu maĭ sălăşluéscă ţěraniĭ printre viĭ. Domnitorul, la 8 Iulie 1816, întăresce zapisul şi aprobă îndepărtarea de prin viĭ a locuitorilor de la popórele din Dealul-Mare. Aceştia însă, la 20 Aprilie, acelaşĭ an, dejà primiseră prin zapis a se strămutâ pe la sate până la finele luĭ Maiŭ şi se învoiseră, că orĭ-ce vită de a lor va intrà prin viĭ, proprietarul vieĭ să o pótă tăià fără nicĭ o despăgubire.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acest zapis, ni s'a citit împrenună şi însciinţarea ce ni s'a trimis de dumné-lor ispravnicĭi ot snd Buzĕŭ, de la 4 ale trecutulnĭ Maiŭ arětând că atât podgoreniĭ ceĭ cu viĭ dintr'aceste popóre ce se ved iscăliţĭ într'acest zapis, cât şi locuitoriĭ din maĭ jos numitele popóre, ce sunt cu vitele lor acolo, fac cerere a li se întărî acest zapis, după care isprăvnicéscă însciinţare cercetând Domnia-Mea prin dumné-lor Vel Vistiernl, de se póte pricinui vre-o pagubă Domnesceĭ nóstre Visteriĭ, cu mutarea acestor locuitorĭ din numitele popóre, ne-a pliroforisit anaforana ce ne-a făcut de la 3 ale acestei lunĭ, că aceĭ locuitorĭ nefiind dajnicĭ aĭ satelor, ci mazilĭ şi alte bresle, nu póte avé Visteria, din mutarea lor, nicĭ pagubă nicĭ folos, iar huzmetnl vinăricinlnĭ va rěmânè folosit, lipsind stricăcinnea ce fac vitele lor la acele viĭ. Drept aceea dar, după pliroforia ce ni s'a dat de cătră dumné-lnĭ Vel Vistiernl, şi după cererea amândorora părţilor, întărim Domnia-Mea zapisnl acesta spre a-şĭ avé fiinţa şi urmarea sa nestrămutat. — 1816 Iulie 8.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 167.

De vreme ce locuitoriĭ ce s'aŭ încuibat cu şederea printre viĭ, şi în prejma viilor de la popórele Mircesciĭ, Zorescĭi, Valea-Tencnlnĭ şi Săseniĭ, înfăţişindu-ne la cinstitnl isprăvnicat, după porunca Măriei-Sale lnĭ Vodă, aŭ provalisit, că însuşĭ cunosc stricăcinnea ce se pricinnesce cu locninţa prin dělnrĭ din pricina vitelor ce aŭ, dar la acéstă stricăcinne se împărtăşesc şi vieriĭ boerescĭ avênd multe vite, cerênd ca acea legătură ce daŭ eĭ, cu a se tăià vitele acele ce se vor prinde prin viĭ făr'de nicĭ o bântnire ce să fie bnne tăiate, să fim şi noĭ datorĭ a signrifsî cu aceeaşĭ osândă pentrn vitele vierilor noştri, adecă cine va ţinè vier, să nu aibă voe a ţinè acel vier vite în deal, ce să le cobóre nnde-vaşĭ, iar pentrn o vacă şi doĭ boĭ de va ţinè pentrn trebninţa vieĭ, să le păzéscă cu atâta privighere în cât să nu scape în vre-o vie, iar când se va prinde vre-o vită de ale vierilor noştri în vie streină, să aibă voe acel cu via să o tae şi să nu fie întrn nimic supĕrat şi stăpânnl acelnĭ vier ce i se va tăià vita, de nu se va fi signrifsit cu viernl sĕŭ, să fie rĕspnnzĕtor viernlnĭ, pentrn că asemenea adeverinţă cu asemenea cuprindere am lnat şi noĭ de la nnmiţiĭ, şi ca să se păzéscă acéstă legătnra întocmaĭ, am iscălit cu înseşĭ iscălitnrile nóstre la mâna nnmiţilor, ca să se crédă. — 1816 Aprilie 24.

Ioan Şoimescn, Sandn Căpitannl, Petrache Slngernl, Frangnlea Vernescn, Panaitache Medelnicernl, Mihalache Vernescn, Savastiţa Cârlova, Ioan Logofĕt.

Snd Buzĕŭ.

Aretându-se dumné-lor boeriĭ şi boerinaşiĭ ceĭ în dos iscăliţĭ cu zapis la isprăv-

www.dacoromanica.ro

nicat şi ţicênd, că cu voia şi cu primirea dumné-lor l-aŭ dat, după rugăciunea ce ne-aŭ făcut, l-am adeverit cu iscăliturile.

Alexandru Vilara, Nicolae Greceanu. — 1816 Aprilie 24.

Adeverinţa nóstră la mâna domné-lor boerilor i boerinaşilor şi tuturor podgorenilor ce aŭ viĭ din poporul Săseniĭ şi până în poporul Mircescilor, precum să se scie că după luminată porunca gospod, ce s'a dat la anaforaua dumné-luĭ vel Logofĕtul, pentru stricăciunea şi paguba ce până acum am pricinuit cu felurimea dobitócelor nóstre la viile dumné-lor, că de va fi jalba ce aŭ dat adevĕrată, să avem a ne ridicà cu locuinţa de prin préjma délurilor cu viile şi a ne mută pe la sate, de a nu maĭ pricinuì supĕrărĭ şi pagube la viĭ, înfăţişându-ne dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ, şi după cercetările ce ni s'aŭ făcut, neputênd nicĭ înşine a tăgăduì că nu aducem stricăciune şi pagubă la rodul vieĭ, iar maĭ vîrtos şi din noĭ cunoscênd, că ne aflăm păgubiţĭ cu şederea prin déluri, şi fiind-că la înfăţişarea ce am maĭ avut tot la cinstitul isprăvnicat, la trecuta luna luĭ Noemvrie, când dedesem legătură că acum într'acéstă primă-vară ne vom mută, şi că de atuncĭ şi până ne vom mută, vom face străjuire vitelor şi depărtare din préjma viilor, ca să nu facă stricăciunĭ şi nepăzind nicĭ una nicĭ alta, nu am maĭ avut acum nicĭ un cuvînt de prelungire. Drept aceea am dat acest zapis cu acéstă legătură cerută de noĭ şi ce privesce la folosul şi al dumné-lor şi al nostru, puindu-ne soroc ca până la sfîrşitul luneĭ luĭ Maiŭ, să avem a ne mută cu toţiĭ pe la satele ce vom vré, şi ne legăm cu acest zapis ca, când la acest soroc nu vom fi următorĭ a ne mută cu toţiĭ pe la satele ce vom vré şi ne vom aflà iarăşi cu şederea prin délurile cu viĭ, atuncĭ să fie volnicĭ a ne tăià casele orĭ căruia se va găsì nemutat, fără să maĭ avem vre-un cuvînt de rĕspundere, şi până atuncĭ orĭ-ce vită se va găsì prin viĭ să fie volnic a o tăià stăpânul vieĭ, după cum şi ceĭ cu viile asemenea adeverinţă ne-aŭ dat, ca orĭ-ce vită a vierilor celor ce aŭ vite vom găsì în viile nóstre, asemenea să avem voe a le tăià, fiind măcar boerésc, orĭ a altuia, şi ca să se cunóscă acest zapis, că este adevĕrat şi cu primirea nóstră, s'a trecut şi în condica judeţuluĭ şi s'a adeverit de cătră cinstitul isprăvnicat.

Constantin Chiriscă, Barbu Logofĕt, Stancu Logofĕt, Iordache Manu, Dinicu Chelaru, Manole Forfesche, Cosma ot Zorescĭ, Nedelco, Iordache Logofĕt, Mihaiŭ, Barbul sin Constandin, Lefter Holdobanu, Nicolae sin Manu. — 1816 Aprilie 20.

Sud Buzĕŭ.

Viind ceĭ în dos iscăliţĭ cu zapisul la isprăvnicat şi arĕtându-ne că cu voia şi primirea numiţilor l-aŭ dat, după rugăciunea ce ne-aŭ făcut, spre a fi temeinic şi a se păzì întocmaĭ, l-am adeverit cu iscăliturile.

Alexandru Vilara Căminar. — 1816 Aprilie 2.

m). Se continuă sub Caragea vechiul monopol al proprietăţilor asupra cârciumilor şi băcăniilor pe la sate, precum se póte vedé din aceste acte:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahişcoie,

Cu cale fiind anaforaua acésta a d-lor veliţilor boerĭ, poruncim d-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să se facă urmarę.— 1817 Aprilie 18.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕţ.

www.dacoromanica.ro

Prea Inălțate Dómne,

Pricina aceștiĭ moșiĭ, în anul trecut, a fost intrat în judecata dumné-lor boerilor divaniți și a rĕmas a se cercetà la fața loculuĭ, care cercetare nu s'a făcut acum, ḑice jăluitorul, că pîrîțiĭ aŭ făcut cârciumă pe acea moșie de pricină, unde altă dată n'a maĭ fost, nicĭ aŭ avut pîrîțiĭ stăpânire la acea moșie, ci să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale cătră dumné-lor ispravniciĭ județuluĭ, ca să cerceteze, și de n'aŭ maĭ avut pîrîțiĭ cârciumă acolo, nicĭ acum să nu aibă ci să i se tae cepul și să fie oprit a nu vinde vin și rachiŭ până li se va hotârî judecata, iar hotărîrea rĕmâne la Mària Ta. 1813 Aprilie 9.

Radu Golescu Vel Vornic, Dumitrache Racoviță Vel Vornic, Vel Vornic, Vel Clucer.

Cod. LXXIII, pag. 517.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Logofĕtuluĭ de Ţéra-de-jos, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ județuluĭ, ca întocmaĭ să faceți urmare. - 1813 Aprilie 29.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălțate Dómne,

Următor fiind luminateĭ porunci a Inălțimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a locuitorilor din satul Vălenii-de-munte sud Saac, am făcut cercetare și mĕ pliroforisiĭ, că tótă plângerea jăluitoruluĭ este pentru un Gheorghe, arendașul moșieĭ Vălenii-de-munte a sf. mânăstirĭ Cotrocenĭ, și că pirîtul nu-ĭ îngăduesce a vinde rachiŭ cu mărunțéua numaĭ Duminecă la tîrgul Vălenĭ, după obiceiŭ, care obiceiŭ ḑic că l-aŭ avut jăluitoriĭ de la moșĭ strămoșiĭ lor, cum și câți arendași după vremĭ aŭ ținut în arendă acéstă moșie Vălenii, de nicĭ unul jăluitoriĭ popriți n'aŭ fost, decât numaĭ pîrîtul în silnicie voesce să le strice acest obiceiŭ, silindu-ĭ ca să ieà rachiul de la pîrîtul ocaua po taleri unul; ci fiind că pîrîtul arendaș nu se află de față ca să vedem ce are a rĕspunde în potrivă, găsesc ću cale să fie luminată porunca Inălțimiĭ Tale cătră dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ, ca să aducă față înaintea dumné-lor pe amândouĕ părțile să le cerceteze pricina prin judecată, și asupra dreptățiĭ urmând să facă jăluitorilor îndestulare la dreptatea ce vor avé, și când vor fi avut acest obiceiŭ jăluitoriĭ, a vinde rachiul lor cu mărunțéua în tîrgul Vălenii, numaĭ Dumineca, pentru hrana și alișverișul lor, care obiceiŭ de li se va fi păzit și li se va fi urmat din vechime și până acum, atuncĭ să fie sloboḑi de cătră pîrîtul arendaș a-și vinde rachiul la acel tîrg Vălenii, saŭ când pîrîtul arendaș va fi avênd vre-o simfonie în scris cu mânăstirea Cotroceniĭ, cuprinḑétóre a nu fi sloboḑi locuitoriĭ din satul Vălenĭ a vinde în tîrg Dumineca numaĭ rachiŭ cu mărunțéua și jăluitorii vor ḑice că aŭ în potrivă a rĕspunde, atuncĭ dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ, cu carte de judecată și cu ḑi orînduită de soroc în scris, să-ĭ sorocéscă aicĭ la luminat Divanul Inălțimiĭ Tale, spre a se înfățișà cu pîrîtul arendaș înaintea dumné-lor veliților boerĭ, iar hotărîrea rĕmâne a se face de Maria Ta. — 1813 Martie 29.

Iordache Slătineanu Vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, pag. 79.

www.dacoromanica.ro

Anaforaua veliţilor boerĭ în pricina ce are Rizu dascălul cu Stolnicésa Elena Lupoianca pentru clacă, a nu vinde vin şi rachiŭ la alişverişul uneĭ băcănĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe acéstă alăturată anaforà a d-lor veliţilor boerĭ, ne rĕmâind odihnit Rizea dascălul d-luĭ Vel Hatman al Divannluĭ, l-aŭ înfăţişat la Divan înaintea Domnieĭ-Mele, cu Costache fiul şi vechilul Stolniceseĭ Eleniĭ Lupoenceĭ, unde intrând şi Domnia-Mea în cercetarea pricineĭ, am cerut de la Rizea de ne-a arĕtat zapisul Stolniculuĭ Lupoianu soţul Stolniceĭ, care cetindu-se în Divan şi ne fiind tăgăduit nicĭ de vechilul Stolniceseĭ, îl vĕḑuĭ scris din let 1793 Iunie 30 şi cuprinḑĕtor, că ĭ-a dat Rizeĭ o pereche de case ce le aveà Stolnicul în Câmpina luate de la un Năstase Cojocarul, i casele de feciorĭ, cuhnie şindrilită, care acestea cu tóte că îl ţineà preţ maĭ mult, dar i le-a dat numituluĭ Rizea în taleriĭ 200, iar locul caseĭ cu curte cu tot i le-a dăruit, arĕtând şi cuprinsul loculuĭ cu cine se vecinesce, care loc, ḑice să-l stăpânéscă Rizea şi tot némul luĭ în pace, fără numaĭ vin saŭ rachiŭ să nu aibă voe a vinde, după care acéstă cuprindere a zapisuluĭ, făcênd şi Domnia-Mea cuviinciósa chibzuire asupra pricineĭ, măcar că băcănia este facere de alişveriş ca şi cârciuma, precum se arată în anaforaua d-lor veliţilor boerĭ, dar ḑicêndu-se în zapis, că numaĭ vin şi rachiŭ să nu aibă voe Rizea a vinde şi nepomenindu-se nimic pentru băcănie saŭ pentru vre-un astfel de alişveriş, curat se dovedesce una dintr'aceste douĕ, adecă orĭ că pe moşia Stolniceseĭ numaĭ vinul şi rachiul este poprit a nu vinde altul strein, iar altfel de alişveriş este volnic verĭ-cine a face, şi de aceea n'a pomenit nimic Stolnicul Lupoianu în zapisul sĕŭ, nicĭ pentru băcănie nicĭ pentru altfel de alişveriş sciindu-le slobode, bez vînḑarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ, şi aşà fiind urméză a fi şi Rizea slobod şi nepoprit de a ţiné băcănie, saŭ de sunt poprite tóte felurile de alişverişurĭ pe acéstă moşie a nu le face altul decât stăpânul moşieĭ, precum a poprit Stolnicul prin zapisul sĕŭ pe Rizea din vînḑarea vinuluĭ i a rachiuluĭ, asemenea puteà să-l propréscă şi de băcănie i de orĭ-ce altfel de alişveriş şi acésta nepomenind-o în zapis, ci în potrivă ḑicênd că numaĭ vin şi rachiŭ să nu vînḑă însuşĭ Stolnicul Lupoianu, cu acéstă noimă a zapisuluĭ a volnicit pe Rizea ca să facă orĭ-ce alt alişveriş, afară din vin şi din rachiŭ, şi măcar că vechilul Stolniceseĭ a pricinuit, ḑicênd că însuşi Stolnicul Lupoianu tată-sĕŭ trăind ĭ-a surpat Rizeĭ acea băcănióră, poprindu-l de acest alişveriş, dar nicĭ acésta i s'a ḑis că nu vatămă dreptatea Rizeĭ, pentru că după ce odată i s'a dat voe a avé băcănie, rĕŭ a urmat Lupoianul de i-a surpat-o. Drept aceea în puterea zapisuluĭ Stolniculuĭ Lupoianu, hotărîm Domnia-Mea să aibă voe Rizea a ţiné acolo băcănie cum şi orĭ-ce alt alişveriş să facă, afară numaĭ vin şi rachiŭ să nu fie volnic a vinde, după cum chiar aşà se cuprinde în zapis. — 1814 Maiŭ 25.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale de la acéstă jalbă a Rizeĭ dascăluluĭ, dumnéluĭ Vel Hatmanul al Divanuluĭ înfăţişându-l înaintea nóstră cu Costache fiul şi vechilul dumné-eĭ Stolniceseĭ Eleniĭ Lupoenceĭ, am făcut cercetare pîreĭ luĭ ce aduce, cum că pentru căcĭ a învĕţat copiiĭ rĕposatuluĭ soţuluĭ dumné-eĭ şi a epistasit la facerea caselor, şi a împrumutat cu taleriĭ 3.000 fără dobândă la facerea caseĭ şi ĭ-a dat 7.300 ocă porumb la vremea fómeteĭ şi douĕ şîrĭ de fin, şi a epistasit la

www.dacoromanica.ro

moşia sa; drept aceste slujbe ale luĭ ĭ-a dat reposatul o casă drept taleri 200 cu puţină curte, prin zapis, unde făcênd şi o prăvălióră cu cheltuéla luĭ, avênd şi marfă într'însa, ca de taleri 600, ĭ-a surpat-o Stolnicul în trecuta răzmeriţă şi a păgubit acea marfă, pentru care ne arată jăluitorul zapisul ce ĭ-a dat răposatul Stolnic Lupoianu, cu let 1793 Iulie 30, cuprinḑétor, că la trebile ce a avut la moşia sa Câmpina, cum şi la învĕţătura copiilor sĕĭ, îndatorindu-l jăluitorul cu slujba ce s'a arĕtat şi se arată, ĭ-a făcut şi dumné-luĭ căḑuta mulţumită şi ĭ-a dat casele ce le-a avut Stolnicul luate de la Anastase Cojocarul, care case fiind de tot dărăpănate, le făcuse Stolnicul de iznóvă, asemenea şi casele de feciorĭ cu cuhnie şindrilită, care acestea ţineaŭ pe Stolnicul peste taleri 300, dar jăluitoruluĭ le-a dat numaĭ drept taleri 200, asemenea şi locul caseĭ cu curte cu tot i-l dăruesce, ca să-l stăpînéscă cu pace el, copiiĭ, nepoţiĭ şi strănepoţiĭ luĭ, fără numaĭ vin saŭ rachiŭ să nu aibă voe a vinde. Întrebându-se şi vechilul pîrîteĭ ce rĕspunde? ne arĕtă o anaforă a departamentuluĭ ot let 1810 Iunie 23, alta a boerilor divaniţĭ tot dintr'acel let Iulie 9 şi o hotărîre a comitetuluĭ, iar dintr'acel let Iulie 30, de asemenea pîră ce a fost pornit jăluitorul şi atuncĭ, când s'a hotărît că băcania este întocmaĭ ca şi cârciuma şi când nu face cine-vaşĭ într'adins aşezămînt cu stăpânul moşieĭ, ca să ţie prăvălie saŭ băcănie de alte alişverişurĭ, nu póte fi slobod, în vreme ce acestea sunt folosul stăpînuluĭ moşieĭ, nicĭ se póte întórce jăluitorul a cere de la Stolnicésa plată pentru slujbele ce a făcut răposatuluĭ, căcĭ drept tóte acele slujbe ale luĭ s'a mulţumit cu acéstă casă ce ĭ-a dat-o în taleri 200 dimpreună cu locul eĭ, ca să şéḑă într'însa şi să se odihnéscă, precum nicĭ pentru stricarea de băcănie şi paguba mărfeĭ ce ḑice Rizea că a vîndut-o cu scăḑĕmînt din ceea ce-l ţineà, din pricină căcĭ îĭ oprise răposatul băcănia, nu are dreptate a o cere de la Stolnicésa. Decĭ fiind-că acéstă casă s'a dat Rizeĭ cu şart, ca vin şi rachiŭ să nu vînḑă, şi băcănia este ca şi cârciuma, după cum nicĭ l-a îngăduit Stolnicul Lupoianul trăind a deschide băcănie, ci ĭ-a stricat chepengul ce-l făcuse şi l-a oprit. Drepte sunt maĭ sus numitele, judecăţĭ şi asemenea găsim şi noĭ cu cale, să aibă Stolnicésa pace de pîrile Rizeĭ, carele să fie oprit a nu face nicĭ băcănie, nicĭ cârciumă cu vînḑare de vin şi rachiŭ nicĭ alt alişveriş, ci să-şĭ aibă casa numaĭ spre şederea şi odihna sa, iar hotărîrea remâne la Măria Ta. — 1814 Maiŭ 11.

Radu Golescu Vel Ban, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Nestor Clucer (1).

Cod. LXXX, pag. 207.

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Logofĕtuluĭ de Ţéra-de-sus, ca o următóre a pravilnicesciĭ condicĭ şi obiceiuluĭ pămîntuluĭ, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumné-vóstră Ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să daţi cuviinciosul nizam de a se face urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se cuprinde. — 1815 Maiŭ 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 177.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale ce ni se dă la acéstă jalbă a dumné-eĭ Cluceresei Elencăĭ Creţulésca, făcênd cercetare arĕt Inălţimiĭ Tale, că după pravilni-

www.dacoromanica.ro

Ţĕraniĭ de la Nucet sunt opriţĭ de a vinde vin şi rachiŭ, nu numaĭ fiind-că acesta este un monopol al proprietăţiĭ, care este mânăstirea, ci şi pentru că, prin chrisov de la Michaiŭ Racoviţă Vodă, mânăstirea a dobîndit acest monopol, maĭ ales la ocasiunea sborurilor.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră Ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca de nu vor avé aceĭ vînḑătorĭ aĭ vinuluĭ şi aĭ rachiuluĭ vre-un cuvînt de împotrivire, să-ĭ popriţĭ din vînḑare, iar avênd în potrivă a rĕspunde, cu cercetarea ce veţĭ face în scris, după 15 ale viitoruluĭ Maiŭ, să-ĭ soroci ţĭ la Divanul Domnieĭ-Mele. — 1816 Aprilie 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 11.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale de la acéstă jalbă a cuviosuluĭ egumen ot Nucet, următor fiind, ĭ-am luat séma arĕtăriĭ şi cereriĭ ce face, cu a i se înnoĭ un privileghiŭ ce-l are mânăstirea asupra vînḑăriĭ vinuluĭ, când se face acolo sbor, çare privileghiŭ se vĕḑû şi de sluga Mărieĭ-Tale cu lét 7252 al Domnuluĭ întru fericire Mihaiŭ Racoviţă Voevod, cuprinḑĕtor, ca să fie volnic la hramul mânăstiriĭ, la sfîntul marele mucenic Gheorghe, când se face sbor, numaĭ vinul mânăstiriĭ să se vînḑă, iar altul nimenĭ să nu fie volnic, dar de la o vreme încóce ḑice că s'ar fi obicĭnuit fie-care în ḑiua sboruluĭ de a aduce vin şi rachiŭ de vînd, unde şi de va fi îngăduit ceĭ maĭ dinainte egumenĭ, dar acest de acum egumen fiind-că s'a arĕtat cu jalbă cerênd a-şĭ avé mânăstirea vînḑarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ, după pravilnicésca condică, care ḑice curat că vînḑarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ are să fie a stăpînuluĭ moşieĭ, cât şi după sinetul domnesc, dreptate are la cererea ce face a nu maĭ fi sloboḑĭ de acum înainte a maĭ vinde vin şi rachiŭ alţĭ streinĭ acolo decât numaĭ mânăstirea; care acĕsta fiind drept al stăpînuluĭ moşieĭ, găsesc cu cale cu luminată porunca Mărieĭ-Tale, dumné-lor Ispravnicĭi judeţuluĭ să nu maĭ îngăduéscă acéstă nedreptate a se face mânăstiriĭ, ci după condica Divanuluĭ urmând, să deâ cuviinciosul nizam, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne la Măria-Ta. — 1816 Martie 8.

Iordache Golescu Vel Logofĕt (1).

---

césca condică, după obiceiul pămîntuluĭ, vînḑarea vinuluĭ i a rachiuluĭ este a fi a stăpînuluĭ moşieĭ, şi fiind-că dumné-eĭ Clucerésa arată cum că la tîrgurile ce se fac pe moşia dumné-eĭ Câmpul-mare din sud Argeş, vînd unii alţiĭ vin şi rachiŭ în silă, păgubindu-se dumné-eĭ de folosul vînḑăriĭ, şi cererea dumné-eĭ fiind cuviinciósă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale, să nu îngăduéscă pe nimenĭ a face vînḑare de vin şi rachiŭ pe moşia dumné-eĭ, nicĭ la ḑilele de tîrgurĭ nicĭ în altă vreme, ca să se vînḑă numaĭ vinul dumnĕ-eĭ şi rachiŭ, de care arĕt Inălţimiĭ Tale. — 1815 Maiŭ 10.

Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv Vel Spătare Costache Suţu, Çaimacamule al Craioveĭ şi dumné-vóstră boerilor di-

www.dacoromanica.ro

n). Dreptul ţĕranilor la pădure mărginit pentru trebuinţele caseĭ con-

vaniţĭ de acolo, ca întocmaĭ după pravilnicésca condică şi obiceiul pămîntuluĭ, să daţĭ nizam de a se face urmare asupra pricineĭ, saŭ fiind pricina într'alt chip să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele.—1816 Iulie 26.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 278.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce ni se dă la acéstă alăturată jalbă a cuviosuluĭ Lavrentie Protosinghelul, egumenul sfîntuluĭ schit Ţînţăreni din sud Mehedinţĭ, făcĕnd cercetarea vĕḑuĭ pentru rînduéla acestuĭ tîrg aceste sineturĭ, însă:

1793 Martie 21. Poruncă a dumné-luĭ postelnicul Caragea, ce erà Caimacam Craioveĭ, cuprinḑĕtóre ca să nu vînḑă vin şi rachiŭ la bîlciul schituluĭ alţiĭ decât numaĭ schitul după obiceiul pămîntuluĭ şi după hrisovul domnesc ce a avut.

1793 Septemvrie 16. Carte domnéscă a Mărieĭ Sale Alexandru Vodă Moruz, prin care se orînduesce a se face tîrg pe fieş-care sĕptĕmână Dumineca.

Pe acéstă moşie Ţînţăreni este obiceiul din vechime de se face şi bîlciŭ odată pe an, la 25 Maiŭ.

1793 Octomvrie 20. Poruncă a dumné-luĭ Hatmanuluĭ Costache Caragea Caimacamul, în dosul jălbiĭ egumenuluĭ Ţînţăreanu, prin care scrie locuitorilor ce vor fi împrejurul moşieĭ Ţînţărenii, că după porunca domnéscă vin şi rachiŭ este să se vînḑă numaĭ al mânăstiriĭ, iar alţiĭ nu sunt sloboḑĭ; aşijderea şi neguţătoriĭ ce vor venĭ la acel tîrg cu marfă de vînḑare, să-şĭ deà avaetul la egumenul mânăstiriĭ după vechiul obiceiŭ.

1799 August 8. Jalba egumenuluĭ că umblă uniĭ din alăturaşiĭ moşieĭ, ca să mute tîrgul şi alţiĭ ca să strice obiceiul să vînḑă vin şi rachiŭ, la care după orînduélă s'a dat porunca Mărieĭ Sale Moruz Vodă cătră ispravnicĭ.

1803 Martie 2. Carte a dumné-luĭ Postelnicul Caragea iscălită şi de ceĭ-lalţĭ boerĭ divaniţĭ ot Craiova, prin care se arată că din peristasis al vremilor şĭ-a perdut schitul hrisóvele ce a avut şi a ajuns şi la dĕrăpănare, iar din privileghiul ce a avut, care aŭ fost sciute Divanuluĭ fiind şi bîlciul ce se face la ḑiua Buneĭ-Vesirĭ cu vînḑarea vinuluĭ şi a rachiuluĭ, să fie numaĭ al schituluĭ şi de la tóte prăvăliile marĭ să ieà câte 20 parale i de la cele de mijloc parale 10 şi de la cele micĭ parale 5, cum şi de la vite ce se vînd în tîrg la neguţătorĭ să ieà câte 2 parale pentru călcarea moşieĭ ce se face.

1805 Martie 13. Altă carte a dumné-luĭ Caimacamuluĭ şi a boerilor divaniţĭ în dosul ceĭ maĭ de sus asemenea cuprinḑĕtóre.

1810 Ianuarie 17. Zapis al prăvăliaşilor din Ţînţărenĭ, când se pornise în judecată cu schitul făcut la divanul Craioveĭ înaintea luĭ II Vistier Vasile Lăcusteanu, ce a fost orînduit de Divan să-ĭ impace, şi printr'acest zapis ce se vede adeverit şi de numitul boer împăciuitor, se lĕgă ca să-şĭ păzéscă fieş-care aşezămînturile lor ce aŭ făcut cu schitul prin zapise pentru obiceiurile pămîntuluĭ şi îndatorirea lor ce sunt cătră schit. Decĭ, nu numaĭ după aceste sineturĭ şi după hrisovul ce se cuprinde că l-aŭ avut, ci şi după pravilnicésca condică, şi după obiceiul pămîntuluĭ, vînḑarea vinuluĭ i a rachiuluĭ este a stăpînuluĭ moşieĭ, cum şi paralele de la pră-

www.dacoromanica.ro

tinuă şi sub Caragea. Acésta se póte constată din actele ce dăm în notă. Din aceste acte se vede că proprietariĭ de moşiĭ puteaŭ să-şĭ apere dumbrăvile, pădurile în crescere, dar nu puteaŭ refusà ţĕranilor lemnul pentru casele lor.

Carte de pădure poprită.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Vlaşca şi Teleorman, sănătate. Fiind-că la Domnia-Mea a dat jalbă biv vel Pitarul Iancu Perdicaru, că pe moşia sa Isvorul ot sud Vlaşca, ce trece şi în judeţul Teleormanuluĭ, avênd pădure cu copacĭ roditorĭ de ghindă, care acum de curînd a adus-o la acéstă stare, locuitoriĭ de prin prejur o tae şi o fărămă pentru folosul şi trebuinţa lor, cerênd porunca Domnieĭ-Mele a o avé apĕrată, pentru care poruncim Domnia-Mea să cercetaţĭ şi păzind orînduéla pădurilor, să daţĭ acelor locuitorĭ nizamul cel cuviincios după obiceiul loculuĭ, ca locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ, adecă pe acéstă moşie, carĭ clăcuesc şi daŭ dijma, de la carĭ se folosesce stăpînul moşieĭ, să aibă voe a tăià numaĭ pentru trebuinţa caselor lor fără de plată lemne de foc pentru încălḑitul caselor lor, i nuele şi parĭ, şi alte mărunţişurĭ pentru trebuinţa caselor lor, iar nu pentru vînḑare şi alişverişul lor, căcĭ pentru cherestele şi lemne de vînḑare aŭ datorie a plătĭ adetul pămîntuluĭ şi aşà vor avé voe de la stăpînul moşieĭ, ferindu-se însă ca nicĭ cu pricina lemnelor pentru trebuinţa caselor lor să nu sfărîme şi să stârpéscă copaciĭ ceĭ roditorĭ de ghindă, iar alţĭ streinĭ locuitorĭ şeḑĕtorĭ pe altă moşie, carĭ clăcuesc şi daŭ dijma la stăpînul moşieĭ unde locuesc, sunt popriţĭ şi nu pot fără de voe de la stăpînul aceleĭ păḑurĭ tăià lemnele saŭ cherestéua moşieĭ sale. I saam receh gpd. — 1813 Martie 8 (1).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXV, pag 57.

---

vălĭi i de la vite iarăşĭ sunt obicĭnuite şi drepte pentru călcarea moşieĭ ce i se face şi pentru îngrijirea ce are, iar maĭ vîrtos că i se cuvine a avé irat de la moşia sa, precum şi vînḑarea de pâne i tăerea de carne, iarăşĭ se obişnuesce pe la alte moşiĭ de se face de cătră stăpînĭĭ moşiilor şi nu pot locuitoriĭ a luà iratul stăpînuluĭ moşieĭ, ca să-l facă eĭ după cum tot în pravilnicésca condică se cuprinde, că şi băcănie şi alte alişverişurĭ, precum şi vinul i rachiul nu pot nimenĭ să le facă făr' de sloboḑenie de la stăpîn, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţinuĭ Tale cătră dumné-luĭ vechilul Căimăcămieĭ Craioveĭ i cătră ceĭ-lalţĭ boerĭ divanĭţĭ, ca să deà nizam de a se păzĭ şi a se urmà obiceiul tîrguluĭ acestuia ce se arată maĭ sus, precum s'a urmat şi până acum, iar simfoniile prăvăliaşilor, ce şed peste an, să se urmeze după zapisele lor, supuind pe ceĭ împotrivitorĭ la datoria lor, ca să nu se păgubéscă schitul de dreptul sĕŭ, saŭ fiind pricina într'alt chip, să însciinţeze Măriei-Tale, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta. — 1816 Maiŭ 13.

Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

După pliroforia ce ni se dă asupra priciniĭ printr'acéstă anaforà de cătră dumné-luĭ Vel Logofĕt de Ţéra-de-jos, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor aĭ

www.dacoromanica.ro

o). Ţĕraniĭ nu se pot strămutà, după vechiul pont, decât cu marĭ

---

judeţuluĭ să faceţĭ cercetare cu urmare întocmaĭ şi să înscĭinţaţĭ Domnieĭ-Mele cu întrégă pliroforie dreptul adevĕr. — 1813 Martie 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată poruncă ce mi se dă la acéstă jalbă a Tarsiţeĭ sîn Clucerul Vasile, făcênd cercetare că jăluitórea avênd moşie la Dragodana în sud Vlaşca, pe care avênd şi dumbravă păzită cu copacĭ, ḑice că locuitoriĭ de acolo de pe acéstă moşie şi de prin prejur ĭ-ar fi tăiat mulţime de copacĭ pentru a lor trebuinţă, când făcêndu-se cercetare la faţa loculuĭ, s'aŭ şi dovedit copacĭ tăiaţĭ peste 2.500, pentru care vĕḑuĭ din condica Divanuluĭ şi o poruncă dată de la Divanul ţĕrĭĭ din 1808 poruncitóre către ispravnicĭĭ Vlaşceĭ, rĕspuns la înscĭinţarea isprăvnicieĭ, ce se făcuse către Divan, prin care se arată, că cercetând atuncĭ la faţa loculuĭ s'aŭ dovedit tăeţĭ copacĭ 2.500 şi pentru căcĭ nu s'a putut dovedì tótă acéstă sumă de către cine s'a tăiat, precum şi grosimea copacilor de ce stare este, de aceea se porunceşce ispravnicilor, ca de iznóvă să facă şi acéstă cercetare, prin carte de blestem; am ḑis jăluitóreĭ să-mĭ arate ce urmare s'a făcut atuncĭ după acéstă poruncă şi rĕspunse, că făcêndu-se atuncĭ cercetare s'a şi dovedit atât tăerea copacilor de către numiţiĭ locuitorĭ, cât şi de grosimea lor, însă acea înscĭinţare nu o avù să mĭ-o arĕte, ḑicênd că i s'a rĕpus de un Vistier Hristache, ce-l aveà rînduit vechil şi de atuncĭ zăcênd la bólă n'a putut să umble într'acéstă pricină, iar de la trecutul Noemvrie let 1812, dând jalbă la dumné-lor boerĭĭ Caimacamĭ aĭ Mărieĭ-Tale, vĕḑuĭ porunca ce s'a dat cu mumbaşir orînduit către dumné-lor ispravnicĭĭ, să cerceteze de iznóvă, atât prin alte doveḑĭ, cât şi prin carte de blestem, şi dovedindu-se copaciĭ tăiaţĭ de locuitorĭ pentru trebuinţa lor, să-ĭ apuce a împlinì de fieş-care copaciŭ po taler unul, iar nicĭ după acéstă poruncă ḑise jăluitórea, că nu i s'a făcut nicĭ o urmare, pentru căcĭ dumné-lor ispravnicĭĭ nu s'aŭ îndeletnicit a intrà în cercetare, avênd alte trebĭ ale judeţuluĭ; decĭ cât pentru că s'a tăiat o sumă de copacĭ din pădurea jăluitóreĭ de către aĭ cuĭ locuitorĭ, atât în vremea Ruşilor, cât şi în urmă după ducerea oştirilor, făcêndu-se dovadă din multe porunci ale Divanuluĭ, ce se vĕd date pentru acéstă madeà şi pentru căcĭ nu s'a făcut împlinire jăluitóreĭ de dreptul eĭ, căcĭ pîrîţiĭ locuitorĭ se apĕră, ḑicênd că aceĭ copacĭ toţĭ s'aŭ tăiat pentra trebuinţa oştirilor din silnicia ce le-aŭ făcut, iar nu doar pentru a lor trebuinţă şi alişveriş, precum jăluitórea arată; de aceea dar, spre a se puté descoperì dreptul adevĕr, găsesc cu cale să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale către dumné-lor ispravnicĭĭ, să facă scumpă cercetare în faţa loculuĭ, atât prin alte vrednice doveḑĭ, cât şi prin carte de blestem de va fi trebuinţă, când se va descoperì că în adevĕr tăerea copacilor s'a făcut de către aceĭ locuitorĭ chiar pentru al lor interes, iar nu pentru neapĕrata trebuinţă a Ruşilor, atuncĭ să se împlinéscă dreptul jăluitóreĭ de la dînşiĭ pe suma copacilor ce se va dovedì tăiaţĭ, cu preţul acela ce se va hotărî de către Inălţimea Ta, înscĭinţând dumné-lor boerĭĭ ispravnicĭ şi grosimea copacilor ca cât va fi fost, şi de va luà acéstă prigonire a pricinuì săvîrşirea se cuvine a se orînduì şi mumbaşir, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta.

Iordache Slătineanu Vel Logofĕt. — 1813 Martie 23.

www.dacoromanica.ro

greutăţi, ba sunt aduşi îndărăt la urma lor. In interesul fisculuĭ, ţĕ-

Carte de pădure poprită.

Zemli Vlahiscoie. Dumué-vóstră ispravuicilor ot sud Ilfov, săuătate. Fiiud-că dumu-luĭ ciustit şi crediucios boerul Domuieĭ-Mele Coustautiu Creţulescu biv Vel Voruic ue-a făcut arĕtare, cum că pe moşia dumué-luĭ ce se uumesce uua Popescii şi alta Creţulescĭ. diutr'acel judeţ, avêud păduri cu copaci roditori de ghiudă, locuitorii ce suut şeḑĕtori pe aceste moşii i alţii după îu prejur şi de prin alte părţi le tae şi le sfărîmă peutru folosul şi trebuiuţa lor, cerêud poruuca Domuieĭ-Mele a le avé apĕrate, peutru care vĕ poruucim Domuia-Mea să cercetaţi şi, păziud orîuduéla pădurilor, să daţi şi uizamul cel cuviiucios, după obiceiul loculuĭ, ca locuitorii ce suut şeḑĕtori pe aceste moşii cu pădure, carĭ clăcuesc stăpîuuluĭ moşieĭ şi-şi daŭ dijma. de la care se folosesce stăpîuul moşieĭ, să aibă voe a tăià, adecă uumaĭ peutru trebuiuţa caselor lor făr'de plată, cum lemue de foe peutru îucălḑitul caselor lor, uuele, parĭ, şi alte măruuţişurĭ peutru casele lor, iar uu peutru vîuḑare şi alişveriş, căcĭ peutru cherestele şi lemue de vîuḑare aŭ datorie a plăti adetul pămîutuluĭ şi aşà vor avé voe de la stăpîuul moşieĭ. Nicĭ peutru trĕba de alişveriş să uu sfărîme şi să stîrpéscă copacii ceĭ roditorĭ de ghiudă. Iar alţii streiuĭ locuitorĭ pe alte moşii, carĭ clăcuesc şi-şi daŭ dijma la stăpînul moşieĭ uude locuesc, suut popriţi şi uu pot făr'de voe de la stăpuul pădurilor a tăià lemue saŭ cherestéua moşieĭ domuieĭ-sale. I saam receh gpd "— 1813 Martie 28.

Cod. LXXV, fila 58 v.

Poruncă de pădure a Ghinea Speteanuluĭ a o avé apĕrată.

Zemli Vlahiscoie. La Domuia-Mea a dat jalbă boerul Domuieĭ-Mele Ghiuea Speteauul biv Ceauş agiesc, cum că dimpreuuă cu alţi părtaşĭ aĭ luĭ pe moşia lor Speteuiĭ ot sud. Ialomiţa aŭ pădure poprită peutru trebuiuţa caselor lor, cu cărţi domuescĭ, şi ómeuiĭ ce suut şeḑĕtorĭ alăturea pe alte moşii, îu silă şi fără de a luà voe de la dîuşii se puu de le-o tae şi le fac stricăciuue, peutru care li se priciuuesce pagubă. Drept aceea. aĭm dat Domuia-Mea acéstă carte la mâua uumiţilor jăluitorĭ, cu care să aibă a apĕrà acéstă pădure, ue îugăduiud pre uimeuĭ să le-o tae. Peutru care poruucim Domuia-Mea şi dumué-vóstră ispravuicilor de judeţ pe ceĭ ce se vor arĕtà cu împotrivire să-ĭ faceţi şi fără de voia lor să se supue. I saam receh gpd.— 1813 Maiŭ 7.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 47 v.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

După arĕtarea ce ui se face priutr'acéstă auaforà de cătră dumué-luĭ Vel Logofĕtul de Ţéra-de-jos, orîuduim pe sluga Domuieĭ-Mele, ... aprod vătăşesc, carele priu scirea dumué-lor ispravuicilor aĭ judeţuluĭ luâud pe pîrîtul să-l aducă aicĭ.— 1813 Maiŭ 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, pag. 265.

www.dacoromanica.ro

raniĭ fiind legaţi cu lude la Visterie, se aplică maĭ cu rigóre acéstă netoleranţă de strămutare a ţĕranilor

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După pliroforia ce ni se dă asupra pricineĭ de cătră dumnê-luĭ Vel Vistierul, cu cale fiind anaforaua acêsta, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumnê-vóstră

Prea Inălţate Dômne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale ce ni se dă la acêstă jalbă a dumnê-luĭ Pitaruluĭ Ioan Perdicaru, următor fiind am făcut cercetare pricinii ce are cu acel Pană sîn Unchiaşul Mirică i Radu sin Dumitrescu şi Nêcşu sîn Idita Văduva ot Strâmbenĭ, din sud Teleorman, carĭ împreună cu alţĭ sătenĭ tovaroşĭ aĭ lor ĭ-ar fi stricat de la moşia dumi-sale Isvorul, cerênd a-l aduce aicĭ după isprăvnicêsca anaforà ce are la mână, de cercetarea pricinii în faţa loculuĭ, care anaforà o vĕduĭ şi eŭ, cu lêt 1813 Aprilie 17, cuprinĝĕtóre, că după alegerea ce aŭ făcut acolo, aŭ găsiţ cu cale dumnê-lor ispravniciĭ, că acea stricăciune de pădure să o plătêscă numituluĭ pitar cu taleri 771 banĭ 60, însă o parte satul Strâmbenĭ şi alta Râca-nouă cu Palanga, pe care sumă de banĭ nemulţumindu-se jăluitorul, nicĭ pîrîţiĭ şi-aŭ pus soroc amândouĕ părţile, că la 15 ale următóreĭ luni să se afle aicĭ; ci fiind-că jăluitorul se află aşteptându-se, iar pîrîţiĭ de maĭ sus numiţĭ n'aŭ urmat a venì, să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale, cu mumbaşir a se aduce, şi cu isprăvnicêscă anaforà, şi cu jalba acêsta să-ĭ înfăţişeze la judecată, unde se vor orînduì de cătră Măria Ta, iar desăvîrşita hotărîre rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta.—1813 Maiŭ 19.

Iordache Stătineanu Vel Logofĕt.

Zemli Vlahiscoie. Dumnê-vôstră ispravnicilor ot sud. . Ialomiţa, sănătate. Fiind-că dumnê-luĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ-Mele Iordache Tufeanu Vel Stolnic, prin jalbă ne-a făcut arĕtare, cum că pe moşia dumnê-luĭ ce se numesce Tufeniĭ dintr'acel judeţ, avênd pădure poprită de ghindă, locuitoriĭ ce sunt şeĝĕtorĭ pe acéstă moşie i alţiĭ după în prejur şi de prin alte părţĭ o tae şi o sfăramă pentru folosul şi trebuinţa lor, cerênd porunca Domnieĭ-Mele a o avê apĕrată, pentru carele Vĕ poruncim Domnia-Mea, să cercetaţĭ şi păzind orînduêla pădurilor, să daţĭ nizamul cel cuviincios după obiceĭul loculuĭ, ca locuitoriĭ ce sunt şeĝĕtorĭ pe acéstă moşie cu pădure, carĭ clăcuesc stăpânuluĭ moşieĭ, să aibă voe a tăià adecă numaĭ pentru trebuinţa caselor lor făr'de plată, cum lemne de foc pentru încălĝitul caselor lor, nuele, parĭ şi alte mărunţişurĭ pentru casele lor, iar nu pentru vînĝare şi alişveriş, căcĭ pentru cherestele şi lemne de vînĝare aŭ datorie a plătì adetul pămîntuluĭ şi aşà vor avé voe de la stăpînul moşieĭ, nicĭ pentru trêba de alişveriş să nu sfărame şi să stîrpéscă copaciĭ ceĭ roditorĭ de ghindă, iar alţiĭ streinĭ locuitorĭ după alte moşiĭ, cariĭ clăcuesc şi-şĭ daŭ dijma la stăpînul moşieĭ unde locuesc, sunt popriţĭ, şi nu pot făr'de voe de la stăpînul pădurii a tăià lemne saŭ cheresteà după moşia numituluĭ boer. I saam receh gpd. — 1813 Maiŭ 9.

Carte de dumbravă poprită.

Dumnê-vôstră ispravnicilor ot sud. . . Ilfov, sănătate. Vĕ facem în scire, că la Domnia-Mea a dat jalbă credincios boerul Domnieĭ-Mele Costache Micşunescu, cum

www.dacoromanica.ro

ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să faceţĭ urmare, ne îngăduind însă şi pe stăpînul moşieĭ de a nu le face jăluitorilor vre-o supĕrare întru nimic la drepturile

---

că la vale pe Mostişte, unde se află lipsă de pădurĭ, avênd dumbravă păzită cu multă ostenélă şi cheltuélă, locuitoriĭ împrejurenĭ o tae şi o sfăramă pentru folosul şi trebuinţa lor, cerênd poruncă Domnieĭ-Mele a o avé apĕrată, cum a fost şi până acum; pentru care vĕ poruncim Domnia-Mea să cercetaţĭ şi păzind orînduéla pădurilor după obiceĭul loculuĭ, sa daţĭ nizamul cel cuviincios, spre a o puté avé păzită şi apĕrată de cătră locuitoriĭ împrejurenĭ şi alţiĭ streinĭ să nu o tae şi să o sfărame făr'de voe de la stăpin saŭ de la omul sĕu, ca să se pótă cresce, spre a venì în stare bună, după cum şi maĭ înainte a fost apĕrată. I saam receh gpd. — 1813 Iulie 21.

Cod. LXXV, fila 70.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Pe acéstă anaforà a departamentuluĭ câte trele părţile rĕmâind mulţumiţĭ şi odihniţĭ aŭ dat şi adeverinţă în scris sub iscăliturile lor la cancelaria Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, mărturisită şi de zapisul cel orînduit, care s'a vĕḑut şi de cătră noĭ. Drept aceea, după a lor primire şi mulţumire, o întărim Domnia-Mea, şi hotărîm ca întocmaĭ să se urmeze. — 1813 Iunie 24.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXVI, fila 446.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale de la acéstă jalbă a locuitorilor birnicĭ ot satul Râca-Nouă şi Palanga, ĭ-a înfăţişat orînduitul zapciŭ înaintea nóstră cu dumné-luĭ Pitarul Iancu Perdicaru, şi făcênd cercetare, nu avù dumné-luĭ Pitarul vre-o altă dovadă că ar fi tăiat şi jăluitoriĭ 148 tufanĭ şi copacĭ, decât numaĭ ḑice că săteniĭ Strâmbenĭ ĭ-aŭ arĕtat şi pe eĭ cu acea sumă tăiată, iar săteniĭ Strâmbenĭ în potrivă ḑiseră, că jăluitorìi n'aŭ tăiat lemne pentru trebuinţa caselor lor, ci numaĭ pentru sărăria de la Zimnicea, de beilic, precum şi jăluitoriĭ ḑiseră tot prin blestem, că n'aŭ tăiat nicĭ un lemn pentru casele lor, ci numaĭ beilicul din poruncă, care nu se cuvine a plătì; aşà dar dintr'acestea eşind dovadă de nevinovăţia jăluitorilor, rĕŭ s'aŭ adus cu mumbaşir, şi găsim cu cale, cu luminată porunca Mărieĭ-Tale, să fie sloboḑì a merge la casele lor, şi dumné-luĭ Pitarul îşĭ va căutà paguba copacilor de la Strâmbenĭ, carĭ n'aŭ tăgăduit că aŭ tăiat pentru trebuinţa caselor lor, precum cuprinde anaforaua ce am făcut între Strâmbenĭ cu dumné-luĭ Pitarul, iar hotărîrea rĕmâne a se face de cătră Măria-Ta. Ioan Greceanu Paharnic, Nicolae Medelnicer, Ianache Medelnicer, Scarlat Lambrino. — 1813 Iunie 16.

Ponturile ce s'aŭ dat prin carte gpd, pentru apĕrarea pădurilor Lapoşul şi Salcia a dumné-luĭ Vorniculuĭ Barbu Văcărescu.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Saac, sănătate. Vĕ facem în scire, că dumné-luĭ Vel Vornicul Barbu Văcărescu, prin anaforà a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele, cum că la moşiile d-séle Lapoşul şi Salcia dintr'acest judeţ, avênd

www.dacoromanica.ro

moșiei peste cuprinderea pravilnicescii condicĭ și obiceiul pământuluĭ.—1813 Aprilie 22.
(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înalțate Dómne,

Ascultând luminată porunca Inălțimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă, am adus pe jăluitorĭ înaintea mea și maĭ întâiŭ făcêndu-le cercetare, nicĭ unul nu s'aŭ dovedit streinĭ, ci toți strămutați de prin satele județuluĭ Vlășceĭ, încă uniĭ și slujitorĭ de la căpitănia Hodivăĭ, numaĭ treĭ dintr'înșiĭ s'aŭ dovedit a fi din hazul Giurgiuluĭ, dar nu streinĭ, ci și aceștia după vremĭ fugiți de aicĭ din țară, și cererea ce fac de a fi sloboḑĭ a merge la pământurile lor, nu este alt decât să se strămute din loc, să se împrăștieze prin satele Vlăsceĭ, să se apropie de margine, ca să se căcirdiséscă în hazurĭ. Ci de vreme ce eĭ sunt legați cu lude în visterie, să fie luminată po-

---

păduri oprite și păzite cu grea cheltuélă, de le-a adus în starea cea maĭ bună, și la trebuința ce a fost de tăiat cherestele pentru meremetul cetăților, s'a tăiat dintr'aceste păduri o sumă mar e de cheresteà, ca peste treĭ miĭ copacĭ roditorĭ, carĭ în multă sumă de anĭ nu se pot aduce în starea lor, și pentru acéstă învederată pagubă și stricăciune ce s'a făcut la pădurile dumné-luĭ, pentru folosul și datoria patrieĭ a cerut porunca Domnieĭ-Mele, ca de acum înainte să fie apĕrate aceste păduri despre tôte trebuințele loculuĭ ce vor eși pentru tăiat de cherestele domnescĭ, ı pentru trebuința țĕriĭ și altele, care ce rere a d-sale primind-o Domnia-Mea, poruncim dumné-vóstră ca de acum înainte la orĭ-ce trebuință de cherestele se va întîmplà a se cere, aceste păduri să fie cu totul apĕrate și nesupĕrate întru nimic, și ca să se păzéscă a pururea apĕrarea pădurilor, s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele păzitorilor acestor păduri, prin care poruncim la toți de obște, ca întocmaĭ să fiți următorĭ, pentru nicĭ un fel de trebuință a tăià și a stricà pădurile acestea. I saam receh gpd. — 1814 Iulie 24.

(Pecetea gpd).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXVII, fila 191 v.

Carte deslegată de ferirea dumbrăviĭ dumné-luĭ Vel Căminar Nicolae Văcărescu, ce o are dincóce de Colentina pe moșia dumi-sale.

Zemle Vlahiscoie. Fiind că dumné-luĭ Căminarul Nicolae Văcărescu prin jalbă a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele, cum că dumbrava *ce are la Bănésa*, dincóce de Colentina, pe moșia părintéscă a dumné-luĭ, sădită și păzită cu multă ostenélă și cheltuélă, care este și ca o podóbă politieĭ, ar fi mergênd uniĭ cu pricină că este trébă domnéscă, o sfăramă și o tae, cerênd porunca Domnieĭ-Mele de a o avé apĕrată. Decĭ acéstă dumbravă mică ce este și podóbă politieĭ în ochiĭ tuturor, cunoscut este că s'a făcut și s'a păzit cu îndestulă cheltuélă și ostenélă, care de nu va avé și de acum înainte aceeașĭ pază și ferire, în adevĕr este că îndată se va sfîrșì; dăm dar acéstă domnéscă nóstră carte la mâna omuluĭ ce-l are păzitor, prin care poruncim atât domnieĭ-vóstre ispravnicilor ot sud Ilfov, cât și la toți alțiĭ câți se cuvine, ca să dați mână de ajutor orînduituluĭ spre a fi ferită și păzită acéstă dumbravă de cătră toți, să nu tae nicĭ să strice dintr'acéstă dumbravă cu nicĭ un fel de numire saŭ trebuință, ci să fie tot-deauna apĕrate. I saam receh gpd.—1814 Iunie 24.

Cod. LXXV, fila 95 v.

www.dacoromanica.ro

runca Inălţimiĭ Tale către dumnė-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, să-i deà cu chezăşie, ca să nu se strămute din locul lor, şi să-ĭ îndemneze a se apucà şi de munca pămîntuluĭ, sloboḑindu-se şi vitele de jug ce ḑic că le aŭ ispravniciĭ în pază, pentru ca să-şĭ facă semĕnăturile de primă-vară, iar câţĭ aŭ apucat de s'aŭ strămutat dintr'înşiĭ şi şĭ-aŭ făcut semĕnăturile de tomnă împrejurul satuluĭ, de vor fi strămutaţĭ în cuprinsul acestuĭ judeţ, să trimiţă să-ĭ aducă la urmă-le, iar de se vor fi strămutat maĭ cu depărtare, să facă foe de tóte acele semĕnăturĭ cu numele stăpînuluĭ şi să o trimiţă la Visterie, ca să fie sciut, şi când nu vor venì la urmă-le până la vremea secerişuluĭ, ca să se aşeze cu locuinţa în siliştea lor, de unde s'aŭ strămutat, să se ieà acele semenăturĭ pe sėma domnieĭ, cum şi jăluitorilor să nu li se facă de către ispravnicĭ vre-o supĕrare maĭ muit peste starea şi puterea lor, nicĭ stăpînul moşieĭ să nu-ĭ supere întru nimic la clacă şi alte dreptăţĭ ale moşieĭ, peste obiceiul pămîntuluĭ, iar peste cele ce ḑic că aŭ rĕspuns în vremea trecută în banĭ la stăpînul moşieĭ, din cercetarea ce anı facut, m'am adeverit că într'acestaşĭ chip le-a fost aşezămîntul ce a avut cu dînşiĭ, ci pentru acėsta rĕmâne la hotărîrea Inălţimiĭ Tale. — 1813 Aprilie 19.

Vel Vistier.

p). Ţĕraniĭ carĭ răsvrătiaŭ pe consăteniĭ lor în contra statuluĭ, orĭ a proprietăţiĭ, eraŭ cel puţin strămutaţĭ prin alte sate de o depărtare de 6 ore de la al lor.

Iω Ion Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

După cum a găsit cu cale dumnė-luĭ Vel Vistierul printr'acėstă anaforă, o întărim şi Domnia-Mea şi poruncim dumnė-vóstră ispravnicilor aĭ judeţelor, ca întocmaĭ să faceţĭ urmare, precum maĭ jos se cuprinde.—1816 Iulie 21.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 185.

Prea Inălţate Dómne,

Arĕt Inălţimiĭ Tale că plângerea locuitorilor satuluĭ Poenarĭ din sud Ilfov, după multe cercetărĭ ce a făcut Visteria, nu este alta fără numaĭ treĭ fraţĭ dintre săteniĭ lor anume: Dumitru Ciungul, Năstase şi Niculae, uniţĭ fiind întru rĕutate, patru anĭ sunt de când feluri de chipurĭ rasvrătitóre metahirisesc, nu numaĭ că nu se supun a-şĭ plătì dăjdiile lor, ci sunt şi dătătorĭ de rele pilde celor-lalţĭ locuitorĭ aĭ satelor, aprópe fiind în multe rînduri dintr'a pîrîţilor pricină a se sărgăluì siliştea fără de a fi altă pricină cât de mică; ci, de se va găsì cu cale de către Inălţimea Ta, pentru desăvîrşita odihnă a locuitorilor, pe de oparte dumnė-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, prin într'adins credincios al isprăvnicatuluĭ, maĭ întâiŭ să cerceteze la faţa loculuĭ şi câtă rĕmăşiţă vor dovedì din dăjdiĭ i alte orînduelĭ asupra pîrîţilor treĭ fraţĭ, să împlinéscă de la dînşiĭ şi să o deà jăluitorilor, ca să plătéscă şi numiţiĭ de pe unde s'aŭ împrumutat pentru dînşiĭ, iar pe de altă parte să-ĭ ardice pe câte treĭ cu tóte ale lor şi cu lude ce se va cuveni după a lor putere să-ĭ aşeze cu dajdia împărţiţĭ prin alte sate depărtate de jăluitorĭ, cale de şése cėsurĭ, ca să nu maĭ pótă avé chinonie uniĭ cu alţiĭ. Părerea mea într'acest chip este, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta.—1816 Iulie 8.

Vel Vistier.

www.dacoromanica.ro

Ţĕraniĭ sunt obligaţĭ a se strămută la alt loc, în interesul proprietăţiĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-lor veliţilor boerĭ, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră isprăvniceilor aĭ judeţuluĭ, ca să faceţĭ cercetarea de maĭ jos arĕtată, cu urmare întocmaĭ precum într'acéstă anaforà se cuprinde şi să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele.—1816 Iulie 3.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Pe acéstă alăturată alegere isprăvnicéscă şi a departamentuluĭ nerĕmâind odihniţĭ locuitoriĭ ce şed în luncă la Pitescĭ sud Vlaşca, din luminată porunca Mărieĭ-Tale orînduitul zapciŭ vătaf de aproḑĭ ĭ-a adus înaintea nóstră prin treĭ dintr'înşiĭ, anume Petre Bobirică, i Dinu frate-sĕŭ şi Şerban ot Popescĭ, faţă cu Petrache biv III Logofĕt stapînul moşieĭ, ḑicênd aceştĭ locuitorĭ prin apelaţia ce aŭ dat, că din vechime s'aŭ aflat acolo şeḑĕtorĭ moşieĭ şi părinţiĭ lor, cum şi eĭ, unde aŭ case, ogrăḑĭ şi alte nămestiĭ şi că le este cu neputinţă a se mută în deal, căcĭ sunt ómenĭ scăpătaţĭ, cu case grele şi cu slujbă domnéscă, dîrvarĭ, cărbunarĭ aĭ luminateĭ Curţiĭ Mărieĭ-Tale şi alţĭ dajnicĭ aĭ Visterieĭ şi că în deal nu se pot face nicĭ puţurĭ, fiind locul înalt, unde ridicând pîrîtul câte-và case din satul lor de le-a adus în deal, s'a căsnit vre-o treĭ anĭ de ḑile să facă puţurĭ şi vĕḑênd că nu pot, erà să se întórcă înapoĭ şi neprimindu-ĭ pîrîtul nicĭ într'un chip, le-a plătit casele cu banĭ şi le-a îngrădit cu garduri şi aceĭ ómenĭ aŭ fugit, şi că atât Popésca ce ţineà moşia maĭ 'nainte, cât şi pîrîtul, după ce a cumpĕrat-o în doĭ anĭ, nu ĭ-a supĕrat a se mută, iar pîrîtul rĕspunse, că tóte satele din partea loculuĭ sunt puse pe deal iar lunca Argeşuluĭ o aŭ pentru arăturĭ de bucate şi liveḑĭ de fîn, fiind locul rodos, cum şi pe moşia luĭ în deal sunt 28 de case, carĭ se îndestuléză cu apă de puţurĭ, după cum şi jăluitoriĭ mutându-se acolo să le deà povĭrnit spre vale, unde pot să-şĭ facă puţurĭ, iar a maĭ şedé acolo în luncă nu-ĭ primesce, căcĭ în toţi aniĭ fac stricăciune vitele lor la bucate şi se păgubesc atât ceĭ cu bucatele, cât şi el de dijmă şi că nicĭ ceĭ de maĭ 'nainte stăpînitorĭ nu ĭ-aŭ primit a fi în lunca, dar eĭ aŭ şeḑut în silnicie, după cum ne arată un răvaş al Şătraruluĭ Mateiŭ Popescu, fiind cătră un Pana, că n'are voe să se mute în vale, asemenea şi vĕduva fiica Popesculuĭ, de la care a cumperat el moşia, în multe rînḑurĭ s'a judecat cu jăluitoriĭ, carĭ aŭ dat şi zapis că se vor mută în deal şi următorĭ n'aŭ fost, ci şed în silnicie de fac stricăciune bucatelor şi când se orînḑuesc ispăşitorĭ, dosesc şi rĕmân ceĭ cu bucatele stricate, păgubaşĭ, după care arată pîrîtul spre dovadă o jalbă a vătafuluĭ de cărbunarĭ, că câţĭ-và locuitorĭ din deal, ce aŭ dat-o către isprăvnicatul Vlasceĭ, în anul trecut, şi de la isprăvnicat s'aŭ trimis cu însciinţare cătră Măria Ta, în care jalbă se plângeà, că din pricina jăluitorilor, câţĭ se află cu locuinţa în luncă, nu numaĭ lor li se face pagubă la bucate şi legumĭ, ci şi stăpînuluĭ moşieĭ la rodul pomilor ce are în luncă, unde uniĭ şĭ-aŭ făcut locuinţa cu vicleşug, iar alţiĭ în silnicie de vre-o câţĭ-và anĭ încóce, cu carĭ în douĕ rînḑurĭ s'a judecat stăpîna moşieĭ cea maĭ dinainte şi aŭ dat şi zapis la isprăvnicat, că se vor mută în deal şi următorĭ n'aŭ fost, rezemându-se la silnicia lor, căcĭ sunt cărbunarĭ domnescĭ, pentru care cerênd aceĭ jăluitorĭ să li se orînḑuéscă ispăşitor la faţa loculuĭ, a le ispăşĭ paguba şi a le face împlinire, aŭ rînḑuit ispravniciĭ slujitorĭ, ca luând pe preotul

www.dacoromanica.ro

satuluĭ, să mérgă să ispășéscă stricăciunea și să aducă fóe iscălită de preot i pe ceĭ ce aŭ făcut paguba, spre a o împlinì și aŭ însciințat zapciul plășiĭ, că toți locuitoriĭ din luncă aŭ fugit nestând de față a se face ispășania, iar un Mateiŭ Cărbunarul s'a împotrivit cu înjurături, ḑicênd că nu voesc să facă ispășania, așijderea scrie în alegerea isprăvnicéscă că a făcut arětare și Medelnicerul Nicolae, vameșul județuluĭ, cum că chiar unul din locuitoriĭ din luncă, anume Mateiŭ Budureanu, a arětat că s'a judecat stăpîna moșieĭ cu dînșiĭ la isprăvnicat și ĭ-a îndatorat judecata a-și mută casele din vale în deal și urmare n'aŭ făcut. Deci fiind că atât stăpînul moșieĭ, cât și locuitoriĭ din deal se jăluesc, că ceĭ ce șed în luncă le pricinuesc stricăciune și pagubă cu vitele lor la bucate și liveḑi și apoĭ când este să se facă ispășanie, ca să plătéscă paguba dosesc, și fiind-că aceĭ locuitorĭ din luncă pricinuesc că acolo în deal nu pot face puțurĭ, iar Petrache stăpînul moșieĭ ḑice, că are loc să le deà în deal povîrnit spre vale, unde pot să-și facă puțurĭ acolo unde le dă Petrache loc, ca să se mute și să însciințeze Mărieĭ Tale și atunci se va da izbănire pricinii, iar hotărîrea rěmâne la Măria Ta.—1816 Maiŭ 26.

Radu Golescu biv Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic, Dumitrache Racoviță Vel Vornic, Grigorie Filpescu Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logofět, Iordache Golescu Vel Logofět, Toma Crețulescu Vel Logofět (1).

Cod LXXXV, fila 164.

q). Caragea face și din brutăriĭ un monopol al proprietarilor de moșiĭ (1).

r). Neînțelegerile dintre proprietarĭ saŭ arendașĭ cu țěraniĭ, proveniaŭ adesea și din causa nedrepteĭ měsurătorĭ cu stînjenul și cu baniță, ceea-ce va ocasionà procese diverse și trimitere de stînjenĭ și de baniță cu pecetea Visterieĭ (2).

Numeróse sunt, cum se vede, procesele de la dreptul de cârciumă dintre țěranĭ și proprietate (3).

Un act extraordinar cunóscem din domnia luĭ Caragea. Acela este chrisovul dat locuitorilor Slătiorenĭ din Romanați, ca să-și aibă privilegiul vînḑăriĭ rachiuluĭ peste tot anul, iar al vinuluĭ numaĭ până la 6 Decemvrie. Asemenea claca să o plătéscă în banĭ câte un zlot de casă pe an și dijma să se ieà ca la alte moșiĭ. Domnitorul le maĭ acordă și alte privilegiĭ și scutirĭ, pentru că satul Slătióra fusese sat de moșneni până ce Alex. Ipsilant, în întâia luĭ domnie, îl dăduse Vorniculuĭ Pârșcoveanu. Iată chrisovul:

Hrisovul locuitorilor Slătioreni de privileghiurile ce aŭ cătră stăpînul moșieĭ și cu anaforà întărită s'a hotărît în urmă, câți să fie la acest privileghiŭ, adecă ceĭ vechĭ.

Dat-am Domnescul nostru hrisov locuitorilor birnicĭ din satul Slătióra sud Romanați, ca să aibă privileghiul ce l-aŭ avut până acum, adecă vînḑarea rachiuluĭ să

(1) Veḑĭ anexa din vol. X, partea B., Ist. Rom. de V. A. U.

(2) Veḑĭ anexa relativă din Tom. X, partea B.

(3) Idem, idem.

www.dacoromanica.ro

fie slobodă la toţi locuitorii pentru tot anul în tótă vremea, cum şi la vînḑarea vinuluĭ să aibă sloboḑenie numaĭ de la culesul viilor până la ḑiua de Sf. Nicolae, Decemvrie 6, a se vinde vinul locuitorilor făr'de poprire şi făr'de nicĭ o dare la stăpînul moşieĭ, iar de la Sf. Nicolae înainte să se vîndă vinul stăpînuluĭ moşieĭ; aşijderea şi claca să o plătéscă de casă câte un zlot pe an, nesupĕrându-se de lucru, iar la dijmurĭ să se urmeze, cum se urméză şi la alte moşiĭ; asemenea şi podul de la trecĕtórea apeĭ Oltuluĭ să-l aibă locuitoriĭ pe séma lor tot-deauna şi să deà locuitoriĭ la stăpînul moşiei pentru venitul poduluĭ, pe fie-care an câte taleri 150, deosebit să fie şi apĕraţĭ de vamă la vitele ce vor cumpĕrà de la sătenii lor şi le vor tăià la scaune în satul lor, pentru alişverişul lor, pentru că acéstă moşie din vechime fiind fost slobodă domnéscă, rĕposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant întru întâia Domnie a hărăzit-o la rĕposatul Vornicul Pârşcoveanu, dar iarăşĭ Domnia-Sa şi cu alţĭ rĕposaţĭ Domnĭ din urmă aŭ împărtăşit şi pe locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ pe acéstă moşie cu privileghiurile ce se arată maĭ sus, ca să fie adecă apĕraţĭ de clacă, dând numaĭ câte un zlot pe an, i sloboḑenia vînḑărĭĭ rachiuluĭ să o aibă pe tot anul şi sloboḑenia vînḑărĭĭ vinuluĭ de la culesul viilor până la Sf. Nicolae, şi stăpînirea poduluĭ la trecerea apeĭ Oltuluĭ să fie pe séma lor cu dare de taleri 150 pe an la stăpînul moşieĭ şi aperarea de vamă la vitele ce vor cumpĕrà de la sătenii lor şi le vor tăià la scaune în satul lor, carĭ tóte acestea li s'aŭ dat, nu ca un obiceiŭ al pămîntuluĭ, ci ca o milă şi hărăzire Domnéscă, pentru care am vĕḑut la mâna lor şi sineturĭ Domnescĭ, însă carte a rĕposatuluĭ Domn Alexandru Vodă Moruz cu let 1794 Iunie 20, i hotărîre a rĕposatuluĭ Alexandru Vodă Ipsilant cu let 1797 Fevruarie 15, i carte de judecată ce s'a urmat din let 1804 între aceştĭ locuiţorĭ cu rĕposatul Medelnicer Radu Bengescu, ce erà stăpîn prin zestre aceştiĭ moşiĭ Slătióreĭ, şi hotărîre cu Divan a rĕposatuluĭ Constantin Vodă Ipsilant, tot dintr'acelaşĭ let 1804 Iunie 30, prin care tóte acestea li se întăresc privileghiurile ce se arată maĭ sus; pentru carĭ privileghiurĭ viind cu jalbă şi cătră Domnia-Mea, numiţiĭ locuitorĭ Slătiorenĭ, arĕtând aceste sineturĭ şi ḑicênd dumné-eĭ Ecaterina Fărfăraia, stăpînă acesteĭ moşiĭ, vînḑênd-o statornică la Serdarul Polihronie, ca să nu li se smintéscă mila ce o aŭ prin sineturĭ Domnescĭ, aŭ cerut să li se întăréscă şi de către Domnia-Mea privileghiurile ce aŭ avut, a căror jalbă rînduind-o la dumné-luĭ Vel Logofĕtul de Ţĕra-de-sus, ne-a făcut arĕtare prin anaforà de la 7 ale trecuteĭ luniĭ luĭ Aprilie, atât de cuprinderea privileghiurilor ce se arată maĭ sus, cât şi de numita moşie, că dumné-eĭ Ecaterina Fărfăraia, care a avut acéstă moşie coborîtă prin zestre de la rĕposatul Vornic Pârşcoveanu, întâiŭ la mâna dumné-eĭ, apoĭ dumné-eĭ a vîndut-o statornică la Sĕrdarul Polihronie şi cum că cumpĕrătorul are să stăpînéscă dreptatea ce a avut-o dumné-eĭ Ecaterina Fărfăróia, iar privileghiul locuitorilor are să se păzéscă cu orĭ-cine va fi stăpîn, care anaforà de la trecuta lună a luĭ Iulie 11, cu milostivire cătră locuitorĭ am întărit şi Domnia-Mea, ca să se păzéscă privileghiul locuitorilor, ce aŭ avut. Drept aceea pentru maĭ buna întemeere a acestor privileghiurĭ ale lor, ce se arată maĭ sus, ca să se păzéscă tot-deauna cu nestrămutare, am întărit acest Domnescul nostru hrisov cu însăşĭ Domnésca Nóstră iscălitură şi pecete, i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ-Mele fiĭ: Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martorĭ fiind şi dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele: pan Radu Golescu Vel Ban, pan Grigorie Brâncoveanu Vel Spătar, pan Barbu Văcărescu Vel Vistier, pan Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic de Ţĕra-de-sus, pan Mihalache Manu Vel Logfĕt de Ţĕra-de-sus, pan Grigorie Băleanu Vel

www.dacoromanica.ro

Vornic de Ţéra-de-jos, pan Alexandru Mavrocordat Vel Postelnic, pan Constantin Dudescu Vel Vornic al treilea, pan Petrache Ritoridis Vel Logofĕt al streinelor Pricinĭ, pan Iordache Ştirbeĭ Vel Vornic al Obştirilor, pan Nicolae Golescu Vel Logofĕt de Obiceiurĭ, pau Alexandru Filipescu Vel Logofĕt de Ţéra-de-jos, şi Ispravnic pan Mihalache Manu Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus; şi s'a scris hrisovul acesta întru al şéselea an dintru întâia Domnie a Domnieĭ Mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ-Mele Bucurescĭ, la anii de la nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi Mântuitorul nostru Isus Hristos 1817 Octomvrie 6, de Mihaĭ Logofet de Divan.

(Iscălitura şi pecetea gpd.).

Mihalache Manu Vel Logofet procitoh.

Cod. LXXVII, fila 276 v.

s). Locuitoriĭ de la Gherghiţa se jăluesc asupra epistaţilor Mitropolieĭ proprietară, că aceştia îĭ asupresc îndatoririle ce aŭ, primind uniĭ carte de blestem la afirmaţiunea lor. Se face anchetă din ordinul Domnitoruluĭ. Se aleg nenorociţiĭ cu bătae câte 200 toege fie-care, ca răsvrătitorĭ şi mincinoşĭ şi ca *stricătorĭ aĭ pădurilor Mitropolieĭ.* (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Cât pentru pricina pădurieĭ, cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-lor veliţilor boerĭ, o întărim Domnia-Mea şi hotărîm, ca întocmaĭ să se urmeze, iar pentru urmările acestor locuitorĭ, de vreme ce prin cercetarea de la faţa locului a orînduituluĭ nostru s'a dovedit, precum maĭ jos se arată, că sunt adecă mincinoşĭ şi călcătorĭ de jurămînt şi că ceĭ răsvrătitorĭ dintre eĭ sunt aceştia ce pe anume se arată maĭ jos, adecă Cârstian Cojocarul ot Meriĭ Petchiĭ şi Négu sîn Stan ot Ciumaţĭ, precum orînduitul cercetător în insciinţarea sa ce a făcut către Domnia-Mea îĭ arată pe anume, de aceea atât pentru a lor înfrînare şi înţelepţire, cât şi ca să fie pildă altora asemenea ca eĭ, volnicim pe credinciosul boerul Domnieĭ-Mele Slugerul Ioniţă Chiriţescu, orînduitul cercetător, să mérgă şi prin ajutorul ispravnicilor judeţuluĭ, aducênd pe maĭ sus numiţiĭ răsvrătitorĭ, chiar acolo în faţa locului să-ĭ pue în falangă în vileag, şi să le deà câte 200 toege fieş-căruia, cărora să le deà apoĭ a înţelege că, de se vor maĭ purtà şi de acum înainte cu asemenea urmărĭ de nesupunere şi răsvrătitóre, pedépsa lor va fi spânzurătórea. — 1816 Aprilie 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, fila 416.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, ce ni s'a dat la alăturatul tacrir al Slugeruluĭ Ioan Chiriţescul, cercetătorul ce a fost orînduit de către Măria Ta a cercetà prigonirea ce aŭ locuitoriĭ ot Gherghiţă cu epistaţiĭ moşieĭ sfinteĭ Mitropoliĭ de acolo, am făcut cercetare, şi atât din cele scrise în tacrir, cât şi din cele ce ne arată prin graiŭ, luarăm înţelegere că după arĕtarea ce a fost făcut de aceĭ locuitorĭ de dijma porumbuluĭ i a fînuluĭ, cum că li s'a luat de epistaţiĭ moşieĭ, primind uniĭ şi carte de blestem, li s'a făcut socotélă şi găsindu-se óreşi-care năpăstuire, a fost trimis orînduitul cercetător însciinţare către Măria Ta, de la 30 ale trecutuluĭ Martie, cum că li se face acelor năpăstuiţĭ împlinire, prin care însciinţare cerênd

www.dacoromanica.ro

t). Satele plăeşescĭ din Rucăr şi Dragoslavele capĕtă de la Caragea o

---

numitul Sluger povăţuire, cum să urmeze la madĕua fînuluĭ şi la mĕsuratórea pogónelor de porumb şi orînduind Măria-Ta acea însciinţare a sa în cercetarea nóstră, am făcut Mărieĭ-Tale anaforâ, de la 5 ale acesteĭ următóre luniĭ, în ce chip am găsit cu cale a se face urmare la aceste douĕ madele, i pentru pricina gâlceviĭ, a se vedé de cătră Măria-Ta în ce chip a dovedit cercetătorul şi a se da poruncă cum să urmeze, iar cum arata Slugerul că pîrîle locuitorilor, cum că ĭ-ar fi încărcat epistaţiĭ la dijma porumbuluĭ şi a fînuluĭ, s'aŭ dovedit mincinóse, căcĭ mĕsurându-se pogónele de porumb de astă tómnă ale unora din davagiĭ şi ale altora din sudiţi ungurenĭ, s'aŭ găsit maĭ multe decât pe câte ţiceaŭ eĭ că aŭ plătit dijma, şi că ceĭ maĭ mulţi ce aŭ primit carte de blestem nu sunt pravoslavnicĭ, ci uniĭ de la satul Meriĭ-Petcăi sudiţi, iar vre-o 5 de la Gherghiţa nu sunt ómenĭ vrednicĭ de credinţă şi nisce desnădăjduiţi şi becisnicĭ, din carĭ uniĭ aŭ primit blestem în zadar făr'de a avé porumb arat, şi cum că, după cum aceştia s'aŭ dovedit mincinoşĭ din mĕsurătórea pogónelor de astă tómnă i la baniţă nepotrivite arĕtările lor, se dovedesce că şi cele-lalte pîrĭ ce aŭ făcut pentru doĭ anĭ maĭ înainte, cum că ĭ-aŭ năpăstuit epistaţiĭ la dijma porumbuluĭ şi a fînului, sunt mincinoşĭ şi numaĭ din rĕutatea unor turburătorĭ ce ĭ-aŭ arĕtat prin altă însciinţare a sa, vrênd aceia să păgubéscă sfînta Mitropolie, ca să-şĭ pótă dobîndĭ alt cuget al lor, aŭ rădicat şi pe alţĭ mulţi sătenĭ cu felurĭ de pîrĭ şi categoriĭ mincinóse asupra epistaţilor, pricinuind pagubă şi cheltuélă săracilor sătenĭ, în vreme ce însuşĭ unul dintr'aceia ce veniâ la cercetător a se scrie de năpăstuirĭ, ţiceâ că sunt siliţi să vie ca să se arĕte nume multe de davagiĭ, căcĭ, de nu vor venĭ, le ţiceâ zurbagiiĭ că aŭ să pătiméscă rĕutate şi încărcăturĭ de cheltuelĭ, după cum arată cercetătorul, că şi însuşĭ el a avut pe un Ioniţă Giura, ţicênd către uniĭ din sătenĭ că, de nu vor venĭ a se scrie, aŭ să plătéscă tótă cheltuéla, făcêndu-le şi alte înfricoşărĭ. Decĭ după acéstă arĕtare ce face acum orînduitul cercetător, că ceĭ ce aŭ primit blestem nu sunt pravoslavnicĭ ci uniaţĭ, carĭĭ s'aŭ dovedit şi călcătorĭ de jurămînt, cum şi pîrile lor fără cuvînt şi mincinóse, se cuvine a rĕmânè epistaţiĭ apĕraţĭ de pîrile lor şi a se face şi căduta cercetare răsvrătitorilor ce le-aŭ dat pricină de s'aŭ pornit cu pîrĭ mincinóse, i zurbagiilor ce aŭ făcut gâlcévă şi s'aŭ arĕtat cu obrăsnicie, după cum se va găsì de cătră Măria-Ta cu cale, iar pentru stricăciunea ce s'a făcut la pădurea Mitropolieĭ, care o aveâ poprită, bez cea-laltă parte de pădure, ce este lăsată slobodă pentru trebuinţa locuitorilor ce şed acolea pe moşie, fiind-că pădurile poprite se păzesc cu pădurarĭ într'adins nelipsiţi din pădure pentru pază, iar acolo ne arată însuşĭ Slugerul Ioan, că pădurarul nu şedeà în pădure să păzéscă, ci şedeâ în sat, şi nu se scie cine câtă stricăciune a făcut, de aceea nu se pot îndatorâ la plată, iar de acum înainte vor o rînduì epistaţiĭ pădurarĭ a păzì napristan în pădurea cea poprită să nu se tae de nimenĭ, iar în pădurea nepoprită să aibă voe locuitoriĭ ce şed pe însăşĭ acea moşie şi clăcuesc Mitropolieĭ, ca să-şĭ tae lemnele ce le vor fi trebuincióse pentru casele lor, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta.—Radu Golescu biv Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Nestor Clucer.—1816 Aprilie 21,

www.dacoromanica.ro

nouă recunóscere a situaţiunii lor privilegiate, ca unele ce daŭ plăeşii

---

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Fiind-că din osebita anaforâ ce ne-aŭ făcut dumné-lor veliţii boerĭ, de la 21 ale aceştiĭ lunĭ, pentru urmările acestor locuitorĭ, ce s'aŭ arĕtat pîrîşĭ aĭ sfinteĭ Mitropoliĭ, asupra madeleĭ obiceiurilor pămîntuluĭ, ne-am pliroforisit, că numiţiĭ s'aŭ dovedit în faţa loculuĭ, prin cercetarea orînduituluĭ nostru, mincinoşi, răsvrătitorĭ şi călcătorĭ de jurămînt, hotărîm ca sf. Mitropolie să rĕmâe cu totul în pace şi nebîntuită de aceste pîrĭ ale lor, ce făceaŭ până acum.—1816 Aprilie 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, pag. 417.

Prea Inălţate Dómne,

Am vĕdut alăturata însciinţare ce a trimis cătră Măria-Ta Slugerul Ioan ce este orînduit de Maria-Ta cercetător la prigonirile ce aŭ locuitoriĭ clăcaşĭ ot Gherghiţa cu epistaţiĭ aceeaşĭ moşiĭ a sfinteĭ Mitropoliĭ, prin care la unele madele, ce ţice că sunt întunecate şi nu se pricepe cum să urmeze, cere povăţuire şi făcênd chibzuire la întrebările sale, după cum ni se poruncesce, arĕtăm Înălţimiĭ Tale în ce chip se cuvine a se urmà, adecă:

Pentru madéua fînuluĭ ce arată cercetătorul, că uniĭ din locuitorĭ aŭ avut obiceiŭ, să deâ din cinci copiţĭ una, alţiĭ, adecă streiniĭ sudiţĭ ceĭ cu zapisul, din treĭ una şi alţiĭ carĭ n'aŭ avut liveţĭ şi avênd trebuinţă de fîn s'ar fi învoit a così în liveţile Mitropolieĭ şi a luà eĭ fînul jumĕtate şi Mitropolia jumĕtate, iar la vremea dijmeĭ avênd trebuinţă de tot acel fîn pentru vitele lor s'aŭ rugat de epistaţĭ de li s'a lăsat tot fînul pe séma lor, şi după socotélă pe câte care aŭ pus epistaţiĭ, cu tahmin aŭ şi plătit epistaţilor, de car po parale 60, şi în urmă, cărând fînul la casele lor cu care marĭ cu câte patru şi şése boĭ, carĭ eĭ singurĭ aŭ arĕtat la cercetător că puteà să vie un car de acelea opt şi nouĕ stînjenĭ, şi unde erâ pus de epistaţĭ un om ţece care, acel om arată acum că a dus la casa luĭ cu mijlocul ce s'a ţis maĭ sus numaĭ 5 saŭ 6 care şi pe acésta a şi primit carte de blestem, la acésta se cuvine să urmeze cercetătorul într'acestaşĭ chip, adecă să nu se facă socotéla după numĕrul carelor marĭ cu câte 4 şi 6 boĭ, cu care aŭ cărat locuitoriĭ fînul la casele lor, ci să se facă pe numĕrul de care de cele obicĭnuite cu câte doĭ boĭ, şi pentru câte acest fel de care cu doĭ boĭ vor primì locuitoriĭ carte de blestem, că a fost într'acel fîn cosit din liveţile Mitropolieĭ, să li se socotéscă plata de car po parale 60, după cum s'aŭ învoit cu epistaţiĭ şi de li se va fi luat ce-vâ maĭ mult, sa li se întórcă înapoĭ, iar de vor fi dat maĭ puţin, să împlinéscă şi rĕmăşiţa tot în banĭ după învoéla ce aŭ făcut.

Pentru mĕsurătórea pogónelor de porumb, în anaforaua nóstră după care s'a dat şi luminată întărirea Mărieĭ-Tale a se face urmare, scrie, ca mĕsurătórea acésta să se facă cu prăjina cea obicĭnuită; acea prăjină obicĭnuită noĭ scim că este de 18 palme Domnescĭ şi un pumn, precum scrie cercetătorul că s'a adeverit şi de la alţiĭ streinĭ i de la chiar uniĭ din locuitoriĭ adiiaforĭ, iar nu este de palme 24, precum arată cercetătorul, că cu acest fel de prăjină mare şi ne-obicĭnuită cer locuitoriĭ să se facă mĕsurătórea pogónelor, care cerere a lor fiind nedréptă, nu se cuvine a primi, ci să se deâ luminată porunca Mărieĭ-Tale cătră orînduitul cercetător, ca cu

www.dacoromanica.ro

de paza margineĭ şi a potecelor din munte. Actele de scutire şi de privilegiĭ sunt cele următóre:

Hrisovul sătenilor ot *Dragoslavele.*

Dat-am cartea Domnieĭ-Mele la mâna pârcălabilor de la satul Rucăr-Dragoslavele din sud Muscel, carĭ prin jalbă, întru cea dintâiŭ luminată domnie a răposatuluĭ întru fericire Domn Alexandru Vodă Ipsilant, arĕtând că în vremea răsmiriţeĭ Ruşilor ot let...., cel de atuncĭ vătaf al plaiuluĭ Dâmboviţeĭ s'a fost întins de a luat şi aceste sate în cuprinsul satuluĭ Plăeşescĭĭ, cu care mijloc le făceà multe cererĭ, luându-le câte o lână şi câte un miel şi câte un caş de fiesce-care stână, şi altele asemenea, şi cereà să se deosebéscă de plaiŭ, să fie supuşĭ ispravnicilor judeţuluĭ, şi sub ascultarea vameşilor de Dragoslavele, cum şi maĭ nainte ar fi fost, arĕtând la acésta drept dovadă câte-và hrisóve vechĭ ale multor răposaţĭ fraţĭ Domnĭ cu care îĭ deosebià de plaiurĭ; în protivă atuncĭ a arĕtat vătaful de plaiŭ o carte a Domnieĭ-Sale răposatuluĭ întru fericire Domn Alexandru Vodă Ghica, cu care da aceste sate vătafuluĭ de plaiŭ a le avé plăeşescĭ. Decĭ Măria-Sa orînduindu-ĭ la dumné-lor veliţiĭ boerĭ spre cercetare, a ales a fi maĭ de folos la interesurile ţĕrĭĭ cu a fi osebite, însă maĭ întâiŭ să deà zapisele la Visterie, că vor păzĭ şi vor străjuì drumul şi potecile din plaiul lor fórte cu privighere şi când se va pricinuì orĭ-ce întîmplare în potriva orînduelilor ţĕrĭĭ şi a margineĭ să aibă a da séma pentru care prin anaforà arĕtând Mărieĭ-Tale, şi cu cale găsind-o acea alegere a dumné-lor veliţilor boerĭ, a orînduit pe dumné-luĭ vel Vistierul de a primit zapise cu aceste legăturĭ la Visteria gospod, după care a şi dat cartea Mărieĭ-Sale la mânile lor cu cuprindere, ca să fie osebiţĭ de satele plăeşescĭ, nicĭ un fel de amestec cu dînşiĭ să nu aibă vătaful de plaiŭ, să fie apĕraţĭ de lâna i de mielul şi caşul ce luà de la stînă şi de tóte alte cererĭ, fără numaĭ să fie supuşĭ ispravnicilor judeţuluĭ la orînduelile Visterieĭ, şi să aibă a păzì drumul şi potecile fórte cu privighere a nu se întîmplà cât de micà pricinuire în potriva orînduelilor ţĕrĭĭ saŭ spre paguba vămiĭ, că atuncĭ după zapisul ce aŭ fost dat eĭ, vor avé a rĕspunde şi la pricinile ce se vor face în satele lor, cum şi la pripasurĭ, vătaful de plaiŭ să nu se amestece, ci ceĭ ce vor avé Vornicia, fiind-că acestea sunt la Vornicie, care carte a Mărieĭ-Sale fratelui Constantin Vodă Ipsilant scrisă cu let 1775 Iulie 10, cum şi altă carte a Mărieĭ-Sale fratelui Constantin Vodă Ipsilant fiul răposatuluĭ întru fericire maĭ sus arĕtatuluĭ Domn cu let 1807 Maiŭ 15, prin care în-

---

prăjina cea obicĭnuită de 18 palme Domnescĭ şi un pumn să se facă mĕsurătórea pogónelor de porumb.

Iar pentru pricina gâlceviĭ, fiind-ca în luminată buiurdizma Mărieĭ-Tale se poruncesce cercetătoruluĭ, ca să facă cercetare atât prin alte doveḑi, cât şi prin carte de blestem, şi în ce chip va dovedì adevĕrul să înscliinţeze Mărieĭ-Tale, ca să daĭ apoĭ Măria-Ta cuviinciósa poruncă de urmare, şi fiind-că arată cercetătorul prin înscliinţarea sa, în ce chip a cercetat şi a dovedit, rĕmâne a se vedé de cătră Înălţimea Ta cele ce scrie cercetătorul pentru acésta, şi a se da poruncă cum se va găsì cu cale de cătră Înălţimea Ta.—1816 Aprilie 5.

Radu Golescu biv Vel Ban, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Nestor Clucer.

www.dacoromanica.ro

tăresce şi înnoesce acest privilegiŭ, vĕḑêndu-se şi de cătră Domnia-Mea, am binevoit, de vreme ce milostivul Dumneḑeŭ ne-a învrednicit şi pre noĭ cu domnia aceştiĭ pravoslavnice creştinescĭ ţĕrĭ, de am înnoit şi am întărit, şi printr'acéstă carte a Domnieĭ-Mele privilegiul acesta, ca să li se păzéscă întocmaĭ şi întru tóte, precum se cuprinde maĭ sus. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, vameşilor şi ţie vătaşe de plaiul Dîmboviţeĭ, nicĭ un fel de supĕrare să nu vĕ cutezaţĭ a face numitelor sate de acum înainte în potriva poruncĭĭ Domnieĭ-Mele.

Scris de II Vistier Eftimie Logofĕt calemuluĭ jălbilor Visterieĭ, la anul de la Hristos 1813 Octomvrie 27.

Cod. LXXVII, fila 347 v.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Anaforaua acésta a dumné-lor Vel Logofeţĭ de Ţéra-de-jos şi de-sus, cu cale fiind ca următóre ponturilor şi catalogului vămilor, întru tóte o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să faceţĭ urmare şi după ce veţĭ împlinĭ de la pîrîtul vameş tóte câte va fi luat de la jăluitorĭ în potriva acesteĭ anaforà, pentru fieş-care pont să însciinţaţĭ apoĭ Domnieĭ-Mele, de sunt adevĕrate aceste în potrivă urmărĭ ale pîrîtuluĭ? ce om este? şi de unde se trage de felul luĭ? ca să dăm cuviinciósa poruncă, şi de vor fi adevĕrate aceste urmărĭ ale luĭ, să împliniţĭ de la dînsul şi câte cheltuelĭ jăluitorilor s'aŭ pricinuit, cu venirea aicĭ şi întórcerea lor înapoĭ. — 1813 Maiŭ 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a locuitorilor de la satul Rucăr sud Muşcel, făcênd cercetare, vĕḑuĭ la mâna lor aceste sineturĭ, însa:

7184, de anĭ 136, hrisov al rĕposatuluĭ Domn Duca Vodă, ce-l dă locuitorilor din satul Rucăru, ca să fie în pace de vama pâneĭ şi a mălaiuluĭ şi alte bucate ce aduc din ţéră pentru hrana caselor lor, i de miel de turmă i de cîrdurĭ de cătră scheleri, verĭ-carĭ ar fi scheleriĭ la Dragoslavele şi de cătră călugăriĭ carĭ sunt puşĭ de mânăstirea Câmpu-lunguluĭ la schelă, de nimenĭ supĕraţĭ să nu fie.

7215 Septemvrie 9, de anĭ 106, carte a rĕposatuluĭ Constantin Vodă, prin care iarăşĭ poruncesce a nu se supĕrà de vamă pentru cele ce duc de hrana caselor lor.

1760 Aprilie 14, de anĭ 53, cartea rĕposatuluĭ Scarlat Vodă Ghica, prin care arată că a vĕḑut asemenea carte şi a rĕposatuluĭ Nicolae Mavrocordat, ca să fie apĕraţĭ de vamă şi le-a dat şi Măria-Sa acéstă carte prin cercetare de judecată înaintea dumné-lor veliţilor boerĭ, căcĭ caută vameşiĭ a le luà vamă câte douĕ sute de banĭ de butea cu vin, cum erà cel ce îl scóte peste hotar şi prin sate, nefiind fost obiceiŭ a se luà vamă, le dă apĕrare, ca pentru vinul ce-l vor duce în satul Rucăru i Dragoslavele, pentru trebuinţa locuitorilor, să nu se supere de vamă şi la catalógele i ponturile vămilor ce aŭ dat după vremĭ, fiind orînduit ca cele ce vînd şi cumpĕră locuitoriĭ între eĭ orĭ vite saŭ semĕnăturĭ pentru hrana lor, să nu se supere de vamă, acésta se păzesce în tótă ţéra Mărieĭ-Tale, şi acum iar la jăluitorĭ, căcĭ sunt

www.dacoromanica.ro

aprópe de hotar, şi este vameş acolo în satul lor, al scheleĭ Dragoslavelor, care vămuesce lucrurile ce sunt slobode şi es din ţéră, nu numaĭ ale altora, ci şi chiar ale acestor locuitorĭ Rucăreniĭ, la cele ce scot afară peste hotar, plătesc şi eĭ vama ca şi ceĭ-lalţĭ; aşijderea privighéză numitul vameş şi pentru ceĭ ce vin de dincóce, la care este orînduit a luà vama, iar la Câmpu-lung fiind din vechime ridicată vama cu totul, nicĭ de cum vameşiĭ Domnescĭ nu intraŭ, ci numaĭ de la ceĭ streinĭ ce veniaŭ cu lucrurĭ de vînţare, luà mânăstirea vamă, şi acum cu prostichiul ce s'a făcut cu tóte că Câmpu-lungul nu este pus în cele-lalte vămĭ, dar vameşiĭ Pitescilor pentru streinĭ carĭ nu sunt locuitorĭ în oraşul Câmpu-lung intră vameşiĭ de ieà vama prostichiuluĭ, iar pentru locuitoriĭ orăşenĭ din Câmpu-lung se păzesc şi acum hrisóvele ce aŭ, de nu plătesc vamă nicĭ de cum la orĭ-ce alişverişurĭ vor face cu lucrurĭ de ale pămîntuluĭ; maĭ vĕţuĭ la mâna jăluitorilor şi o anaforà a Logofeţieĭ cu lét 1805 Iunie 7 întărită de Măria-Sa Constantin Vodă Ipsilant, cu cuprindere după ponturĭ i catalog şi după sineturile lor. Acum jăluitoriĭ arată, că un vameş ce se află în satul Dragoslavele, îmbrăcat strîmt, ţicêndu-ĭ Muscal, le face aceste supĕrărĭ, ci în 7 ponturĭ se arată, însă:

1). Pentru rîmătoriĭ ce se cumpĕră de la vale de prin judeţe, plătesc o vamă la judeţ şi trecêndu-ĭ înlăuntru ĭi apucă vameşiĭ Dragoslavelor: peste vama trecĕtóreĭ şi peste avaetul sloboţenieĭ care îl plătesc, le maĭ iea şi câte 2 talerĭ la perechea de rîmătorĭ.

La acésta căutându-se catalognl vămiĭ vĕţuĭ scriind că rîmătoriĭ de alişveriş, orĭ unde se vor vinde, să plătéscă vînţĕtorul de unul 40 banĭ, iar ceĭ ce vor scóte peste hotar afară să plătéscă la vameşiĭ scheleĭ treĭ la sută şi de va fi raià, cel ce scóte rîmătoriĭ, să maĭ plătéscă goştinărit 8 banĭ de unul, aşijderea şi sloboţenia trecĕtóreĭ este hotărîtă într'acest an la o pereche de rîmătorĭ talerĭ patru.

Ci pentru acésta dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ să deà nizam, ca la cumpĕrătórea lor de prin judeţe să nu se supere jăluitoriĭ cumpĕrătorĭ întru nimic, căcĭ 40 de banĭ de un rîmător este rînduit să o deà vînţĕtorul, iar scoţêndu-ĭ peste hotar, să plătéscă vamă treĭ la sută, banĭ 8 goştinărit, şi talerĭ 4 de pereche aĭ sloboţenieĭ.

2). Vitele marĭ ale lor ce le vînd la tîrgurĭ prin judeţe îĭ apucă vameşiĭ pe drum de le iea la o păreche talerĭ 3, şi la obor unde se vinde plătesc al doilea vamă; după catalog i ponturĭ sunt datorĭ a plătì numaĭ o vamă acolo unde le vinde şi dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ cercetând şi dovedind pe aceĭ ce le-aŭ luat vamă pe drnmurĭ, unde nu se vînd, fiind-că acésta este nrmare de jaf, să-ĭ pue pe aceia să plătéscă îndoit şi să li se arĕte că de vor maĭ face aşà, nu numaĭ plata le va fi maĭ grea, ci încă se vor şi pedepsì.

3). Vitele ce le aŭ la ernatic la fîn maĭ la vale, cale de treĭ-patru césurĭ, şi primă-vara, când le ieaŭ la munte, ĭĭ apucă vameşiĭ de le iea vama.

Rea este urmarea vameşilor la acésta şi să urmeze dumné-lor ispravniciĭ, ca şi la pontul al doilea de din sus.

4). Pentru vinul şi rachiul ce aduc în satul lor, de-l vênd cu amăruntul pentrn trebuinţa lor şi ĭĭ supĕră vameşiĭ de vamă, şi că ceea-ce găsesce maĭ mult le ia controbont.

Rea este urmarea vameşuluĭ, căcĭ nu numaĭ după maĭ sus numitele sineturĭ vechì, ce aŭ, este apĕrat acest sat, ci şi chiar după catalogul vămilor de estimp nu sunt sloboţĭ vameşiĭ a vămuì vin saŭ rachiŭ prin sate, fiind pe larg şi cn îndestulare cuprindere la rachiŭ în ponturĭ de la cap. 34, cum şi în catalog scrie, ca butea cu viu

www.dacoromanica.ro

ce se vinde prin tîrguri, să deà de bute bani 51, şi pentru acésta să urmeze dumné-lor ispravnicii a cercetà şi cu ce va fi făfuit locuitorii, să le împlinéscă

5). Pentru pâne saŭ opinci, slănină şi alte lucruri ale mâncării ce aduc la casele lor, le iea vamă nu numaĭ în potriva sineturilor domnesci ce aŭ, ci şi chiar în potriva ponturilor a cataloguluĭ şi a obiceiuluĭ vechiŭ ce se urméză şi acum este acéstă urmare, fiind-că în tótă ţéra, de va cumpĕrà cine-và acest fel de lucruri pentru casa luĭ, nu are vamă, cu cât maĭ vîrtos acest sat, care are aceste privileghiuri; rĕmâne dar ca dumné-lor ispravnicii judeţuluĭ să urmeze şi pentru acésta, după cum s'a ţis maĭ sus la cele-lalte ponturi.

6). Când merge om slobod orĭ de la casele lor la odăĭ saŭ de la odăĭ vin acasă séra după sfinţitul sóreluĭ, şi diminéţa până când se scólă el târţiŭ, îĭ opresce şi care îndrăznesce a trece îl închide, îl bate şi-l globesce.

Pentru acésta dumné-lor ispravnicii să cerceteze şi de va fi vre-o urmare ca acésta, nu numaĭ să facă îndestulare jăluitorilor şi să deà şi nizam de îndreptare, ci încă să şi însciinţeze a i se face şi altă pedépsă, de va fi vinovat.

7). Pentru cele ce scot din lăuntru în satul lor, cum îmbrăcăminte i bumbac tors, glugi, cisme, lână şi altele asemenea şi de ale mâncării pentru casele lor, n'aŭ avut obiceiŭ să plătéscă vamă, iar acest vameş îĭ apucă de le iea vamă, iar ceea-ce le vor aduce de prisos a le duce la tîrg pentru vînţare, la acelea nu se împotrivesc a plătì vama; cum şi pentru alte supĕrări ce le face cu feluri de mijlóce, când îşi aduc cele trebuincióse de la oraşul Câmpu-lung, cer a se da nizam.

Pentru acésta să cerceteze dumné-lor ispravniciĭ, cum s'a urmat obiceiul din vechime şi precum se va fi urmat maĭ nainte să deà nizam şi acum a nu se superà pentru cele ce aduc de trebuinţa caselor lor de peste hotar, lucruri próste ţĕrănescĭ de îmbrăcăminte şi de purtare, carĭ vor fi pentru trebuinţa caselor lor.

Vĕţuĭ şi însciinţarea dumné-lor ispravnicilor ce fac Mărieĭ-Tale, de la 30 ale trecutuluĭ Aprilie, prin care arată, că cu asemenea jalbă aŭ mers şi cătră dumné-lor şi cercetând pe alţĭ vameşĭ ce aŭ stătut la numita schelă înaintea acestuĭ de acum, s'a adeverit, că n'aŭ fost supĕrate aceste sate de vamă la lucrurile de hrană şi de trebuinţa lor, de care scriind numituluĭ vameş în douĕ-treĭ rînduri a despăgubì pe jăluitorĭ cu ceea-ce le va luà maĭ mult peste obiceiŭ şi a se părăsì de a le maĭ face supĕrări în potrivă, şi ne dând nicĭ o ascultare la poruncile isprăvnicescĭ, siliţi aŭ fost jăluitoriĭ a veni la luminatul Divanul Mărieĭ-Tale şi de aceea şi dumné-lor însciinţézĕ Mărieĭ-Tale, spre a-şĭ dobânbì jăluitoriĭ îndestularea lor. Deci cu tóte că dumné-lor ispravnicii îl arată pe numitul vameş de nesupus, dar acésta aŭ urmat-o cu mijloc blând, ca să nu pricinuéscă în urmă că dór i s'a făcut vre-o pagubă, iar acum cu luminată porunca Mărieĭ-Tale să trimiţă dumnélor ispravnicii judeţuluĭ mumbaşir straşnic asuprā-ĭ, ca să-l aducă şi fără de voe înaintea dumné-lor, ca să cerceteze tóte madelele ce se arată maĭ sus, şi cu ceea-ce se va găsi vinovat, să facă îndestulare şi despăgubire jăluitorilor, dându-ĭ nizam a se părăsì de urmărĭ împotrivitóre, încă cu cale ar fi să le platéscă şi cheltuéla jăluitorilor, ce le-a pricinuit, şi peste acestea să cerceteze şi pentru politia numituluĭ vameş: de unde este? şi ce ipochimen se află? ca de va fi vre-un om netrebnic, să însciinţeze, ca prin scirea capzimanilor vămiĭ să se isgonéscà şi să se orîndueéscă altul, saŭ precum va luminà Dumneţeŭ pe Măria-Ta, se va da hotărîre şi poruncă de urmare şi de îndreptare, şi hotărîrea rĕmâne la Înălţimea Ta.— 1813 Maiŭ 8.

Vel Logofĕt.

www.dacoromanica.ro

u). Inregistrăm acì în note o serie de acte relative la neînţelegerile dintre ţĕranĭ şi moşierĭ saŭ arendaşĭ. In 17 Fevruarie 1817, Domnitorul ordonă oprirea stăpînilor de moşiĭ de la abusurĭ în contra aşezăriĭ pontuluĭ. Multe reclamaţiunĭ ţĕrănescĭ sunt în contra încărcăriĭ la dijmă. (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Fiind-că pîrîţiĭ locuitorĭ ot moşia Albesciĭ a dumné-luĭ Vel Vorniculuĭ Barbu Văcărescu în cele după urmă aŭ dat adeverinţă în scris, de la 20 ale luĭ August, sub iscăliturile şi punerea degetelor lor, adeverită fiind şi de ispravniciĭ din sud Prahova, de la 21 tot ale trecutuluĭ August, care s'a vĕḑut şi de către Noĭ, următóre fiind pravilnicesciĭ condicĭ, că se mulţumesc adecă a clăcuì câte 12 ḑile pe an, rĕspunḑênd şi tóte adeturile moşieĭ după obiceiul pămîntuluĭ, hotărîm dar Domnia-Mea, şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să-ĭ îndatoriţi a fi întocmaĭ următorĭ. (Pecetea gpd.).

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce s'a dat la anaforaua dumné-luĭ Vel Vorniculuĭ Barbu Văcărescu, arĕtând că locuitoriĭ clăcaşĭ după moşia dumné-luĭ Albesciĭ dintr'acest judeţ Prahova nu se supun a face clacá câte 12 ḑile pe an după obiceiul pămîntuluĭ şi după condica Divanuluĭ, următor fiind luminateĭ porunci, am adus înaintea nóstră pe pîrîţiĭ locuitorĭ, faţă fiind şi Gheorghe Cernovicĭ, vechilul din partea dumné-luĭ Vorniculuĭ, şi întrebându-se pentru ce nu sunt următorĭ a clăcuì câte 12 ḑile după obiceiŭ, rĕspunseră ḑicênd, că sunt acum 20 de anĭ de când aŭ plătit fieş-care clăcaş numaĭ câte talerĭ 2 şi jumĕtate, iar maĭ multă supĕrare, n'aŭ avut, arĕtând şi acésta, că vitele lor pasc pe moşie streină şi plătesc erbărit, cum şi lemne de foc i nuele şi mărăcinĭ pentru trebuinţa caselor lor iarăşĭ după moşie streină le cumpĕră, nefiind pe moşia dumné-luĭ Vorniculuĭ unde se află şeḑĕtorĭ, şi pentru acésta ar fi plătit numaĭ câte talerĭ 2 parale 20, iar vre-un deosebit aşezămînt al stăpînuluĭ moşieĭ Albesciĭ în scris n'aŭ avut, ca să nu clăcuéscă câte ḑile 12 pe an, saŭ să plătéscă numaĭ câte talerĭ 3 parale 20, ce prin graiŭ nu maĭ arĕtară, că supĕrare maĭ mult peste rĕspunderea acestor câte talerĭ 2 parale 20 ce aŭ avut obiceiŭ nu li s'a maĭ făcut până acum, ci fiind-că pîrîţiĭ clăcaşĭ nu aŭ rĕmas odihniţĭ cu a clăcuì de acu înainte după obiceiŭ, cerênd a venì la Divanul Mărieĭ-Tale a se înfăţişà, se sorociră că la 20 ale următóreĭ lunĭ se vor aflà la luminatul Divan, de unde se va da cea desăvîrşită hotărîre.—1814 Maiŭ 12.

Alexandru Ruset Spătar.

Cod. LXXXIV, fila 12.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Logofĕtuluĭ de Ţéra-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să faceţĭ urmare. — 1815 Iulie 26.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

www.dacoromanica.ro

v). Pe lângă necazurile ce ţĕranul aveà ca să îndure de la proprietate

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca a Inălţimiĭ Tale ce mi se dă la acéstă jalbă a locuitorilor ot satul Muerésca de Sus sud Vâlcea, făcênd cercetare, arĕt Inălţimiĭ Tale, că atât cu aceştĭ locuitorĭ de la Muerésca-de-sus cât şi cu locuitorii de la Muerésca-de-jos, a avut multe judecăţĭ sf. Episcopie a Râmniculuĭ pentru clacă i pentru dijma bucatelor i pentru dijma din prunĭ ce aŭ de negnţătorie şi mărturisind chiar eĭ, că moşia este drĕptă a sfinteĭ Episcopiĭ, dar că ar fi şi eĭ din némul vîndĕtorilor, şi neavênd vre-un aşezămînt în scris în potriva obiceiuluĭ pămîntuluĭ, care se urmézĕ la tóte moşiile de obşte, s'aŭ îndatorat clacа să o facă 12 ţile, cum şi dijmă să deà din tóte semĕnăturile şi din prunĭ din 10 una, iar la fîn după obiceiul ce se urmézá în partea loculuı a da dreptul stăpînuluĭ moşieĭ; căcĭ arĕtările lor sunt pricinuirĭ deşerte şi neprimite la dreptate, iar pentru móra ce arată că aŭ prefăcut-o eĭ, să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ din sud Vâlcea, ca înfăţişându-ĭ cu iconomul sf. Episcopiĭ, să cerceteze pricina nıoreĭ: cu ce aşezămînt aŭ făcut? de aŭ acel aşezămînt în scris saŭ nu? şi prin judecată făcênd alegere dreptăţiĭ, orĭ să le facă îndestulare saŭ să însciinţeze Mărieĭ Tale pricina.—1815 Iulie 22.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 12.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Intocmaĭ precum maĭ jos se arată într'acéstă anaforà a dumné-luĭ Vel Logofĕtul de Ţéra-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ să faceţĭ urmare saŭ neodihnindu-se de acolo vre-o parte, cu cercetarea ce veţĭ face în scris să-ĭ sorociţĭ la Divanul Domnieĭ-Mele.--1815 Iunie 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce mi se dá la acéstă jalbă a dumné-luĭ Căminaruluĭ Costache Manu, făcênd cercetare, vĕţuĭ hotărîrea Mărieĭ-Sale Alexandru Vodă Moruz ot let 1798 Iunie 19, când s'a judecat Sĕrdarul Nicolae Cuzi, stăpânul moşieĭ Rasa, adecă socrul jăluitoruluĭ, cu locuitorĭĭ satuluĭ Suhatul după moşia mânăstirĭĭ Plătărescĭĭ, pricină avênd pentru păşunea vitelor aceluĭ sat că, neavênd loc pe moşia mânăstirĭĭ, trec vitele pe moşia Sĕrdaruluĭ şi locuitorĭĭ ţicênd că nicĭ pe moşia Sĕrdaruluĭ n'aŭ loc de păşune, ci numaĭ trec pe moşia Mitropolieĭ, de şi le pasc acolo, iar Sĕrdarul arĕtând că păşunea şĭ-o fac pe moşia sa, a orînduit Măria-Sa pe rĕposatul Medelnicer Alexandru la faţa loculuı, să vaţă de este pe moşia Sĕrdaruluĭ şi locuitorĭĭ să plătéscă suhatul păşuuĭĭ după condica Divanuluĭ, cu care plată vor fi scăţuţĭ din obicĭnuitele ţile ale clăcĭĭ de la stăpînul moşieĭ pe care şeţ, iar de nu va fi loc de ajuns de păşune, saŭ eĭ nu se vor înduplecà a plătĭ Sĕrdaruluĭ suhatul, să fie popriţĭ cu totul a nu călcà maĭ mult moşia Serdaruluĭ, pentru care se volnicesce vornicelul ce va fi la acea plasă, cum şi

www.dacoromanica.ro

şi de la arendaş şi maĭ grósnice eraŭ acele din partea administra-

---

Sĕrdarul Nicolae, ca când după acésta se vor găsì vite de ale locuitorilor în moşia Rasa, să le prinză, să le ducă la ispravnicii judeţuluĭ şi ispravnicii să însciinţeze, ca să se ieà pe séma Domnieĭ, după cum s'aŭ legat însişĭ eĭ la Divanul Domnescĭ; acum dumné-luĭ Căminarul ţice, că aceĭ locuitorĭ în urma hotărîriĭ domnescĭ s'aŭ învoit cu socrul sĕŭ şi ĭ-aŭ dat zapis, ca să clăcuéscă, şi că acum nu urméză nicĭ după legătura aceluĭ zapis. Decĭ, fiind-că prin hotărîrea domnéscă, ce se arată maĭ sus, că s'aŭ îndatorat a păzì locuitoriĭ, se cuprinde, că este legată şi după a lor prinsóre şi legătură ce aŭ dat la Divanul Domnesc, se cuvine ca acea hotărîre să o păzéscă şi pîrîţiĭ, cum şi dumné-luĭ Căminarul în locul socru-sĕŭ, iar de va fi şi zapis de învoire, precum arată, se va urmà zapisul lor. Găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale către dumné-lor ispravnicii judeţuluĭ, să cerceteze faţă cu amândouĕ părţile şi de vor tăgăduì pîrîţiĭ zapisul ce arată de învoire, să pue în faptă hotărîrea domnéscă de a se urmà şi a se păzì întocmaĭ, iar fiind mărturisit zapisul învoiriĭ, să-ĭ îndatoreze a face ţilele clăciĭ ce vor fi legaţi pentru călcarea moşieĭ jăluitoruluĭ cu vitele lor, saŭ fiind pricina într'alt chip, să însciinţeze Mărieĭ-Tale.—1815 Iunie 26.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, fila 325.

Carte legată către Ispravniciĭ ot sud Saac de a îndatorà pe arendaşiĭ moşiilor a luà avaetul pămîntuluĭ întocmaĭ după condica Divanuluĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot sud Saac, sănătate. Am vĕţut Domnia-Mea însciinţarea ce ne faceţĭ, pentru locuitoriĭ aceluĭ judeţ, că pătimesc asupriri şi nedreptăţi de către arendaşĭ la adeturile moşiilor, pentru care poruncim să cercetaţĭ şi câţĭ din locuitorĭ nu vor fi avênd vre-un deosebit asezământ în scris cu stăpîniĭ moşiilor, să-ĭ îndatoraţĭ a fi următorĭ întocmaĭ după condica Divanuluĭ, cu respunderea adeturilor moşieĭ, şi la ceea-ce vor fi năpăstuiţĭ să le faceţĭ cuviinciósa îndestulare, iar cariĭ vor fi avênd aşezământ în scris cu stăpîniĭ moşiilor, să-ĭ îndatoraţĭ a fi următorĭ după acelaşĭ aşezământ, iar ceĭ ce nu vor rĕmâné odihniţĭ de acolea, să-ĭ trimiteţĭ la Divanul Domnieĭ-Mele, cu însciinţarea dumné-vóstră în scris şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1817 Fevruarie 17.

Cod. LXXXVII, fila 16 v.

Porunca ce s'a făcut în dosul înscinţăriĭ orînduituluĭ cercetător Ioniţă Chiriţescu Medelnicer, ce a mers la locuitoriĭ ot satul Cojasca i Cornesciĭ cu Mihalache arendaşul dumné-eĭ Băneseĭ Ecaterineĭ Cornéscăĭ, pentru dreptăţile ce le-aŭ făcut la adeturile moşieĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu tóte că pîrîtul arendaş a luat arenda aceteĭ moşiĭ de la dumné-eĭ Vornicésa, Ecaterina Greceanca, cu simfonia ce se arată într'acéstă însciinţare, cu acésta însă nu se îndatorézā şi jăluitoriĭ locuitorĭ de a fi şi eĭ următorĭ acesteĭ simfoniĭ, fiind

www.dacoromanica.ro

ţiunii. Ţĕranul din plaiurĭ, precum şi némurile: mazîliĭ, scutelniciĭ şi

---

în potriva condiceĭ Divanuluĭ şi fiind-că după deosebita arĕtare ce ne-a maĭ făcut, în urma acesteĭ însciinţărĭ, orînduitul cercetător de năpăstuirile ce le-a făcut jăluitorilor pîrîtul arendaş, ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că la dijmuirea porumbuluĭ a încărcat numitul arendaş pe jăluitorĭ la 500 pogóne de porumb câte oca 62 de pogon, care fac peste tot oca 31 000. De aceea poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca fără de altă prelungire să împliniţi negreşit jăluitorilor de la pîrîtul arendaş orĭ în natură suma porumbuluĭ de maĭ sus arĕtată, saŭ în banĭ, socotindu-se ocă po parale 4, după cum ne-am pliroforisit că se urmézĕ acum în partea loculuĭ porumbul, dându-ĭ şi cuviinciosul nizam, că de acum înainte să nu îndrăznéscă a le dijmuì porumbul cu baniţă maĭ mare decât ceea-ce este orînduit în condica Divanuluĭ, adecă de ocă 22 grăunţe şi de ocă 44 ştuleţĭ, saŭ a le luà de pogon maĭ mult decât patrn baniţe din cele maĭ sus arĕtate, şi mĕsurătórea pogónelor să se facă cu prăjina de 18 palme domnescĭ şi un pumn, căcĭ în potrivă dovedindu-se, atuncĭ să scie, că se va şi pedepsì, şi apoĭ el după osebita simfonie, cu care arată că a luat arenda acesteĭ moşiĭ, îşĭ va căutà cu dumné-eĭ Vornicésa, precum şi pe jăluitoriĭ locuitorĭ poruncim să-ĭ îndatoriţi a-şi rĕspunde şi eĭ claca câte 12 ţile pe an, după pravilnicésca condică, afară numaĭ de vor avé vre-un deosebit aşezămînt în scris de la stăpînul moşieĭ, căcĭ atuncĭ are a se urmà după acel aşezămînt. — 1817 Martie 6.

(Pecetea gpd.) Vel Logofét. .... biv Vel Căminar.

Cod. LXXXVI, pag. 133.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Pe acéstă anaforà a dumné-lor veliţilor boerĭ, amândouĕ părţile, rĕmâind mulţumiţĭ şi odihniţĭ, aŭ dat şi adeverinţă în scris sub iscăliturile lor la cauţelaria Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, adeverită şi de dumné-luĭ vel Hatman al Divanuluí, care s'a vĕdut şi de cătră Noĭ. Drept aceea, după a lor primire şi mulţumire întărim Domnia-Mea şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca întocmaĭ să se facă urmare prin sluga Domnieĭ-Mele..... aprod hătmănesc. — 1817 Martie 6.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce s'a dat la jalba cuviosuluĭ arhimandrit, Sofronie, egumenul mânăstiriĭ Nucetul, dumné-luĭ vel Hatman al Divanului. prin cĕuş de aproḑĭ, înfăţişindu-l înaintea nóstră cu locuitoriĭ din treĭ sate ce şed pe moşiile mânăstiriĭ, prin 12 dintr'înşiĭ, anume: Stan sîn Mateiŭ, Dumitru Lăzuroiŭ Gheorghe sîn Nicolae, Dumitraşco Unchiaşul ot Nucet i Paraschiva sîn Iordache, Dumitru sîn Mărinică, Iordan Slujitorul, Ioan Ciobanul ot Movila-tăiată, i Florea sîn Florea, Dinul Pârcălabul, Radul Minea ot Olarĭ şi Ioan Scurtul ot Şuţa, am făcut cercetare pîriĭ ce aduce egumenul asupra locuitorilor acestora, cum că nu sunt următorĭ a împlinì la mânăstire cele drepte adeturĭ ale moşieĭ, şi vĕḑuĭ la mâna cuvioşieĭ-sale o anaforà a Logofeţieĭ ot lĕt 1805 Martie 12, întărită şi de rĕposatnl Domn Constantin Vodă Ipsilant, într'acelaşĭ lĕt Martie 15, poruncind dumné-lor is-

www.dacoromanica.ro

poslușniciĭ eraŭ, cum vĕḑurăm, datorĭ a da o ḑi de clacă Vătafuluĭ plaiuluĭ pe fie-ce an. In loc de acéstă ḑi, țĕraniĭ eraŭ obligați la multe ḑile și multe havalele și beilicurí. Un vătaf din plaiul Vâlcanuluĭ de

---

pravnicilor județuluĭ, ca să urmeze după cuprinderea acesteĭ anaforale, iar ḑicênd vre-uniĭ din locuitorĭ, că aŭ a rĕspunde ce-vași în protivă cu cercetarea dumné-lor în scris, să-ĭ sorocêscă aicĭ la Divan, în care acêstă anaforà se arată datoriile ce aŭ locuitoriĭ cătră stăpînul moșieĭ am întrebat dar pe pîrîțiĭ locuitorĭ: cu ce cuvînt se împotrivesc, de nu daŭ dreptul mânăstiriĭ după obiceiul pămîntuluĭ și rĕspunseră, că până acum clăcuiaŭ mânăstiriĭ câte 9 ḑile pe an, iar acum le cere egumenul câte 12 ḑile pe an; ĭ-am întrebat de aŭ vre-un așezămînt în scris de la egumenul de maĭ nainte pe maĭ puține ḑile? și ḑiseră că nu aŭ, și neavênd, datorĭ sunt după pravilnicésca condică să clăcuêscă 12 ḑile pe an în patru vremĭ ale anuluĭ, precum se cuprinde în maĭ sus numita anaforà a Logofețieĭ; pentru dijma finuluĭ ḑiseră locuitoriĭ, că daŭ până acum câte 10 saŭ 12 parale de car, iar acum le cere egumenul dijmă în natură din cincĭ una. De aŭ vrut egumeniĭ de maĭ nainte să le ieà parale, a fost în voia lor, iar dreptatea mânăstiriĭ după obiceiul pămîntuluĭ, care sunt datorĭ pîrîțiĭ a-l urmà, este într'acestași chip, adecă: din liveḑile ce vor fi avênd locuitoriĭ, curățite de dînșiĭ cu toporul și cu tîrnăcopul, aŭ să deà mânăstiriĭ dijmă din ḑece care de fîn unul și până nu-și vor da dijma, să nu ridice fînul de pe loc, ca să-l facă clăĭ, iar pentru liveḑile mânăstirescĭ, carĭ nu sunt curățite de dînșiĭ, aŭ să deà dijmă, după cum se vor putê învoì cu egumenul și după cum daŭ și locuitoriĭ de pe alte moșiĭ dimprejur; pentru dijma prunilor aŭ să deà mânăstiriĭ din ḑece prunĭ unul, însă să nu alêgă egumenul pruniĭ ceĭ maĭ bunĭ, ci să ieà de rînd și din bunĭ și din proștĭ; dijma porumbuluĭ să o deà după pravilnicésca condică, de pogon, baniḑe patru, baniḑa za ocă 22 grăunḑe, și pentru că ḑic locuitoriĭ că le-ar fi luat egumenul dijmă cu baniță maĭ mare za ocă 30, să pue dumné-lor ispravniciĭ județuluĭ, ca să cumpĕnéscă baniḑa cu grăunḑe spre a fi de ocă 22 și să o însemneze, ca cu aceea să le ieà egumenul dijma, iar nu cu alta maĭ mare, și de va fi luat de la vre-unul cu baniḑa maĭ mare, să-ĭ întórcă înapoĭ, iar ceĭ ce vor fi rĕmășiță, să rĕspunḑă dreptul mânăstiriĭ, cum și prăjina pentru mĕsuratul pogónelor de porumb să se facă la isprăvnicat, de 18 palme domnescĭ și un pumn, precum este obicĭnuită și cu acea prăjină să li se mĕsôre pogónele; pentru care să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale, cu mumbașir de la zapciul cel orînduit cătră dumnê-lor ispravniciĭ județuluĭ, ca alegêndu-se dreptul mânăstiriĭ ce va avê a luà, să i se facă și împlinire, atât de acêsta ce arĕtăm maĭ sus, cât și de alte adeturĭ ce sunt obicĭnuite, iar pentru puțul ce ḑic locuitoriĭ că l-aŭ făcut de pomană și egumenul l-a stricat, fiind-că dumné-lor ispravniciĭ județuluĭ, prin însciinḑarea ce fac de la 6 ale acesteĭ lunĭ, aratà, că aŭ trimis într'adins om credincios, de aŭ vĕḑut acel puț, unde îl făcuse, și le-aŭ adus respuns, că nu este făcut lângă drumul cel mare, precum ḑiceaŭ locuitoriĭ, ce maĭ înăuntru moșieĭ, lângă o lésă de mărăcinĭ; unde sunt și se fac arăturĭ pe lângă dînsul și că cu adevĕrat se pricinuesce pagubă la arăturĭ, cu adăparea dobitôcelor celor ce trec pe acel drum, să rĕmâe stricat ca un pricinuitor de pagubă și stricăciune semănăturilor și de vor vrê locuitoriĭ a-și face puț de pomană. să-l facă prin scirea egumenuluĭ și la drum mare, unde nu aduce vatĕmare bucatelor, însă dijmurile sunt datorĭ locuitoriĭ după obiceiul pămîn-

www.dacoromanica.ro

la Jiul-de-sus căsnià şi închideà pe ţĕranĭ în butucĭ şi în temniţe, precum se póte vedé în actele următóre:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Vornicul de Ţéra-de-sus, poruncim Domnia-Mea, credincios boer al Domnieĭ-Mele, biv Vel Sĕrdare Răducane Dîmboviţene, mergênd la faţa loculuĭ să aibĭ a face urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se cuprinde.—1818 Iunie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Luând séma jălbiĭ şi cereriĭ ce fac Mărieĭ-Tale locuitoriĭ ot plaiul Vâlcanuluĭ sud Gorj, vĕḑuĭ că plângerea lor este pentru Sĕrdarul Iancu, ce este Vătaf, că-ĭ căsnesce şi-ĭ închide în butucĭ şi în temniţă şi alte năpăstuirĭ le face, cerênd a se scóte din vătăşie şi să se cerceteze arĕtările lor, pentru care fiind-că mĕ pliroforisiĭ, că într'acel judeţ este rînduit de Măria-Ta dumné-luĭ Serdarul Răducanul Dîmbo-

---

tuluĭ să le care cu carele lor la aria şi fînăria şi pătulul stăpînuluĭ moşieĭ, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta. — 1817 Ianuarie 21.

Radu Golescu Vel Ban, Isac Ralet Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Logofĕt, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Constantin Dudescu biv Vel Logofĕt.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĭ Vel Logofĕtul de Ţéra-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se cuprinde, iar fiind pricina într'alt chip şi neodihnindu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea dumné-vóstră, în scris să-ĭ trimiteţĭ la Divanul Domnieĭ-Mele. — 1817 Maiŭ 11.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a cuviosuluĭ Antim, egumenul sf. mânăstirĭ Comaneĭ, făcênd cercetare vĕḑuĭ că cererea îĭ este pentru locuitoriĭ de la Ciolănescĭ sud Teleorman, carĭ sunt şeḑĕtorĭ pe moşia mânăstiriĭ, că nu vor să facă clacă câte 12 ḑile pe an, cum se urméză şi la moşiile vecinilor, ci fiind-că după obiceiul pământuluĭ i după pravilnicésca condică şi după a Mărieĭ-Tale hotărîre, datorĭ sunt locuitoriĭ a face clacă stăpînuluĭ moşieĭ câte 12 ḑile pe an, care are să se păzéscă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, să cerceteze şi de nu vor fi avênd vre-un aşezămînt în scris cu stăpînul moşieĭ, să-ĭ îndatoreze a face claca câte 12 ḑile pe an, de care arĕt Inălţimiĭ Tale, şi rĕmâne la luminata Mărieĭ-Tale poruncă. — 1817 Maiŭ 5.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVI, fila 266.

www.dacoromanica.ro

viţeanu, găsesc cu cale să fie luminată poruncă către numitul, să cerceteze tóte arĕtările lor şi de le va fi făcut vre-un jaf, să-ĭ despăgubéscă, aducênd Mărieĭ-Tale pliroforie pentru tóte, ca apoĭ să se deà hotărire desăvîrşită—1818 Iunie 20.

Dumitrache Racoviţă Vel Vornic.

Cod. LXXXII, fila 449.

Insuşĭ Domnitorul Caragea afirmă într'un pitac al sĕŭ din 24 Iunie 1818, că pînă şi poterele trimise pentru urmărirea de hoţĭ şi făcĕtorĭ de rele, peste Olt, «înşişĭ eĭ aŭ ajuns a fi hoţĭ»:

Cărţile legate la 5 judeţe ot preste Olt de a priveghià ispravniciĭ la ómenîĭ Sĕrdaruluĭ Diamandi şi cât iĭ va dovedi făcênd jafurĭ locuitorilor, să-ĭ trimiţă în fiére la Caimacam.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumnĕ-vóstră Ispravnicilor ot sud ..... sănătate. Am luat Domnia-Mea înşciinţare că ómeniĭ Sĕrdaruluĭ Diamandi, încunjurându-se prin judeţe, cu pricinuire că sunt gonacĭ aĭ hoţilor, pradă şi jăfuesc în felurĭ de chipurĭ pe locuitorĭ, născocind şi scormonind asupra unora din eĭ pricinĭ de hoţiĭ urmate de câte 5, 10 şi 15 anĭ, iar asupra altora numaĭ bănueliĭ neînfiinţate, cu care acest mijloc, în loc de a fi ocrotitoriĭ locuitorilor despre hoţĭ şi făcĕtorĭ de rele, înşişĭ eĭ aŭ ajuns a fi hoţĭ, şi măcar că i s'a trimis numituluĭ Sĕrdar osebită poruncă a Domnieĭ-Mele prin dumnĕ-luĭ Caimacamul Craioveĭ, dar vĕ poruncim şi dumnĕ-vóstră, ca după ce i se va arĕtà Serdaruluĭ acéstă poruncă şi va da înscris, că a vĕḑut-o şi a înţeles-o, să priveghiaţĭ apoĭ cu mare luare aminte şi pe orĭ-carele din ómeniĭ luĭ iĭ veţĭ aflà de acum înainte într'acest fel de fapte ce arĕtăm maĭ sus, numaĭ decât, ridicându-l în fiére ca pe un hoţ, să-l trimiteţĭ la dumnĕ-luĭ Caimacamul Craioveĭ, ca să urmeze după cum este poruncit de Domnia-Mea, şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1818 Iunie 24.

Asemenea carte s'a făcut şi către dumnĕ-luĭ Caimacamul Craioveĭ, tot pentru asemenea pricină şi cuprindere.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că locuitoriĭ ot satul Rîncăciovul din sud Dîmboviţa, prin alăturatele lor jălbĭ, fac plângere către Domnia-Mea, că li s'aŭ făcut nedrepte luărĭ în multe chipurĭ, cu dărĭ în felurimĭ de cherestele şi altele de către obrazele ce sunt arĕtate în jalbele lor, iar maĭ vîrtos tot de către Slugerul Iamandi, ce a fost Sameş la numitul judeţ, de aceea orînduim pe credincios boerul Domnieĭ-Mele biv Vel Serdarul Petre şi poruncim să mérgă la maĭ sus numitul judeţ, unde să facă scumpă şi amăruntă cercetare de tóte câte se cuprind in jălbile maĭ sus numiţilor locuitorĭ, şi osebit şi de orĭ-ce alte catahrisis va fi făcut prin judeţ numitul Sluger Diamandi, şi orĭ câte luărĭ nedrepte va dovedì că s'aŭ făcut acestor locuitorĭ de către ceĭ arĕtaţĭ în jălbĭ, iar de Slugerul Iamandi şi altor măcar dintr'acel judeţ câte li se va fi făcut, împlinindu-le până la un ban celor păgubiţĭ, de la aceia asupra cărora se vor găsi, să ieà apoĭ adeverinţă de la toţĭ ceĭ păgubiţĭ şi năpăs-

www.dacoromanica.ro

tuiţi şi să le aducă aicĭ la Domnia-Mea spre dovada despăgubirii lor. I saam receh gpd.—1818 Iulie 3.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 83 v.

Din causa abusurilor vătafilor de plaiurĭ emigréză mulţĭ ţĕranĭ în Moldova. In Iulie 1815, unii din fugarĭ sunt readuşĭ la urma lor şi urméză proces între eĭ şi între vătafiĭ denunţaţĭ ca prevaricatorĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

După arĕtarea ce ne face dumné-luĭ Vel Vornicul de Ţéra-de-jos printr'acéstă anaforà, poruncim credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv vel Pitare Marco, ca mergênd în partea loculuĭ, să mergĭ la acest plaiŭ şi să facĭ şi cercetarea de maĭ jos arĕtată cu urmare întocmaĭ.—1815 Iulie 18.

(Pecetea gpd) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Vătaful Dimitrie din plaiul Slăniculuĭ sud Buzeŭ mĕ înscliinţéză că, ridicându-se câţĭ-vaşĭ locuitorĭ ot satul Mânzălescĭ dintr'acel plaiŭ, aŭ fugit în Moldova, după care ducêndu-se însuşĭ ĭ-a adus la urma lor, şi la cercetarea ce le-aŭ făcut dumnélor ispravnicii, aŭ arĕtat că aŭ fugit din pricina greutăţilor şi din supĕrările slugilor luĭ Petrache i a nepotuluĭ sĕŭ Aleco Logofeţelul, ce sunt cu locuinţa în plaiŭ, şi fiindcă el a umblat o lună după fugarĭ şi dumnė-lor ispravniciĭ aŭ avut orînduit vechil, acel vechil nu-ĭ dă nicĭ un analogon al avaetuluĭ ce aŭ luat, nicĭ ceea-ce a luat el din plaiŭ; osebit scrie, că pe un mocan borfaş dovedindu-l, l-a luat Aleco Logofeţelul cu zorul de la popréla Vătăşieĭ; aŭ şi necinstit pe vĕtaf. Ci fiind-că la acel plaiŭ, după jălbile unora din locuitorĭ, este orînduit de cătră Înălţimea Ta cercetător dumné-luĭ Pitarul Marco, mĕ rog Mărieĭ-Tale să se poruncéscă Pitaruluĭ a cercetà şi aceste pricinĭ şi ceea-ce va dovedì că a luat vechilul din plaiŭ, în lipsa vătafuluĭ după fugarĭ, să împlinéscă vătafuluĭ, cum şi călcarea Vătăşieĭ de cătră acel Aleco şi necinstea, ce a făcut vătafuluĭ, dovedindu-se adevĕrată, să înscliinţeze Mărieĭ-Tale spre a-şĭ luà căḑuta pedépsă.—1815 Iulie 18.

Constantin Bălăceanu Vel Vornic.

Cod. LXXXIV, pag. 431.

Dajniciĭ cătră Visterie se împuţinaseră mult şi prin abusiva trecere a numeroşĭ ţĕranĭ şi neguţătorĭ ca sudiţĭ Austriacĭ. Caragea reînnoesce ancheta în 1815, cu hotărîre de a da la bir pre toţĭ aceĭ, carĭ nu vor puté probà că sunt cu adevĕrat sudiţĭ. Iată un raport adresat Domnitoruluĭ în Martie 1815 de Alex. Filipescu, Vornicul oraşuluĭ:

Prea Înaltul şi binevoitorul meŭ stăpîn,

Supus raportez Înălţimiĭ Tale de Dumneḑeŭ păzită, că la anchetarea sudiţilor la care servitorul Mărieĭ-Tale am fost orînduit prin Dumneḑeescul şi prea strălucitul

www.dacoromanica.ro

Mărieĭ-Tale pitac, se presintară supuşĭ austriacĭ din carĭ uniĭ, ceĭ maĭ mulţĭ, chiar îndrăsnesc a ḑice, că nu aŭ paspórte din ţéra lor şi întrebaţĭ: pentru ce? rĕspund uniĭ, că li s'aŭ luat de Vornicia de pe timpul predecesorilor servitorĭ aĭ Înălţimiĭ Tale, iar alţiĭ de cătră servitoriĭ Agenţieĭ; care le este patria? un glas: Transilvania; de câţĭ anĭ locuesc acì? uniĭ nu sciŭ, alţiĭ ḑic că de maĭ mulţĭ anĭ, alţiĭ iar că acì aŭ vĕḑut lumina ḑileĭ, dar că părinţiĭ lor eraŭ Transilvăneni, pe când parte aŭ alte paspórte noĭ, posed şi ecarete şi sunt şi căsătoriţĭ. Ca să afle dar ancheta de unde sunt? de câţĭ anĭ staŭ acì? dacă aŭ ecarete saŭ nu? întrebă pe vechiĭ zapciĭ aĭ oraşuluĭ, neavênd alt mod de orientare la cunóscerea adevĕraţilor supuşĭ saŭ nu. Zapciiĭ însă declară ceea-ce sciŭ, *că nu sunt din Transilvania, ci din Turcia, că sunt localnicĭ* şi uniĭ din eĭ foştĭ posluşnicĭ aĭ boerilor. Asistenţiĭ, din partea Agenţieĭ alégă contrariul şi că aŭ plătit şi plătesc şi actual bir la Braşov, exhibând spre credinţă un fel de catastif necertificat de nicĭ o semnătură şi susţinênd energic, că zapciiĭ de hatîr depun contrariul. De acì, prea Înalte Stăpâne, discuţiunĭ, amînărĭ şi zăbavă. Rog dar Înălţimea Ta de Dumneḑeŭ păzită, să deà prea strălucit ordin în scris, cum să urmeze ancheta:

a) pentru ceĭ ce aŭ ecarete, deşì originarĭ din Transilvania;

b) pentru ceĭ neavênd actual ecarete, dar înzestraţĭ şi de anĭ locuind acì şi originarĭ din Transilvania;

c) pentru ceĭ fără pasapórte;

d) pentru ceĭ din Rumelia avênd pasapórte şi

e) pentru ceĭ necăsătoriţĭ născuţĭ în Valachia, dar de părinţĭ Transilvăneni. Dacă Înălţimea-Ta de Dumneḑeŭ păzită ar încuviinţà să deà Domnésca Eĭ hotărîre în privinţa lor, sper că servitorul Mărieĭ-Tale va terminà în curînd ancheta Austriacilor supuşĭ, căcĭ a rĕmas să se cerceteze numaĭ vre-o douĕ sute şi să se foloséscă cel puţin cu acésta Visteria Domnéscă, căcĭ din ceĭ *şése-sute-opt-ḑecĭ cercetaţĭ* până acum, abià o sută s'aŭ trimis la bir, şi aceştia cu multă trudă. (1)

Al Înălţimiĭ Vóstre de Dumneḑeŭ păzite
Servitor infim.
1815 Martie. **Alex. Fllipescu,**
Vornicul oraşuluĭ.

Cod. LXXXIV, pag. 13. (Traducere din grecesce)

Intre rarele acte umanitare ale luĭ Caragea este acel din 11 Aprilie 1815, ce-và maĭ în favórea ţĕranilor. Aceştia sunt mereŭ încărcaţĭ cu datoriĭ de cătră proprietarĭ şi arendaşiĭ de moşiĭ. Caragea ordonă ispravnicilor din judeţele Oltenieĭ, unde manifestaţiunea nemulţumirilor erà maĭ făţişă, să cheme pe arendaşĭ şi moşierĭ la răfuéla socotelilor şi să nu se primésca condeele de banĭ nejustificate, din *cele puse pe spetele ţĕranilor* (1).

(1) Şése cărţĭ, una la Caimacanul, cincĭ la ispravnicii acelor judeţe, pentru locuitoriĭ ce se află datorĭ la arendaşiĭ moşiilor, şi cu soroc de opt lunĭ să plătéscă datoria ce va fi bună să deà.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate. Fiind-că neam însciinţat Domnia-Mea, cum că locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ pe moşiĭ boerescĭ,

www.dacoromanica.ro

Intenţiunea erà bună, dar când scim cine eraŭ însărcinaţĭ a o realisà, scim că ea nu dete resultate, ca şi altă circulară din 24 August 1814, ca să nu fie zăboviţĭ ţĕranii în procesele lor. (1)

---

mânăstirescĭ şi verĭ a cuĭ, carĭ se daŭ de către stăpînii lor la arendaşĭ, se fac năpăstuirĭ şi asupririĭ la tóte adeturile moşieĭ ce sunt datorĭ a da după întocmirea ce este făcută, ne urmând condicilor Divanuluĭ şi dintr'acéstà pricină rĕmân datorĭ pe la aceĭ arendaşĭ şi apoĭ arendaşiĭ le fac marĭ asupririĭ şi siluirĭ, cu a-şĭ plătì rĕmăşiţurile cu carĭ îĭ însărcinézà, care acésta fiind urmare cu catahrisis asupra locuitorilor necăjindu-ĭ şi supĕrându-ĭ peste orînduélă, poruncim dumné-vóstră să chemaţĭ pe aceĭ arendaşĭ, şi carĭ dintr'înşiĭ vor arĕtà că aŭ să ieà rĕmăşiţurĭ dijmă, clacă şi altele, şi nu vor fi tăgăduite nicĭ de locuitorĭ şi după ce veţĭ alege cât are să ieà, să daţĭ straşnice poruncĭ, ca de acum înainte, cu soroc de opt lunĭ să plătéscă locuitoriĭ cu încetul rĕmăşiţa ce vor fi datorĭ, îngrijind dumné-vóstră apururea acésta a nu se face smăcinărĭ locuitorilor cu trageriĭ prin judecăţĭ şi supĕrărĭ de către arendaşĭ, că aşà este porunca Domnieĭ-Mele.—1815 Aprilie 11.

Cod. LXXIV, fila 195 v.

(1) Carte legată la 5 judeţe ot preste Olt, ca să nu zăbovéscă pe locuitoriĭ ce aŭ pricinĭ de judecăţĭ la acele isprăvnicaturĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud.....sănătate. Am luat Domnia-Mea înscinţare, că dumné-vóstră găsiţĭ pricină, cuprinderea unuĭ pont din cele trimise la Divanul Nostru ot Craiova, pentru nizamul ce am hotărît a se urmà, unde ţice să nu se orînduéscă de la Căimăcămie mumbaşir pentru împliniriĭ ale locuitorilor birnicĭ, aţĭ început a vĕ abate la izvodiriĭ de alte catahrisis, adecă pe ceĭ ce se orînduesc la aceste isprăvnicaturĭ, orĭ cu poruncile Domnieĭ-Mele, saŭ cu ale Căimăcămieĭ buiurdizme, ca să-ĭ judecaţĭ pentru felurimĭ de prigoniriĭ, rezemându-se în pontul de maĭ sus arĕtat, că este poprită Căimăcămia de a trimite mumbaşir, pentru acele pricinĭ, pe ipotesiarĭ prelungindu-se, în cât de câte patru şi cincĭ orĭ siliţĭ sunt a merge de la acel judeţ pe la Craiova, ca să jăluéscă Divanuluĭ nostru de acolo pentru prelungirile ce pătimesc, cu carĭ acele mergeriĭ, osebit de trĕpĕd şi perdere de vreme ce cĕrcă aceĭ ipotesiarĭ, apoĭ firesce urméză a face cu călĕtoria lor atâtea cheltuelĭ, cât adăogându-se pe lângă perderea lor de vreme, covîrşesc făr'de îndoélă cheltuéla ce ar fi putut face cu mergerea şi întorcerea unuĭ mumbaşir trimis de către Căimăcămie, ca să grăbéscă săvîrşirea aceĭ pricinĭ şi să aducă pe ceĭ neodihniţĭ la Divanul Nostru ot Craiova (urmare cu totul în potriva bunuluĭ sfîrşit, pentru care am întocmit ponturile de maĭ sus arĕtate); iată dar cu străşnicie vĕ poruncim Domnia-Mea, ca de acum înainte să vĕ părăsiţĭ de a maĭ metahirisì înţelegerea bunelor nóstre întocmiriĭ întru izvodire de catahrisis şi pricinile de judecăţĭ ce se orîuduesc la acest isprăvnicat, orĭ cu poruncĭ ale Domnieĭ-Mele, saŭ cu buiurdizmele Căimăcămieĭ date la jălbile ipotesiarilor, să le săvîrşiţĭ în scris, fără cea maĭ puţină zăbavă şi să daţĭ carte de judecată la mâna celuĭ ce va avé dreptate, iar celor neodihniţĭ să li se deà soroc în scris, ca să mérgă la Divanul Nostru ot Craiova, căcĭ câte din amelia dumné-vóstră, saŭ din vre-o altă pricină părtinitóre, în vre-un fel de chip, va fi silit vre-unul din ipotesiarĭ a merge să jăluéscă la Căi-

www.dacoromanica.ro

La o revendicare curiósă se dă drept de Caragea locuitorilor, în 24 August 1814, în actul următor:

Publicaţiĭ la tóte judeţele pentru locuitoriĭ ce li s'aŭ luat, în vremea trecută, cu năpăstuirĭ moşiĭ, acareturĭ şi altele.

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate; vĕ facem în scire, că dumné-lor boeriĭ prin obştésca anaforà aŭ făcut arĕtare Domnieĭ-Mele, cum că în trecuta vreme a răsmiriţeĭ, din pricina grelelor patimĭ, s'aŭ adus săraciĭ locuitorĭ aĭ ţĕriĭ la ticăloşie, în cât uniĭ dintr'înşiĭ siliţĭ aŭ fost de multa lor nevoe a-şĭ vinde lucrurile ce aveaŭ mişcătóre şi nemişcătóre, când atuncĭ ceĭ ce se aflaŭ îu slujbe afară pe la judeţe, cum sameşĭ, polcovnicĭ, vătaşĭ de plaiŭ, căpitanĭ şi zapciĭ, găsind vreme cu pîrlej ca să dobîndéscă moşiĭ, acareturĭ şi altele asemenea cu multe şi nedrepte mijlóce, încărcând şi năpăstuind pe săraciĭ locuitorĭ în nume de cumpĕrătóre, numaĭ şi numaĭ pe încărcătura şi năpăstuirea ce li se făceà de hrăpitorĭ la dăjdiĭ şi angariĭ, li se luaŭ moşiile şi acareturile lor, de aceea fac arĕtare dumné-lor boeriĭ pentru uniĭ ca aceştia, ce s'aŭ năpăstuit într'acea vreme cu hrăpirea acareturilor lor, ca prin cercetare să şi le dobîndéscă. Deciĭ fiind-că din cercetările ce am făcut şi Domnia-Mea şi din multe pricinĭ de acestea ce s'aŭ înfăţişat la Domnescul Nostru Divan, pliroforisindu-ne cu îndestulare că s'aŭ urmat unele ca acestea, am hotărît de a se pune în faptă; pentru care şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să orînduiţĭ om vrednic a cetĭ acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele în tóte oraşele şi satele acestuĭ judeţ, spre a o face sciută şi cunoscută la toţĭ locuitoriĭ de obşte, ca verĭ-care în vremea trecută a răsmiriţeĭ li se vor fi hrăpit lucrurile lor cu mijloc de vînḑare, prin încărcăturĭ şi năpăstuirĭ de către sameş, polcovnicĭ, vătaşĭ de plaiŭ, căpitanĭ şi zapciĭ, să vie la Divauul Domnieĭ-Mele cu îndrăznélă şi să fie bine încredinţaţĭ, că prin amăruută cercetare ce are a se face, dovedindu-se hrăpite în nume de cumpĕrătóre, după mijlocul ce se arată maĭ sus, li se vor întórce înapoĭ la stăpînirea lor tóte acelea; care poruncă a Domnieĭ-Mele, după ce se va face sciută şi cunoscută, să o iscăléscă în dos şi preotul i pîrcălabul şi fruntaşii fieş-căruia sat, că aŭ înţeles şi aŭ anḑit porunca şi hotărîrea acésta a Domnieĭ-Mele, şi apoĭ făr' de zăbavă să o trimiteţĭ cu însciinţarea duınné-vóstră la Domnescul nostru Divan, spre încredinţare. I saam receh gpd.— 1814 August 24.

Cod. LXXIV, fila 138 v.

Se ieaŭ de către Caragea, în 30 Aprilie 1816, treĭ dispositiunĭ importante în privinţa ţĕranilor. Aceste sunt cele următóre:

I). Se recunósce ţĕranilor dreptul de protimisis la arendarea moşieĭ, pe care se află, însă cu acelaşĭ preţ şi condiţiunĭ, carĭ le oferă şi alţiĭ.

II). Nu se vor puté luà de la ţĕranĭ curăturile ce aŭ făcut de tufă şi de crâng gros, chiar dacă întinderea curăturiĭ este maĭ mare decât

---

măcămie, din prelungirea ce i se face, şi Căimăcămia va trimite mumbaşir, atuncĭ trimiterea mumbaşiruluĭ se va socotì chiar a dumné-vóstră în potrivă urmare, iar nu a Căimăcămieĭ, precum se vede că o tîlmăciţĭ şi îuşi-vĕ veţĭ fi căḑuţĭ întru aceeaşĭ osîndă a celor următorĭ în potriva Domnescilor nóstre porunciĭ, şi fiţĭ sănătoşĭ.— 1814 Octomvrie 14.

Cod. LXXXVII, fila 46 v.

www.dacoromanica.ro

trebuinţele luĭ. Pe viitor însă ţĕraniĭ nu vor maĭ puté curăţî locurĭ decât cu învoirea şi în întinderea acordată de proprietarĭ.

III). Ţĕraniĭ carĭ vor avé speciale alcătuirĭ în privinţa pontuluĭ, conform pravilnicesciĭ condice să le păstreze, iar alte nouĕ învoelĭ, reducênd claca, cu gând ca ast-fel proprietariĭ să-şĭ îmmulţéscă locuitoriĭ pe moşie, nu maĭ sunt învoite (1).

---

(1) *Iω Ioan Gheorghe Çaragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă obştéscă anaforà a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor boerilor şi chibzuind cele de cuviinţă asupra fieş-căreia madeà, ḑicem întâiŭ pentru pontul de protimisis, că atuncĭ când s'a făcut acéstă întocmire în pravilnicésca condică, fiind veniturile moşiilor mult maĭ eftine decât acum, adecă analoghisite cu starea şi puterea locuitorilor spre a puté să le cumpere, a avut cuvînt acel rĕposat Domn a hărăzì locuitorilor acest pronomion de protimisis, iar acum ajungênd arenḑile moşiilor la un mult maĭ mare preţ decât cel de atuncĭ, precum este vĕḑut, nu este câtuşĭ de puţină îndoélă, că prea puţinĭ din locuitorĭ ar puté să aibă stare şi pîrlej de a cumpĕrà arenda chiar pentru trebuinţa sa şi chiar în norocul sĕŭ de pagubă saŭ câştig, iar ceĭ-lalţĭ toţi de se şi arată cumpĕrătorı de arenḑı, în puterea acestuĭ pronomion de protimisis, negreşit că nu le ieaŭ pe séma lor, ci pentru alţiĭ streinĭ, pornindu-se într'acéstă cerere numaĭ pentru vre-o părtinire cătră cel noŭ arendaş şi pentru vre-o pismuire cătră cel vechiŭ, precum de multe orĭ cercetându-se chiar în Divanul Domnieĭ-Mele acest fel de prigonire de protimisis între ceĭ vechĭ arendaşĭ şi între locuitorĭ, s'a dovedit cererea locuitorilor de protimisis pornită nu pentru sine-le, ci pentru alţiĭ streinĭ, cu care acéstă a lor urmare se pricinuesce în adevĕr numaĭ stăpînilor moşiilor pagubă, iar locuitorilor nu numaĭ nicĭ un folos, ci încă şi trepede i perdere de vreme şi cheltuelĭ, umblând prin judecăţĭ, şi aşà acest pronomion, în loc de a le fi folositor, are a le fi păgubitor şi de prigonirĭ i de trepede pricinuitor. De aceea şi hotărîm, ca de acum înainte stăpîniĭ de moşiĭ, când vor vré a-şĭ vinde veniturile moşiilor, orĭ pe un an saŭ pe maı mulţĭ, să deà de scire prin Ispravniciĭ judeţuluĭ locuitorilor aceĭ moşiĭ, arĕtându-le preţul venituluĭ şi chipul simfonieĭ ca, de vor voì să-l cumpere cu acel preţ şi simfonie, să vie numaĭ decât la stăpînul moşieĭ, ca să săvîrşéscă cumpĕrătórea, fără a puté să céră câtuşĭ de puţin soroc, măcar cu pricinuire de a-şĭ luà séma saŭ în vre-un alt chip, dar şi stăpînul moşieĭ primind aceĭ locuitorĭ de a cumpĕrà venitul cu acel preţ şi simfonie, şi viind cătră dînsul de a săvîrşì cumpĕrătórea, sa nu fie volnic a-ĭ depărtà pe eĭ şi a da venitul altuia tot cu acelaşĭ preţ şi simfonie, iar când aceĭ locuitorĭ nu vor voì să cumpere venitul, după mijlocul ce s'a ḑis maĭ sus, să deà rĕspuns prin Ispravniciĭ judeţuluĭ numaĭ decât, ca şi Ispravniciĭ să însciinţeze pe stăpînul moşieĭ, ca să-şĭ caute alt muştereŭ. Aì doilea pentru pontul curăturilor de tufă şi de alt crâng gros, măcar că uniĭ din locuitorĭ cu pronomion al acestuĭ pont aŭ cuprins locurĭ maĭ multe peste ceeace le este trebuincios pentru hrana lor şi a dobitócelor lor, dar de vreme ce eĭ aŭ apucat de aŭ făcut acele curăturĭ de prisos şi stăpîniĭ moşiilor, avênd dicheomă de a-ĭ poprì, n'aŭ îngrijit, nu se învinovăţesc aceĭ locuitorĭ, nicĭ este cu dreptate a li se luà înapoĭ acele curăturĭ, al cărora rod l-aŭ dobîndit în puterea pravilnicesciĭ

www.dacoromanica.ro

Ast-fel trataţĭ ţĕraniĭ, dacă se agită în contra celor carĭ îĭ maltratéză şi-ĭ nedreptăţesc, regimul îĭ declară răsvrătitorĭ şi atuncĭ grópa ocneĭ, bătaia şi une-orĭ uciderea îĭ aştéptă. Asemenea făptuirĭ aŭ provocat mişcarea pandurilor — şi eĭ tot ţĕranĭ — de care aiurea am vorbit.

In noul sĕŭ codice de legĭ, promulgat la 1817, Caragea găsesce cu cale a întroduce, la cap. 6, legea relativă la ţĕran, nu îmbunătăţindu-ĭ sórtea, ci făcêndu-i-o maĭ grea, de cum erà în Cod. luĭ Alex. Ipsilant, şi cu mult maĭ rea decât erà sub N. Mavrogheni.

condicĭ, ci hotărîm, ca orĭ-care locuitor, câte curăturĭ de tufă saŭ de alt crâng gros va fi apucat de aŭ făcut până acum pe moşia în care locuesce, să rĕmâe a fi bune tot ale aceluia, şi atuncĭ numaĭ să pótă luà stăpînul moşieĭ curătura de fîn saŭ de arătură a locuitoruluĭ, când acel locuitor de acum încolo nu o va così şi nu o va arà în diastimă de treĭ anĭ în rînd, iar de acum înainte să nu fie volnic un locuitor de a curăţì loc de fîn saŭ de arăturĭ făr'de scirea stăpinuluĭ moşieĭ, ci să fie datór a merge la acel stăpîn, să-ĭ cérà locurĭ şi, de va avé, să-ĭ deà câte îĭ vor fi trebuincióse pentru hrana sa şi a dobitócelor sale, saŭ şi mai mult, de se va învoì cu stăpînul moşieĭ, pe carĭ mĕsurându-le şi însemnându-le, să nu fie volnic acel locuitor a se întinde maĭ mult peste acele semne, iar în potrivă urmând, să i se ieà de stăpînul moşieĭ acel prisos de curătură peste ceea-ce i se va da, făr'de a puté cere acel locuitor vre-o chetuélă pentru curăţit, precum şi când locuitorul îşĭ va avé curăturile sale pentru liveḑile de fîn şi arăturĭ ale stăpînuluĭ moşieĭ, şi va voì acel stăpîn, ca să deosibéscă la o parte locurile de fîneţe şi arăturĭ ale locuitorilor de cătră ale sale şi să le deà tot acolo în prėjma loculuĭ alte locurĭ de o potrivă atât la mărime cât şi la felurimea pămîntuluĭ, să fie volnic la acésta făr'de a putè locuitoriĭ să se împotrivéscă câtuşĭ de puţin, ca să pótă cu acest mijloc stăpînul moşieĭ a-şĭ avé ferite locurile sale, avêndu-le deosebite. Al treilea, pentru pontul clăciĭ, fiind-că pravilnicésca condică deosibesce pe ceĭ ce vor avé vre-un deosebit aşezămînt în scris cu stăpînul moşieĭ, de aceea orĭ-câte acest fel de aşezămînturĭ vor fi apucat, de s'aŭ făcut până acum în scris între stăpînĭĭ moşieĭ şi între locuitorĭ, acelea hotărîm să le păzéscă Vistierĭĭ cu drèptă cumpĕnire, atuncĭ nu pot găsì locuitoriĭ pricină a umblà fugarĭ din sat în sat, şi orĭ-cine saŭ boer saŭ mânăstire va face vre-o urmare cu scăderea clăciĭ, ca să-şĭ îmmulţéscă satul, să pèrḑă cu totul şi acest privileghiŭ, ca un mâglisitor şi împotrivitór aşezămîntuluĭ ţĕrĭĭ, ce de obşte se cuvine a se păzì nestrămutat. — 1816 Aprilie 30.

Al Ungrovlahieĭ Nectarie, Iosif Argeşiŭ, Costandie Buzeŭ, Costantin Filipescu, Radu Golescu biv Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic,..... Vel Vistier, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Istrate Creţulescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Ioan Ştirbeiŭ Vel Logofĕţ, Tomiţă Creţulescu Vel Logofĕt, Pană Costescu Vel Vornic.

Cod. LXXXV, pagina 8.

www.dacoromanica.ro

Prin art. 1 din acest cap. 6, legiuirea luĭ Caragea definind claca, recunósce că proprietarul moşieĭ are **dreptul de a primì saŭ a nu primì pe clăcaș să ședă pe moșia sa.** Acéstă şedere pe moşie a clăcaşuluĭ nu este aşà dar un drept al luĭ, ci resultatul uneĭ îngăduinţe a proprietaruluĭ pămîntuluĭ.

Prin art. 2 se menţine cifra de 12 ḑile de *pont*, adecă ḑilele de lucru hotărîte să le facă un clăcaş pe an, în folosul moşieruluĭ. Decât legiuitorul adaogă, că «*pe viitor, de se va tocmì vre-unul din stăpînii moşiilor cu clăcaşul pe maĭ puţine ḑile*, **tocméla aceea să nu aibă tărie.**»

Inscrierea acesteĭ reserve în legea luĭ Caragea dă măsura releĭ voinţe a acestuĭ Domnitor şi a boerilor luĭ, faţă cu ţĕranul român!

Singura explicare ce dă legiuitorul acesteĭ *reserve*, care vătĕmă egalmente dreptul proprietăţiĭ, ca şi al ţĕranuluĭ, erà că prin faptul împuţinăriĭ ḑilelor de clacă, se *momiaŭ* clăcaşiĭ de pe alte moşiĭ să se strămute acolo unde eraŭ ḑile de clacă maĭ puţine. Dar erà acésta o scusă? Cum nu se puteà împedicà *momêla*, punênd pedepse contra celuĭ care *momià?* Art. 3 din cap. 6 prevede de ajuns asemenea pedépsă: Cel care trage clăcaşĭ pe moşia sa (prin împuţinarea ḑilelor de clacă) să pérḑă privileghiul clăciĭ şi să plătéscă şi stăpînuluĭ moşieĭ claca clăcaşilor ce aŭ tras.

Dar nu erà de ajuns asemenea dispositiune rĕŭ voitóre pentru ţĕran: Caragea maĭ adaogă (art. 4), ca clăcaşul, bez claca de 12 ḑile, să are stăpînuluĭ moşieĭ încă o ḑi primă-véra saŭ tómna, să-ĭ deà şi un car de lemne la Crăciun, cărându-le orĭ la moşia luĭ, saŭ aiurea, unde are stăpînul trebuinţă de ele, până la un loc cu depărtare de 6 césurĭ.

Atâtea nu sunt de ajuns!

Legea acordă proprietaruluĭ dreptul de a transformà ḑilele de clacă în banĭ (art. 5.)

Clăcaşul nu póte face *curătură* fără voia *în scris* a stăpînuluĭ, cuprinḑétóre: unde şi .cât loc să cure, iar urmând în potrivă să-şĭ pérḑă ostenéla şi să ieà curătura stăpînul moşieĭ.

Care din clăcaşĭ, fără voia stăpînuluĭ (pe curătura sa), va sădì vie pe locul luĭ, să o pérḑă.

Când clăcaşul va lăsà via sa nelucrată în 3 anĭ, să fie tras la judecată şi atuncĭ dându-ĭ judecata încă un an soroc, de nu o va lucrà... s'o pérḑă şi să o ieà stăpînul (10).

Clăcaşul să nu pótă să vînḑă vin saŭ rachiŭ pe moşie, de nu se va *tocmì* cu stăpînul (11).

www.dacoromanica.ro

Clăcașul să nu pótă deschide *băcănie* pe moșie, de nu se va tocmì cu stăpânul.

Clăcașul să nu pótă face móră pe moșie.

Clăcașul să nu pótă să vîneze pesce în eleșteul stăpînuluĭ. Numaĭ în bălțile Dunăriĭ, dând ḑeciuélă, și în rîurile curgĕtóre prin moșie, fără ḑeciuélă, legea slobóde pescuitul. Va să ḑică și în acéstă privință legea scurtéză un drept, acela al clăcașuluĭ.

Clăcașul fugind de pe moșia luĭ perde dreptul de proprietate a pămîntuluĭ sĕŭ, care intră în stăpînirea proprietaruluĭ moșieĭ. Tot asemenea se întîmplă de móre clăcașul fără clironomĭ: casa, grădina curătura luĭ o iea în stăpînire proprietarul moșieĭ (15).

Dar ascultațĭ art. 16, ce sarcinĭ maĭ pune pe umeriĭ clăcașuluĭ:

Clăcașul să deà stăpînuluĭ:

Din 20 de vedre din vinul sĕŭ o vadră domnéscă.

Din 10 căpițe de fîn una.

Din 10 clăĭ de grâŭ, de orz, de meiŭ, una.

Din tot pogonul de porumb 4 baniță porumb bătut saŭ 8 cocoloșĭ, cu baniță de 22 oca.

Din tóte cele-lalte roduriĭ, de la 10 una.

Tóte acestea să le care clăcașul *cu carul sĕŭ*, la casa stăpînuluĭ moșieĭ.

Apoĭ de ține stupĭ, clăcașul să deà stăpînuluĭ moșieĭ câte 3 banĭ de fie care (17). Asemenea de fie-ce capră (fie iarna fie vara) câte banĭ 2 (18). De fie-ce turmă de oĭ, de la Blagovestenie până la Sf. Gheorghe, și fĕtare câte un miel și un leŭ și de fie-ce stână, brânză saŭ banĭ, după tocmélă.

Singura dispositiune maĭ favorabilă țĕranuluĭ clăcaș este defigerea «*paragrafieĭ*» la un an numaĭ adecă a timpuluĭ, până când are proprietarul moșieĭ dreptul de a-șĭ reclamà ḑilele de clacă. (Partea a 6, cap. I, articolul 7.).

Multe neajunsurĭ suferià țĕranul și de la mĕsurările cu *stînjen* orĭ prăjină, mărite orĭ scăḑute după interesele moșieruluĭ saŭ arendașuluĭ.

Stînjenul de mĕsură. Caragea dă veliților boerĭ aĭ Divanuluĭ, următorul pitac:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstițĭ și credincioșĭ dumné-vóstră veliților boeri aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, fiind-că pentru stînjenii cu carĭ se mĕsóră moșiile, se întîmplă multe pricinĭ de judecațĭ, atât că nu se găsesce un temeiŭ saŭ o mĕsură care să fie cunoscută de dréptă și pentru ștînjenul rĕposatuluĭ Domn Șerban-Vodă, și pentru stînjenul rĕposatu-

www.dacoromanica.ro

luĭ Constantin Vodă Brâncoveanul, carĭ se vĕd că se obicĭnuesc. al doilea care dintr'acestĭ doĭ stînjenĭ să se metahiriséscă şi un de unul şi unde altul; poruncim dumnévóstră să faceţĭ scumpă cercetare prin orĭ-ce doveḑĭ veţĭ socotì că sunt trebuincióse, ca să găsiţĭ cea adevĕrată mĕsură a acestor stînjenĭ şi mijlocul care se cuvine a se păstrà mĕsura şi a fi tot-deauna creḑută şi fără bănuélă, deosebit şi pentru a se metahirisì unde se cuvine şi care, şi să faceţĭ Domnieĭ-Mele arĕtare prin anaforà. Tolco pisah gpd. 1815 Ianuarie 12.

(Pecetea gpd)

Cod. LXXIV, fila 168.

Unul din cele maĭ grele beilicurĭ, la care erà supus bietul ţĕran român, erà salahoria cu carul şi cu braţele la cetăţile turcescĭ. De la extremităţile ţĕrĭĭ, ţĕranĭĭ eraŭ duşĭ cu miile în asemenea beilicurĭ.

Trebue să recunóscem luĭ Caragea un serviciŭ adus ţĕranuluĭ român: el isbutì să facă pe Turcí a primì banĭ în loc de care şi salahorĭ. Evident că şi Turcilor le convenià acésta, căcĭ rĕmâneà în punga celor însărcinaţĭ cu lucrările la cetăţĭ o parte din banĭ. Câte abusurĭ nu se făcură de slujbaşiĭ luĭ Caragea şi cu acéstă binefacere!

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Primită fiind Domnieĭ-Mele acéstă obştéscă anaforà a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumi-tale Vel Vistiere să se facă domnescile nóstre poruncĭ cătră Ispravniciĭ judeţelor, cuprinḑétóre întocmaĭ precum maĭ jos se aratà. — 1816 Martie 26.

(Pecetea gpd). Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce prin pitac nu s'a dat, că primită fiind Mărieĭ-Tale rugăciunea ce am făcut prin anaforà de obşte de la 2 ale următóreĭ lunĭ. cu cuprindere de a se bitirdisì în banĭ salahoriĭ şi carele ce urméză a se da de ţĕrà în lucrul cetăţilor împĕrătescĭ şi, într'acéstă vară a următoruluĭ an, pentru destoinicile cuvinte ce arĕtăm într'aceeaşĭ anaforà a binevoit Măria-Ta să se îndeletnicéscă şi acéstă străḑanie a săracilor şi scriind unde s'a cuvenit, s'a găsit mijloc de a se bitirdisì, ci să chibzuim în ce chip să se urmeze acéstă împlinire de la ţĕrà şi să aretăm Mărieĭ-Tale prin anaforà în scris, următorĭ fiind, ne-am adunat cu toţiĭ aicĭ la Domnésca Mărieĭ-Tale curte, unde ne-a arĕtat dumné-lor fratele Vel Vistier, că la tóte cetăţile sunt trebuincioşi într'acest an 3.400 salahorĭ şi 580 care pe lună, pentru care ne aratà dumné-luĭ fratele Vel Postelnic, că după osîrdiósa silinţă ce aĭ pus Măria-Ta, s'a catortosit acéstă bitirmeà de salahorĭ şi de care a se plătì de fieş-care salahor şi car pe ḑi po taleră 1 banĭ 30, de care am şi rĕmas cu toţiĭ mulţumiţĭ şi rugătorĭ cătră milostivul Dumneḑeŭ pentru acésta mare facere de bine ce a arĕtat Măria-Ta cătră săraca ţĕră cu acéstă mare uşurinţă ce i se face. Domnul Dumneḑeŭ să te păzéscă în prea luminat scaun până la adâncĭ bătrîneţe cu tóte cele de fericire, ca să aibă ticălosa ţĕră tot-deauna mîngâere şi

www.dacoromanica.ro

uşurinţă la acest fel de greutăţi şi nevoi ce se întîmplă, ca de la un părinte doritor ce am cunoscut la Măria-Ta dintr'întâiaşi dată, şi aşà făcênd socotélă de trebuincioşii banî, adecă adunând suma salahorilor şi a carelor 3 980 po parale 50 pe ḑi, fac pe lună taleri 149.250 şi analoghisindu-i la lude 16.000 ce se află astăḑi ţéra, vine de lude po taleri 9 banî 40 pe lună şi acéstă împlinire să se încépă de la Aprilie întâiŭ, îndatorindu-se boerii ispravnicî, ca după istovul banilor aî fieş-căreia lunî, să triniţă la Visterie contract şi perilipsis de socotélă, poruncindu-se de cătră Măria-Ta boerilor ispravnicî, ca să înfrîneze pe zapcii a luà aceştî taleri 9 şi banî 40, făr'de răsură şi altă încărcătură, dând şi răvaşe zapciii iscălite de dînşii la mânile pîrcălabilor pe fieş-care lună de primirea acestor banî. 1816 Martie 21.

Al Ungro-Vlahieî Nectarie, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu, Radu Golescu, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Nestor Clucer.

O altă pacoste pe ţĕranî eraŭ *gelepiî*.

Insemnătatea pentru comerţ a gelepilor am demonstrat-o în atâtea rînduri. In 25 Iulie 1814, Caragea dă următórea carte luî Gelep-başa, constituindu-î scutire şi beneficiŭ.

Carte de başul gelepilor.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că Başul gelepilor pentru slujba cu care se orînduesce la oile cele de trebuinţă Ţarigraduluî, atât aicî până a se strînge, i la pornitul şi chivernisitul mergerii cu înlesnire la drum, cât şi în Ţarigrad, până a se face teslim la vremea cea orînduită suma deplin, a avut milă domnéscă prin cărţile fraţilor Domnî de maî nainte, carî s'aŭ întărit şi de Domnia-Mea de a scutî la vremea erbărituluî oî 19.000, cu care acéstă epistasie aflându-se acum Dumitru Zaman încărcat cu acéstă trébă a oilor, pentru ca să-şî pue dar silinţa de a nu se face vre-un cusur la acéstă trébă delicată, cu care este încărcat de cătră Domnia-Mea, spre a rĕspunde la vreme sunia oilor cea orînduită, care cere de a se face teslim la Ţarigrad, am binevoit şi Domnia-Mea şi am dat acéstă domnéscă a nóstră carte numituluî Dumitru Zaman, Başul gelepilor, ca în câtă vreme se va aflà într'acéstă epistasie, să aibă a scutî de erbărit oî 19.000 la vremea erbărituluî din oile ce le strînge numitul gelepi-başa, precum aŭ avut şi ceî maî dinaintea luî. Pentru care poruncim Domnia-Mea şi voue erbarilor, ca să nu faceţî supĕrare de erbărit pe acéstă sumă de oî, ci să-î daţî bună pace. I saam receh gpd.—1814 Iulie 25.

Cod. LXXVII, fila 192.

Jafurile suferite de ţĕranî nu se făceaŭ numaî la ţéră, ci şi în capitală. Vodă e nevoit să deà în 1815 următorul pitac la Agă şi Spătar:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieî-Mele, dumné-ta vel Agă, măcar că Domnia-Mea cea maî întâî datorie a Nóstră socotind ocrotirea şi repaosul locuitorilor Dom-

www.dacoromanica.ro

nesciĭ Nóstre ţĕrĭ, de cătră ceĭ rĕŭ năraviţi jăfuitorĭ, şi jacăşĭ, nu contenim prin feluri de mijlóce spre a desrădăcinà cu totul urmările lor, ca să dobîndéscă locuitoriĭ o desăvîrşită liniştită petrecere şi să se bucure folosindu-se înşişĭ eĭ cu rodurile munciĭ şi strădanieĭ lor; dar fiind-că şi d-lor cinstiţiĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele ne-aŭ făcut acum rugăciune prin obştésca anaforà, ca să se pue în lucrare aceste de maĭ sus arĕtate maĭ înlesnitor mijloc spre a se urmà acelaşĭ bun cuget şi voinţă a Domnieĭ-Mele pentru odihna şi buna-petrecere a locuitorilor, adecă de acum înainte ispravniciĭ judeţelor, ca uniĭ ce sunt ocîrmuitorĭ aĭ lor orînduiţi de Domnia-Mea, să fie datorĭ a da séma pentru orĭ-ce jaf şi năpăstuirĭ se va face locuitorilor de cătră verĭ-cine şi să aibă napristan mare privighere şi neadormită îngrijire asupra tuturor slujbaşilor judeţelor, precum samieşĭ, vătaşĭ de plaiŭ, polcovniciĭ, căpitanĭ, dijmariĭ, oeriĭ, vinăriceriĭ, vameşiĭ, zapciiĭ de plasă, şi orĭ-cine alţĭ slujbaşĭ după afară; aşijderea şi nedreptăţile ce fac căpitaniĭ de la străjile de prin marginea politieĭ Bucurescilor, i căpitaniĭ de la străjile din năuntrul politieĭ, când vin ómeniĭ de afară cu fîn, lemne, rachiŭ, bucate, cherestele şi altele ca acestea, carĭ pun mâna de iaŭ din tóte, după cum pot rupe, luându-le osebit şi parale ca o vamă, în vreme ce vama de la aceste lucruri ce vin în politie este ridicată de maĭ înainte, cum şi de cătră Domnia-Mea prin poruncile ce avem date pentru eftinătatea lor şi îmbelşugarea norodului, de aceea că pentru ceĭ de pe afară slujbaşĭ ce se arată maĭ sus, s'aŭ făcut cuviincióselе poruncĭ ale Domnieĭ-Mele cătră ispravniciĭ judeţelor, iar pentru căpitaniĭ ceĭ de prin răspintinile semptuluĭ Agieĭ, poruncim Domnieĭ-Tale, ca să li se deà straşnice poruncĭ a se părăsì cu totul de luărĭ de maĭ sus arĕtate, îngrijind dumné-ta de acum înainte de a face adesea cercetărĭ pe sub cumpĕt, şi pe carĭ din eĭ îĭ veĭ dovedì că fac ast-fel de netrebniciĭ, nu numaĭ să le faci cuviinciósa pedépsă, ci să-ĭ şi lipsescĭ din slujbă ca pe nisce hrăpitorĭ, precum asemenea am poruncit Domnia-Mea prin osebit pitac şi dumnéluĭ vel Spătaruluĭ pentru căpitaniĭ de la strejile dupe marginea politieĭ Bucurescilor. Tolco pisah gpd. -- 1815 Martie 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Asemenea pitac s'a făcut şi cătră Spătar.

Cod. LXXIV, fila 190.

Singuriĭ locuitorĭ aĭ ţĕriĭ, carĭ se puteaŭ ḑice fericiţĭ, sub administraţiunea şi cu justiţia de sub Ioan Caragea, eraŭ supuşiĭ streinĭ, maĭ cu sémă aĭ Rusieĭ şi aĭ Austrieĭ. Aceştia beneficiaŭ de scăderĭ de vamă, de scutirĭ numeróse şi nu eraŭ justiţiabilĭ de autorităţile judiciare ale ţĕriĭ. O instanţă specială *Logofeţia streinelor pricinĭ* se ocupà de sudiţi. Pe lângă acéstă autoritate eraŭ tâlmacĭ de limbĭ streine. Pànă în 1817 erà dragoman francesul Maurice. După mórtea luĭ, tîlmaciul Rusesc este cel maĭ avantagiat.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-ta biv Vel Vornic Costache Samurcaş, nazîrule al Casseĭ lefilor, după arĕtarea ce ne face printr'acéstà anaforà dumné-luĭ Vel Logofet al streinelor pricinĭ,

www.dacoromanica.ro

milostivire făcênd Domnia-Mea asupra acestuĭ Teodor tîlmaciul, poruncim ca de la ḑi'ntâiŭ a viitoruluĭ Noemvrie să i se adaoge pe lângă léfa ce are pe lună încă taleri 50.—1817 Octomvrie 21.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt

Cod. LXXXIX, pag. 45.

Prea Inălțate Dómne,

Cu plecăciune arĕt Înălțimiĭ Tale pentru Teodor, tîlmaciul Rusesc, ce este orînduit la acest departament al Logofețieĭ pricinelor strĕine spre tîlmăcirea notelor rusescĭ ce se trimit de cinstitul consulat al Rusieĭ, cu cuvînt că nu póte a-șĭ întîmpinà greutatea caseĭ sale numaĭ cu léfa ce are orînduită pe lună, aflându-se om familist, umblă acum a se trage de la departament, ca să-șĭ caute hrana vieţiĭ sale la altă parte; ci fiind că omul acesta este de apururea trebuincios departamentuluĭ, aflându-se cu bună sciinţă și cu scumpĕtate la tîlmăcirile notelor rusescĭ, ce adesea vin de la cinstitul consulat, nu lipsesc, cu plecăciune, a arĕtà Înălțimiĭ Tale, ca binevoind, cu cea obicĭnuită firĕsca Mărieĭ-Tale bunătate a revĕrsà milostivire asupră-ĭ, să i se orînduéscă léfa ce a avut-o Maurice franțezul, ce a murit, nefiind atâta trebuinţă de limba franțozéscă la acest departament, ca să pótă și el cu acésta a-șĭ întîmpinà greutatea cheltuelilor ce are, a împlinì datoria slujbeĭ sale cu osîrdie și a se aflà nelipsit de la departament, fără de a-ĭ maĭ rĕmâné cuvînt de nemulțumire, care acésta rĕmâne la noianul milostiviriĭ Mărieĭ-Tale --1817 August 24.

Vel Logofĕt.

CAP. II.

Óstea.

In alaiurile domnescĭ, întocmite încă de la începutul Domnieĭ, se maĭ vĕd următórele categoriĭ de oștenĭ, orĭ de ómenĭ purtătorĭ de arme:

Arnăuțĭ la Agie (1)

Lefegiĭ cu un Vel Căpitan.

Neferĭ.

Fustașĭ de Divan.

(1) *Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Cinstit și credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Agă Nicolae Filipescu, fiind-că arnăuțiĭ ce se află în slujba Agieĭ, carĭ sunt la numĕr 44, fiind trebuincioși de a se aflà nelipsiți de la Agie, de aceea poruncim dumi-tale, ca sa le daĭ imeclic la fieș-care pe tótă ḑiua câte o pâne de o jumĕtate oca, și plata acestuĭ imeclic veĭ îngriji dumné-ta, ca împreună cu lefile să eĭ de la Visteria Domnieĭ-Mele. Tolco pisah gpd.—1815 Ianuarie 17.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXI, fila 167 v.

*

www.dacoromanica.ro

Seimenĭ polcovnicescĭ şi bulucbăşescĭ.
Poteraşĭ cu Polcovnic.
Dorobanţĭ cu un Vel Căpitan.
Topciĭ (artileriştĭ) cu un Topci-Başa.
Panduriĭ (1).
Stégurile agiescĭ (2)
Slujitoriĭ la căpităniĭ. (3)
Pentru paza temniţeĭ continuă a fi armăşeĭ sub Vel Armaşul şi cu un al 2-lea armaş.
Armăşeiĭ eraŭ în numĕr de 150. Eĭ serviaŭ pentru paza închisorilor

(1) Carte prin care se daŭ panduriĭ din cincĭ judeţe ot preste Olt asupra dumné-luĭ Caimacamuluĭ Craioveĭ.— Zemli Vlahiscoie Se dă acéstă domnéscă carte dumné-luĭ cinstituluĭ şi credincios boeruluĭ Domnieĭ-Mele Caimacamuluĭ Craioveĭ, pe care l-am însărcinat şi cu otcîrmuirea pandurilor din cele cincĭ judeţe ot preste Olt; vĕ poruncim dar Domnia-Mea şi vouĕ căpitanilor de panduriĭ, ca să cunósceţĭ pe dumné-luĭ maĭ sus numitul boer întru tóte poruncile şi povăţuirile ce vi se va da de cătră dumné-luĭ, căcĭ aşà este voinţa şi porunca Domnieĭ-Mele. I saam receli gosp.– 1812 Noemvrie 29.

Cod. LXXIV, fila 1 v.

(2) 1813 Fevruarie 19. S'a dat poruncă la anaforaua Agieĭ cătră dumné-luĭ Vel Vornicul al politieĭ, pentru ca să se deà una sută ómenĭ fără pricină de dajdie a se împlinì stégurile de ómenĭ ce sunt lipsiţĭ de la Agie.

Cod. LXXIII, fila 188.

(3) *Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

De vreme ce după arĕtarea ce ne facĭ printr'acéstă anaforà nu este cu putinţă a se împlinì din ómeniĭ făr' de pricină de dajdie lipsa acelor trebuincioşĭ slujitorĭ din cele cincĭ căpeteniĭ ale margineĭ, ce se însemnézà în dos, poruncim dar să se împlinéscă cu scăţĕmînt de prin sate, însă dintr'acest fel de stare de ómenĭ, ca pe tótă acéstă sumă ce se aratà maĭ sus, abià să facă 15 lude. 1813 Martie 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale am vĕţut aretarea ce face printr'acéstă anaforà dumné-luĭ Vel Spătarul pentru trebuincioşiĭ slujitorĭ ce sunt lipsă pe la căpităniile de margine din judeţul Vlăsceĭ, de care sciut să fie Mărieĭ-Tale, că într'a-tâtea rînduri s'a scris la acel isprăvnicat, şi mijloc nu a stătut cu a se face şi a se împlinì acea lipsă de ómenĭ făr' de pricină de dajdie, după cum dintr'acéstă alăturată însciinţare a ispravnicilor judeţuluĭ, ce aŭ trimis-o de la şépte ale acesteĭ lunĭ, pe larg se va da Mărieĭ-Tale pliroforie; lipsa slujitorilor acestor căpităniĭ este mare, precum maĭ jos se arată şi trebuinţa vĕţută. Ci după cum se va găsì cu cale se va da luminată porunca Mărieĭ-Tale.—1813 Martie 19.

Vel Vistier.

www.dacoromanica.ro

şi pe lângă eĭ eraŭ şi un numĕr de masalagiĭ domnescĭ şi din carĭ se dedeaŭ şi pe la boierime.

Incă din primele ḑile ale domnieĭ, Caragea dă poruncă de oprire de port de arme de cătră alt cine-va decât de neferiĭ domnescĭ aĭ Spătărieĭ şi aĭ Agieĭ:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta epistatule al Agieĭ, îndată ce veĭ primì acest domnesc al nostru pitac, numaĭ decât să publicarisescĭ în tot semptul Agieĭ acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele, că numaĭ neferiı domnesciĭ nóstre curţĭ i aĭ Spătărieĭ şi aĭ Agieĭ aŭ să pórte de aicĭ înainte port cu caefet arnăuţesc şi cu armele asupră-le, iar altiĭ toţĭ verĭ de ce tréptă ar fi, să scie că sunt popriţĭ a nu avé saŭ a ţiné neferĭ cu orĭ-ce fel de caefet, nicĭ a se îndrăznì cu un cuvînt nimenì să se pórte în caefetul acesta, dându-se tuturor să înţelégă, că peste cincĭ ḑile, când se va publicarisì acéstă poruncă a Nóstră, orı-cine se va găsì purtând arme în caefet de nefer, afară din neferiĭ domnesciĭ nóstre Curţĭ i aĭ Spătărieĭ şi aĭ Agieĭ, tuturor acelora li se vor luà de asupră-le armele i hainele li se vor rupe, şi vor fi şi ridicaţĭ la domnésca Nóstră curte spre pedépsă, şi dumné-ta, după împlinirea celor cincĭ ḑile în urma publicaţieĭ, să îngrijescĭ a se urmà acest nizam întocmaĭ, precum se arată maĭ sus, însă pentru ca să fie sciuţı neferiĭ aceştia ce sunt sloboḑĭ a purtà arme, celor aĭ domnesciĭ Nóstre Curţĭ, aŭ ca să li se deà pe a mână adeverinţele dumné-luĭ vel Cămăraş, iar la ceĭ agiescĭ adeverinţele dumi-tale şi la ceĭ spătărescĭ adeverinţele dumné-luĭ vel Spătaruluĭ, spre a fi sciuţĭ şi cunoscuţĭ de neferĭ (1).—1812 Decemvrie 13.

In 1 Maiŭ Ion Caragea desarméză şi pe Ogeacliiĭ Curţiĭ, lăsându-ĭ să pórte numaĭ câte un cuţit:

Pitac cătră dumné-luĭ Vel Postelnicul epistat Cămărăşieĭ, ca să nu maĭ pórte nimenĭ din ogeacliĭ arme la briŭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerul Domnieĭ-Mele, dumné-ta biv Vel Postelnice epistatule al Camaraşieĭ, îndată ce veĭ primì acest al Nostru domnesc pitac, poruncim ca numaĭ decât aducênd înaintea dumi-tale pe toţĭ ogeacliiĭ aĭ domnesceĭ Nóstre Curţĭ, să le daĭ straşnică poruncă, ca de astaḑĭ nimenea din eĭ să nu maĭ pórte la briŭ arme decât numaĭ un cuţit, căcĭ aşà este voinţa şi porunca Domnieĭ-Mele. Tolco pisah gosp.—1813 Maiŭ 1.

Cod. LXXIV, fila 45.

Se vede că aceştí Icioglanĭ eraŭ nu prea de trébă ómenĭ, căcĭ Vodă dă, cu referinţă la eĭ, următorul pitac:

(1) Veḑĭ şi alte acte relative în anexele din Tom X, partea B a *Ist. Rom.*

www.dacoromanica.ro

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta biv Vel Medelnicere Răducane Clincene, poruncim Domnia-Mea dumi-tale, din césul ce veĭ primî acest domnescul Nostru pitac, să aibĭ a face scumpă cercetare şi pierĝhie ĝiua şi nóptea, pe orĭ-care din *icioglaniĭ* Curţiĭ veĭ vedé pe uliţe, prin tîrg saŭ prin mahalale, numaĭ decât să-l ridicĭ şi să-l aducĭ drept la Domnia-Mea; întocmaĭ poruncim straşnic să fiĭ următor. Tolco pisalı. — 1813 Noemvrie 9.

Cod. LXXIV, fila 920.

Nu maĭ bine se purtaŭ Arnăuţiĭ:

Volnicie ca să ducă nisce arnăuţĭ la ocnă, pentru că s'aŭ purtat cu fapte rele aicĭ în Bucurescĭ.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că arnăuţiĭ . . . . . s'aŭ purtat cu netrebnice fapte, carĭ nu sunt suferite auĝuluĭ Domnieĭ-Mele, de acea volnicim pe . . . . ca luându-ĭ de aicĭ în fiére să-ı duca surgun la ocna . . . . unde poruncim cămăraşilor de acolo, ca îndată să-ı băgaţĭ înăuntru în ocna, făr' de a fi sloboĝi a eşĭ până nu veţĭ primî al doilea porunca a Domnieĭ-Mele, iar orînduituluĭ mumbaşir să se deà adeverinţă de primirea lor. I saam receh gpd.— 1815 Decemvrie 15.

Cod. LXXIV, fila 462 v.

Nicĭ catanele spătărescĭ nu se deosebiaŭ cu toţiĭ la purtare de Arnăuţĭ şi Icioglanĭ, cum se póte vedé în acest act:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea, dumi-tale Vel Spătare, ca negreşit fără de altă zăbavă să orînduiţĭ a se prinde şi a se aduce aicı aceştĭ hoţĭ împotrivitorĭ, pe carĭ îndată să-ĭ şi facă tesliin la judecata departamentuluı criminaliou, ca să urmeze acea judecată a face cercetare după porunca Domnieĭ-Mele ce este dată. — 1814 Sept. 29.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Înscliinţez Înălţimiĭ Tale, ca cu alăturata Mărieĭ-Tale volnicie orînduindu-se 6 armăşeĭ, pentru prinderea acelor furĭ de dobitóce, tovaroşiĭ Stanciuluĭ Bălan, ce se află la închisórea puşcărieĭ, s'aŭ întors fără de nicĭ o ispravă, arĕtând că aceştĭ furĭ, din césul ce aŭ simţit că s'aŭ ridicat la închisóre Stanciul Bălan, toţĭ s'aŭ respândit, taĭnuindu-se prin păduri, şi cum găsind numaĭ pe unul dintr'înşiĭ, anume *Tudor Căldărarul, catană spătărésca*, cu alţĭ doĭ tovaroşĭ lângă dînsul, nu s'aŭ supus nicĭ într'un chip a se da în mânile zapciilor, împotrivindu-se cu arme şi respunĝênd, ca la nimenea alt nu se supune decât la zabitul luı, adecă la dumné-luı Vel Spătarul Ci fiind-că ceĭ maĭ mulţĭ *dintr'aceştĭ furĭ sunt catane spătărescĭ, cum şi ceĭlalţĭ alăturaşĭ de aĭ lor*, ĝicem să fie luminată porunca Marieĭ-Tale cătră dumnéluĭ Vel Spătarul, ca prin ómeniĭ Spătărieĭ să-ı prinĝă pe toţĭ aceştia, ca să-ĭ trimeţă în cercetarea judecaţiı, ca să-ĭ desfacă pre ticăloşiĭ păgubaşi ce cérca de atâta vreme cheltuelile Bucurescilor, saŭ cum bine va voì luminata Mărieĭ-Tale înţelepciune. — 1814 Septemvrie 18.

Constantin Stolnic, Atanasie Sĕrdar, Mateiŭ Greceanu Medelnicer.

Cod. LXXII, pag. 326.

www.dacoromanica.ro

Zapciiĭ plăşilor din Bucurescĭ, sub cuvînt că aŭ nevoe de slujitorĭ, scutiaŭ câte 20—30 de birnicĭ în plus peste numĕrul slujitorilor ce li se cuvenià, pe când Spătăria duceà lipsă de slujitorĭ la stégurile eĭ. Propune decĭ Marele Spătar, ca din prisosul de pe la zapciiĭ de plăşĭ ale Bucurescilor (comisariate) să se împlinéscă golurile de la stégurile de slujitorĭ ale Spătărieĭ, iar restul să se deà la bir (1).

In ordine chronologică se vor aflà în anexele relative (T. X. B) diverse liberărĭ din óste din timpul luĭ Caragea pentru motiv de bătrîneţe, de bólă, saŭ de pensionare. Asemenea şi sentinţe.

Seimenĭ sub domnia luĭ Caragea nu maĭ rĕmăseseră de cât 200 la 2 stégurĭ polcovnicescĭ şi buluc-băşescĭ. Seimenií eraŭ şeḑĕtorĭ pe la judeţe. Maĭ apoĭ, tot sub domnia luĭ Caragea, rĕmân numaĭ 15 seimenĭ la jud. Dîmboviţa şi 54 la Bucurescĭ. In fie-ce an câte 15 seimenĭ eraŭ obligaţí a merge de 2 orĭ pe an să ducă la Constantinopole zăvoiĭ şi şoimiĭ. Restul de seimenĭ eraŭ daţĭ pe la vinăricerĭ, pe la locurĭ de străjĭ şi la carvasară. In Decemvrie 1817, Domnitorul Ioan Caragea acordă o diurnă de 80 leĭ de fie-care seimen trimis la Constantinopole (2).

Din tótă bruma de óste ce a maĭ rĕmas în ţéră în domnia luĭ Caragea, singurĭ pandurií maĭ aŭ o reală valóre. Obijduirile, nedreptăţile ce aceştia aŭ de îndurat; neconsiderarea în care îĭ are Vodă; aruncarea unuĭ numĕr însemnat din eĭ la bir prin desfiinţarea lor ca panduri; prigonirile şi jăfuirile ce sufer de la arendaşiĭ grecĭ; tóte aceste fac din panduri factoriĭ mişcăriĭ ante-grecescĭ, înainte mergĕtoriĭ revoluţiuniĭ luĭ Tudor.

Am narat în urmă istoria *răsmiriţiĭ* pandurilor. Am vĕḑut cum cu ajutor turcesc rebeliunea pandurilor fu potolită, cum o parte din eĭ fură prinşĭ şi pedepsiţĭ cu mórte, cum o altă parte se supuse de bunăvoe după mijlocirea Episcopuluĭ de Rîmnic; cum aŭ fost ertaţĭ căpitaniĭ de panduri Păun, Tâmpea, Haidul, Sfărîmă-ţépă, cu tóte cetele lor . . . Răsmiriţa acésta e cea din 1815 (3). In Decemvrie acest an fură graţiaţĭ alţĭ căpitanĭ de panduri: Păun Nicolicescu, Barbu Bimbaşa, Petru Aluneanu şi Buluc-başa, cu tóte cetele lor.

In 1816 vĕḑurăm o nouă conspiraţiune a pandurilor şi a ţĕrănimiĭ. Unul din pandurií carĭ luară parte la acéstă a doua încercare, a-

(1) Veḑĭ anexa relativa în T. X, partea B din *Ist. Rom.* de V. A. U.
(2) Idem, idem.
(3) Idem, idem.—*Le Moniteur Universel*, No. 170, din 18 Iunie 1816.

www.dacoromanica.ro

dus înaintea luĭ Caragea, acesta îl întrébă: Şi tu eştĭ din ceĭ carĭ, în anul trecut, aĭ fost miluit cu ertarea nóstră şi iar aĭ început?

— Păĭ, Măria Ta, nu sécă pâraele cât plouă şi nu se împacă omul cât nu se ostoesc nevoile.

— Dar ce nevoĭ aĭ tu?

— Eŭ n'am nevoĭ, Mărite Dómne, dar ţéra întrégă nu maĭ póte de Grecĭ.

Nu pandurul rĕspundeà, ci *curentul.* Acest curent câştigă încetul cu încetul şi pre uniĭ din boerĭ. La rîndul lor încércă să dĕrîme pre Caragea, dar nu isbutesc. Totuşĭ curentul cresce şi când, în 1818, Caragea fuge din ţéră, ne maĭ putênd luptà contra intrigilor din Constantinopole, dar şi contra curentuluĭ românesc, boeriĭ ieaŭ administraţiunea ţĕrĭĭ şi prin arz cătră Inalta Pórtă solicită pentru prima dată, în numele ţĕrĭĭ, încetarea Domnieĭ fanariote. Timidă este solicitarea boerilor, în termenĭ încă nu destul de clarĭ; eĭ s'ar mulţumì şi numaĭ să li se încuviinţeze de Pórtă administraţiunea ţĕrĭĭ sub formă republicană, adecă cu un sfat obştesc» compus din eĭ toţĭ.

Dar orĭ cât de timidă este şi acéstă încercare, ea ne arată *curentul* naţional sporind mereŭ. Făptuirile acestea nu eraŭ de natură a descurajà pre autoriĭ mişcărilor revoluţionare din Oltenia. Panduriĭ decĭ staŭ la pândă, aşà ţicênd, şi maĭ puţin de treĭ anĭ după aceea, Slugerul Tudor, în fruntea unuĭ curent ţĕrănesc va rídicà falnic drapelul revendicării *drepturilor ţĕrănescĭ,* dar în cât-và şi al naţionalismuluĭ.

Dar să urmăm a face istoria a ce maĭ rĕmăsese de semĕnà a oştire.

In Iunie 1817, printr'o anaforà la Domnitor a Mareluĭ Vistier, se amintesce că în 1814 s'a redus numĕrul pandurilor de preste Olt numaĭ la 500 şi anume s'a lăsat un numĕr de slujitorĭ domnescĭ şi poteraşĭ: 100 pentru judeţul Vâlcea, 150 pentru Jiul-de-sus şi 250 pentru Mehedinţĭ, iar ceĭ-lalţĭ panduriĭ, până la suma de 2.075, s'aŭ dat *în bir ca ruptaşi* (1).

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.*

Dumné-ta Vel Vistiere, primita fiind Domnieĭ-Mele acésta anaforà a dumi-tale, o întărim şi hotărîm ca întocmaĭ să se facă urmare. — 1817 Iunie 9.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

La aşezămîntul ce s'a făcut anţerţ la let 1814, s'aŭ fost întocmit *şi panduriĭ ot peste Olt* ce eraŭ întru numire de slujitorĭ gospod şi poteraşĭ, ca sa remâe lude 500 în slujbă, adecă 100 la sud Vâlcea, 150 la sud Gorj şi 250 la Mehedinţĭ, iar ceĭ-lalţĭ până la suma 2.075 lude s'aŭ fost îndatorat ca sa plătéscă pe fieş-care lună po ta-

www.dacoromanica.ro

Cu asemenea modalitate credeà Domnitorul şi Greciĭ sĕĭ, că aŭ potolit pe tot-deauna rĕscóla pandurilor. Intemeiat pe acéstă credinţă, Domnitorul graţiézĕ pe toţĭ pandurĭĭ de peste Olt prin următorul act:

Carţĭ ce s'aŭ dat de ertaciune şi pe la fieş-care pandurilor din cincĭ judeţe ot peste Olt—de a nu maĭ fi traşĭ pentru greşelile ce *voĭ fi facut în vremea răsmiriţeĭ.*

Zemle Vlahiscoie.

Fiind-ca pandurilor ce aŭ fost la regep şi s'aŭ prădat, întorcêndu-se aicĭ în ţĕră la urma lor, li s'aŭ ertat de Domnia-Mea tóte cele urmate de eĭ în rasmiriţa trecuta, de aceea s'a dat la mânile lor acéstă carte a Domnieĭ-Mele, prin care poruncim dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieı-Mele Caimacamule al Craioveĭ i dumné-vóstra ispravnicilor aĭ judeţuluĭ şi tuturor celor-lalţĭ dregĕtorĭ şi zabiţĭ de la acele cincĭ judeţe ot peste Olt, ca orĭ-cine se va aretà cu pîră asupra acelor panduri de vre-o fapta urmată de eĭ din vremea trecuteĭ răs miriţe, să fie neascultata şi cu totul neprimita acea pîra. I saam receh gpd —1817 Octomvrie 23.

(Pecetea gpd.)

Asemenea carte legata s'a făcut şi catră Divanul Craioveĭ şi catra ispravniciĭ acelor 5 judeţe, lipsind numaı vorbele că s'a dat la mânile lor acéstă carte a Domnieĭ-Mele .

lerĭ 4 de lude, iar la lét 1815 Fevruarie, după hotarîrea Marieĭ-Tale, ce s'a făcut prin luminatele poruncĭ, ce s'aŭ dat către dumné-lor ispravnicıı aĭ acestor judeţe, s'a hotarît ca toţı aceĭ panduri, adecă şi ceĭ ce aŭ fost rĕmaşĭ în slujbă şi ceĭ-lalţĭ să se aşeze într'o *numire de ruptaşĭ*, dându-li-se şi sineturĭ gospod şi să plătéscă pe fie-care lună câte taleri 4 şi când va fi trebuinţa de slujbă, să se ieà dintr'înşiĭ sa se orînduésca pe unde va cere trebuinţa, şi în diastima ce se vor aflà slujind sa fie aperaţĭ de aceı câte taleri 4 pe lună, iar eşind din slujbă, să aibă a-ĭ respunde. Acum, prin jalba ce au dat catră Măria-Ta, aceĭ lude 500 poteraşı fac arĕtare, că eı aflându-se napristan slujind atât aicĭ, cât şi la judeţele ot peste Olt, neavênd orînduéla pentru repaosul şi odihna lor, căcĭ după ce es din slujba şi merg pe la casele lor nu aŭ odihnă în rîndul sloboţenieĭ, spre a-şı puté căutà şi eĭ de hrana cea trebuinciósa, ci îĭ apuca ispravniciĭ de platesc aceĭ câte taleri 4, fiind împoveraţĭ în douĕ chipurĭ, adeca şi cu slujba şi cu plata, rugându-se, ca sa se pue acésta la vre-o orînduélă, spre a-şĭ puté şi eĭ cautà de agonisita hraneĭ lor, a căror jalbă fiind buiurdisită la Visterie spre cercetare, arĕt Mărieĭ-Tale, că după chibzuirea ce am facut, ca şi trebuinţa să se împlinéscă şi Visteria să nu păgubéscă, găsesc cu cale ca aceĭ lude 500 ce aŭ fost làsaţı de la aşezământ în slujbă pe la judeţele ce se arată maĭ sus, cărora li s'aŭ dat atuncĭ pecetluiturĭ gospod de la Visteria Mărieĭ-Tale, cu numire de poteraşı şi slujitorĭ, să remâe tot aceia şi de acum înainte cu aceeaşĭ numire prin slujba şi, unde va cere trebuinţa, să se orînduésca numaı dintr'aceştia, cărora sa nu li se deà nicı sineturĭ gospod de ruptăşie, să facă cétă în chipul slujitorilor, ca să slujéscă cu rîndul, adecă uniĭ într'o lună şi alţiı într'alta, şi când va fi trebuinţă sa se orînduéscă prin sciinţa Visterieĭ, ca uniĭ ce sunt legaţĭ la Visterie, spre a nu li se face năpăstuire, iar ceĭ-lalţĭ până la suma ce se află, să se aşeze în rındul ruptaşilor, după hotărîrea şi poruncile Măriei-Tale, ce sunt date şi să fie nesuperaţĭ de slujbă, remâind a-şı rĕspunde dajdia lor după aşezământul

www.dacoromanica.ro

Spiritul de revoltă se lăţiâ pe tótă ḑiua maĭ mult în ţéră. Oposiţiunea contra Grecilor şi a Domnieĭ de la 1812 o duceaŭ peste Olt nu numaĭ panduriĭ, ci şi alte persóne private. Aşâ erà Apostolache Racoviceanu, care la 25 Septemvrie 1815 este alungat din judeţul Muscel, de unde erâ:

Porunc㠍 cu mumbaşir la ispravniciĭ din sud Muscel, ca să isgonéscă dintr'acel judeţ pe un Apostolache Racoviceanu, pentru netrebnicele luĭ urmărĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor din sud Muscel, sănătate. Vé facem în scire, ca un Apostolache Racoviceanu, ce se află cu şederea într'acel judeţ, pentru multele amestecăturĭ şi zizăniĭ ce faceà acolo, turburând liniştita petrecere a locuitorilor, înca de anţerţ s'aŭ fost trimis surgun la o mânăstire, apoĭ după rugaciunile ce ni s'aŭ făcut de cătră unele obraze s'a fost ertat de surgunlîc, cu hotărîre însă a nu se maĭ întórce cu locuinţa acolo în judeţ, acum dar am luat Domnia-Mea înştiinţare, că numitul, nu numaĭ că locuesce tot la acel judeţ, ci încă nu înconteneză urmând tot cele de maĭ naiute rele fapte şi năravurĭ ale sale, pricinuind asemenea turburărĭ; de aceea iată într'adinsul se trimite acĭ acest mumbaşir şi poruncim dumnévóstră, ca numaĭ decât să-l ridicaţĭ pe numitul Apostolache cu tóte ale sale, isgonindu-l de acolo din judeţ, unde să nu fie volnic a se maĭ întórce, că înşi-vé dumnévóstră veţı fi învinovăţiţĭ, şi mumbaşirul are să steà acolo până îl veţĭ ridicâ şi îl veţĭ isgonĭ, ca să aducă Domnieĭ-Mele respuns, ca aţĭ pus în lucrare acéstă porunca şi fiţĭ sănătoşĭ.—1815 Septemvrie 25.

Cod. LXXXVII, fila 45

Tot de natură politică este şi surghiunirea la mânăstire a luĭ Alecu Stănescu şi a mameĭ sale din judeţul Dîmboviţa:

Volnicie deschisă cu mumbaşir, ca sa mérga în sud Dîmboviţa sa ridice pe Elena Stanescu şi pe fiul eĭ Alecu, ca să-ĭ ducă surgun la mânăstirea Snagov.

Zemli Vlahiscoie. Fiind-ca Elena Stănescu şi fiul eĭ Alecu s'aŭ arĕtat cu urmarĭ supĕrătóre odihneĭ locuitorilor şi păgubitóre asupra lor, de aceea, spre a lor înfrînare şi părăsire, şi spre pilda şi altora asemenea următorĭ, volnicim pe al nostru şerbecci-başa Anastasie, să mérgă în sud Dîmboviţa, unde se afla numiţii cu locuinţa şi luându-ĭ sa-ĭ ducă surgun la mânăstirea Snagov, ca sa-ĭ aibĭ în pază, şi până un veĭ primĭ al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele, sloboḑĭ să nu fie, iar orînduitului mumbaşir să-ĭ daĭ adeverinţă de primirea lor. I saam receh gpd.—1815 Decemvrie 14.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Răsvrătirea o sémĕnă în judeţul Buzĕŭ, la 1816, Bratul din Sibiciu-

ce aŭ, cu care chip rĕmâne mijloc şi celor ce se vor află în slujbă a-şĭ căută de agonisita hraneĭ lor, care de se va găsì cu cale şi de cătră Inălţimea Ta, voiŭ avé luminată poruncă de urmare.—1817 Iunie 7.

Vel Vistier.

Cod. LXXXV, pag. 105

www.dacoromanica.ro

de-jos şi Gheorghe Băsiceanu din Bâsca. Marele Vornic Grigorie Filipescu propune Domnitoruluĭ, ca aceştĭ capĭ de mişcare să fie bătuţĭ prin satele plaiuluĭ şi apoĭ strămutaţĭ prin plăşĭ.

Domnitorul maĭ omenos, deşĭ grec, se mulţumesce a aprobà numaĭ strămutarea acusaţilor de răsvrătire şi-ĭ iartă de bătae.

Iată actele:

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecata anaforà arĕt Inălţimiĭ Tale că, în plaiul despre Buzeŭ sud Saac, aprópe nu-şĭ pot avé locuitoriĭ odihnă din pricina a doĭ răsvrătitoriĭ Bratul ot Sibiciu-de-jos şi Gheorghe Băsiceanu ot Bâsca, cariĭ reŭ năraviţĭ fiind, de sineşi, făr'de scirea plaiuluĭ se pornesc la pîrĭ mincinóse, şi umblă prin sate, făcênd locuitorilor cheltueli şi smăcinărĭ, cum însciinţéză dumné-luĭ Clucerul Mihalache ispravnicul, atât către Inălţimea Ta, cât şi catra mine plecată slugă, şi osebit câţĭ-và locuitorĭ aŭ venit la mine cu alăturata jalba, plângêndu-se pentru numiţiĭ şi făcênd rugăciune a se ridicà din plaiul lor aceĭ rasvrătitorĭ, ca să-şĭ pótă avé odihna, ci fiind-că aceştia sunt dovediţĭ şi sciuţĭ de răsvrătitorĭ şi clevetitorĭ plaiuluĭ, mĕ rog Mărieĭ-Tale, să fie luminată porunca către dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ judeţuluĭ, cu mumbaşir, ca maĭ întâiŭ sa bată pe aceştĭ răsvrătitorĭ prin satele plaiuluĭ spre înfrînarea şi pildă a altora asemenea lor, apoĭ să-ĭ radice din plaiŭ cu tóte ale lor, şi să-ĭ aşeze dumnélor ispravniciĭ cu locuinţa în sate de plăşĭ, că de vor rĕmâné aceştia în plaiŭ, plaiul apururea pătimesce şi nicĭ-odată odihnă nu póte avé, iar aniĭ Inălţimiĭ Tale sa fie de la Dumneḑeŭ mulţĭ şi fericiţĭ. — 1816 Ianuarie 12.

Grigorie Filipescu Vel Dvornic.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dupe aretarea ce ne face dumné-luĭ Vel Vornicul de Ţéra-de-jos printr'acéstă anaforà, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor din sud Saac, ca pe aceştĭ de maĭ jos aretaţĭ răsvratitorĭ, numaĭ decât ridicându-i cu tóte ale lor din plaiŭ, sa-ĭ mutaţĭ şi să-ĭ aşezaţĭ în sate de ale plăşilor, ca pe nisce turburătorĭ liniştei locuitorilor aceluĭ plaiŭ, iar de bătaie îĭ ertăm Domnia-Mea, fiindu-le îndestulă pedépsa mutariĭ lor. — 1816 Ianuarie 13.

Cod. LXXXII, pag. 249.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

CAP. III.

Ţiganiĭ.

Maĭ jos de cât ţĕranul—de se póte maĭ jos—sta ţiganul. Ar puté să-şĭ explice un umanitar de astăḑĭ, cum un cleric, un egumen de mânăstire cereà, în 1814, Domnitoruluĭ Caragea, pedepsirea cu temniţa şi cu baterea de 200 toiage la tălpĭ a unor ţiganĭ, ómenĭ ca şi el, pentru

www.dacoromanica.ro

că se revoltaŭ în contra nedreptăţii cu care eraŭ maltrataţi? Vodă Caragea rînduesce cercetări şi iacă raportul comisiunii de anchetă:

Prea Inălţate Dómne,

După luminată poruncă însciinţăm Înălţimii Tale, că dintre ţiganii mânăstirii Glavaciocul, ce se pîrĕsc de către jăluitorul egumen de zurbagii şi împotrivitori şi nesupuşi la slujbele mânăstirii, fiindu-se aflaţi câţi-và dintre dînşii aicĭ, s'aŭ însciinţat cu zapcii armăşescĭ, ca să vie să se înfăţişeze la judecată, aŭ fugit din Bucurescĭ, ci fiind că ţiganii aceştii mânăstirĭ sunt sciuţi aceştii judecăţi cu adevĕrat de zurbagii şi împotrivitori egumeuilor, pentru că şi în let 1794, iarăşi cu asemenea zurbalîc şi împotrivire sculându-se asupra celuĭ de atuncĭ egumen, au fost aduşi prin poruncă gpd cu mumbaşir la temniţa puşcărieĭ şi după ce s'aŭ pedepsit îndestula vreme la închisóre, li s'a făcut certare şi cu bătae. Ci, ca nu din nesupunerea lor să pricinuéscă derăpănarea lucrurilor mânăstirii, judecata găsesce cu cale, să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale, un mumbaşir zapciŭ armăşesc să mérgă la numita mânăstire şi pe verĭ-câţi din ţiganĭ îĭ va arĕtà jaluitorul egumen de zurbagii şi împotrivitori, să pue să-ĭ bata cu câte douĕ sute de toege la talpe în vederea celorlalţi ţiganĭ, şi cu acĕsta să-şi părăséscă năravurile lor, supuindu-ĭ a da şi zapis cu legătură, că întru tóte slujbele sfinteĭ mânăstirĭ vor fi supuşi şi ascultători, iar hotărîrea remâne a se face de catră Inălţimea Ta.—1814 Aprilie 16.

Costache Stolnicul, Atanasie Serdar, *Nedescifrabil* Medelnicer.

Insuşi Domnitorul esită a aprobà asemenea bătăi, totuşi aprobă după douĕ lunĭ, mai târdiŭ:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După arĕtarea ce ni se face printr'acéstà anaforà a judecăţii departamentului Criminalion, volnicim pe sluga Domnieĭ-Mele zapciŭ armăşesc să mérgă la faţa loculuĭ şi, prin marifetul ispravnicilor judeţuluĭ, să facă urmare întocmaĭ. — 1814 Iunie 25.

Nisce alţi servitorĭ aĭ altaruluĭ, asociaţi cu funcţionarĭ administrativĭ din judeţ, comit fapte nelegiuite asupra unor bieţi ţiganĭ ursarĭ. Insuşi Marele Armaş, sub care continuă a sta ţiganii domnescĭ, narĕză faptele în modul următor:

Prea Inălţate Dómne,

Cu prea plecată anaforà se face arĕtare Inălţimiĭ Tale, că astaţi venì la armăşie un Ioan Trofin buluc-başă de ţiganĭ domnescĭ, ursarĭ, împreună cu cetaşii luĭ, facĕnd arĕtare cu mare plângere, că aflându-se locuind de marginea satuluĭ Negrescĭĭ din sud Muscel, aŭ venit la dînşii preoţii satului, anume Popa Preda şi popa Marin şi provalisindu-le să schimbe cu dînşii vre-un cal, aŭ şi primit bucuros, avĕnd maĭ vîrtos trebuinţă pentru rĕspunderea dijmeĭ ce se urméză şi aşà învoindu-se între eişĭ să deà preoţilor o épă, cum şi preoţiĭ să le deà lor un cal orb, i taleri 30 adaos, ĭ-aŭ şi tras numiţiĭ preoţi în sat la casele lor, ca să savîrşéscă schim-

www.dacoromanica.ro

bul şi obicĭnuitul aldămaş, unde îndată, făr'de altă prelungire ponosluindu-ĭ că acea épă ar fi avênd-o de furat, ĭ-aŭ şi legat, căznindu-ĭ fără milostivire, şi pe de o parte cu ómenĭ de aĭ lor ĭ-aŭ pornit la isprăvnicat, cu învinovăţire de hoţĭ, iar pe de alta, unindu-se numiţiĭ preoţĭ cu un Ioniţă Conţescul polcovnicul judeţuluĭ, nóptea aŭ mers de le-aŭ calcat corturile lor, şi prinḑêndu-le femeile şi pe alţĭ ţiganĭ, ce maĭ rĕmăseseră la corturĭ, iarăşĭ prin straşnice cazne fără milostivire le-aŭ iagmalidisit avutul lor, le-aŭ luat şi talerĭ 95 geremeà, fără a nu le descoperĭ învinovăţirea, saŭ să le arete vre-un păgubaş Dumné-lor ispravniciĭ iarăşĭ fără de maĭ multă cercetare asupra celor ce ĭ-aŭ fost trimis preoţiĭ acolo, saŭ vre-o dovadă la pîra ce li s'a fost adus, ĭ-aŭ geremetisit şi dumné-lor pe aceştia cu talerĭ 140 şi le-au dat drumul, *ajungênd ticăloşiĭ să-şĭ zălogéscă copiiĭ şi nevestele pe la împrumutătorĭ;* acésta plângere a numiţilor ţiganĭ la Armăşie este fórte de creḑut, căcĭ are maĭ întâiŭ Armăşia sciinţă de bun ipolipsisul lor, că nicĭ odată nu s'aŭ dovedit cu câtuşĭ de nimic învinovăţire; al doilea pentru aceĭ preoţĭ şi polcovnic că sunt sciuţĭ de toţı ómeniĭ jacăşĭ, hrapitorĭ şi nesupuşĭ la bunele nizamurĭ ale Inălţimiĭ Tale şi al treilea, ca urmarile polcovnicilor şi căpitanilor sunt nesuferite, pentru că necontenit vin ticaloşiĭ ţiganĭ la Armăşie cu plângere pentru dînşiĭ de jafurile şi nedreptaţile ce le fac, socotindu-ĭ întocmaĭ ca pe nisce dobitóce, şi măcar că îndestule publicaţiĭ ale Inălţimiĭ Tale s'aŭ trimis, atât pe la isprăvnicaturĭ, cât şi pe la ceĭ-lalţĭ zabiţĭ, ca nimenĭ fara curată dovadă de învinovăţire să nu cuteze a-ĭ bântui pe ţiganiĭ domnescĭ, ci fiind vinovaţı sa-ĭ trimiţă la Spătărie cu egzamenul lor, dar în zadar aŭ fost tóte, pentru că nimenea nicĭ o înţelegere n'a arĕtat, din care pricină căḑênd ticaloşiĭ ţiganı la desnădăjduire aŭ ajuns a se risipi prin ţĕrĭ streine. Dumné-lor ispravniciĭ ot sud Muscel, de ĭ-aŭ dovedit pe aceştĭ ţiganĭ cu vre-o învinovaţire, nu se cuvenià să-ĭ geremetiséscă cu atâta sumă de banĭ şi sa-ĭ slobóḑă, ci sa-ĭ fi trimis aicĭ cu egzamenul lor, ca să-şĭ ieà cuviinciósa pedépsă, şi dintr'acésta numaĭ se póte înţelege neînvinovăţirea lor, ci spre mângâerea lor la nedreptatea ce li s'a facut, şi spre înfrînarea polcovnicilor şi căpitanilor, face Armăşia ferbinte rugăciune Inălţimiĭ Tale, ca să areţĭ milostivire asupra acestor ticăloşĭ şi asupra tuturor celor-lalţĭ ţiganĭ domnescĭ şi prin osebit mumbaşir de la chiar Curtea Inălţimiĭ Tale, cu luminată volnicie, maĭ întâiŭ să li se împlinéscă numiţilor de la dumné-lor ispravniciĭ aceĭ talerĭ 140, cu carĭ ĭ-aŭ geremetisit, apoĭ să ridice atât pe acel polcovnic, cât şi pe preoţĭ, să-ĭ aduca aicĭ, ca prin cercetare de judecată, orĭ să-ı dovedésca cu vre-o învinovăţire asupra jafurilor ce le-aŭ făcut, saŭ în privelişte de norod să-şĭ ieà pedépsa ce li se va hotarî de cătră Inălţimea Ta, spre înfrînarea celor asemenea lor, iar hotărîrea rĕmâne la Inălţimea Ta.—1814 Noemvrie 6.

Matache Pitar.

Caragea nu stă de cât 9 ḑile la îndoélă, de trebue să aprobe pedepsirea jăfuitorilor. La 15 Noemvrie 1814, el dă următórea resoluţiune:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Volnicim pe sluga Domnieĭ-Mele . . . . . ciohodar, să mérgă la sud Muscel, unde maĭ întâiŭ să apuce pe ispravniciĭ judeţuluĭ a împlinĭ de la dînşiĭ talerĭ 140, ce se arată maĭ jos că aŭ luat jaf de la jaluitorĭ, făr'de a le primi ispravnicilor

www.dacoromanica.ro

nicĭ un cuvînt de pricinuire, şi apoĭ ridicând orînduitul mumbaşir atât pe pirîtul polcovnic, cât şi pe piriţiĭ preoţi, să-ĭ aducă aicĭ împreună şi cu jăluitoriĭ, ca să steà faţă la judecata ce-ĭ vom orînduĭ Domnia-Mea (1).

Cod. LXXVIII, pag. 62.

Din cărţile de vătăşie de ţiganĭ de la Ianuarie 1813 se pot vedé şi obligaţiunile lor, maĭ cu sémă ale culegĕtorilor de nisip de aur, cum şi drepturile ce Domnia le recunósce, de a petrece în stare nomadă, de a se aşezà cu corturile orĭ unde vor voì şi de a nu plătì nimic pentru suhaturĭ, nicĭ chiar pe moşiĭ particulare (1).

Acte de protecţiune acordate ţiganilor de cătră Caragea (2).

Din când în când se maĭ găsesc suflete creştine, carĭ iartă de robie pe nenorociţiĭ ţiganĭ, precum făcù Vornicésa Ecaterina Ştirbeiŭ la 1815 (3).

Nu maĭ puţin decât pe ţĕranĭ îĭ jăfuesc şi pre ţiganĭ vătafiĭ de plaiurĭ (4).

CAP. IV.

Neguţătorĭ, breslaşĭ, fabricanţĭ, narturĭ, căşării. — Tîrgurĭ şi bâlciurĭ. — Pĕcura.

Un interesant strat din Societate este acel constituit de comercianţĭ, industriaşĭ, breslaşĭ, fabricanţĭ.

Pe tótă ḑiua comerciul şi meşteşugurile se înstreinézĕ din mânile pămîntenilor, spre a trece în ale supuşilor streinĭ. Cu mare rapiditate se însinuézĕ în oraşe, maĭ ales în Bucurescĭ şi Craiova, invasiunea acestora şi în primul loc a Evreilor (5).

(1) Veḑĭ actele în Tom. X B. din *Istoria Rom* de V. A. U.

(2) Idem, idem.

(3) Idem, idem.

(4) Idem, idem. Se maĭ pot consultà în anexele acestuĭ capitol din Tom. X B. al nostru diverse acte de cumpĕrărĭ şi vînḑărĭ de *suflete* de ţiganĭ şi de diverse donaţiunĭ saŭ procese relative. Sunt de băgat în sémă *harurile* de ţiganĭ făcute de Domnitor la diverse persóne şi la diverse mânăstirĭ.

(5) Evreilor le recunósce şi I. Caragea organisarea în bréslă separata. In 1813, Domnitorul învoesce capilor comunităţiĭ ḑidovescĭ dreptul de gabela, adecă de a percepe o taxă de la vînḑarea cărniĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta biv vel Bane Gheorghe Arghiropole, Caimacamule al Craioveĭ, de vreme ce obiceiul legiĭ ovreescĭ la preţul vînḑăriĭ de carne este într'acestaşĭ chip, precum ni se dă pliroforie printr'acéstă

www.dacoromanica.ro

Breslele. Sub domnia luĭ Caragea maĭ continuă a există breslele, deşì slăbite în organisaţiunea lor, ba până în fine rĕŭ isbite, precum vom maĭ vedé şi maĭ departe.

In 27 Ianuarie 1813, Caragea numesce direct Maĭ-mare-Başa peste întrunitele bresle de lemnarĭ, zidarĭ, cărămidarĭ, nisiparĭ şi tîmplarĭ şi reînnoesce chrisovul breslelor federate. Fie-care din aceste bresle stă sub un céuş şi câte 4—5 fruntaşĭ «carĭ vor fi meşterĭ maĭ bunĭ, maĭ bătrînĭ şi maĭ de ispravă , constituind «longea», adecă loja.

Cu dispositiunea de la art. 3 din chrisov, Caragea deschide marĭ porţile eĭ la meşterĭ lemnarĭ şi zidarĭ streinĭ, de peste Dunăre, mărginind obligaţiunea lor de «a se arĕtà la numitul Maĭ-mare-Başa spre a fi sciţi luĭ» şi la întórcere în patria lor, de asemenea să se arĕte la acelaşĭ, ca să-ĭ deà răvaş, că nu are nicĭ o pricină cu cine-vaşĭ pentru vre-o lucrare. Numaĭ presintând asemenea răvaş puteà meşterul strein obţiné răvaş de drum de la Spătărie (1).

In 14 Maiŭ 1814, Caragea ridică pe Maĭ-marele-Staroste de la aceste întrunite bresle la demnitatea de *Caftanlîŭ* şi la acéstă ocasiune reînnoesce întreg chrisovul. Nu maĭ aducem acì decât preambulul, singura parte schimbată din anteriorul chrisov:

---

anaforà, de cătră dumné-luĭ Vel Căminaraşul, poruncim dar, ca întocmaĭ să se urmeze şi aicĭ preţul vînzării de carne între ovreĭ, precum şi din alişverişurile lor, de nu va fi vre-o pricină destoinică, poruncim să nu fie popriţĭ, iar de va fi la mijloc vre-o pricină, să însciinţezĭ Domnieĭ-Mele.—1813 Maiŭ 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, ce prin buiurdizma ce mi se dă la acéstă jalbă a ovreilor locuitorĭ din oraşul Craioveĭ, ca să cerceteze şi la cererea ce fac să arĕt prin anaforà, următor fiind, după scumpa cercetare ce am făcut starosteĭ de ovreĭ de acì din Bucurescĭ, m'am pliroforisit pentru preţul cărniĭ, că este ca un legiuit obiceiŭ, orĭ în ce loc se află locuitorĭ ovreĭ, măcar şi aicĭ în Bucurescĭ şi la Iaşĭ, ca să deà maĭ mult peste preţul, ce se politifsesce la ceĭ-lalţĭ locuitorĭ, un prostichiŭ de o parà saŭ de douĕ la ocaua de carne, şi întocmaĭ trebue să se urmeze şi la Craiova cu prostichiul de maĭ sus arĕtat, iar nu maĭ mult, iar pentru alişverişul lor ce se jăluesc că sunt îmbodisiţĭ, cu cuviinţă este a se da luminata poruncă către cinstitul dumné-luĭ Caimacamul Craioveĭ, spre a fi sloboţĭ de a-şĭ face alişveriş lor nesupĕraţĭ, pentru care nu lipsiĭ a arĕtà Inălţimiĭ Tale. — 1813 Maiŭ 17.

Megas Camarasis.

Cod. LXXVI, pag. 262.

(1) Veţĭ Anexa A. din Tom. X B. al Ist. Rom. de V. A. U.

www.dacoromanica.ro

Chrisovul Mai-mare-Başăi de lemnarĭ, i zidarĭ, i cărămidarĭ, nisiparĭ şi tîmplarĭ.

Tóte acelea câte privesc spre trebuinţa şi folosul de obşte, nu numaĭ datorie aŭ Domniĭ şi oblăduitoriĭ, ce s'aŭ înveduicit de la Dumueḑeŭ a avé stăpînuirĭ de ţĕrĭ şi de noróde, a le puue în faptă, ci încă cu mijlócele cele maĭ buue a le întocmì, a le îmbunătăţì şi a le întărì, între carĭ alte obştescĭ lucrurĭ trebuincióse fiind unul şi uizamul breslelor de lemuarĭ, zidarĭ, cărămidarĭ, uisiparĭ şi tîmplarĭ, cu carĭ se slujesc toţi de obşte între trebuinţele ce aŭ, de aceea, atât peutru întîmplările ce aŭ fost maĭ uaiute cu cutremurul şi focul cel mare, trebuinţa a adus a se puue la o buuă întocmire uu numaĭ la întîmplările acelea, ci apărurea şi în tótă vremea să se păzéscă buuă orînduélă, ca cel ce va avé epistasia acestor bresle să fie nu numaĭ cu sciinţa meşteşuguluĭ desăvîrşit şi cu vreduicie, ci să aĭbă şi uu ipolipsis de a se puté încrede şi a se uădăjduì cine-vaşi peutru biualele ce priu marifetul luĭ se vor lucrà de meşteriĭ lemuarĭ i zidarĭ, spre a uu se face înşelăciuuĭ şi pagube, precum pătimià şi uorodul maĭ uaiute, şi atuncĭ, după auaforaua dumué-lor boerilor Divauuluĭ, se alesese uu Lazăr Polcovuicul, om vreduic cu sciinţă, de s'a orînduit la epistasia acésta, pre carele l-a înibrăcat şi caftau uumiudu-l Maĭ-mare-Başa, facêndu-ĭ léfă şi alte milĭ, precum diu hrisovul Domnieĭ-Sale fratelui Coustantiu Ipsilaute Voevod ne-am pliroforisit. Decĭ înveduiciudu-ue şi pe Noĭ Domuul Dumueḑeŭ cu domuia aceştiĭ pravoslavuice ţĕrĭ şi pliroforisiudu-ue că, după trebuinţa ce este într'acéstă politie a scauuuluĭ Domnieĭ-Mele Bucurescii, urméză a fi Maĭmare-Başa om ales, cercat în slujbe, şi că diu vremea de maĭ sus arĕtata încóce s'a fost ciustit cu caftau acéstă trébă şi slujbă a Maĭ-mare-başa, am primit-o şi Domuia-Mea şi hotărîm, ca şi de acum înaiute, cel ce se va aflà cu acéstă epistasie să se ciustéscă cu caftau şi peutru că are de a fi cu osîrdie şi cu îngrijire a uu se face înşelăciuuĭ şi a se păzì buua orînduélă spre folosul obştesc, şi peutru că se află slujind la poruucile Domuescĭ, câud i se dă, şi la ale obşteĭ uorodului ce aŭ şi are să ţie şi uu logofeţel i uu om doĭ cu léfă şi cu cheltuélă. De aceea priutr'acest Domuescul Nostru hrisov întărim privilegiurile şi milele ce aŭ avut ceĭ maĭ diuaiute Maĭ-marĭ-Başĭ, adecă să aibă lude 6 scuteluicĭ, peutru care poruucim dumué-luĭ Vel Vistierul, să i se facă diutre pămînteuĭ şi să li se deà pecetluiturile Domnieĭ-Mele, să aibă şi orînduélă de léfă spre a i se da pe tótă luua câte taleri 50 de la Visteria Domnieĭ-Mele, să fie dator însă acel ce se va cinstì cu caftau de Maĭmare-Başa a puue osîrdie şi silinţa întru slujba acésta, ca priu îngrijirea sa să se păzéscă o buuă orînduélă a breslelor acestora, ca nu numaĭ eĭ adecă să se foloséscă şi să se câştige diu meşteşugurile lor, ci şi uorodul să-şĭ aibă înlesuirea făr'de pagube şi făr'de înşelăciuuĭ întru trebuinţele lucruluĭ biualelor, luând séma Maĭ-mare-Başa şi peutru uuele biuale ce suut după pravilĭ oprite, adecă care astupă şi închide lumina veciuuluĭ, cum şi cele ce ar căutà să cupriuḑă şi să strîmtoreze uliţele obşteĭ cu întinderea ce fac şi altele asemeuea vătĕmătóre, ca îndată să deà de scire la Domuia-Mea, peutru care este orînduit şi uizamul maĭ sus uumitelor bresle, cu pouturile ce se cupriude maĭ jos priu hrisóve Domuescĭ ale fraţilor Domuĭ de mult, şi după trebuinţa ce urméză şi acum spre buua orînduélă. . . . (urméză cele 7 pouturĭ).

Cod. LXXXII, fila 177 v

La 25 Ianuarie 1813, Caragea reînnoesce chrisovul breslei zăbunarilor, cu óre-care «îndreptare la unele ponturĭ, după trebuinţa vremiĭ de

www.dacoromanica.ro

acum», ţice Vodă. Una din pretinsele îndreptări este aceea, că sunt admişi şi meşterii streini de a deschide prăvălie şi a lucrà marfă de zăbunărie, destul să urmeze orînduelile bresleĭ şi să fie supus la Starostea de zăbunărie, care rămâne a fi ales de bréslă (1).

Din 16 Fevruarie 1813 este chrisovul reînnoit al bresleĭ Croitorilor, dat întâiŭ de Alexandru Ipsilant la 59 croitorĭ din Bucurescĭ, căcĭ chrisóvele maĭ vechĭ le eraŭ perdute din causa răsboiuluĭ. Caragea face istoricul bresleĭ în preambulul chrisovuluĭ sĕŭ, de care ne ocupăm acì. Capul bresleĭ este Terzi-Başa aŭ 4 meşterĭ epitropĭ. Unul din epitropĭ va fi Starostele bresleĭ. Un Céuş va maĭ avé brésla. Terzi-Başa cu Starostea şi Epitropiĭ să caute socotelile şi judecăţile. Terzi-Başa fără de «lonjă nu are nicĭ o putere de execuţiune (2).

Tot din Fevruarie 1813 este şi chrisovul reînnoit al Bărbierilor. Starostele e ales de bréslă. Loja o constituesc *6 Epitropĭ. Streiniĭ sunt admişĭ în bréslă*, destul să fie «cu ascultare de Starostea» şi de lojă. Nepăzirea Duminicel şi a sĕrbătorilor *este pedepsită* de *Lojă* (3).

La 25 Aprilie 1813, Caragea reînnoesce chrisovul bresleĭ Şelarilor din Bucurescĭ. Streiniĭ şelarĭ nu aŭ voe să deschidă eĭ prăvăliĭ, dar sunt admişĭ a lucrà pe la prăvăliile meşterilor din bréslă, unde-ĭ va rînduì starostele de şelarĭ şi curelarĭ. Starostele este ales de bréslă şi constitue loja împreună cu doĭ fruntaşĭ iarăşĭ aleşĭ (4).

La 1 Iulie 1814, Caragea reînnoesce chrisovul bresleĭ boiangiilor din Bucurescĭ, chrisov dobîndit de eĭ în 1764 de la Racoviţă Cehan V. V., şi de atuncĭ întărit şi de alţĭ Domnitorĭ. La 1803 acéstă bréslă avù proces cu fabrica de şaluri şi ghermesituri, din causa menghineleĭ ce făcuseră şi eĭ, deşì erà un monopol al fabriceĭ. Am amintit despre acest proces la locul cuvenit. Chrisovul luĭ Caragea reînnoesce şi el acelaşĭ chrisov. «Proestosul , adecă Starostele, este ales, dar rînduit prin scirea Mareluĭ Cămăraş. Loja o constitue cu treĭ bătrînĭ aĭ rufetuluĭ şi un Céuş. Apelul de la judecata *lojeĭ* se va face la Cămăraşul cel mare. *Se admit acum în rufet şi boiangiĭ streinĭ*, dacă se supun la tóte regulele rufetuluĭ. Cele-lalte condiţiunĭ se pot vedé în însuşĭ chrisovul ce dăm în notă (5).

---

(1) Veḑi anexa B. în T. X. B. al Ist. Rom. V. A. Urechiă.
(2) Veḑĭ anexa C., ibidem.
(3) Veḑĭ anexa în T. B. X., ibidem.
(4) Veḑĭ anexa E în Tom. X. B., ibidem.
(5) Veḑi anexa F. F. în Tom. X. B., ibidem.

www.dacoromanica.ro

La 1 Decemvrie 1815, Caragea aprobă următorul cartel făcut de săpunariĭ din Bucurescĭ:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Primită fiindu-ne şi nouĕ simfonia ce a făcut brésla săpunarilor înaintea dumnĕlor veliţilor boerĭ, o întărim Domnia-Mea, ca să-şĭ aibă urmarea sa întocmaĭ, pentru care poruncim dumi-tale Vel Logofete de Ţéra-de-sus, ca zapisul ce aŭ dat săpunariĭ pentru acéstă simfonie să se poprésca a sta în păstrare la canţelaria Divanuluĭ Domnieĭ-Mele.—1815 Decemvrie 13.

(Pecetea gpd) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Din luminată porunca Mărieĭ-Tale, aducêndu-se înaintea Nŏstră isnaful bresleĭ săpunarilor de aicĭ din Bucurescĭ, carĭ fac şi lucréză săpun de aicĭ de ţéră şi iarăşĭ eĭ îl vînd cu tărăbĭ şi prăvăliĭ la obşte şi de bună voia lor, nesiliţĭ s'aŭ legat cu zapis, care l-am adeverit şi noĭ, cu cuprindere ca pe un an întreg să ţie politia cu îndestulare, şi să-l vîndă săpunul cel bun, care este ca cel de Tîrgovişte, ocaua po parale 48, iar săpunul cel prost, care se chémă cialcamà, ocaua po parale 25, şi tot acel preţ să urmeze la vînd̆area lor până la anul, însă numaĭ eĭ să vîndă, iar lumînărariĭ, carĭ fac lumînărĭ, să nu se amestece în meşteşugul lor întru nimic, nicĭ a lucrà săpun, nicĭ a vinde, şi eĭ s'aŭ legat că vor păzĭ-o acésta, făcêndu-se chezaşĭ unul pe altul, certându-se şi de stăpînire, când va fi bănuélă, când nu păzesc, legătura, saŭ nu vînd cu dreptate, care legătură a lor părêndu-ni-se a fi cu caleĭ de va fi primită Mărieĭ-Tale, să se deà şi luminată întărire, ca să se păzéscă.— 1815 Decemvrie 12.

Constantie Buzeŭ, Constantin Creţulescu Vel Ban, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodor Văcărescu Vel Vornic, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, pag. 187.

In judeţe, bresle constituite, sub domnia luĭ Ioan Gheorghe Caragea, nu am aflat decât la Pitescĭ. Vad̆ă-se în Tom. X. B. actul bresleĭ Cavafilor şi Cismarilor şi acel al Isnafuluĭ croitorilor (1).

Evreiĭ, carĭ în Bucurescĭ, la 1804, eraŭ maĭ puţinĭ de 120 familiĭ, se îmmulţesc mereŭ acolo, prin năvălirĭ din ţĕrile vecine. Caragea le numesce, în 28 Fevruarie 1813, un staroste în persóna luĭ Haim Herş, care este şi haham-başa. Brésla evreilor este justiţiabilă — în afacerile de comerciŭ şi industrie — numaĭ de staroste şi cu apel la Marele-Cămăraş. Vodă constitue scutirĭ şi folosinţe starosteluĭ şi obligă pe *ovreiĭ streinĭ* a ascultà de staroste în totul. De *ovreiĭ streinĭ* starostele e dator să ţină catastih. In unul din aceste catastihe supuse

(1) Vedĭ anexele G şi H din Tom X. B. din *Ist. Românilor.*

www.dacoromanica.ro

Vistierieĭ, aflu că în 1813 aŭ intrat în Bucurescĭ peste 1.000 de evreĭ din Ungaria şi Turcia (1).

Brésla cavafilor mutaţĭ în dosul Sf. Gheorghe Noŭ, după focul de la 1804, şi lângă biserica Răsvan, cere, la 9 Noemvrie 1817, permisiune de a-şĭ face samare la prăvăliile lor, ţicênd că aceste samare nu supĕră pre nimenĭ în strada unde staŭ ascunse. *(Cod. LXXXIX).*

Brésla papugiilor încă primesce un noŭ staroste în Fevruarie 1813 şi la acéstă ocasiune Domnitorul, prin pitacul sĕŭ, resumă în scurt organisaţiunea bresleĭ, precum se póte vedé în actul inedit (2).

In Ianuarie 1813 urméză un proces între vameş şi brésla cojocarilor şi a tabacilor din Tîrgovişte. Aceştia nu vor să plătéscă vamă pentru peile ce cumpĕră, nefiind eĭ datorĭ a plătì ci vînţĕtorul (3).

Un proces identic este tot în 1813 Fevruarie între tabaciĭ din Bucurescĭ şi Vameş. Tabaciĭ nu vor să plătéscă vama decât când vînd peile tăbăcite; asemenea sunt scutiţĭ de vamă pe frunzele şi buruenile ce adună din ţéră pentru tăbăcărie (4).

Brésla precupeţilor e strămutată pe uliţa Gabrovăliilor, unde sunt cu mulţumire primiţĭ de proprietariĭ de prăvăliĭ. La 25 Noemvrie 1816 Domnitorul hotăresce, ca precupeţiĭ să fie în vecĭ nestrămutaţĭ din acea stradă (5).

In Ianuarie 1817 Domnitorul, după cererea mareluĭ Agă, obligă pe toţĭ jimblariĭ şi brutariĭ să constitue bréslă după regulile stabilite în interesul controluluĭ meşteşuguluĭ lor, fiind îndatoraţĭ ceĭ carĭ vor să deschidă prăvăliĭ să fie cunoscĕtorĭ meşteşuguluĭ, să deà de scire la isnaf legându-se în scris, că vor fi supuşĭ la tóte obiceiurile şi că vor lucrà d'a pururea (6).

La 17 Martie 1814, după alegerea Mareluĭ Cămăraş, se constitue un Telal-başa asupra tuturor telalilor din Bucurescĭ, cu obligaţiunea de a ţiné catastih de toţĭ telaliĭ, luând de la fie-care chezăşie, că nu va înşelà pe nimenĭ, sub pedépsă. Şi muerile telelóice staŭ sub controlul acestuia, ca nu cum-và să speculeze lucrurĭ de furat. Telaliĭ pentru pricinile micĭ sunt justiţiabilĭ de Telal-başa şi de o lojă din bătrînĭĭ bresleĭ. (7)

(1) Veţĭ anexa în Tom. X. B. al *Ist. Românilor* de *V. A. Urechiă.*
(2) Veţĭ anexa K., ibidem.
(3) Veţĭ L., ibidem.
(4) Veţĭ actul cu litera M., ibidem.
(5) Veţĭ anexa N., ibidem.
(6) Veţĭ anexa O., ibidem.
(7) Veţĭ actul P., ibidem.

*

www.dacoromanica.ro

In 1815 Caragea sporesce iratul luĭ Iciciohodar de la prăvăliile ce lucréză cismărie, sub cuvînt că tóte huzmeturile s'aŭ sporit în ţéră. (1)

In Septembre 1814 Caragea numesce pe Marin Jelescu staroste de ĭorgangiĭ şi-ĭ acordă scutire de dăjdiĭ şi a uneĭ pivniţe din Bucurescĭ, cum şi de vinăriciŭ de la via luĭ. (2)

La 7 Ianuarie 1818 Caragea dă un noŭ chrisov pentru brésla brutarilor, scoţênd-o de sub Agie, de sub slujbaşiĭ agiescĭ «carĭ nu aŭ frica luĭ Dumneḑeŭ, pentru interes al lor în parte» şi ieaŭ ruşfeturĭ şi jafurĭ, de lasă brutariĭ în voia lor, ca să-şĭ scótă paguba făcênd pânea mică, négră, necóptă şi lipsă la dramurĭ. Domnitorul îşĭ reservă dreptul de a rînduì inspectorĭ aĭ brutăriilor 2—3 dintre boeriĭ din trépta dintâiŭ. Totuşĭ brésla brutarilor este obligată să deà luĭ Aga câte 2.000 talerĭ pe an. Brésla va avé prin alegere un staroste în persóna luĭ Ştefan Babic brutər. Domnitorul îl îmbracă cu caftan, puindu-l pe o tréptă cu starostele de neguţătorĭ. Starostele este inamovibil, dacă se pórtă bine. Alegerea starosteluĭ se face în presenţa boerilor marĭ, carĭ supun cu anaforà alegerea la întărirea Domnuluĭ. Loja bresleĭ o constituesce starostele cu 4 proestĭ, un logofĕt şi un céuş, aceştia scutiţĭ de dăjdiĭ şi de angarale. Chrisovul prevede cişniŭ şi nart obligatoriŭ pentru toţĭ brutariĭ. Starostea are léfă 200 leĭ pe lună de la bréslă. (3)

Tot în 7 Ianuarie 1818 este dat şi chrisovul de constituire, de care în actul de sus se face menţiune. De óre-ce cuprinde dispositiunĭ carĭ nu sunt arĕtate în actul de sus, îl aducem integral în notă. (4)

Fabricì. De la Domnitorul Ioan G. Caragea am aflat acte relative la câte-và fabricĭ şi anume:

1). Fabrică de fideà, macaróne, etc. In Bucurescĭ neguţătoriĭ aduceaŭ asemenea articole de la Adrianopole şi de la fabrica din Galaţĭ. In 1815 Decemvrie Domnitorul, după anaforaua mareluĭ Vistier, dă luĭ Nichifor Hagi Ion Mustacov unele privilegiĭ pentru fabrica de fideà, macaróne, critarachia, ostrachia şi chipriotica, aşezată în Bucurescĭ. Domnitorul afirmă, că a comparat produsele fabriceĭ de la Galaţĭ cu ale fabriceĭ de la Bucurescĭ şi a găsit pe acestea maĭ bune, egale cu cele de la Adrianopole. (5)

---

(1) Veḑĭ anexele Q. şi R. din Tom. X. B. al *Ist. Românilor* de *V. A. Urechiă.*
(2) Veḑĭ anexele S., ibidem.
(3) Veḑĭ actul T., ibidem.
(4) Veḑĭ actul U., ibidem.
(5) Veḑĭ AA. şi AAA., ibidem.

www.dacoromanica.ro

2). Continuă sub Caragea să existe o fabrică de sticlă în județul Dîmbovița. Constatăm acésta din procesul ce face jupânésa Ruxandra Clirisoscoleŭ luĭ Ştefan Némțu sticlarul, în Septemvrie 1815, pentru că ĭ-a brăcuit nisce păduri ca să-şĭ pregătéscă material necesar la fabrică. (1)

3). Fabrica de testemeluri de la Mărcuța continuă să existe. Se constată acésta din actele ce dăm în anexe, vorbind despre Stănuță, fiul luĭ Teodorache Țarigrădeanu, care a căpĕtat privilegiul fabriceĭ încă de la 1808 Maiŭ 28. Fabrica produceà testemeluri, boccele, macaturĭ, perine, plapome, brîne. Privilegiul fabriceĭ erà pe 15 anĭ, pe care timp aveà şi monopolul. Caragea maĭ prelungesce monopolul 2 anĭ jumătate peste 15, până la 28 Noemvrie 1817. Se presintă puțin înainte de împlinirea acestuĭ termen neguțătorul Angheli şi Zugrav sin Constantin cu petițiune, cerênd să ieà asupra sa fabrica pentru maĭ departe, pe 10 anĭ. Eĭ propun spor la cele ce erà obligată fabrica să deà mânăstiriĭ Mărcuța şi la Cămara Domnéscă, cum şi la spitalul noŭ al Filantropieĭ. Domnitorul încuviințézĕ cererea şi le dă chrisov la 23 August 1817. (2)

Deosebirea de taxe vamale ce se percepeaŭ de la negustoriĭ pămîntenĭ şi de la sudițĭ este o causă de dĕrăpănare a comerțuluĭ pămîntenilor. Pe când neguțătoriĭ sudițĭ plătiaŭ o vamă maĭ mică, aplicându-li-se tariful din convențiunile comerciale ale Turcieĭ, neguțătoriĭ pămîntenĭ plătiaŭ taxe majorate, la care se adăogeaŭ acsizele saŭ vama de oraş (3).

O altă scădere ce întîmpinà comerțul pămîntean eraŭ narturile obligatoriĭ, din carĭ posedăm o serie destul de completă (4).

Vorbind de comerciŭ, se cade a nu perde din vedere şi afacerea căşeriilor, afacere care dă loc la diverse procese şi nizamurĭ relative la obligațiunile păstorilor Ardelenĭ, carĭ îşĭ pasc oile prin munțĭ şi prin câmpiile țĕrieĭ (5).

Maĭ sus menționarăm despre vamă. Amintim şi acì, că împreună cu venitul vămiĭ se arendà şi acel al puțurilor de păcură.

Pentru prima dată întîlnim sub domnia luĭ Caragea următorul fapt,

(1) Veḑĭ actul BB. în Tom. X B. al nostru.

(2) Veḑĭ actul CC. şi chrisovul de prelungire pe 2 şi ½ anĭ a monopoluluĭ fabriceĭ dat luĭ Stănuță de Domnitorul Caragea, ibidem.

(3) Veḑĭ actul sub RR., ibidem.

(4) Veḑĭ anexele Tom. X. B, ibidem.

(5) Veḑĭ actele sub SS., ibidem.

www.dacoromanica.ro

al acordării de către Domnitor al dreptului pentru biv Vel Paharnicul Antonache Teohari de a deschide pe moşia lui Cosmina din Secueni două puţuri de păcură, în propriul său profit şi fără a fi supus la nici o dare către Visterie. Un asemenea drept e dat şi mânăstirii Sinaia în Maiŭ 1813 (1).

---

(1) *Cartea sf. mânăstiri Sinaia din sud Prahova.*

Zemli Vlahiscoie. Dat-am Domnésca Nóstră carte sfinteĭ şi dumneḑeesciĭ mânăstiri Sinaia din sud Prahova şi cuviosului egumen de la acéstă mânăstire, chir . . . . i tuturor părinţilor ce se află acolo locuitori la numita mânăstire, ca să aibă voe şi sloboḑenie a deschide pe moşia mânăstirii, ce se numesce Sinaia, două puţuri de păcură cu cheltuéla mânăstirii, şi fiind-că aceste puţuri, din jalba ce a dat numitul egumen, ne-a pliroforisit că este a se deschide cu mare cheltuélă a mânăstirii, ne-am milostivit Domnia-Mea şi tot venitul acestor două puţuri îl hărăzim numiteĭ mânăstiri, nefiind intrate în vînḑarea celor-lalte puţuri maĭ dinainte. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea tuturor de obşte, nimeni întru nimic supĕrare să nu facă, fiind-că sunt scutite de dările şi cheltuelile ce daŭ alte puţuri, fiind-că aşà este porunca Domnieĭ-Mele. I saam receh gpd. — 1813 Maiŭ 1.

Cod. LXXVII, pag. 297 v.

Cartea dumné-luĭ biv vel Paharniculuĭ Antonache Teohari pentru două puţuri de păcură a face la moşia d-sale Cosmina din sud Saac.

Zemli Vlahiscoie. Dat-am Domnésca Nóstră carte cinstituluĭ şi credinciosuluĭ boeruluĭ Domnieĭ-Mele biv vel Paharnicul Antonachi Teohari, ca să aibă voe şi sloboḑenie a-şĭ deschide pe moşia dumi-sale Cosmina din sud Saac două puţuri de păcură cu cheltuéla sa, carĭ puţuri, find-că ne-am pliroforisit că sunt a se deschide cu mare cheltuélă, după rugăciunea ce ne-a făcut şi după multele slujbe ce a săvîrşit Domnieĭ Mele, ne-am milostivit asupră-ĭ şi tot venitul acestor două puţuri de păcură îl hărăzim numituluĭ boer, nefiind intrate în vînḑarea celor-lalte puţuri de maĭ înainte. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea tuturor de obşte, nimeni întru nimic supĕrare să nu-ĭ facă, ci să fie scutite şi apĕrate de tóte dările şi cheltuelile ce daŭ alte puţuri, fiind-că aşà este porunca Domnieĭ-Mele. I saam receh gpd. — 1818 Martie 23.

Cod. LXXVII, pag. 298 v.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

De vreme ce aceste două puţuri de păcură sunt hărăzite mânăstiriĭ Sinaeĭ prin sinetul nostru, sinet care i s'a dat încă din anul trecut, precum din condica Divanuluĭ am luat pliroforie şi fiind-că în ponturile vămilor anuluĭ acestuia se cuprinde, ca milele ce sunt prin hrisóve şi sineturĭ domnescĭ să se împlinéscă, nicĭ un cuvînt nu aŭ vameşiĭ a se atinge de aceste două puţuri, ci hotărîm ca mânăstirea Sinaia să aibă pace de către eĭ. — 1814 Iulie 2.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

www.dacoromanica.ro

Narturĭ. Cestiunea îndestulării publice din Bucurescĭ preocupă negreşit pre Caragea. In Ianuarie 1813, el obligă pre brutarĭ să fie aprovisionaţi cu îndestulă făină, ca să nu întîmpine lipsă poporaţiunea (1).

Se face cişniŭ pentru pâne şi se obligă de la 1 Fevruarie 1813 a vinde pânea négră cu 5 parale ocaua (2).

La 2 Fevruarie 1813 se dă un nart general, ce se póte vedé în T. X. B. al Istorieĭ nóstre. La 6 Fevruarie Domnitorul ordonă:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiţilor şi credincioşĭ dumné-vóstră veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, de trebuinţă fiind de a se întocmì un preţ cuviincios şi la vînḑarea jimbleĭ i a simituluĭ şi să lipséscă cu totul catahrisis ce se urmă până acum de cătră jimblarĭ şi simigiĭ, poruncim Domnia-Mea ca cu toţĭ împreună i cu dumné-luĭ vel Agă, să faceţĭ cisni prin amăruută socotélă pentru amând ouĕ maĭ sus arĕtatele felurimĭ de pâne, şi chibzuind preţul cu care se cuvine a se vinde, însă bună, albă, curată, să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà, fără câtuşĭ de puţină întârḑiere. Tolco pisah.— 1813 Fevruarie 6.

(Pecetea gpd). Vel Logofĕt.

La 10 Iunie 1813, Domnitorul dă nart noŭ pentru pâne, jimblă şi simit (3).

Un alt cişniŭ se face în Decemvre 1813, în urma reclamaţiunilor brutarilor. Se adaogă preţul la vînḑarea pâneĭ, care se va vinde câte 8 parale ocaua.

Prea Înălţate Dómne,

Următor fiind luminateĭ Inàlţimiĭ Tale poruncĭ de la acéstă jalbă a cuviosuluĭ egumen Iustin, de la mânastirea Sinaia, am făcut cercetare şi vĕḑuĭ la mâna cuvioşieĭ-sale sinetul Mărieĭ-Tale cuprinḑĕtor, prin care i se dă voe şi sloboḑenie a deschide pe moşia sf. mânăstirĭ Sinaeĭ douĕ puţurĭ de păcură cu cheltuéla mânăstiriĭ, hărăzindu-i-se milă numiteĭ mânăstirĭ şi tot venitul acestor douĕ puţurĭ cu păcură l-a luat Vameşul, cu cuvînt că se cade a fi pe séma vămeĭ; a càruia urmare fiind făr' de cuviinţă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ, ca aducênd pe pîrîtul înaintea dumné-lor, faţă cu cuviosul egumen, să-l facă a înţelege cuprinderea luminatuluĭ sinet al Mărieĭ-Tale, ce este dat acesteĭ mânăstirĭ, neîngăduind pe vameşĭ de acum înainte a maĭ face supĕrare câtuşĭ de puţin, iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta. — 1814 Iunie 6.

Constantin Filipescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXIX, pag. 9.

(1) Veḑĭ actul K. K., l. c.

(2) Veḑĭ actul L. L., ibidem.

(3) Veḑĭ actul M. M., ibidem.

(3) Veḑĭ actul N. N., ibidem.

www.dacoromanica.ro

In 16 Fevruarie 1814, se afişéză pe la rĕspântiile stradelor un nart general, în care intră băcăniile, legumele, pescăriile, lumînările de céră (1).

In Decemvrie 1814, se dă alt nart pentru legume (2).

La 5 Ianuarie 1814, se afişéză nartul lumînărilor de seŭ (3).

La 15 Septemvrie 1815, noŭ cişniŭ pentru jimblă şi pâne (4).

La 15 Noemvrie 1815, se ordonă facerea unuĭ nart noŭ al lumînărilor de seŭ (5).

In Decemvrie 1815, noul nart pentru pâne (7 parale pânea) (6).

La 1 Aprilie 1816, nart la lumînările de céră (7).

Măcelăriile continuă a se da cu contract, în Bucurescĭ:

Iŭ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boerilor veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, dimpreună şi dumné-ta biv vel Vist. Const. Filipescule i cu dumné-ta biv vel Bane Gr. Brâncovene, fiind-că se apropie sfintele Pascĭ şi sorocul contractuluĭ cărniĭ din anul trecut se împlinesce, poruncim ca, adunându-vĕ cu toţiĭ aicea la Domnésca Nóstră Curte să faceţi cuviósa chibzuire pentru vînḑarea cărniĭ pe anul acesta şi să arĕtaţi Domnieĭ-Mele prin anaforà. I saam receh gospod. — 1816 August 20.

Cod. LVIII, fila 51 v.

Brutariĭ refusă de a depune pânea pe la băcăniĭ spre vînḑare, ca să nu deà ḑeciuélă. La 5 Septemvrie 1816, Domnitorul ordonă luĭ Aga să oblige pe brutarĭ a face asemenea deposite (8).

Cu privire la îndestularea publică din oraşele judeţene, abià posedăm un singur act de la Caragea.

Acesta este cel următor relativ, la Ploescĭ:

Iŭ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale şi cu bună orînduélă fiind acéstă anaforà a dumné-luĭ vel Logofĕtuluĭ de Ţéra-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ să daţĭ cuviinciosul nizam ca întocmaĭ să facă urmare. — 1813 Iunie 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

(1) Veḑĭ actul O. O. în Tom. X, partea B. a *Ist. Rom.* de V. A. U.
(2) Veḑĭ actul P. P., ibidem.
(3) Veḑĭ actul Q. Q., ibidem.
(4) Veḑĭ actul R. R., ibidem.
(5) Veḑĭ actul S. S. şi T. T., ibidem.
(6) Veḑĭ actul U. U., ibidem.
(7) Veḑĭ actul V. V., ibidem.
(8) Veḑĭ actul X. X., ibidem.

www.dacoromanica.ro

Prea Înălțate Dômne,

Dupa luminată porunca Înălțimiĭ Tale, ce mi se dă la acêstă jalbă a vameșilor de la Ploescĭ, făcênd cercetare, arĕt Înălțimiĭ Tale, că nartul s'aŭ pus pentru ceĭ ce vînd cu ocaua, iar maĭ vîrtos pentru precupeți, iar locuitoriĭ ce vin la tîrg cu zaherele, saŭ cu alte lucruri de alte trebuințe, cum și de ale mâncăriĭ, ce le vind cu ridicata, acelea nu aŭ să fie supuse la nart, ci să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale cătră dumnê-lor ispravniciĭ județuluĭ, ca într'acestași chip să urmeze și să deà nizam, nicĭ să deà pricină cu nartul a nu venì țĕraniĭ de afară cu lucruri de vîndare, că aceea în adevĕrat este că pricinuesce pagubă jăluitorilor, cu împuținarea alișverișuluĭ ce pôte să facă și să discolipsêscă ceĭ ce aŭ trebuință, negăsind să cumpere acelea ce caută, saŭ precum va luminà Dumneḑeŭ pe Măria-Ta, se va da poruncă. — 1813 Iunie 18.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, pag. 436.

Tîrguri. Privilegiile pentru tîrguri și bîlciuri continuă a se da sub Caragea, tot după regulele cunoscute. Evident, boerimea se folosesce maĭ mult de asemenea privilegiĭ și beneficiĭ, și une-orĭ ele sunt acordate și la bisericĭ și mânăstirĭ. Vaḑă-se în anexele de la Tom. X. B, al *Istorieĭ Românilor*, o serie de asemenea acte relative la bîlciurĭ și tîrgurĭ.

Intre actele anexate sunt și diverse pitace oprind facerea de bîlciurĭ, din causă de epidemie, cum și acte relative la strămutărĭ de bîlciurĭ la alte localități, pentru aceleași cause, saŭ spre a favorisà anumită persónă saŭ mânăstire.

Aducem acì unele din multe, următórele acte relative la bîlciul de la Buzĕŭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu tôte că prin Domnésca Nôstră hotărîre, ce s'a dat în trecutele ḑile, prin buiurdizmă la anaforaua Logofețieĭ, s'a poruncit, ca tîrgul de la Nișcov să se mute la orașul Buzĕuluĭ, dar noĭma aceeași poruncĭ erà, că atuncĭ când se făceà acì tîrg, nu se făceà atuncĭ tîrg și în orașul Buzĕuluĭ, după chiar arĕtarea ce ne-aŭ făcut prin jalbă ceĭ de atuncĭ jăluitorĭ neguțătorĭ și locuitorĭ din partea loculuĭ, și osebit de acêsta, că tot într'aceeași hotărîre se cuprinde, ca să se mute tîrgul de la Nișcov în orașul Buzĕuluĭ, unde a fost din vechime, de nu aduce însă vre-o smintêlă saŭ zăticnire la alișverișul locuitorilor, fără de a se face vre-o deosebire cărora din locuitorĭ, iar acum, fiind-că ne-am pliroforisit Domnia-Mea, din a doua jalbă, tot a celor dintâĭ jăluitorĭ neguțătorași și locuitorĭ din orașul Buzĕuluĭ, că și acolo în Buzĕŭ se urmêză facerea tîrguluĭ Sâmbăta (prieinuind însă numițiĭ, că prin înșelăciune de cătră iubitorul de Dumneḑeŭ Episcopul Buzĕuluĭ s'ar fi schimbat ḑiua aceluĭ tîrg de la Buzĕŭ de se face Sâmbăta, unde maĭ înainte se făceà Dumineca, când, fiind ḑi de lucru, nu se îndemânézà locuitoriĭ a venì la tîrg, ca sa-și facă alișverișul, iar Dumineca, fiind sĕrbătôre, năvălesc toți la Nișcov și îșĭ săvîrșesc alișverișul lor, de aceea dar cererea ce fac numițiĭ jăluitorĭ, ca să lipsêscă adecă cu totul tîrgul din Nișcov și să se

www.dacoromanica.ro

urmeze numaĭ cel de la Buzĕŭ, nu este primită Domnieĭ-Mele, fiind în potriva Domnesciĭ nóstre hotărîrĭ, ce s'a ḑis maĭ sus, şi în vreme ce cu poprirea tîrguluĭ ot Nişcov se face smintéla şi zăticnire la alişverişul altor locuitorĭ ce se îndemânéză a merge la acel tîrg, precum din alăturata jalbă a acelora se face dovadă, fără numaĭ atâta osebire hotarîm Domnia-Mea a se face, adecă tîrgul din oraşul Buzĕuluĭ să se facă iarăşĭ Dumineca, precum se urmà din vechime, iar cel de la Nişcov, fiind maĭ noŭ, să se facă Marţia, şi în acelaşĭ chip poruncim, dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să daţĭ nizam de a se face urmare, ca cu acest mijloc nicĭ locuitoriĭ saŭ neguţătoraşiĭ ce cad cu apropiere de oraşul Bnzĕuluĭ, nicĭ ceĭ ce cad cu apropiere de Nişcov, să nu cerce discolie şi zăticnire.—1813 Ianuarie.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIII, pag. 122.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Înălţimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă anaforà a Sf.-Sale părinteluĭ Episcop de Buzĕŭ, făcênd urmare, vĕḑuĭ luminată hotărîrea Mărieĭ-Tale ce s'a dat la anaforaua Logofeţieĭ, de la trecuta lună a luĭ Decemvrie 14, după jalba neguţatorilor şi a locuitorilor părţiĭ loculuĭ, cum că tîrgul Buzĕuluĭ care este vechiŭ numit, în vremea rèsmiriţeĭ acesteia trecute, din pricina primejdieĭ ce a avut de cătră oştaşĭ s'a mutat la Nişcov, de sunt patru anĭ, şi Buzĕul a rĕmas fără de tîrg, iar acum fiind-că s'a făcut pace, aŭ cerut ca să se mute iarăşĭ la locul luĭ şi cel de la Nişcov să fie poprit, ca unul ce este aprópe de prisos şi este supĕrător tîrguluĭ Buzĕuluĭ, ḑicênd că la Nişcov nu s'a maĭ făcut tîrg altă dată, în vreme de pace, nefiind cu putinţă a fi douĕ tîrgurĭ alăturea, şi de cătră Măria-Ta s'a poruncit, ca să cerceteze dumné-lor ispravniciĭ şi când într'adevĕr va fi arĕtarea jăluitorilor, cu voinţa şi primirea tuturor locuitorilor şi a neguţătorilor din oraşul Buzĕuluĭ, de a se mutà acest tîrg la locul unde a fost din vechime şi, de nu face vre-o smintélă saŭ zăticnire la alişverişul lor, poruncesce Măria-Ta cu hotărîre să se mute tîrgul la locul unde a fost maĭ înainte, după care luminată poruncă, urmând ispravniciĭ prin însciinţarea ce fac, de la 29 a trecutului Decemvrie, arată că strîngênd pe toţĭ locuitoriĭ şi neguţătoriĭ din oraşul Buzĕŭ şi arĕtându-le luminata poruncă, toţĭ cu un cuvînt aŭ ḑis, că jalba este cu voinţa lor primită, făcênd cerere a se mutà tîrgul în năuntrul oraşuluĭ Buzĕŭ, unde din vechime a fost, pentru care cu toţiĭ aŭ dat înscris sub iscăliturile lor, şi aşà ḑic ispravniciĭ, că nefiind nicĭ-o smintélă la alişverişul şi folosul locuitorilor, aŭ pus şi în lucrare urmarea tîrguluĭ, care fóe ce este sub iscăliturile lor, o trimit dumné-lor ispravniciĭ Mărieĭ-Tale şi se vĕḑură iscăliţĭ peste o sută de nume, ani vĕḑut şi arĕtarea ce face prea Sfinţia-Sa Episcopul Buzĕuluĭ, că din vechime erà obiceiŭ de se făceà pe sĕptĕmână la douĕ locurĭ tîrg, adecă Sâmbăta la Buzĕŭ şi Joia la Săpoca, apoĭ pentru multe necazurĭ ce aveaŭ de trecĕtorĭ, şi nu puteaŭ neguţătoriĭ să-şĭ care marfa la oraşul Buzĕuluĭ, fiind loc depărtat, cum şi la Săpoca nu puteaŭ merge tot-deauna, cu sloboḑenia stăpînirĭĭ, de atuncĭ s'a rînduit a se face tîrg Dumineca la Nişcov, pe moşia Episcopieĭ, unde le vine tuturor cu îndemână şi cum că tirgul de la Buzĕŭ de se va face Sâmbata, cum a fost rînduit, şi cel de la Nişcov Dumineca, n'ar avé nicĭ-o supĕrare un tîrg de altul, acum dumné-lor ispravniciĭ aŭ oprit facerea aceluĭ tîrg de la Nişcov şi locuitoriĭ i boerinaşiĭ şi neguţătoriĭ din partea loculuĭ trimit jalbă Mărieĭ-Tale prin Sfinţia-Sa, rugând a se întărĭ şi a se poruncĭ ca tîrgul cel de la Nişcov să nu se opréscă,

www.dacoromanica.ro

care jalbă o vĕḑuĭ cu acéstă cerere iscalită de 39 de ómenĭ, şi spre maĭ bună pliroforia Mărieĭ-Tale se va vedé şi jalba lor, i însciinţarea dumné-lor ispravnicilor judeţuluĭ cu fóia ce trimit şi precum va luminà Dumneḑeŭ pe Maria-Ta, se va da hotărîrea şi porunca de urmare.—1813 Ianuarie 20.

(Vel Logofĕt).

Din istoria câtor-và orăşele aducem acĭ informaţiunĭ:

Orăşelul Câmpina erà considerat ca schelă de comerciŭ pe la începutul secoluluĭ XIX. In interesul comerciuluĭ, Domnitorul Caragea înfiinţézà o Vătăşie de arabagiĭ la Câmpina, pentru ca neguţătoriĭ să pótă găsì cu înlesnire care şi căruţe de transport. (1)

Roşiĭ-de vede. Prigonirea veche dintre mânăstirea Sf. Spiridon cu

---

(1) *Carte de Vătaf de arabagiĭ la schela Câmpineĭ sud Prahova.*

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că unĭĭ din neguţătoriĭ de la schela Câmpina sud Prahova, prin jalbă cătră Domnia-Mea aŭ făcut arĕtare, că pătimesc discoliĭ pentru cărăuşĭ, când le trebue şi li se zăticnesce alişverişul negoţuluĭ lor, cerênd a se pune la orînduélă, cu a-şĭ avé înlesnirea, a cărora jalbă rînduind-o Domnia-Mea la dumné-luĭ vel Spătarul de a cercetat, ne-a făcut arĕtare că, pentru a se înlesnì ajutorul neguţătorilor, este trebuinţă, ca să se orînduéscă Vătăşie de arabagiĭ, ca să scie de la cine să céră celor ce le trebuesc carăuşĭ, care cerere primită fiind Domnieĭ-Mele, prin alegerea dumné-luĭ vel Spătaruluĭ, orînduim pe . . . . . Vătaf de arabagiĭ la schela Câmpineĭ sud Prahova, cu orînduéla de maĭ jos arĕtată: adecă să aibă numitul Vătaf sub zaptul şi purtarea sa de grijă carele mocănescĭ ce merg cu mărfurĭ neguţatorescĭ cu chirie şi căruţele de arabagiĭ şi câte care va fi trebuinţă a se încărcà cu chirie, orĭ de boer saŭ de neguţător cu mărfurĭ, după trebuinţa ce vor avé, sa aibă a se tocmì prin scirea numituluĭ Vătaf, ca să nu se întîmple nicĭ odată lipsă de cele trebuincióse care şi căruţe, nicĭ să se întîmple alte fapte netrebnice de niscare-và mocanĭ şi arabagiĭ la niscaĭ ómenĭ şi mărfurĭ ce vor purtà cu carele lor, şi să aibă datorie mocaniĭ şi arabagiiĭ, ca în orĭ-ce vreme vor venì să deà de scire numituluĭ Vataf, iar să nu umble ascunşĭ şi taĭnuiţĭ, ca să nu se întîmple pricinĭ în potriva buneĭ orînduelĭ şi nimenĭ, fără scirea numituluĭ Vătaf, să nu aibă voe a tocmì mocanĭ saŭ arabagiĭ, precum s'aŭ mulţumit la acest nizam şi locuitoriĭ mocanĭ i arabagiĭ din partea loculuĭ, după arĕtarea ce ne-a facut dumné-luĭ vel Spătarul. Drept aceea poruncim, atât ţie Vătafule, cât şi voue mocanilor şi arabagiilor, să fiţĭ următorĭ întocmaĭ precum maĭ sus ḑicem, cacĭ orĭ tu Vatafule de arabagiĭ, de veĭ face vre-o urmare în potrivă, saŭ voĭ mocanilor şi arabagiilor, de nu veţĭ fi următorĭ întocmaĭ, vĕ veţĭ pedepsì cu grea pedépsă, şi cătră acésta să fie dator Vătaful a îngrijì la tocmelile ce fac cu chirigiĭ ceĭ ce aŭ trebuinţă de a prinde care saŭ căruţe cu chirie, de a nu li se face năcazurĭ şi cereri de chirie peste mĕsură, dar nicĭ eĭ sa nu se năpăstuéscă, ci după diastiua loculuĭ şi după povară să se ajungă şi plata aceea ce este cu dreptate, făr'de a luà însă numitul Vătaf nicĭ un ban măcar avaet. I saam receli gpd. —1816 August 1.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt

Cod. LXXV, fila 164 v.

www.dacoromanica.ro

călăraşiĭ privilegiaţĭ de la Roşiĭ-de-vede din Teleorman continuă şi sub Caragea, până ce la 20 Noemvrie 1816, cad la învoélă ambele părţĭ, precum se póte vedé în următorul act:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După rugăciunea Epitropuluĭ mânăstiriĭ sfîntuluĭ Spiridon-noŭ, ce se vede maĭ jos iscalit, dănı şi Domnésca Nóstra întărire asupra acestuı zapis de învoélă, ca sa-şı aiba fiinţa şi tăria sa nestrămutată, precum asemenea aıı întărit Domnia-Mea şi zapisul ce s'a dat la mâna Epitropuluı de cătră călăraşiĭ ot Ruşiĭ-de-Vede, fiind întocmaĭ cuprinḑător şi acela, precunı maĭ jos se arată. — 1816 Noemvrie 20.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Pentru prigonirea ce a avut mânăstirea sf. Spiridon-cel-noŭ cu călăraşiĭ privileghiaţĭ ot Roşiĭ-de-Vede sud Teleorman, vechilĭ fiind şi din partea celor-lalţĭ ce se maĭ află acolo, pentru claca ce nu aŭ făcut (aflându-se cu locuinţa pe moşia mânăstiriĭ) din vremea anilor trecuţĭ, dacă din întâia Domnie a rĕposatuluĭ întru fericire Mărieĭ-Sale Alexandru-Vodă Ipstilant, când atuncĭ prin învoéla li s'a deosebit stînjinĭ 600 din moşia mânăstiriĭ ot Roşiĭ-de-Vede şi li s'aŭ dat sub stăpînirea lor, de la carĭ aŭ luat tot-deauna şi venitul eĭ nesupĕraţĭ de nimenĭ, aŭ fost aduşĭ cu luminată poruncă Domnéscă aicĭ la Bucurescĭ şi înfăţişindu-mĕ cu numiţiĭ înaintea dumné-lor veliţilor boerĭ, cum şi la luminat Divanul Marieĭ-Sale, s'a cunoscut dreptatea mânăstiriĭ, că după învoéla ce aŭ făcut atuncĭ, eraŭ datorĭ a rĕspunde claca la mânăstire de atuncĭ şi până acum, cuın şi de acum înainte, dar căḑênd cu rugăciune la mânăstire, m'am învoit cu dînşiĭ şi le-am ertat întâiŭ claca anilor trecuţĭ ce n'aŭ fost următorĭ a face, adecă din întâia Domnie a rĕposatuluĭ Domn Alexandru-Vodă Ipsilant şi până acum, ce după dreptate se cuvenià a luà mânăstirea, şi de acum înainte ĭ-am lăsat şi pe dînşiĭ a clăcuì numaĭ câte 6 ḑile pe an, adecă de la începutul viitoruluĭ an cu lĕt 1817, afară din cele-lalte drepturĭ ale stăpînuluĭ moşieĭ, ce le-aŭ rĕspuns şi sunt datorĭ a le rĕspunde şi de acum înainte, după pravilnicésca condică, după cum m'am învoit şi cu ceĭ-lalţĭ locuitorĭ ot Roşiĭ-de-Vede, şi eĭ, nıoşia lor de 600 stînjinĭ, ce li s'a dat de mânăstire în desăvîrşită stăpînire, drept privileghiul ce aŭ avut maĭ nainte şi o vindeaŭ până acum în arendă la alţiı streinĭ în taleriĭ 1.200 pe an, aŭ dat-o sub stăpînirea mânăstiriĭ, învoindu-mĕ, ca şi mânăstirea să aibă a le da pe tot anul câte taleriĭ 1.500, adecă una-mie-cincĭ-sute, începênd acéstă învoélă iarăşĭ de la luna luĭ Ianuarie a viitoruluĭ an cu lĕt 1817, fiind-că eĭ tot-deauna o vindeaŭ şi luaŭ banĭ, şi acum, luând tot aceĭ banĭ, rĕmân câştigaţĭ cu încă taleriı 300, ce cu prisos m'am învoit a le da mânăstirea pe tot anul şi să o aibă a o ţiné mânăstirea sub stăpînirea sa, luând pe tot anul venitul eĭ, şi câţĭ se vor aflà cu locuinţa pe acéstă moşie de stînjinĭ 600 a numiţilor călăraşĭ, cum şi câţĭ vor maĭ locuì de acum înainte, să aibă a se tocmì şi a se învoì cu Epitropul mânăstiriĭ pentru tóte, iar când vre-odată orĭ eĭ, adeca călăraşiĭ saŭ némul lor vor voì a vinde acéstă moşie, fiind-că alt cine-vaşĭ nu póte să o cumpere decât iarăşĭ mânăstirea, după cum scrie la învoéla ce aŭ făcut, atuncĭ să se preţuéscă de ómenĭ cu sciinţă saŭ să o scóţă la mezat, şi câţĭ banĭ se vor alege că face, să li se numere de cătră mânăstire şi atuncĭ luând numiţiĭ banĭ pe vînḑarea nıoşieĭ statornică, se contenéză de a li se maĭ da de cătră mânăstire şi aceĭ câte taleriĭ 1.500 aĭ venituluĭ, iar nevrênd

www.dacoromanica.ro

eĭ a o vinde nicĭ odată moşia statornică, mânăstirea să fie datóre a le numĕrà pe tot anul taleri 1.500 aĭ arendeĭ, fără nicĭ un cuvînt de pricinuire, dar pricinuind vre-un epitrop ce va fi după vremĭ a nu le da aceştĭ banĭ pe tot anul, atuncĭ să aibă numiţiĭ a luà moşia iarăşĭ sub stăpînirea lor, aşà dar învoindu-ne, după cum maĭ sus se cuprinde, le-amĭ dat acest zapis la mânile numiţilor călăraşĭ, dând şi eĭ la mânăstire altul asemenea spre încredinţare; am rugat şi pe prea Inălţatul nostru Domn, ca sa se întăréscă şi cu luminată pecetea Mărieĭ-Sale, şi măcar că, după maĭ sus aretata cuprindere dintr'acest zapis, este legată a le da în vecĭ câte taleri 1.500 pe an pentru arenda stînjinilor lor de moşie, până când se va întîmplà să o vinḑă vre-odată statornică Dar după rugăciunea ce aŭ făcut cătră mânăstire, le-am făcut şi musaadéua cea maĭ jos arĕtată, adecă aceştĭ câte taleri 1 500 pe an să li se deà până în soroc de 7 anĭ şi, de se va întîmplà până atuncĭ a se maĭ suì preţul arenḑilor de moşiĭ, să li se maĭ adaoge şi lor preţul arenḑeĭ de atuncĭ înainte peste taleri 1.500 pe an, cât se va găsì cu cale, iar întîmplându-se în potrivă a maĭ scădé preţurile veniturilor de moşiĭ, lor să nu li se facă nicĭ o scadere, ce să li se deà tot aceştĭ câte taleri 1.500 pe an de la mânăstire, până iarăşĭ în soroc de alţĭ şépte anĭ şi aşà la fieş-care şépte anĭ să se facă acéstà cercetare asupra preţuluĭ şi îndreptare întocmaĭ, precum ḑic maĭ sus, ca să nu le rĕmâe nicĭ la acésta vre-un cuvînt, că dór li s'a făcut vre-o năpăstuire despre parte mânăstiriĭ. — 1816 Noemvrie 20.

Cod. LXXXV, pag. 481.

Cu acest zapis de învoélă viind amândouĕ părţile în Divan înaintea nóstră şi arĕtându-ne, că de a lor bună-voe s'aŭ învoit cu legătura ce se cuprinde într'acest zapis, după rugăciunea ce ne făcură, s'a adeverit şi cu iscăliturile nóstre, spre a se păzì în vecĭ nestrămutat.--1816 Noemvrie 20.

Radu Golescu biv Vel Ban, Isaac Ralet Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Constantin Caliarch Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt.

Asemenea întărire s'a dat şi la zapisul călăraşilor, ce-l daŭ la mâna Epitropuluĭ Sf. Spiridon-noŭ, întocmaĭ fiind cuprinḑĕtor.

Nu numaĭ locuitoriĭ din Ploescĭ şi din Roşiĭ-de-Vede aŭ de a luptà contra proprietarilor, carĭ vor să-ĭ supună la clacă, ci un identic proces este între locuitoriĭ din Slătióra cu proprietarul moşieĭ. Slătioreniĭ probézà, că se trag din vechĭ familiĭ, carĭ aŭ chrisov de scutire şi de stăpînire de pămînt. Domnitorul continuă scutirile şi privilegiile Slătiorenilor, carĭ se trag din vechiĭ locuitorĭ, ce aŭ dobîndit chrisóvele, iar locuitoriĭ din noŭ veniţĭ sunt supuşĭ la pont.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Măcar că în hrisovul Domnieĭ-Mele, ce s'a dat pîrîţilor Slătorenĭ, nu se arată de s'aŭ dat acest privileghiŭ şi pe chipul celor streinĭ, carĭ adecă aŭ venit şi vor maĭ venì acolo, saŭ numaĭ pe chipul acelora ce se trag din familiile celor Slătorenĭ, dar fiind-că privileghiul acesta nu le este dat întâiŭ, ce avêndu-l din vechime, întărir numaĭ li s'aŭ dat de cătră Domnia-Mea, de aceea firesce este desluşit, că acest pri-

www.dacoromanica.ro

vileghiŭ privesce numaĭ asupra acelora din Slătiorenĭ, câţĭ adecă se trag din vechile familiĭ ce se află acolo, atuncĭ când li s'a dat întâiaşĭ dată privileghiŭ şi atât după cuvîntul drept, cât şi după pildele ce ni se arată maĭ jos pentru privileghiaţiĭ ceĭ de la Ploescĭ, i ceĭ de la Roşiĭ-de-Vede, hotărîm ca şi pîrîţiĭ Slătiorenĭ să aibă privileghiurile ce li s'aŭ întărit de Domnia-Mea, însă numaĭ acele familiĭ ce se trag din ceĭ vechĭ Slătiorenĭ, iar nu şi alţiĭ ce vor maĭ fi venit în urmă acolo până acum saŭ vor maĭ venì şi de acum înainte, pentru care poruncim dumi-tale, cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, biv Vel Spătare Niculae Suţu, Caimacamule al Craioveĭ, i dumnė-vóstră boerilor divaniţi de acolo şi dumnė-vóstra ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca alegênd prin fóe anume sub iscăliturile dumnė-vóstră numaĭ pe acele familiĭ ce se vor dovedì că se trag din vechi Slătiorenĭ, să daţĭ cuviinciosul nizam, ca numaĭ pe chipul acelora să se urmeze privileghiurile ce sunt arětate în domnescul nostru hrisov, să-ĭ îndatoraţĭ întru tóte cele-lalte drepturĭ ale stăpînuluĭ moşieĭ de a fi şi eĭ supuşĭ şi următorĭ întocmaĭ după pravilnicésca condică, poprindu-ĭ către acestea şi de catahrisis ce ni se arată că urmėză de ieaŭ eĭ clacă de la ceĭ streinĭ, fiind şi aceea iarăşĭ drept al stăpînuluĭ moşieĭ, iar pe ceĭ-lalţĭ locuitorĭ Slătiorenĭ (bez ceĭ privileghiaţi), să-ĭ îndatoraţĭ a fi următorĭ şi rĕspunzĕtorĭ către stăpînul moşieĭ, după pravilnicésca condică, întru tóte drepturile moşieĭ, făr' de nicĭ o osebire.—1818 Fevruarie 17.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimiĭ Tale, ce mi se dă la acéstă alăturată jallbă a luĭ Hagi Enuş de la Craiova, facênd cercetare, vĕzuĭ că jalba luĭ este pentru locuitoriĭ ce sunt şezĕtorĭ pe moşia Slătióra din sud Romanaţi, ce a cumpĕrat-o statornică Sĕrdarul Polihronie, fratele jăluitoruluĭ, de la dumnė-eĭ Ecaterina Farfaróia, cum că se împotrivesc de nu-ĭ fac claca, vînd rachiŭ peste tot anul, vînd vin după culesul viilor ca treĭ lunĭ, ţin şi podul ce este peste apa Oltuluĭ, pentru care îĭ dau pe an taleri 150, nu vor să deâ dijmă din livezile de prunĭ ce aŭ pentru neguţătorie, i de la duzĭĭ ce aŭ, ţin oĭ, rîmatorĭ şi stupĭ şi nu vor să deâ nimic, zicênd că aŭ privileghiŭ prin luminat hrisovul Mărieĭ-Tale şi nu vor să-ĭ arĕte hrisovul să-l vază şi el; apoĭ ceĭ vechĭ Slătiorenĭ, carĭ sunt sciuţi cu pricina acestuĭ privilegiŭ al lor, se fac stăpînĭ şi pe ceĭ streinĭ locuitorĭ, carĭ se află veniţi şi carĭ vin de le lucrézĕ şi le clăcuesc lor, iar jăluitorul ce este stăpîn moşieĭ nu are nicĭ un folos, nicĭ de la clacă, nicĭ de la vînzarea vinuluĭ i a rachiuluĭ, care este cel maĭ bun venit al moşieĭ, cerênd pentru acestea dreptate a se osebì ceĭ streinĭ din privilegiaţi; cere şi pentru vînzarea vinuluĭ i a rachiuluĭ pe vremea cea orînduită a slobozeniilor, ca sa vînză vinul i rachiul numaĭ cel ce-l vor face din viile şi pómele lor. Pentru acésta, din condica Divanuluĭ scoţêndu-se copie, după luminat hrisovul Mărieĭ-Tale, se alătură lângă acésta, ca sa scie şi jăluitorul ce privileghiŭ aŭ locuitoriĭ, în care luminat hrisov vĕzuĭ cuprinzêndu-se pentru toţĭ locuitoriĭ birnicĭ din Slătióra, că li se dă privileghiŭ, adecă vînzarea rachiuluĭ să o aibă peste tot anul slobodă în tótă vremea, i vînzarea vinuluĭ să o aibă slobodă de la culesul viilor până la sf. Nicolae, fără nicĭ o dare la stăpînul moşieĭ, aşijderea şi claca să o plătéscă, de casă câte un zlot pe an, nesupĕrându-se de lucru, să ţie şi podul de la trecerea apeĭ Oltuluĭ pe sėma lor şi să deâ stăpînuluĭ moşieĭ câte taleri 150 pe an, iar la cele-lalte dijmurĭ să se urmeze cum se urméza şi la alte moşiĭ, însă acest privileghiŭ li s'a dat, nu dór spre a o luà spre

www.dacoromanica.ro

pildă de obiceiŭ, ci ca o milă şi hărăzire Domnèscă, după sineturile ce aŭ avut şi de la luminaţiĭ Domnĭ de maĭ nainte. Decĭ cât pentru dijmurile din semĕnăturĭ i pentru ţeciuéla de la liveţile cu prunĭ, carĭ sunt de neguţătorie pentru racliiŭ şi pentru ţeciuéla din duţĭ din carĭ se face mătasea, cum şi de la oĭ i rîmătorĭ şi stupĭ, aŭ să deà dreptul moşieĭ după obiceiul pămîntuluĭ, care se urméză la tóte moşiile de obşte, pentru care gasesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimiĭ Tale cătră dumné-luĭ Caimacamul i cătră dumné-lor ceĭ-lalţĭ boerĭ ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ acelor locuitorĭ Slătiorenĭ, ca să deà dreptul moşieĭ, nefiind acestea din cele legate sub privileghiul lor, ci încă sunt îndatoraţi ca ceĭ-lalţĭ locuitorĭ, dar pentru privileghiul ce aŭ avut Slătioreniĭ ceĭ vechĭ, care şi cu luminat hrisovul Mărieĭ-Tale s'a întărit a se păzi, ţise jăluitorul că nu se împotrivesce a şi-l avè şi de acum înainte, dar însă şi aceĭ vechĭ Slătiorenĭ (ale cărora familiĭ ţice că sunt sciute), în puterea privileghiuluĭ ce aŭ cu catahrisis, aŭ făcut zapt şi pe streiniĭ ce s'aŭ aflat veniţĭ maĭ înainte, şi pe ceĭ ce vin luând clacă de la aceia, iar pe jăluitorul mi-l îngăduesce a se amestecà, cu care multă pagubă are, pentru acèsta luând séma vĕţuĭ, că în luminat hrisovul Mărieĭ-Tale nu este desluşit saŭ pomenit pentru ceĭ streinĭ, ce aŭ venit şi vor venì, orĭ ca să fie şi eĭ cu acel privilegiŭ saŭ ca să fie îndatoraţi la stăpînul moşieĭ ca toţi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ de obşte, iar pilde avem Ruşiĭ-de-Vede sud Teleorman şi Ploescĭ, că sunt deosebiţi privileghiaţi a-şĭ avé privileghiul lor, iar ceĭ streinĭ sunt îndatoraţi la stăpînul moşieĭ, ca toţĭ locuitoriĭ de obşte, ci cu urmarea celor vechĭ Slătiorenĭ a luà clacă de la ceĭ streinĭ aduc închipuire de stăpînire asupra moşieĭ şi are cuvînt jăluitorul, ca un desăvîrşit stăpin pe acéstă moşie, cacĭ se pagubesce; ci de va rĕmâné a fi într'acest privileghiŭ şi streiniĭ, pe lângă paguba jăluitoruluĭ, se pricinuesce dĕrăpănare şi altor sate şi siliştĭ vechĭ, să vie în Slătióra cu şederea sub adăpostirea privileghiuluĭ Slătiorenilor, ca să nu facă clacă şi să aibă sloboţenie de vînţare la rachiŭ şi vin pe vremea cea orînduită, dar fiind la mijloc luminat hrisovul Mărieĭ-Tale, cu cuprinderea ce arĕt maĭ sus, remâne ca de cătră Maria-Ta să se facă acéstă desluşire, cine să aibă mila Mărieĭ-Tale, ceĭ vechĭ locuitorĭ saŭ toţĭ, de a nu se păgubì jăluitorul, saŭ precumĭ va luminà Dumneţeŭ pe Măria-Ta se va da hotărîre.—1818 Fevruarie 6.

Vel Logofĕt.

Cu referinţă la situaţiunea ce aveà comerciantul şi meseriaşul sub Caragea, se cade să amintim acì despre vamă, poşte, etc.

Scutire de vamă. Domnitoriĭ Munteni, ca şi ceĭ Moldoveni, aveaŭ obiceiul de a scutì de vamă unele importurĭ ale unor neguţătorĭ favoriţĭ. In Martie 1813, Caragea continuă scutirea de vamă a unuĭ Vasile, fiul luĭ Petre Abagiul, însă numaĭ de la un car cu marfă întrodus în ţĕră de peste Dunăre. Acéstă scutire a fost acordată acestuĭ prăvăliaş încă de Alexandru Vodă Moruzi la 1799 (1).

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Dumné-ta Vel Logofete de Ţĕra-de-sus, de vremie ce în cele din urmă Domnescĭ sineturĭ se cuprinde, ca numaĭ un car de marfă de abagerie să scutèscă jăluitorul,

www.dacoromanica.ro

Menzilurile adecă poştele nu folosiaŭ neguţitorimiĭ; numaĭ statuluĭ, călĕtorilor streinĭ şi boerimiĭ. Boerimiĭ folosià din douĕ puncte de vedére: ca mijloc de înlesnire a călĕtorieĭ (1) şi ca mijloc de câştig, căcĭ boeriĭ luaŭ întreprinderea întreţineriĭ menzilhanelor, adecă a poştelor. Şi nu numaĭ de importante sumĭ ce Visteria plătià pentru întreprinderĭ se folosiaŭ boeriĭ întreprinḑĕtorĭ, ci maĭ reclamaŭ încă şi despăgubirĭ de tot felul. Aşà, în domnia luĭ Ioan Caragea, aŭ fost marĭ procese intentate statuluĭ de vestitul boer Varlam şi de Grecul Scufa, cerênd marĭ despăgubirĭ pentru pretinse perderĭ suferite în timpul ocupaţiuniĭ rusescĭ la întreprinderea poştelor(2). De sigur, din baniĭ de la Visterie primiţĭ, a avut parte şi Consulul rusesc!

---

tot cu acéstă cuprindere poruncim să se facă şi cartea Domnicĭ-Mele făr'de nicĭ un alt adaos. — 1813 Martie 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIII, pag. 354.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a luĭ Vasile sin Petre Abagiul, strein, făcênd cercetare, vĕḑuĭ la mâna luĭ douĕ cărţĭ vechĭ de la rĕposaţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, însă Măria-Sa rĕposatul Scarlat Vodă Ghica şi Măria-Sa Alexandru Vodă Ghica, ce le dă pe numele luĭ Petre, tată-sĕŭ, ca să scutéscă douĕ care de marfă abagerie ce aduceà din Ţéra-Turcéscă; vĕḑuĭ şi o carte a Mărieĭ-Sale Alexandru Vodă Moruzi cu lét 1799 Iulie 17, prin care înnoind sinetul tată-sĕŭ pe numele luĭ Vasile jăluitorul, ca să aibă a scutì de vamă un car de marfă de abagerie, din câte aduce de peste Dunăre; vĕḑuĭ şi o anaforà a Logofeţieĭ cu lét 1803 Martie 19, întărită de Maria-Sa Constantin Vodă Ipsilant, prin care asemenea i se dă să scutéscă un car de abagerie, precum în cartea Mărieĭ-Sale Alexandru Vodă Moruz se cuprinde. Acum jăluitorul cere înnoirea mileĭ acesteia şi să i se adaoge şi apĕrarea dăjdieĭ pe capul sĕŭ, a căruia cerere rĕmâne la milostivirea Mărieĭ-Tale. — 1813 Martie 19.

Vel Logofĕt.

(1) Pitac cătră Vel Postelnic, să deà poruncă cătră epistaţiĭ Casseĭ minzilurilor, ca orĭ când va merge orînduitul epistat al lazaretuluĭ Vel Postelnic Clinceanul la spitalul ot Dudescĭ, spre cercetare, după porunca ce-ĭ este dată, să-ĭ deà câte patru caĭ cu hamurile lor.—1813 Iulie 13.

Cod. LXXIV, fila 70 v.

(2) Veḑĭ diverse acte relative la aceste afaceri, în Tom. X. B. din *Ist. Rom.* de *V. A. Urechia.*

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dréptă şi cu cale fiind anaforaua acésta, după pliroforia ce ni se dă asupra pri-

www.dacoromanica.ro

Negu̧ătorul, care importă marfă, nu se puteà folosì de instituţiunea

ciniĭ, o întărim Domnia-Mea şi poruncim Domnieĭ-Tale Vel Spătare, să împlinescĭ de la Stolnicul Alecu Nenciulescu aceştĭ taleri 84.503 banĭ 35. — 1813 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminata poruncă, ce prin graiŭ ni s'a dat de cătră Măria Ta, cum că necontenite jălbĭ aŭ dat chir Ianache Scufa şi chir Polizache Dimitriu, arĕtând că are să ieà de la Visterie, din socotéla poştelor, de maĭ înainte, o sumă de banĭ după contractul ce aŭ încheiat cu Divanul de atunci, la lĕt 1816 Maiŭ 10, şi aŭ dat şi socotéla prin care s'a vḝut că li se cuvine a luà taleri 2.111.109 şi banĭ 27 până la sfîrşitul luĭ Noemvrie trecut lĕt 1812 şi dintr'aceştia aŭ primit de la Visterie rînduri taleri 1.893.938 banĭ 39, şi aŭ dat adeverinţe de primire în Visterie, rĕmâind a maĭ luà încă taleri 217.170 banĭ 108, ca să se exofliséscă; după cererea numiţilor, făcêndu-li-se îndestulare, li s'a dat pecetluit gpd. ca să li se plătéscă de la Visteria Domnéscă aceştĭ taleri 217.170 banĭ 108. După acésta, făcĕndu-se cercetare cu amăruntul, s'aŭ găsit la socotelile Visterieĭ trecuţi în pecetluiturĭ 1.979.130 banĭ 30 şi daţi în socotéla Casseĭ minzilurilor, iar adeverinţe ale primitorilor sunt numaĭ pe taleri 1.893.938 banĭ 30, precum şi epistaţiĭ în socotéla lor arată, şi din acésta se cunósce, că se însărcinéză Visteria cu a se da maĭ mult peste ceea-ce se cuvine taleri 84.503 banĭ 35 şi spre descoperirea adevĕruluĭ orînduindu-ne Măria Ta, ca să teorisim cu scumpătate aceste socotelĭ, am adus pe amândoĭ sameşiĭ Visterieĭ, pe Stolnicul Alexandru Nenciulescu, ce a fost maĭ înainte sameş şi pe II Logofĕt Alexandru Vilara, ce se află acum, s'aŭ adus faţă şi condicile Visterieĭ şi cercetând cu amăruntul am vḝut arĕtaţĭ şi scă̧uţĭ din veniturile Visterieĭ taleri 1.979.130 banĭ 30, rĕspunşĭ la epistaţiĭ Casseĭ minzilurilor, iar adeverinţe ale primirilor se vḝură numaĭ de taleri 1.893.938 banĭ 30; din acésta învederat se cunósce că lipsesc taleri 84.503 banĭ 35 tăinuiţĭ, şi Visteria însărcinată cu năpástuire; s'a cerut şi în parte de la fieş-care sameş, ca să deà socotelă şi cel de acum II Logofĕt Alexandru Vilara a dat sub iscălitura sa socotélă de când a intrat sameş, baniĭ ce s'aŭ rĕspuns din Visterie la epistaţiĭ minzilurilor cu pecetluiturĭ şi cu adeverinţele primitorilor pe suma deplin, iar Stolnicul Alexandru Nenciulescu, cel care maĭ înainte a fost vḝdênd năpăstuirea ce cércă Visteria şi. neavênd alte chipurĭ a se depărtà, a aruncat pricinuirĭ, când asupra zarafilor Visterieĭ, când asupra epistaţilor Casseĭ minzilurilor, carĭ pricinuirĭ ale sale fiind fără nicĭ un cuvînt, nu póte ca să fie apérat, şi Visteria avênd tótă dreptatea sa a nu cercà acéstă pagubă, găsim cu cale ca să rĕspuņdă numitul Stolnic Alexandru Nenciulescu la Visterie taleri 84.503 banĭ 35, căcĭ Visteria, după cercetarea şi socotéla epistaţilor, cu pecetluit gpd. a rĕspuns taleri 217.170 banĭ 108, spre exoflisisul acestor vechĭ socotelĭ; iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de cătră Inălţimea Ta. — 1813 Ianuarie 21.

Vel Vistier. Vel Spătar.

Cod. LXXIII, pag. 88.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstiţilor şi credincioşi dumné-vóstră boerilor veliţi aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, vĕ facem în scire, că în condicile Visterieĭ se vede o sumă de taleri 84.503 banĭ 35

www.dacoromanica.ro

menzilurilor, căcĭ de abià ajungeaŭ pentru trebuinţele Curţiĭ, ale Divanuluĭ, ale boerimiĭ în genere şi ale consulilor streinĭ şi curierilor.

---

daţi maĭ mult în socotéla epistaţilor poşteĭ, cu care se încarcă cheltuelile Visterieĭ, iar epistaţiĭ pricinuesc că nu aŭ luat, de aceea poruncim dumné-vóstră, ca mâne Joĭ, să vă adunaţi şi teorisind cu de-amăruntul socotéla epistaţilor poştelor, să faceţi scumpă cercetare, ca să desluşiţi câţi banĭ din maĭ sus arĕtata sumă de taleriĭ 84.503 banĭ 35 se găsesc asupra numiţilor epistaţi, la care cercetare să aduceţi înaintea dumné-vóstră şi pe toţi aceia ce vor fi trebuincioşi şi în ce chip veţi descoperi adevĕrul, să arĕtaţi Domnieĭ-Mele prin anaforă făr'de zăbavă, şi la acéstă cercetare să fie împreună cu dumné-vóstră şi dumné-luĭ biv Vel Vistier Ioan Moscu. Tolco pisalı gpd. — 1813 Fevruarie 12.

Vel Logofĕt,

Cod. LXXIV, fila 27.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstiţilor şi credincioşi dumné-vóstră veliţilor boeriĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele i dumné-ta Vel Vistier, fiind-că Excelenţa Sa Ambasadorul Rusieĭ ot Ţarigrad, prin notă a făcut arĕtare cătră prea Inaltul Devlet spre a se face îndestulare luĭ Ioan Scufa, neguţătorul de aicĭ sudit rusesc, asupra pretenţieĭ ce are de la ţĕră, încă de când a ţinut poştele în vremea armieĭ Rusescĭ, şi ne-a venit prea înaltă Impĕrătéscă poruncă, ca să se cerceteze acéstă pretenţie a numituluĭ neguţător, spre descoperirea dreptuluĭ sĕŭ, de aceea poruncim d-vóstre, ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc, să teorisiţi cu de-amăruntul socotelile numituluĭ neguţător asupra pretenţieĭ ce are şi, lămurind dreptul ce se va dovedì că are a luà, să chibzuiţi şi de unde are a se plătì şi să arĕtaţi Domnieĭ-Mele prin anaforà cu dumné-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ. Tolco pisah gpd. — 1814 Iunie 13.

Cod LXXIV, pag. 127.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu tóte că dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţiı boeriĭ, dregĕtoriĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ Mele, printr'acéstă anaforà ne fac arĕtare, că la pretenţiile ce face neguţătorul chir Ioan Scufa, suditul rusesc, a se despăgubì cu taleriĭ . . . . . pentru pagubele ce a cercat din pricina stricăriĭ contractuluĭ poştelor, ce a fost incheiat cu Divanul ţĕriĭ la let 1811, făcêndu-se alegere cu sfat de obşte asupra fieş-căreia arĕtărĭ a numituluĭ, s'a găsit cu cale a i se da numaĭ taleriĭ 617,105 i banĭ 99, dar voind Domnia-Mea a ne îndestulà maĭ cu dinadinsul de fiinţa adevĕruluĭ, am adus înaintea Domnieĭ-Mele pe numitul neguţător şi cercetând cu scumpĕtate din condeiŭ în condeiŭ tóte pretenţiile sale, am chibzuit că se cuvine a i se da numaĭ taleriĭ 375.000 spre desăvîrşită izbrănire, pe care sumă şi însuşi s'a mulţumit, cunoscênd că după dreptate acéstă sumă are să priméscă numaĭ, iar nu maĭ mult. Drept aceea, poruncim dumi-tale Vel Vistiere, într'acest chip să se urmeze despăgubirea jăluitoruluĭ cu a i se da adecă numaĭ aceştĭ taleriĭ 375.000 spre exoflisis iar nu maĭ mult, şi întărim chibzuirea iratuluĭ ce s'a făcut pentru óreşi-care întîmpinare a acestor banĭ cu a se adăogà, adecă treĭ parale la vinăriciŭ de vadră, iar nu douĕ,

www.dacoromanica.ro

Carele mocănescĭ şi orĭ-ce alte speciĭ de trăsurĭ, ce se închiriaŭ prin

după cuprinderea aceştiĭ anaforă şi la oerit de óe parale treĭ, iar la dijmărit să nu se maĭ adaoge nimic, fiind vremea trecută.—1814 Iulie 20.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIX, pag. 82.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce prin pitac ni s'a dat de la 13 ale trecutuluĭ Iunie, cum că Exelenţia Sa Ambasadorul Rusieĭ ot Ţarigrad, prin notă a făcut arĕtare catră prea înaltul Devlet, spre a se face îndestulare luĭ chir Ioan Scufa, neguţătorul de aicĭ suditul rusesc, asupra pretenţieĭ ce are de la ţĕră, încă de când a ţinut poştele în vremea armieĭ Rusescĭ, şi a venit Mărieĭ-Tale prea înaltă Împĕrătéscă poruncă, ca să se cerceteze acéstă pretenţie a numituluĭ neguţător, spre descoperirea dreptuluĭ sĕŭ, de aceea ne poruncesce Măria-Ta, să-ĭ teorisim cu de-amĕruntul socotelile pretenţiilor sale şi, lamurind dreptul ce se va dovedì că are a luà, sa-ĭ chibzuim şi de unde să i se plătéscă, şi să arĕtăm Mărieĭ-Tale prin anaforà; cu dumné-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ, următorĭ fiind luminateĭ poruncĭ, ne-am adunat la un loc, unde aŭ venit şi dumné-luĭ cinstitul Consul Rusesc dimpreună cu numitul neguţător chir Ioan Scufa; ĭ-am cerut de ne-a arĕtat întâiŭ contractul ce a încheiat cu Divanul în let 1811 Maiŭ 9, în care cuprinde ca să ţie poştele din tótă ţéra în soroc de doĭ anĭ, păzind legăturile ce se cuprinde în contract, atât numitul neguţător cât şi Divanul, sfinte şi nestrămutate, iar când Divanul va îndrăznì a stricà acest contract şi-ĭ va luà poştele, atuncĭ să fie Divanul dator fără de nicĭ un cuvînt a-ĭ plătì tótă paguba ce va pătimi-o dintr'acésta după aretarea sa; după acésta l-am întrebat ce pagubă i s'a făcut, din pricină căcĭ i s'a stricat acest contract la sfîrşitul luĭ Noemvrie ot let 1812, adecă maĭ nainte până a i se împlinì sorocul de doĭ anĭ cu cincĭ lunĭ şi ţece ţile şi ne arată întâiŭ, că s'a păgubit de talerĭ 497.444 ce se făceà să-ĭ deà Divanul după contract, pe acele cincĭ lunĭ şi ţece ţile la caĭ, 6.050, de cal pe an po talerĭ 185; am cercetat de a avut într'acea vreme pe la poşte rînduita sumă de caĭ 6.050 şi din socotelile ce ne arată ale epistaţilor drumurilor, vĕţuĭ că a avut atuncĭ la poşte nu numaĭ acéstă tótă sumă deplin, ci încă şi prisos de caĭ 58; al doilea cere Scufa talerĭ 163.930 paguba cailor, ce s'aŭ scos de la poştiĭ, când i s'a stricat contractul, în care cuprinde, că după ce se va sfîrşì sorocul de doĭ anĭ şi nu vor vré epistaţiĭ a maĭ ţiné poştele, atuncĭ să fie Divanul dator a primì caiĭ ce vor fi în stare de a purtà poştea şi a-ĭ plătì po talerĭ 90, de care ne arată numitul neguţător, că stricându-i-se contractul la Decemvrie 1, pe vreme de érnă, şi scoţêndu-se de la poştiĭ acea sumă de caĭ 2.522, fără a i se plătì după cuprinderea contractuluĭ, aŭ murit maĭ jumĕtate, iar ceĭ-lalţĭ ĭ-a vîndut cum a putut, prinţênd unul cu altul, po talerĭ 25, talerĭ 63.050, iar de talerĭ 163.930 se află păgubaş, după cum ne-am îndestulat din adeverinţele ce ne-a arĕtat, iscălite de obrazele ce aŭ cumpĕrat caiĭ, i de ómeniĭ caseĭ ce ĭ-aŭ vîndut, că atâta a prins, adecă talerĭ 63 050; al treilea, cere Scufa talerĭ 9.000 pentru fînul şi orzul ce a avut la poştiĭ şi i s'aŭ mâncat de către oştirile Rusescĭ i Turcĭ robĭ şi de slăvirea sa Beĭram-paşa ot Giurgiu, arĕtându-ne şi adeverinţele ale primitorilor, carĭ cuprind 111 care fîn de mĕsură şi şése chile orz şi socotindu-se carul de fîn po talerĭ 20 şi

*

www.dacoromanica.ro

starostele de harabagiĭ, eraŭ mijlócele de transport puse la îndemâna comerciuluĭ şi industrieĭ. In *schelele* principale din ţéră existaŭ sta-

---

chila de orz asemenea, după cum ḑise că-l ţineà, fac taleri 2.340, iar câte trele condeile fac peste tot taleri 663.714, din care scăḑênd taleri 117.600 ce a plătit Visteria analogon pe acele cinci luni şi ḑece ḑile pentru caĭ 3.528, ce s'aŭ orînduit a fi pe la poştiĭ, socotit calul pe an taleri 75, rĕmâne să ieà taleri 546.114, care aceştĭ banĭ îĭ cere cu dobînda lor câte taleri 7 banĭ 60 la pungă pe lună, după cum se obicĭnuesce la huzmeturile Visterei de la let 1811 Maiŭ 9, când a încheiat contractul cu Divanul, până acum pe treĭ anĭ şi douĕ luni. Deci, după legătura ce a făcut numitul neguţator cu Divanul prin contract şi după stricarea ce i s'a făcut contractuluĭ maĭ nainte până a i se împlinì sorocul cu cinci luni şi ḑece ḑile, iar despre partea sa vĕḑuĭ că ĭ-a dat Divanul atestat ot let 1812 Iulie 15, doveditor că, întocmaĭ după datoria contractuluĭ, a ţinut până atunci poştele întru întregime şi destoinicie, fără de a se întîmplà vre-un cusur, are dreptate să i se platéscă de la ţéră aceste treĭ condee de pagubă de care şi făcênd noĭ socotéla şi puind dobînda, nu după cum se obişnuesce la huzmeturile Visterieĭ, ci maĭ cu scăḑĕmînt, adecă câte taleri 5 la pungă, şi nu de când a încheiat contractul, precum cereà, ci de la Maiŭ 31 let 1813, când s'a buiurdisit jalba sa de cătră Măria-Ta la noĭ, se face să ieà peste tot, capete şi dobîndă, taleri 617.108 banĭ 99, precum se vede în socotéla ce am aşternut maĭ jos. Am făcut chibzuire şi de unde să i se plătéscă aceştĭ banĭ şi a se cisluì pe ţéră, am socotit că simte greutate, decât se găsì cu cale, ca să se adaoge la treĭ huzmeturĭ ce n'aŭ început până acum a se căutâ, adecă la dijmărit po parale treĭ de fieş-care sfin i . . . , la vinăriciŭ de vadră po parale douĕ, şi la oerit de óe po parale treĭ, peste ceea-ce s'a fost orînduit a da, şi face acest adaos taleri 277 000, aceştĭ banĭ să i se deà dintr'aceste treĭ huzmeturĭ, iar pentru ceĭ-lalţĭ taleri 340.108 banĭ 90, ce rĕmâne a maĭ luà, după ce se va întocmì aşezămîntul ţĕrĭĭ, când vom face chibzuire a se orînduì, ca să i se facă rĕspundere de la ludele birnicĭ.

Socotéla de baniĭ ce are să ieà chir Ioan Scufa de la ţéră

Taleri	Banĭ	
497.444	—	analogon pe cinci luni şi ḑece ḑile ce aveà să ieà la caĭ 6.050 de cal pe an, po taleri 185.
163.930	—	paguba a 2.522 caĭ ce s'aŭ scos de la poşte, când i s'a stricat contractul.
2.340	—	fînul şi orzul ce i s'a luat de la poşte.
663.714	—	
117.600	—	se scad, ce a plătit Visteria analogon pe 3 luni şi 10 ḑile pentru caĭ. 3 528 ce s'aŭ orînduit a fi pe la poşte, socotit calul po taleri 75.
546.114	—	
70.994, 99		se adaugă dobînda acestor banĭ la pungă, po taleri 5 pe lună, de la let 1813 Maiŭ 31 până acum let 1814 Iulie 1, pe un an şi o lună.
617.108, 99		rĕmâne să ieà.
277.000		se scad pentru care să i se deà luminat pitacul Mărieĭ-Tale cătră gazda huzmeturilor, spre a-ĭ rĕspunde în vreme aceştĭ banĭ.
340.108, 99		remân a i se rĕspunde pe urmă de la ludele birnicĭ prin domnésca Visterie

www.dacoromanica.ro

rostiĭ de harabagiĭ, create anume pentru comerciŭ. Aşà vĕḑurăm, fu creată asemenea starostie şi la Câmpina.

Iar pentru taleri 30.000, ce maĭ cere cusur din inamurĭ ot Octomvrie şi Noemvrie let 1812, fiind-că Visteria atuncĭ l-a exoflisit, adecă din taleri 45.000 ce cereà l-a scăḑut cu aceĭ taleri 30.000, rĕmâind a i se da numaĭ taleri 15.000, după aceea exoflisire să se urmeze, după cum şi pentru taleri 6.660 dintr'aceĭ taleri 9.000 se cereà pentru fînul şi orzul ce i s'a luat de la poştă, ne avênd adeverinţe, nu s'a primit a se pune la socotélă, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta.—1814 Iulie 9.

Const. Filipescu Vel Ban, Radu Golescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Iordache Vel Vornic, Grigorie Băleanu Vel Logofĕt, Const. Filipescu Vel Logofĕt, Nestor Clucer.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Vistierule, după prea înalta şi vrednica de închinăciune poruncă ce ne-a venit de la prea puternica Impĕrăţie, pentru plata banilor ce cere de la ţĕră dumné-luĭ consilierul Varlaam, din socotéla poştelor ot let 1810, încă de la 17 ale trecutuluĭ Aprilie, prin domnescul nostru pitac orînduind Domnia-Mea pricina în cercetarea Prea Osfinţieĭ Sale părinteluĭ Mitropolit i a iubitorilor de Dumneḑeŭ, Sfinţia lor Episcopiĭ şi dumné-lor Veliţilor boerĭ, prin anaforaua de la 7 ale aceştiĭ lunĭ, aŭ arĕtat Domnieĭ-Mele, că după certarea ce aŭ făcut, faţă fiind şi dumné-luĭ cinstitul gheneral consul al Rusieĭ i vechilul numituluĭ Consilier, s'a dovedit, că din tovărăşia ce a avut la poştiĭ în let 1810 a rĕmas să maĭ ieà de la ţĕră, spre desfacerea sa, taleri 10.824, pentru a cărora plată nefiind astă una dată alt mijloc, din pricină căcĭ ţĕra se află în próstă stare din smăcinările ce a tras în trecuta răsmiriţă, după chibzuirea ce aŭ făcut preaosfinţia lor şi dumné-lor, s'a găsit cu cale ca împlinirea acestor banĭ, suma de maĭ sus arĕtată să se facă de la postelniceĭ, némurĭ, mazîlĭ, cumpăniştĭ, ruptaşi şi slujitorĭ. Drept aceea dar, spre a se pune în lucrare plata acestor banĭ, după prea înalta Împĕrătésca poruncă, poruncim dumi-tale, ca făcêndu-se cisle de la Domnésca Nóstră Visterie pe maĭ sus arĕtatele bresle, să se şi împlinéscă de la dînsele aceştĭ banĭ şi aducêndu-se la Visterie, rînduri rînduri, să facĭ arĕtare Domnieĭ-Mele, ca să dăm domnii-tale poruncă: unde să se teslimatiséscă. Tolco pisah gpd. 1814 Maiŭ 13.

Anaforà pentru ca să apuce pe Stolnicul Nenciulescu să împlinéscă taleri 84.503 banĭ 35, ce sunt asupră-ĭ din poştiĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiţilor şi credincioşi boerilor aĭ Domnieĭ-Mele, dumné-ta biv Vel Bane Constantine Filipescule i dumné-ta Vel Vistier Radule Golescule şi dumné-ta biv Vel Bane Grigorie Brâncovene şi toţĭ dumné-vóstră veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, fiind-că dumné-luĭ cinstitul gheneral-consul al Rusieĭ Luca de Chiricov prin notă ne-a făcut arĕtare, că dumné-luĭ Consilierul Varlaam cere a i se plătĭ şi dobîndă la banĭĭ ce i s'aŭ plătit din tovărăşia poştiilor, ce a avut cu Cluceru Deşliu (căcĭ, de nu i se va plătĭ dumné-luĭ dobîndă, urméză a nu plătĭ nicĭ dumné-luĭ do-

www.dacoromanica.ro

CAP. V.

Boeriĭ.

In 1815, Domnitorul Caragea se ocupă maĭ cu stăruinţă de boerime. Iubind fastul, Caragea vede în boerime o podóbă a tronuluĭ şi de aceea caută să ducă casă cât maĭ bună cu eĭ. Unĭi din boerĭ totuşi nu se împăcaŭ cu Caragea. Pe care din aceştia puteà pune mâna, el îĭ surgunià la mânăstire.

Cu Văcărescĭi şi Ghiculescĭi a rĕmas Caragea în cele maĭ bune relaţiunĭ, de aceea îĭ dăruesce cu multe miluirĭ şi folosinţe. Cu Dinu Filipescu nu se împacă şi în Martie 1817 dă următorul pitac de surgun:

«Fiind-că Aga Costache Filipescu s'a purtat în potriva voinţeĭ Domnieĭ-Mele, pentru ale sale netrebnice urmărĭ şi fapte, volnicim pe al nostru buhurdagi-başa Ianache, carele luând de aicĭ dimpreună cu dînsul doĭ neferĭ, să-l ducă surgun la mânăstirea Déluluĭ din snd Dîmboviţa, unde să fie sub paza numiţilor doĭ neferĭ, carii să aibă a-l păzì cu neadormire, ne lăsând pe nimenĭ să aibă întîlnire cu maĭ sns numitul, nicĭ slobod să fie a eşì unde-vaşĭ; de care poruncim cu străşnicie şi sfinţieĭ-tale năstavnice de acolo, să fiĭ cu mare îngrijire de a se păzì întocmaĭ porunca acésta a Domnieĭ-Mele, căcĭ în potrivă veĭ cădé în grea rĕspnndere, până veĭ primì al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele, iar orînduituluĭ mumbaşir să i se deà adeverinţă de teslimat. — 1817 Martie 21.

(Pecetea gpd.) Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 180.

Ca nu cum-và boerií din opositiune, şi maĭ ales Dinu Filipescu, să scape fugind din Bucurescĭ, Caragea iea dispositiunea, ca nimĕnuĭ să nu se deà caĭ de poştă, pe viitor, fără de porunca luĭ saŭ a marilor Vistier, Spătar şi Postelnic (1).

---

bîndă pe unde este dator), poruncim dumné-vóstră ca, adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc, să faceţĭ cuviinciósa chibzuire asupra acesteĭ cererĭ şi sa arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà cu d-luĭ Vel Hatman al Divanulnĭ. Tolco pisah gpd. — 1814 Angust 2.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 136 v.

(1) Pitac cătră epistaţiĭ Casseĭ menzilurilor, pentru a nu maĭ da de acum înainte caĭ de poşte fără de poruncă gospod., saŭ fară de teşchereà de la dumné-luĭ Vel Postelnicul şi cu teşchereà a dumné-lnĭ *Vel Spătaruluĭ şi a dumné-luĭ Vel Vistieruluĭ.*

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea cu străşnicie, dumné-vóstră boerilor epistaţi aĭ Casseĭ menzilurilor, ca de astăḑĭ înainte să nu vĕ îndrăzniţĭ a da caĭ de poşte la nimenĭ fără

www.dacoromanica.ro

Şi surghiunul îl aplică Vodă şi la aceĭ din clasele maĭ de jos, carĭ sunt bănuiţĭ că lucrézĕ în înţelegere cu opositiunea (1).

Protecţiunea ce Domnul acordă boerimiĭ este manifestată prin douĕ categoriĭ de dispositiunĭ:

a). In 1815 Caragea ordonă revisuirea condiciĭ de archondologie şi ţinerea eĭ cu multă îngrijire, prin următorul pitac:

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Vist., catastiful archondologieĭ, ce se ţine la Visterie şi se află sub purtarea de grijă şi în păstrarea extractoruluĭ, fiind una din cele maĭ delicate condicĭ, se cuvine de a fi şi maĭ pe sus de orĭ-ce bănuélă şi nu este îndestul a se lăsà orînduéla întocmiriĭ sale numaĭ la îngrijirea şi ocirmuirea voinţeĭ extractoruluĭ, căcĭ nu este peste putinţă lucru, ci maĭ vîrtos din cele putincióse, de a se amăgì după vremĭ de catră cine-vaşĭ, orĭ prin dare de banĭ, saŭ din vre-un alt enteres pornit fiind şi să trécă între boeriĭ ceĭ ce sunt cu caftane şi pe alţiĭ carĭ nu vor avé cin de boerie prin caftan; de aceea dar, ca să se ridice şi ca să se stinga cu totul de acum înainte o acest fel de bănuéla şi să fie sciuţĭ şi cunoscuţĭ fără de îndoélă ceĭ ce se cinstesc după vremĭ cu caftane saŭ se provivasesc, hotărîm şi poruncim, sa se urmeze şi să se

de a vedé porunca Domnieĭ-Mele orĭ teşchereà a dumné-luĭ Vel Postelnicul saŭ a dumné-luĭ Vel Vistierul, căcĭ de vom aflà că s'aŭ dat caĭ de poşte cuĭ-vaşĭ, în potriva porunciĭ de maĭ sus arĕtată, orĭ cine va fi acela ce va da caĭ, să scie cu hotărîre că ne va aduce la mare turburare asupra luĭ, fără de a i se primì nicĭ un cuvînt de pricinuire, tolco pisah gpd; să se deà însă şi cu teşcheréua Spătărieĭ, adecă a dumné-luĭ Vel Spătarul.—1817 Martie 28.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 18 v.

(1) Lét 1817 Martie 7, s'aŭ făcut surgun ceĭ maĭ jos arĕtaţĭ, la locurile ce se însemnară:

Toma Chelhaia la Mânăstirea Mărgineni, Dumitru Cociuc polcovnicul, la ocna Telega.

Ioniţa sin Bucur Ghindă la Mânăstirea Cozia.

Niculae Cuţarida biv polcovnic la Mânăstirea Znagov.

Bucur Ghinda la Tismana sud Gorj.

Ştefan Brat, Bucur Ghinda la Mânăstirea Sinaia din sud Prahova.

Cod. LXXXVII, fila 18.

Volnicie de surgunlîc, cu loc deschis.

Zemli Vlahscoie. Volnicim pe sluga Domnieĭ-Mele ....., ca luând de aice pe ..... sa-l ducă surgun la ..... Poruncim ..... de acolo ca să-l aibĭ în buna pază, şi fără de al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele slobod să nu fie, iar orînduitul Baumbaşir la întórcere să i se deà adeverinţă de teslimat; i saam receh gpd.—1817 Martie 7.

Cod. LXXXVII, fila 18.

www.dacoromanica.ro

păzéscă acest fel de orînduélă, adecă: astă una dată să se întocméscă cu bună chibzuire şi alegere condica arhondologhieĭ, până la sfîrşitul acestiĭ luni şi unde se vor isprăvì tóte numele să iscălescĭ dumné-ta dedesubtul lor arĕtând înainte, că atâtea sunt tóte boeriile până atuncĭ, şi apoĭ, de se vor maĭ face altele în luna viitóre, să se trécă şi acelea din josul iscăliturii dumi-tale şi iarăşi să iscălescĭ dedesubtul acelora cu asemenea ifos, precum s'a ţis maĭ sus, şi aşà întocmaĭ să se facă urmare pe fieş-care lună, din cele ce se va întîmplà a se face boerìĭ; pentru care am poruncit osebit şi dumné-luĭ Vel Postelniculuĭ, ca asemenea catastih să ţie pe tótă luna şi la împlinirea fieş-căreia luni să facă prubă acel catastih cu condica Visterieĭ de cătră dumné-ta împreună cu dumné-luĭ, ca să nu se facă vre-o greşală, orĭ de la Visterie saŭ de la Postelnicie, ci dar negreşit într'acestaşi chip poruncim să se facă urmare de acum înainte. Tolco pisah gpd.—1815 Iulie 29.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV fila 212 v.

Asemenea pitac s'a făcut şi cătră dumné-luĭ Vel Postelnic.

b). Infiinţarea *Casseĭ evgheniţilor.* Ne avênd póte cunoscinţă de evomeḑiana instituţiune a majoratuluĭ, Caragea vine în ajutorul boerimiĭ ruinate, prin instituţiunea protectóre în contra usurarilor, căreia îĭ dă numele de *Cassa evgheniţilor* saŭ Epitropia feciorilor de boerĭ, care să-ĭ împedice de a perde averile lăsate de părinţi.

c). In afară de aceste douĕ mijlóce protecţioniste boerimiĭ, Caragea îĭ împarte tot felul de privilegiĭ de tîrgurĭ, bîlciurĭ, havaeturĭ şi scutirĭ de vămĭ şi finalmente pune la dispositiunea celor scăpătaţi lefĭ din cutia milelor şi de pe la biserici, (1) precum se póte vedé maĭ departe

(1) Uniĭ boerĭ făloşi se mulţumiaŭ cu atestate, prin care Voda şi Divanul le atestà nobilitatea, aşà Clucerul Const. Bucşănescu. Luĭ Const. Paleologul, boer grec, Vodă îĭ dă diplomă constătătóre, că este coborîtor din părinte de bun neam, şi-ĭ maĭ asigură şi o pensiune din vămĭ.

Carte luĭ Dimitrie Paleologu.

Mılostiu Bojiŭ. Iѡ Ioan Glıeorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie. Purtătorul acestuĭ Domnesc al Nostru sinet, anume Dimitrie Paleologu, coborîtor fiind din părinţi de bun neam şi stare aĭ patrieĭ sale Curpeniş din episcopia Larisis, ce este în eparhia Liţa şi Agrafa, şi după a părinţilor sĕĭ petrecanie rĕmâind şi însuşĭ în dregătoria cea părintéscă, adică în politicésca otcîrmuire a patrieĭ sale, în trecere de anĭ aprópe 25, s'a arĕtat următor strămoşescilor sale fapte şi cu rîvnă cătră al sĕŭ neam i cătră omenire, a bine otcîrmuit cele de acolo obştescĭ trebĭ şi pricinĭ ce-ĭ eraŭ încredinţate, dintr'ale vremilor însă în potrivă întîmplărĭ scăḑênd dintr'aceea bună stare şi în nespusă şi nesuferită ticăloşie şi patimĭ ajungênd, în cele de pe urmă silìţi aŭ fost şi aŭ lăsat şi iubita sa patrie i familie, ca să întîmpine familia vieţiĭ sale. De care tóte acele primejdióse patimĭ a ajuns acum în starea ce se vede. Drept aceea, dupa pliroforia ce avem şi înşi-ne Domnia-Mea de a sa

www.dacoromanica.ro

la capitolul, în care vom aduce documentele relative la cutia milosteniilor şi la scutirĭ şi privilegiĭ în genere.

---

buna familie, bună petrecere şi întâia bună stare a părinţilor sĕĭ şi a sa, spre dovada tuturor acestora, i s'a dat acéstă Domnésca Nóstră carte. I saam receh gpd.—1817 Maiŭ 2.

(Pecetea şi iscălitura gpd.)

Cod. LXXVII, fila 266.

Carte luĭ Dimitrie Paleologu pentru léfa de taleri 500, ce are să ieà pe fie-care lună.

Milostiŭ Bojiŭ. Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie. Cât sunt de lăudate şi luĭ Dumneḑeŭ bine primile facerile de bine şi milosteniile, atât maĭ mult se fericesc ceĭ ce le dobîndesc, lucrurile cele maĭ cuviincióse socotim a ajutà unele obraze, carĭ de sine-le nefind vrednice, orĭ din ale vremilor întîmplărĭ saŭ din neputínţe trupescĭ, de a-şĭ agonisì hrana şi mângâerea cea trupéscă, nu se îndemânézà, din multe pricinĭ popritóre, nicĭ a glăsuì măcar cătră altul lipsa acelor trebuincióse întru care se află osîndit, saŭ cerere de vre-un ajutor i milostenie, precum într'o asemenea ticăloşie suntem pliroforisiţi Domnia-Mea că se află acest Dimitrie Paleologu, care fiind din părinţi de bun neam aĭ patrieĭ sale, şi într'o buna stare odinióră aflându-se, după ce în urmă din ale vremilor nenorocirĭ întîmplate s'a veḑut pe sineşĭ golit de aceeaşĭ bună stare i s'a maĭ adăogat apoĭ şi a bătrîneţelor osîndă, însoţită şi cu o trupéscă (precum este vĕḑut), în cât nicĭ o altă nădejde nu ĭ-a maĭ rĕmas spre a-şĭ agonisi de sineşĭ cea maĭ puţină mângâere la trupescile sale slăbiciunĭ şi trebuinţe, pentru rĕmăşiţa ticălóseĭ luĭ viaţă, ce va maĭ avé, fără numaĭ a privi în cer şi la pământ. Drept aceea şi din a omenirĭĭ şi dintr'a creştinătăţiĭ datorie îndemnându-ne şi cu milostivire privind asupra luĭ, étă printr'acest al nostru sinet îĭ orînduim o vecĭnică milă şi ajutor pe obrazul sĕŭ. şi hotărîm, ca din huzmetul vămilor sá i se deà pe tótă luna léfă câte taleri 500 în câtă vreme va maĭ avé viéţă, care acéstă facere de bine pohtim şi pe ceĭ din urma nóstră fraţi luminaţi Domnĭ, ce din Dumneḑeéscă pronie li se va încredinţa oblăduirea acesteĭ creştinescĭ ţĕră, de a o păzi în fiinţă şi nestrămutată, ca şi ale dumnélor creştinescĭ şi bune fapte asemenea să se păzéscă şi să se urmeze. I saam receh gpd.—1817 Fevruarie 10.

Cod. LXXVII, fila 260.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După aretarea dumné-lor veliţilor boerĭ, întărim şi Domnia-Mea dovada néinuluĭ maĭ jos numituluĭ Clucer Constantin Bucşănescu.—1814 August 22.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIX, pag. 225.

Prea Inălţate Dómne,

Cu acest atestat adeverim pentru dumné-luĭ biv Vel Clucerul Bucşănescu, că-l scim că este fecior de boer de aicĭdin Ţéra-Rumânéscă, rĕposatul taĭcă-sĕŭ a fost din némul boerilor Bucşănescĭ. şi s'a numit Stațe Bucşănescul biv Vel Serdar,

www.dacoromanica.ro

Aşà protegiaţĭ şi ajutaţĭ, boierii în genere devin eĭ maĭ de trébă decât naintaşii lor din secolul al XVIII ?

şeḑĕtor aflându-se la Pitescĭ sud Argeş, iar maĭcă-sa s'a numit Ancuţa, este din némul dumné-lor boerilor Filipescĭ, fiindu-mĭ mie Logofĕtuluĭ Filipesculuĭ soră. Drept aceea, spre a fi sciut şi cunoscut maĭ sus numitul boer, că este blagorodnic şi viţă din némul boerilor pămînteni de aicĭ, i s'a dat acest atestat adeverit cu iscăliturile nóstre.—1814 August 19.

Al Ungrovlahieĭ Nictarie, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Constantin Filipescu Vel Logofĕt, Gheorgache Filipescu Vel Logofĕt, C. Ştirbeĭ Vel Logofĕt, Gr. Ralea Vel Hatman, Nestor Clucer.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Din cuprinderea hrisovuluĭ rĕposatuluĭ Domn Alexandru Ghica Voevod, părintele Luminăţieĭ Sale Beizade Grigorie Ghica şi ctitor al acesteĭ mânăstirĭ, cetindu-se cu luare aminte, ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că între cele-lalte orînduelĭ ce a întocmit pentru acéstă ctitoricéscă mânăstire, ḑice că după ce se vor împlinĭ trebuincióse de peste an cheltuelĭ ale mânăstirĭĭ şi se va trimite şi la casa Domnieĭ-Sale saŭ a clironomilor sĕĭ, zaheréua ce prin osebită fóe pecetluită a dat Domnia Sa (care o vĕḑum şi Noĭ sub pecetea Domnieĭ Sale, scrisă fiind din lét 1768 August 5), apoĭ din prisosul venituluĭ să se deà şi ajutor la 9 fete sărace pentru măritişul lor pe tot anul şi cât pentru numĕrul fetelor, iarăşĭ din cuprinderea acestuĭ ctitoricesc hrisov ne pliroforisim, că l-a orînduit a se scădé şi a se adăogà după analogia prisosuluĭ şi scăderea venituluĭ mânăstiresc pe tot anul, din care se înţelege, că cugetul şi voinţa aceluĭ rĕposat Domn şi ctitor aŭ privit a nu se aflà în lipsă nicĭ odată casa saŭ clironomiĭ Domnieĭ Sale de cele trebuincióse ale caseĭ, ci tot-deauna să le aibă pe deplin de la mânăstire şi apoĭ din prisos să se facă către fete maĭ sus ḑisa milostenie; la care acéstă cuprindere a ctitoricesculuĭ hrisov, privind Domnia-Mea şi chiar cugetuluĭ şi buneĭ voinţĭ a aceluĭ reposat ctitor, urmând de a se face adecă îngrijire din veniturile mânăstirĭĭ maĭ întâiŭ de clironomiĭ Luminăţieĭ Sale şi socotind şi adaosul veniturilor mânăstirĭĭ celor de acum peste cele de atuncĭ, după care, şi de se va maĭ adăogà măcar ajutorul către clironomiĭ Luminăţieĭ Sale, tot prisosesce venit şi pentru acel orînduit ajutor al fetelor, precum şi starea vremeĭ i a scumpeteĭ lucrurilor cea de acum fiind cu totul neasemĕnată cu cea de atuncĭ, primim rugăciunea Luminăţieĭ Sale Beizade Grigorie Ghica şi poruncim dumni-tale orînduitule epitrop al acesteĭ mânăstirĭ, ca pe lângă taleri 300 ce i se da până acum pe an din veniturile mânăstirĭĭ, drept zaheréua caseĭ cea orînduită, să i se maĭ adaoge câte alţĭ taleri 2.000, de a i se da adecă de acum înainte câte taleri 5.000 pe an, urmându-se însă acest adaos numaĭ pe chipul Luminăţieĭ Sale. — 1816 Iulie 25.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 193.

Carte de atestat al luĭ Alexandru sîn Vasile Cămăraşul.

Zemli Vlahiscoie. Precum după politicescile pravilĭ este cu cale de a avé deosebire ceĭ ce se trag din bun neam adecă blagorodnicĭ, întru cele ce li se cuvine, de

www.dacoromanica.ro

Departe de aşà ceva. Eĭ nu sunt, cu puţine excepţiunĭ, nicĭ maĭ bunĭ creştinĭ, nicĭ maĭ bunĭ Românĭ, dar nicĭ maĭ puţin jăfuitorĭ ţĕriĭ şi ţĕranuluĭ.

Şi cu tóte acestea, afară de boeriĭ carĭ fac opositiune Domnieĭ, eŭ n'am aflat boerĭ criminalĭ pedepsiţĭ de Vodă. A! dar pedepsele cele maĭ grele sunt date celor din popor. Nicĭ nu trebue luĭ Caragea judecata Divanuluĭ, ca să trimită la grópa ocneĭ pe un ţĕran, care a cutezat să nu fie mulţumit cu maltratările zapciilor, orĭ pe un neguţător care a căḑut în disgraţia luĭ Vel Aga, orĭ a Ispravnicilor.

Un nenorocit individ, Hristea, a fost condamnat să i se tae mânile în piaţa osîndeĭ, în faţa temniţeĭ de la Curtea Veche. Ia vedeţĭ ce dispositiune *părintéscă* iea Vodă: să suporte însăşĭ Cămara Domnéscă plata a 200 talerĭ doctorìĭ ce s'aŭ aplicat la cioturile rĕmase în locul mânilor nenorocituluĭ amputat! (1).

Domnitorul generos hotărĕsce:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruucim Domuia-Mea, dumi-tale vel Cămăraşe, ca preţul acestor diu urmă dohtoriĭ ce se arată maĭ jos să se plătéscă jăluitoruluĭ de la Cămara Domuieĭ-Mele. — 1815 Martie 22.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

catră ceĭ proştĭ, asemeuea cuviinţa este a fi şi cuuoscuţĭ i deosebiţĭ uniĭ de către alţiĭ, ca cu acest mijloc al cuuosciuţeĭ şi al deosebiriĭ amâudurora acestor trepte să se pazéscă şi împărtăşirea fieş-căruia diu politicescile dreptăţĭ; uuul dar diu ceĭ diutâĭ fiiud şi dumué-luĭ Alexaudru, fiul rĕposatuluĭ Vasile, după îutrégă sciiuţă ce cu îucrediuţare avem Domuia-Mea, adecă fiiudu-ĭ patria cea maĭ îutâiŭ (Palie) Epiros, ce se uumesce Arghirocastrou, şi moşiĭ i strămoşiĭ sĕĭ fiiud aprópe de douĕ vécurĭ cuuoscuţĭ fără de couteuire îu trépta celor de fruute dregĕtorĭ aĭ patrieĭ lor, iar rĕposatul tată-sĕŭ mergêud la Ţarigrad, de acolo a venit aicĭ îu Bucurescĭ cu rĕposatul Domu Ştefau Vodă Racoviţă, uude s'a şi ciustit cu ciuul Cămărăşieĭ. Drept aceea dar am dat dumué-luĭ maĭ sus uumituluĭ Alexaudru acest Domuesc al Nostru siuet, spre dovada uémuluĭ domuieĭ-sale. I saam receh gpd.

(Iscălitura Domuéscă)

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Cod. LXXVII, fila 236.

(1) *Prea Inălţate Dómne,*

După lumiuata poruucă îusciiuţez Iuălţimiĭ-Tale, că Armăşia, îu câtă vreme s'a aflat pîrîtul Hristea la îuchisórea puşcărieĭ, după tăerea mâuilor, a urmat cu plata dohtoriilor celor trebuiucióse la spiţeria jăluitoruluĭ Dogiuir spiţerul, iar după ce îusuşĭ s'a cerut la couacul luĭ, câte dohtorìĭ s'aŭ dat jăluitoruluĭ după reţetele

www.dacoromanica.ro

Boerul grec, atât de protegiat de Vodă, erà o lipitóre care sugeà ultimul sânge al poporuluĭ. Nu numaĭ Grecĭĭ făceaŭ acésta, ci şi unĭĭ din pămîntenĭ, cu nume de havaeturĭ, dar şi prin directe jafurĭ, ca funcţionarĭ.

Când boerul nu găsià o funcţiune destul de lucrativă, nicĭ dând *filotimon*, (1) se făceà cap de bande de hoţĭ şi prădà şi jăfuià ... Şi după ce făceà averea dorită, se închinà la Domnie, — de sigur dând din cele adunate la Domn şi la aĭ luĭ — şi trăià în tihnă, de multe orĭ cinstit de Domnie. Pentru odihna consciinţeĭ sale maĭ făceà hoţul retras din *exerciţiul meserieĭ* sale vre-un puţ cu cumpănă la margine de drum, orĭ dădeà vre-un ajutor la vre-o mânăstire, orĭ chiar zideà vre-o biserică.

Dăm în note acĭ acte relative la urmărirea (cas rar) a averiĭ vestituluĭ Iancu Jianul (în 1815), pentru îndestularea unora din ceĭ jăfuiţĭ de el. In acest proces, Iancu Jianul se înfăţişéză la judecată, la Craiova, ca şi când ar fi fost chemat în judecată în un simplu proces civil. In note, la pag. 108, se póte vedé acésta.

---

dohtoruluĭ, până s'a vindecat, care se aduna la preţ de taleri 200, nu s'aŭ platit nicĭ de Armăşie, nicĭ de pîrîtul, că nu are pîrlej, ci ca sa nu maĭ supere jaluitorul luminatul Mărieĭ-Tale auḑ, sá se deà luminată poruncă de cătra cine se cuvine a se plătì aceste dohtoriĭ? — 1815 Fevruarie 13.

Dumitrache Pitar.
Cod. LXXXIV, pag. 45.

(1) Dăm acì un act, din care se póte vedé că *filotimon* nu erà considerat ca o prevaricaţiune, ca o corupţiune prin banĭ ..., ci se puteà cere acest *filotimon* chiar şi înaintea justiţieĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe acéstă anaforà a dumné-lor veliţilor boerĭ, nerĕmaind odihnit Luminaţia Sa Beizade Grigore Suţul, dumné-luĭ vel Hatmanul al Divanuluĭ l-a înfăţişat la Divan înaintea Domnieĭ-Mele, prin vechilul Aleco Comăneanul, cu d-luĭ biv Vel Vistierul Ioan Moscu, cerênd Luminăţia Sa a-ĭ platì dumné-luĭ Vistierul aceştĭ taleri 12 500 cu dobînda lor, cu cuvînt că şi Luminăţia Sa platesce dobîndă, iar dumné-luĭ Vistierul rĕspunse, că nu ar fi dator să plătéscă nicĭ o dobîndă, fără numaĭ suma de taleri 12 500, ce se cuprinde în adeverinţa dumi-sale, pe careĭ-ar fi şi plătit până acum, de ĭ-ar fi dat Luminăţia Sa adeverinţa, ca să şĭ-o spargă, care adeverinţă aretând-o vechilul Luminăţieĭ Sale în Divan, o vĕḑum şi Noĭ cuprinḑĕtóre întocmaĭ precum este arĕtată într'acéstă anaforà, şi cu tóte că asupra cereriĭ de dobînda a pricinuit vechilul ḑicênd, că aceştĭ taleri 12.500 ĭ-a dat Luminăţia Sa împrumut dumné-luĭ Vistieruluĭ, dar acéstă pricinuire se cunosc greşite, pentru ca şi din cuprinderea adeverinţeĭ şi din chiar tacrirul Luminaţieĭ Sale Beĭzade, ce a dat prin graiŭ înaintea dumné-lor veliţilor boerĭ, se dovedesce că aceştĭ banĭ sunt *făgăduiţĭ* de dumnéluĭ Vistierul *drept filotimon*, iar nu că ĭ-a luat împrumut de la Luminăţia Sa. Decĭ

www.dacoromanica.ro

Ce se puteà aşteptà de la boerĭ, a cărora educaţiune—dacă e să cre-

---

măcar şi de nu se cuprinde în adeverinţă tecméla de dobîndă, dar cuprinḑêndu-se sorocul orînduit pentru plata lor şi neplătindu-ĭ dumné-luĭ Vistierul la acest soroc, ar fi avut Luminăţia Sa tot cuvîntul dreptăţiĭ să céră a i se plătì şi dobîndă de la împlinirea soroculuĭ şi până acum, de ar fi fost aceştì banĭ daţi dumné-luĭ Vistieruluĭ, dar de vreme ce Luminăţia Sa nicĭ un ban nu ĭ-a dat, ca să aibă cuvînt a ḑice, că eşindu-ĭ baniĭ din mână se păgubesce, de nu i se va plătì şi dobînda lor şi chiar fiinţa acestor banĭ, ca uniĭ ce i se daŭ filotimon, fiind dobînda la dobîndă, ci hotărîm, ca dumné-luĭ Vistierul Moscu să-ĭ plătéscă Luminăţieĭ Sale numaĭ talerĭ 12.500, câţĭ prin adeverinţa dumi-sale ĭ-a făgăduit a-ĭ dà, şi zapciul cel orînduit să urmeze a face împlinire, făcênd însă şi dumné-luĭ Vistierul teslim adeverinţa datorieĭ acestor banĭ, ce se află la mâna Luminăţieĭ Sale Beizade. — 1815 Fevruarie 18.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXI, pag. 17.

Prea Înălţate Dómne,

După luminata porunca Mărieĭ-Tale de la acéstă jalbă a Luminăţieĭ Sale Beizadeâ Grigorie Suţu, ce a dat pentru dumné-luĭ biv Vel Vistierul Ioan Moscu, prin dumné-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ, înfăţişîndu-se înaintea Nóstră amândouĕ părţile, ne-a arĕtat Luminăţia Sa Beizadeâ o adeverinţă cu lét 1801 Decemvrie 21, de sunt anĭ 12 trecuţi, iscălită de dumné-luĭ Vistierul Moscu, prin care se făgăduesce, ca să plătéscă Luminăţieĭ Sale, la viitorul de atunci Iulie, talerĭ 12.500, fără nicĭ un cuvînt de pricinuire, care banĭ ḑise Luminăţia Sa că nu ĭ-a dat împrumut, ci ĭ-a făgăduit dumné-luĭ Vistierul Moscu filotimon, pentru căcĭ ĭ-a aleverdisit ocnele; întrebându-se Vistierul Moscu nu tăgăduì acéstă adeverinţă, că este bună a domnieĭ-sale, fără numaĭ ḑise, că pentru mijlocirea ce a făcut Luminăţia Sa cătră réposatul Domn Mihaiŭ Vodă Suţul, de ĭ-a lăsat ocnele în talerĭ 150.000, la lét 1802 Maiŭ 14, ĭ-a fost hotărît talerĭ 50.000, ce-ĭ dedese în poliţă a se girarisì la Viena, însă de va avé chiros zapisul ce i s'a dat pentru scăderea preţuluĭ ocnelor, dar acel zapis nu s'ar fi ţinut în sémă, pentru că peste douĕ ḑile a trecut Măria-Sa Mihaiŭ Vodă în Ardeal, şi peste câte-và ḑile maĭ în urmă s'a şi schimbat din Domnie, arĕtându-ne şi o copie, ce ḑiceà că ar fi după adeverinţa, ce a dat dumné-luĭ la mâna Luminăţieĭ Sale, cu lét 1802 Maiŭ 17, cuprinḑĕtóre că, de vreme ce prin ajutorul Luminăţieĭ Sale n'a primit nicĭ de cum réposatul Mihaiŭ Vodă Suţul stingerea dumné-luĭ, ci îndouplicându-se ĭ-a lăsat ocnele drept talerĭ 150.000, încredinţéză printr'acéstă adeverinţă pentru talerĭ 50.000, ce a dat Luminăţieĭ Sale în poliţă a se girarisì la Viena, să nu aĭbă a-ĭ cere, când zapisul ce i s'a dat pe suma de talerĭ 150.000 va avé tărie, iar talerĭ 50.000, ce s'a dat în Ianuarie şi Fevruarie, sunt banĭ daţi pentru huzmetul ocnelor; ne maĭ arĕtă o copie fără veleat şi fără lună şi neadeverită de nimenĭ, după o anaforà, ce ḑice că ar fi făcut dumné-lor veliţiĭ boerĭ în Domnia Mărieĭ-Sale Constantin Vodă Ipsilant asupra socoteliĭ ocnelor, unde puindu-se asupra Luminăţieĭ Sale Beizadeà Grigorie aceĭ talerĭ 50.000, ce-ĭ dedese dumné-luĭ Vistierul în poliţă la Viena, îl scóte dator pe dumné-luĭ talerĭ 36.820, dar Luminăţia Sa rĕspunse, că aceĭ talerĭ 50.000 nu ĭ-a dat dumné-luĭ Vistierul pe obrazul Luminăţieĭ Sale, ce ĭ-a dat rĕposatuluĭ Domn Mihaiŭ-Vodă din socotéla ocnelor, pentru care am

www.dacoromanica.ro

dem pe Wilkinson—se mărgineà în a învĕţà a cetì şi a scrie românesce

şi vĕḑut trecut într'o condică acea socotélă la mâna Luminăţieï Sale, ci daţï Luminăţieï Sale Mihaiŭ Vodă, din socotéla ocnelor; aşijderea rĕspunse Luminăţia Sa şi pentru acea copie de anaforà, că de va fi acel fel de anaforà după copia ce arată dumné-luï Vistierul Moscu, nu s'a făcut cercetare prin judecată, faţă cu amândoue părţile, nefiind acì atuncï nicï Luminăţia Sa nicï vechil a caseï părinteluï Luminăţieï Sale, ci numaï după arĕtarea dumné-luï Vistieruluï, şi că rĕposatul părintele Luminăţieï Sale scie, că are să ieà de la dumné-luï Vistierul Moscu, iar nu să deà; pentru care va să-şi pornéscă jalbă a se face împlinire, nu ca un clironom al rĕposatuluï, ci ca un vechil al creditorilor rĕposatuluï şi că Luminăţia Sa a fost numaï un cassier al rĕposatuluï, iar nu stăpîn pe ocne şi ce banï a primit de la dumné-luï Vistierul aŭ fost pe numele Domnieï, unde ï-a şi dat. Decï la copia de adeverinţa nu póte judecata să pue temeiŭ, nefiind adeverinţa iscălită de Luminăţia Sa, ci o copie din partea dumné-luï Vistieruluï, neiscălită de nimenï, cum asemenea nu putem pune temeiŭ nicï la copia de anaforà, nefiind adeverită de nimenï, sau şi adeverita fiind, nu s'a făcut prin judecată cu amândouĕ părţile faţă şi maï vîrtos că aceï taleri 50.000 aŭ fost daţï de dumné-luï Vistierul pe séma Domnieï, iar nu pe a Luminăţieï Sale, precum se dovedesce din socotéla cea iscălită de rĕposatul Domn Mihaiŭ Vodă. Drept aceea găsim cu cale, aceï taleri 12.500, după maï sus numita adeverinţa, să-ï plătéscă dumné-luï Vistierul Moscu la Luminăţia Sa Beizade Grigore, ca o bună datorie a domnieï-sale netăgăduită, însă fără dobîndă, nescriind în adeverinţă tocmélă de dobîndă, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta. — 1814 Iunie 28.

Radu Golescu Vel Ban, . . . Vel Logofĕt, . . . Vel Logofĕt, Nestor Clucer.

Jianul. *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieï-Mele, biv Vel Serdare Costache Suţul, Caimacamule al Craioveï şi dumné-vóstră boerilor divaniţï de acolo, ca negreşit şi fără de altă zăbavă să puneţï în lucrare porunca şi hotărîrea Domnieï-Mele, ce s'a dat în trecutele ḑile, asupra pricinii la anaforaua judecăţiï Departamentuluï de Criminalion.—1816 Iunie 30.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Ascultând luminată porunca Inălţimiï Tale de la acéstă jalbă a luï Şerban Stănescu Logofĕt din Craiova, împreună cu ceï-lalţï păgubaşï, însciinţăm Inălţimiï Tale, că prin dumné-luï epistatul Armăşieï am luat acéstă îndestulare de la Gheorghe Iuz-başa, zapciŭ armăşesc, ce a fost orînduit mumbaşir asupra pricinii jăluitorilor, cu luminată porunca Inălţimiï Tale, de la 10 ale trecutuluï Octomvrie, întăritä la osebită anaforà tot de la acest Departament, că prin dumné-luï Caimacamul Craioveï vînḑêndu-se cu mezat avutul Ianculuï Jianul tilharul, să se facă împlinire păgubaşilor jăluitorï, arĕtând orînduitul mumbaşir, că dumné-lor ispravniciï ot sud Romanaţï, după alăturată însciinţare ce aŭ luat de la cinstitul Divan al Craioveï, încă de la Noemvrie 2, ca să cerceteze la faţa loculuï, de faţă cu jăluitoriï păgubaşï, întâiŭ de se găsesce în fiinţă tot avutul Ianculuï tîlharul, ce însuşï l-a arĕtat; al doilea să se descopere şi câţï stînjenï sunt în fieş-care parte de moşie, şi al treilea, prin cercetare să se dovedéscă, de maï are Iancul Jianul şi alt osebit avut al luï, afară din ceea-ce a arĕtat şi pe de o parte să însciinţeze cinstituluï Divan de acolo pentru

www.dacoromanica.ro

şi grecesce? In unele case continuà a străbate ce-và cultura francesă,

---

tot avutul ce se va dovedì mişcător şi nemişcător al Ianculuì Jianul, iar pe de alta să orînduéscă a se strigà la mezat tot avutul Jianuluì, şi de preţul ce va eşi pentru fieş-care lucru să însciinţeze dumné-lor ispravniciì la cinstitul Divan al Craioveì, după care vĕḑênd mumbaşirul multă întârḑiere cu prelungire a dumné-lor ispravnicilor aceluì judeţ, n'a maì putut să aştepte acolo şi a venit la Bucurescì, fără de a se face acéstă cuviinciósă alegere, şi de acésta nu lipsim a însciinţà Inălţimiì Tale.—1816 Iunie 14.

Costache Stolnicul, Constantin Calistat Şătrar.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a Departamentuluì de Criminalion, volnicim pe sluga Domnieì-Mele ..... zapciŭ armăşesc, să mérgă la Craiova, unde poruncim dumitale cinstite si credincios boerule al Domnieì-Mele, biv Vel Vornic Costache Samurcaş, vechilule al Căimăcămieì Craioveì şi dumné-vóstră boerilor divaniţi de acolo, ca întocmaì, precum se cuprinde maì jos, să se facă urmare, cu acéstă osebire însă, ca prin Ispravniciì acelor cinci judeţe ot preste Olt, să se publicuéscă la toţì de obşte, că ṿeri-cine se va maì aflà păgubaş şi jăfuit de către acest *Iancul Jianul* tîlharul, în soroc până la vremea haraciladismeì avutuluì numituluì tîlhar, să se arĕte aicì la Departamentul de Criminalion spre a intrà şi acela în analoghie, căcì ne arĕtându-se până atuncì, să scie că aŭ a rĕmâné neîmpărtăşiţi din preţul lucrurilor hoţuluì, ce se vor vinde cu mezat şi se va da numaì păgubaşilor celor ce s'aŭ iuvit până acum, şi osebit poruncim să se facă întrebare şi Medelniceruluì Grigorie Jianul, dę este adevĕrată arĕtarea ce a făcut Iancul tîlharul la Departament, că adică pentru taleri 900 ce este dator Medelniceruluì Grigorie s'a învoit cu numitul Medelnicer, de ì-a dat douĕ suflete de ţiganì drept acea datorie, şi să însciinţaţì Domnieì-Mele, ca de nu va fi adevĕrată arĕtarea luì, să se plătéscă şi dreptul Medelniceruluì din avutul tîlharuluì.—1815 Octomvrie 10.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, pag. 92.

Prea Inălţate Dómne,

Insciinţăm Inălţimiì Tale, că pe urma Ianculuì Jianul tilharul, arĕtându-se în judecată patru păgubaşì ce s'aŭ jăfuit de către dînsul cu tovaroşiì luì, anume Ioan Protopopul ot Cacaleţì sud Dolj, i Şerban Logofĕtul Stănescu de la Craiova, i Costache Arcescu prin vechil şi Stavri Sofragiul Cămăriì gospod., cu foì de câte jafurì le-a luat, după preţul ce li s'a pus fieş-căruia lucru, şi înfăţişându-se cu numitul Iancul în judecată, n'aŭ tăgăduit atât călcările şi jafurile acestor patru pătimaşì, cât şi altele ce încă păgubaşiì până acum n'a venit şi măcar că numitul protopop arĕtà judecăţiì, că molitfeì-sale i s'aŭ făcut douĕ călcărì de către Iancul Jianul, însă una la Martie trecut, iar alta în lĕt 1814 August, dar Iancul tăgăduind cu totul pe cea dintâiŭ, că nu este urmată de către dînsul, ci numaì de către tovaroşiì luì, până a nu se împreunà cu dînşiì, pentru că însuşì eì la sfatul lor ḑise că ì-ar fi spus, apoì deosebit s'a arĕtat şi frate-sĕŭ slugerul Amzuţ Jianul cu cerere de taleri 1.833, ce ì-a plătit la Visterie pentru dînsul, după porunca Mărieì-

www.dacoromanica.ro

prin guvernorĭ streinĭ. Educaţiunea femeeĭ nu e maĭ îngrijită, ba adese şi maĭ imperfectă, din causă că maritagiul se face fórte de tinere.

Purcedênd de la asemenea educaţiune, fiul de boer nu are alt ideal decât *banul:* «*l'argent est leur unique mobile*», ḑice Wilkinson. Dar ca să-l obţină, nu recurg la industrie, orĭ la comerciŭ, ci fără nicĭ un

Tale, încredinţând judecata cu o carte isprăvnicéscă şi cu o socotélă a sameşuluĭ judeţuluĭ Romanaţĭ, ce are la mânile sale, şi măcar că din tóte jafurile ce aŭ venit în partea Ianculuĭ tîlharuluĭ, nicĭ un lucru nu se găsesce în pĕr, avêndu-le date la tovaroşiĭ sĕĭ, ca să le vîndă în Ţéra-Turcéscă, dar a ḑis Iancul că este destoinic ca cu din avutul sĕŭ să despăgubéscă pe păgubaşĭ şi pe frate-sĕŭ, precum şi adeverinţă în scris sub a sa iscălitură a dat de tot avutul sĕŭ, care maĭ la vale se însémnă, adăogând a ḑice, că la nimenĭ altul nu maĭ este dator decât numaĭ talerĭ 900 la unchiu-sĕŭ Medelnicerul Grigore Jianul, pentru care ḑice, că s'a învoit prin graiŭ, de ĭ-a dat douĕ suflete de ţiganĭ drept acéstă datorie şi talerĭ 60 la un Ioniţă Boltaşu. Decĭ fiind-că numiţiĭ păgubaşĭ îşĭ cer despăgubirea lor din avutul numituluĭ tîlhar, a cărora pagubă se adună aprópe de 20,000, judecata găsesce cu cale să fie luminată porunca Mărieĭ-Tale către dumné-luĭ Caimacamul Craioveĭ, cu mumbaşir zapciŭ armăşesc de aicĭ, ca maĭ întâiŭ prin carte de blestem asupra fraţilor şi rudeniilor luĭ să lămuréscă cât avut este drept al sĕŭ, căcĭ păgubaşiĭ aŭ bănuélă pentru multe economiĭ, şi prin mezat să vîndă tot acel avut mişcător şi nemişcător şi orĭ-ce preţ va eşi, tótă acea sumă de banĭ să o aducă aicĭ în judecată orînduitul mumbaşir cu fóe anume de preţul fieş-căruia lucru şi cu însciinţarea dumné-luĭ Caimacamuluĭ, ca dintr'însa trăgêndu-se maĭ întâiŭ baniĭ frăţine-sĕŭ Slugerul Amzuţ, ce ĭ-a plătit la Visterie i aceĭ talerĭ 60 aĭ luĭ Ioniţă Boltaşu, ce ĭ-a împrumutat cu bună credinţă, prisosul să se împartă păgubaşilor cu analoghie, şi fiind că, afară dintr'aceştĭ păgubaşĭ, alţiĭ până acum nu s'aŭ maĭ ivit în judecată, ḑicem că până la vremea haraciladizmeĭ avutuluĭ numituluĭ, de se vor maĭ arĕtà şi alţiĭ netăgăduiţĭ de Iancul, vor intrà şi aceia în analoghie, iar ne arĕtându-se până atuncea, vor rĕmânĕ pe dinafară, iar hotărîrea rĕmâne a se face de către Inălţimea Ta. — 1815 Septemvrie 25.

Constantin Stolnicul, Atanasie Sĕrdarul, Constantin Medelnicerul, Constantin Calistrat Şătrar.

Avutul Ianculuĭ Jianul ce l-a arĕtat îusuşĭ sub a sa iscălitură că are.

Neculae ţiganul.
Rada soţia luĭ, cu treĭ copiĭ aĭ lor.
Sava ţiganul.
Ancuţa soţia luĭ, cu doĭ copiĭ.
Zaharia ţiganul.
Ioana soţia luĭ.
Vasile ţiganul, vĕduv cu un copil.
Tabomir ţiganul.
O parte de moşie în Fălcoiu.
O parte de moşie în Zvorsca.
O parte de moşie în Leu.
Patru răzóre de vie în Fălcoiu.

www.dacoromanica.ro

scrupul de consciinţă se îmbogăţesc din *spoliaţiunea ţĕranuluĭ*. Cine spolià maĭ abilmente, acela primià laudă. *Ce om vrednic!* ḑiceaŭ ceĭ carĭ îl vedeaŭ cum jăfuià cu isteţime. Dacă, avênd slujbă, boerul rĕmâne sărac, departe de a fi considerat ca om cinstit, ceĭ-lalţĭ boerĭ îl priviaŭ ca pe un incapabil, un prost!

Prodigalitatea boerilor egaléză aviditatea lor. Sunt dominaţĭ una după alta de ostentaţiune şi de avariţie. Nu-şĭ vĕd înşişĭ de trebile lor, de carĭ îngrijesc vătaşiĭ, carĭ se îmbogăţesc cu paguba lor. (Veḑĭ Filimon Ciocoiĭ vechĭ). Luxul de o parte, de alta furaţĭ de vătaşiĭ lor, boeriĭ ceĭ maĭ mulţĭ sunt datorĭ atât, cât n'ar puté să plătéscă cu vînḑarea tuturor moşiilor lor. Amĭ vĕḑut, de exemplu, în ce mod s'a risipit marea avere a luĭ Enache Văcărescu, aceea a luĭ Dudescu. Ca să se salveze averile ce maĭ rĕmâneaŭ, Vodă şi boeriĭ inventară, cum am vĕḑut, vestita *Epitropie a Evgheniţilor*. Şi de altă parte, când creditoriĭ atacaŭ, în judecată, averea imobilă a debitoruluĭ boer, interveniaŭ *moratoriile* şi arbitrariile amânărĭ de vînḑare silnică. Ba sciaŭ născocì tot felul de pedicĭ legale, cu acelaşĭ scop. Metoda cea maĭ obicĭnuită, ca să-şĭ salveze moşia de creditorĭ, erà să declare acea moşie zestre. Abusul din acéstă aplicare de o dispositiune protectóre doteĭ devine atât de mare, că însuşĭ Caragea — la reclamaţiunile de sigur ale consulilor — se simte dator a da nizam, că măcar că imobilul va fi dotal, dacă sinetul, adecă poliţa a fost semnată şi de soţie, imobilul este *alienabil*.

Când boerul a perdut averea, nu este silit, ca bietul neguţător, să apuce lumea în cap, ci, cu *filotimon* saŭ fără, intră în funcţiune, saŭ cel puţin este *miluit* de la cutia milelor, orĭ cu ce-và *scutelnicĭ*, saŭ posluşnicĭ . . .

Şi aşà *ighemoniconul* merge strunà înainte! . . .

Şi tot înainte o duceà boerul, la cheltuelĭ, cu fel de fel de *havaeturĭ* de *gheliruri*, de *chilipiruri*, de *chicuşurĭ*, de *matrapazlîcurĭ* . . .

Şi tot înainte cu petrecerile, cu *sindrofiile*, cu cluburile, cu clubul Evgheniţilor, unde, sub mască, erà permis să vină şi boerime maĭ măruntă, din ceĭ carĭ nu se bucuraŭ de dreptul de a purtà barba . . . .

Şi înainte cu rĕsfĕţul în calesce văpsite în colorĭ bătătóre la ochĭ, prin podul Mogoşóeĭ şi la Herestreŭ şi la Bănésa Văcăresculuĭ, şi la Cişméua Mavrogheni . . .

Dar maĭ ales: *tot înainte!* la mesele de joc de cărţĭ, de cureà şi de năprăstóce! Jocul de cărţĭ! Écă patima obştéscă! Nu erà casă în care, séra între douĕ sfeşnice de alamă galbenă, lângă care, pe tăbliţa lor, fumegà, une-orĭ nu prea plăcut, mucările de curăţire a lumînărilor

www.dacoromanica.ro

de seŭ orĭ de céră galbenă, să nu petrécă nopţĭ albe simandicoşiĭ boerĭ, la carĭ după ce-şĭ perdeaŭ baniĭ din pungă şi ceĭ ce nu-ĭ aveaŭ, apoĭ îşĭ dădeaŭ inelele, cerceiĭ nevesteĭ... când nu şi pe însăşĭ nevasta!.

Abusul de jocurĭ la noroc se întinse în tóte treptele societăţiĭ, aşà că Ioan Caragea fu îndemnat să deà pitace de oprire a unuĭ joc dis «Caisul», care «stingeà locuitoriĭ». (1)

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Cinstite şi credincios boernle al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Agă, fiind-că ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că prin tîrg se metahirisesce jocul Caisnlnĭ de cătră nniĭ, alţiĭ şi înşelătorĭ, de aceea straşnic poruncim dumi-tale să o facĭ tuturor scintă acéstă porunca a Domnieĭ-Mele, ca de acum înaite să nu îndrăznéscă nimenea a maĭ metahirisì acest joc orĭ de faţă saŭ într'ascuns, căcĭ avem Domnia-Mea a cercetà pe snb cumpĕt şi de vom găsì pe cine-vaşĭ într'acéstă urmare, să scie că va lnà englimaticéscă pedépsă şi dumné-ta nu veĭ avé cuvînt vrednic de îndreptare pentru neprivighere. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 19.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt Biv Vel Medelnicer.

Cod. LXXVII, fila 188.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot snd ..... sănătate. Fiind-că anı lnat Domnia-Mea pliroforie, că nniĭ din ceĭ ce jócă Caisnl se încnnjnră prin ţéra Domnieĭ-Mele, şi urmând acest joc al Caisnlnĭ pricinnesc multă pagubă şi strîngere locnitorilor, care acéstă netrebnică urmare a lor nefiind snferită Domnieĭ-Mele, poruncim dumnévóstră să publicarisiţi în tot judeţnl, ca de acum înainte nimenĭ să nu maĭ fie slobod nicĭ volnic a maĭ urmà jocnl Caisnlnĭ nicĭ prin oraşe, nicĭ prin tîrgnrĭ, nicĭ prin sate, nicĭ prin case, saŭ măcar orĭ în ce loc, ci să lipséscă cu totnl acest joc pricinnitor de strîngerea locnitorilor, după care apoĭ pe verĭ-cine veţĭ maĭ dovedì că urméză acest fel de netrebnică faptă, numaĭ decât cu înscliinţarea dumné-vóstră, să-l trimiteţĭ aicĭ la Domnia-Mea, fiind dumné-vóstră cu mare privighere de a se păzì acest nizam, căcĭ când şi după acéstă porunca a Domnieĭ-Mele tot nu va încetà jocnl Caisnl, înşi-vĕ veţĭ cădé în învinovăţire, şi fiţĭ sănătoşĭ.—1816 Angnst 19.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 265.

Pitac catră dumné-lnĭ Vel Spătarnl şi cătră dumné-lnĭ Vel Agă, pentrn oprirea jocnlnĭ ce se nnmesce Caisnl.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boernle al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Bane, epistatnle al Spătărieĭ, fiind-că ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că aicea în politie netahirisesc nniĭ de jócă nn joc ce se nnmesce Caisnl, cn care pricinnesc o mare pagnbă şi stingere nnora altora din ceĭ ce pnne la mână, cn tóte că s'aŭ maĭ dat pentrn pro-

www.dacoromanica.ro

Cu asemenea viéță și cu educațiunea cunoscută, ce puteà fi familia?

Nu voiŭ aduce acì tristele aprecieri ale luĭ Wilkinson asupra femeeĭ și asupra familieĭ. Nu vom maĭ povestì acì scandalurile ḑilnice din cele maĭ numeróse case boerescĭ, ba și neguțătorescĭ. Nicĭ chiar Curtea Domnéscă nu făceà excepțiune. Câte nu se spuneaŭ chiar de Domnița Ralu? Dar tînĕrul Beizadea Costache! L-am vĕḑut venind la spectacol, la Club, la braț cu amanta luĭ, în vileag, în fața mameĭ și a surorilor luĭ!...

I. Ghica ḑice, că neguțătorul scie să-și păzéscă casa de coconașĭ... Póte, uniĭ; dar majoritatea erà tot atâta de stricată ca și boerimea.

Procesele de divorț — și adese pentru motive ridicule — eraŭ fórte numeróse. Femeile măritate concuraŭ cu celetnicele!... (1)

Inspăimîntat de asemenea corupțiune, însuși Caragea, în 25 Septemvrie 1815, dă nizamul următor, în care modifică unele dispositiunĭ ale legiĭ relative la zestre și la pedépsa soțuluĭ necinstitor.

Pitac ce s'a făcut pentru nevastă și bărbat carĭ nu petrec cinstit și căsnicesce. Prea Sfinția ta părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ episcopĭ, cinstiților și credincioșĭ veliți boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, că sunt datorĭ ceĭ după lege luațĭ în căsătorie a avè unul către altul de o potrivă dragoste și credință și între dînșiĭ, însă bărbatul a fi cu otcîrmuirea și muerea cu supunerea, acésta și firea o învață și legea îĭ povĕțuesce și însăși adevĕrata credință după dumneḑeéscа poruncă ne învață, ca niște lucrurĭ sfinte și de folos la ceĭ însoțiți, și că de o potrivă dreptate dobîndesce, atât bărbatul cât și muerea pentru legiuita lor însoțire, și prea osfinția Ta și dumné-vóstră o sciți fórte bine, în tóte ḑilele judecând, cum și Domnia-Mea în Domnescul Nostru Divan fieș-căruia dându-ĭ dreptățile legiuiteĭ însoțirĭ, avênd povață pravilele împĕrătescĭ și întocmirile pravilnicesciĭ condice, dar că pravila care și dumné-vóstră o sciți precum îndreptéză pe ceĭ ce vețuesc în tótă viéța lor, cinstit și cu credință și fie-căruia îĭ dă folosul legiuiteĭ însoțirĭ, așà îĭ și lipsesce de acele folosurĭ și maĭ vîrtos îĭ supune la învinovățirĭ, când nu-și vor păzì înda-

prirea acestui joc poruncile Domnieĭ-Mele, atât aicea în politie, cât și pe afară prin județie, iată însă și acum poruncim dumi-tale, ca prin tot semptul Spătărieĭ să daĭ nizam cu strășnicie de a nu maĭ îndrăznì nimenĭ a jucà acest joc, iar pe de altă parte sa-l facĭ cunoscut către cinstitele consulaturĭ, ca să se deà de scire și sudiților, că este poprit cu totul acest joc, și pe orĭ-care veĭ găsì metahirisind jocul acesta, îndată ridicându-l să-l și pedepsescĭ; pentru care acest nizam asemenea pitac al Domnieĭ-Mele s'a făcut și către dumné-luĭ Vel Agă. Tolco pisah gpd.—1817 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXVII, pag. 10 v.

(1) Veḑĭ despre celetnice ce scrie Wilkinson, la pag. 129. Eraŭ atât de numeróse în cât Aga propusese să fie puse la o dare, ce aveà să producă nu maĭ puțin de 100.000 leĭ! Despre divorțurĭ, despre desordine și corupțiunea în familie, veḑĭ pag. 130—132 din cartea luĭ Wilkinson.

*

www.dacoromanica.ro

torata lor ciuste şi crediuţă uuul cătră altul, abătêudu-se fără de mustrarea cugetuluĭ a fapte uecuviiucióse, după cum vedem pravila acésta şi la alte rele urmărĭ, păziudu-se şi urmâudu-se asupra muerilor şi maĭ vîrtos asupra celor ce merg spre al doilea căsatorie pâuă a uu-şĭ împliui auul jăleĭ, păgubiudu-le de tot folosul celor lăsate cu viéţă; uumaĭ pentru o uecuviiuciósă faptă a curvieĭ muerilor celor cu bărbaţı, uicı păziudu-se vedem, uicĭ urmâudu-se după tótă putiuţa, ci îucă uuele diutr'îusele vreduice fiiud de osîudă, peutru că uu păzesc cele cuviiucióse ale cununieĭ, socotiud că aŭ tot acelea drepturĭ ca şi cele ce păzesc şi ciustesc îuţelepciuuea, făr'de sfială aŭ îudrăzuit a se ivi şi cu jălbĭ, cerêud folosurile cuuuuieĭ lipsă de zestre şi cheltuélă de hraună, îu vreme ce pravila ca pe uisce preacurve le depărtéză, uu uumaĭ de tot folosul cuuuuieĭ, ci de îusăşĭ de zestrea lor, supuiudu-le şi la alte maĭ marĭ înviuovăţirĭ, care a lor îu potrivă şi făr'de ruşiue urmare ue maĭ putêudu-se suferi de acum îuaiute, cu a nu se pedepsì acest fel de mueri preacurve, ci precum la cele-lalte rele urmărĭ ale lor se păzesce pravila şi li se puue îu faptă osîuda, aşà ca uu lucru trebuiucios judecăm osîuda şi pedépsa ce este orîuduită îu potriva preacurvieĭ; drept aceea legiuim, şi măcar deşì este maĭ cu scădere acésta diu cât poruucesc pravilele, dar maĭ cu drept şi maĭ cu folos fiiud cătră ueîufrîuarea şi uepedépsa acestor fel de mueri, hotărîm, ca de acum îuaiute trăgêudu-şĭ bărbatul soţia luĭ îu judecată cu uume de curvă şi o va dovedi îutr'acest chip, acea muere, spre pedépsa viueĭ eĭ, să se trimiţa la mâuăstire de călugăriţe îu soroc de uu au, iar uu de doĭ, precum poruucesce pravilele, şi bărbatul îutr'acéstă vreme sa-şĭ maĭ ieà muerea, ca uu bărbat pe soţia luĭ, slobod este, dar de uu va vré, şi cu cuvîut drept va cere carte de despărţire, să uu aibă a câştigà tótă zestrea, precum poruucesc pravilele, ci uumaĭ lipsa, care se îuţelege a-ı da zestrea uumaĭ câtă se află şi după cum se va fi aflâud, iar peutru lipsa zestreĭ şi exoprica să uu se îudatoreze bărbatul la plată, ci acea lipsă să o plătéscă muerea spre osîudă, şi să fie câştig bărbatuluĭ, de uu vor avé copiĭ, iar avêud copiĭ să se păstreze ca uu amauet pe uumele copiilor; iar osîuda bărbaţilor câud vre-o muere va trage îu judecată pe vre-uuul, după cum cupriud pravilele, să fie tot aceea, precum poruucesc şi s'aŭ urmat pâuă acum; peutru care poruucim dumi-tale Vel Logofete de Ţéră-de-sus, după ce se va trece îu coudica Divauuluĭ acéstă îutocmită poruucă a Domuieĭ-Mele, să o citescĭ îutru auḑire la dumué-lor veliţĭ boerĭ, apoĭ să trimiţă copiĭ după diusa la Departameuturi, şi la isprăvuicaturĭ i la Divauul Domnieĭ-Mele diu Craiova, spre a se face cuuoscută la tóte judecăţile, ca după acésta de acum îuaiute să îudrepteze judecaţile şi auaforalele, de câte orĭ se va îutîmplà acest fel de priciuĭ îutre bărbat cu muere. — 1815 Septeuvrie 25

Cod. LXXIV, fila 225.

Un cas de divorţ din cea maĭ înaltă clasă este cel de care vorbesc actele următóre:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cât peutru deosebirea acestor casuicĭ, de vreme ce după acéstă bisericéscă auaforà a preosfiuţiei Sale părinteluĭ Mitropolit s'a găsit cu cale, primită este şi Domuieĭ-Mele îutocmaĭ şi să se urmeze, iar peutru trebuiuciósa cheltuélă a Dómueĭ Ralu Moruzi,

www.dacoromanica.ro

soţia Luminăţieĭ sale Beizade, în câtă vreme se vor aflà deosebiţĭ, hotarîm şi îndatorim pe Luminăţia sa, ca pe tótă luna să-ĭ deà Dómneĭ câte taleriĭ 1.000. — 1816 Aprilie 2.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, pag. 389.

Prea Inalte, prea milostive şi prea binevoitor nouĕ Dómne,

In urma petiţiuniĭ a prea nobileĭ Domniţe Raluca Moruzi, soţia prea Luminateĭ Beizade Costache Caragea, prin care se plânge şi arată, ca fórte anevoios şi de nesuferit traiul cu Luminăţia sa, şi potrivit cu prea înalta porunca Domnéscă a Inălţimiĭ Tale de Dumneẓeŭ păzită, am cerut de la sus ẓisa Domniţă să arĕte carĭ sunt plângerile sale în contra soţuluĭ eĭ? iar după aceea am întrebat în particular şi pe Luminăţia sa, să ne spue causele releĭ sale purtărĭ, de care este acusat de cătră soţia sa. Din alegaţiunile incomplete a fie-căruĭ am aflat, că şi din o parte şi din alta s'aŭ produs între eĭ de pe vremurĭ motive de rĕcélă, pe carĭ, pentru bunacuviinţă le trecem sub tăcere; spunem însă, că Luminăţia sa ca bărbat judecând cu maĭ multă minte, nu numaĭ că nu trebuià să-şĭ făuréscă părerĭ neexistente, dar şi orĭ-ce cêrtă şi discordie provenită din asemenea ideĭ să le împrăştie, şi orĭ-ce motiv de scandal să-l aplaneze. De aceea şi l-am sfătuit în mod duhovnicesc, să înceteze pe viitor cu acéstă rea purtare, mărginindu-se la datoriile casnice, după carĭ, potrivit şi cu poruncile dumneẓeescĭ şi prescripţiunile legilor, dator este orĭ-ce bărbat să-şĭ îngrijéscă consórta şi orĭ-ce membru al familieĭ sale.

Am hotărît tot-odată şi Evgenieĭ sale, să depărteze din inima-ĭ orĭ-ce trist motiv insuflat din întîmplare de duhul cel rĕŭ şi să reintre în vatra sa casnică şi lângă soţul eĭ, ca să-şĭ îngrijéscă împreună pe prea scumpiĭ lor copiĭ şi să împărtăşéscă de acu înainte o viéţă dulce, cum pare că aŭ trăit până odinióră, timp de cinci-spre-ẓece anĭ. Şi cu tóte că până acum resistă încă să reintegreze domiciliul bănuind, pe cât se vede, că nu cum-va presenţa imediată a soţuluĭ şi traiul lor împreună să-ĭ reamintéscă trecutul, şi (că) prin urmare să agraveze în loc să atenueze bóla eĭ. Decĭ pentru a împăcà amândouĕ aceste eventualităţĭ, credem cu cale, să li să facă o despărţire temporară şi pe de o parte nobleţa sa să revie în casa eĭ, unde cu maĭ multă îngrijire şi maĭ multa ticnă póte să-şĭ caute de sănătate, iar prea Luminatul Beizadea, de óre ce afacerile sale particulare reclamă presenţa sa în maĭ multe locurĭ, după cum însăşĭ Luminarea sa ne scrie, să facă un fel de călĕtorie de şése saŭ şépte lunĭ, pe unde trebue pentru îngrijirea intereselor sale; în care interval Luminăţia sa va da neapĕrat soţieĭ sale câte se vor încuviinţà şi hotărî prin poruncă Domnéscă a Inălţimiĭ Tale de Dumneẓeŭ păzită, drept cheltuelĭ statornice (fixe) pentru întîmpinarea trebuinciósloг de casă şi îngrijirea sănătăţiĭ sale.

Acestea sunt cercetările şi demersurile făcute din partea Bisericeĭ, iar hotărîrea definitivă rĕmâne la Inălţimea Ta de Dumneẓeŭ păzită.

A Mărieĭ Tale şi de Dumneẓeŭ păzită Inălţimiĭ Tale cătră Dumneẓeŭ ferbinte rugător. — 1816 Martie 10.

Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ.

Cod. LXXXII, pag. 389.

Alte casurĭ:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Preaosfinţia Ta părinte Mitropolite, din alăturata jalbă ce a dat cătră cinstitul consulat al Rusieĭ Consilierul Constantin Grădişteanu i din osebita alăturata notă

www.dacoromanica.ro

ce a făcut către Domnia-Mea cinstitul consulat, veĭ luà preaosfinţia Ta pliroforie de cererea ce face a se judecà cu soţia sa maĭ întâiŭ bisericesce, a căruia cerere fiind primită, poruncim, ca înfăţişând orînduitul zapciŭ hătmănesc pe amândouĕ părţile înaintea preaosfinţieĭ Tale, sa li se cerceteze pricina maĭ întâiŭ după orînduélă bisericesce şi să arĕţĭ Domnieĭ-Mele în scris prin anaforà,—1817 Decemvrie 3.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 56.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

De vreme ce însişì jăluitoriĭ ce aŭ fost davagiĭ asupra acesteĭ femeĭ fac rugăciune pentru dînsa d'a se ertà, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, că după ce vor da rudele eĭ în scris la condica isprăvnicatuluĭ chezăşia de maĭ jos arĕtată, să se trimiţă acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele la stariţa ot mânăstirea Dintr'un-lemn, ca să slobóḑă de acolo pe acea Ilinca femeea.—1816 Iulie 1.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dŏmne,

Următor fiind luminateĭ poruncĭ ce mi s'a dat la jalba a patru copiĭ aĭ armaşului Diamandache de la Caracal, sud Romanaţi, luaĭ pliroforie, că Ilinca femeea căḑênd în fapte netrebnice cu totul şi eĭ neputênd trăì din pricina bătăilor eĭ, după cercetarea ce s'a făcut din porunca Mărieĭ-Tale de ispravniciĭ judeţuluĭ, s'a dovedit într'adevĕr plângerea copiilor, după a căreia urmărĭ încă de la trecutul Septemvrie 12, la lét 1815, s'a facut surghiun, cu porunca Mărieĭ-Tale, la mânăstirea Dintr'un-lemn din sud Vâlcea, unde să steà în pază fără de a fi slobodă, până nu va avé al doilea poruncă a Mărieĭ-Tale. Acum jăluitoriĭ printr'acéstă jalbă se rógă Marieĭ-Tale, să se slobóḑă, că rudele aceĭ mueriĭ daŭ chezăşie pentru dînsa jaluitorilor, că nu va maĭ călcà în casa părinteluĭ sĕŭ, şi că o vor căsătorì rudele după om de potriva eĭ, a cărora cerere spre a le cercetà siguranţa acésta dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ, cât şi de a se sloboḑì acea Ilinca femeea, rĕmâne la milostivirea Mărieĭ-Tale.—1816 Maiŭ 9.

Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 82

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voivod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cctindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a prea osfinţieĭ Sale părintele Mitropolitul i a iubitorilor de Dumneḑeŭ episcopĭ şi a dumné-lor boerilor nomichì, s'aŭ cetit împreună şi alăturatele tacrirurĭ ale dumné-eĭ băneseĭ Zoiţeĭ Brâncovenescì i a dumné-eĭ Zoiţeĭ Bălenceĭ şi al dohtorilor politieĭ, după care chibzuind şi înşi-ne pricinile, pentru care se face despărţirea acesteĭ însoţirĭ, vedem, că după ale stăpîniriĭ pravilì: de va luà vre-un supus al streinelor stăpînirĭ întru căsătorie femee supusă la prea puternica otomanicéscă împĕrăţie şi va pribegì la pământ de streină stăpînire, nu pòte ca să tragă împreună la aceeaşĭ pribegire şi pe acea femee a sa, ca o supusă a prea puterniceĭ împĕrăţiĭ, cu cât maĭ vîrtos când acea femee a luĭ pe părintésca sa petrecere mulţumindu-se şi nevrênd a se deslipi de părinţiĭ şi patria sa, iar maì ales păzindu-şĭ sfînta credinţă către stăpinirea aceea sub carea

www.dacoromanica.ro

părinții sĕĭ aŭ petrecut, se lépădă cu totul de a se duce după bărbată-sĕŭ în țéră streină. După aceste dar ale stăpîniriĭ pravilĭ, cunóscem că Zoița Băleanca nu póte de a pribegì dimpreună cu bărbată-sĕŭ Ghica la pămînt al streineĭ stăpîniriĭ, fiind supusă a prea puterniceĭ împĕrăției, iar maĭ vîrtos și pentru căcĭ nicĭ într'un chip nu voesce a se lepădà de datornica sa credință către prea puternica împĕrăție, după pilda părinților sĕĭ, de către carĭ, pentru părintésca dragoste nu póte să se deosibéscă, mutându-se cu vre-o depărtare de pămîntul patrieĭ domnieĭ-sale și ţicem, că numaĭ singure acestea sunt pricinĭ pravilnicescĭ marĭ, făr' de asemănare, pentru care maĭ sus numita Zoița póte să-și céră despărțirea de bărbatul sĕŭ, iar pe lângă aceste pricinĭ ce de către ale stăpîniriĭ pravilĭ se hotărĕsc spre cea desăvîrșită despărțire a Zoițeĭ de Mateiŭ, întîmpinând și altă pricină de despărțire, patima adecă a ofticeĭ, ce nu numaĭ în tótă familia luĭ Mateiŭ s'a încuibat, săcerând muma, fraţiĭ și surorile, ci și chiar într'însul este încuibată făr' de tăgăduire, care s'a și dovedit în urma însoțiriĭ, după firescul cuvînt, că erá ascunsă în trupul sĕŭ. Decĭ cu iubire de dreptate judecând și cu de-amăruntul chibzuind acéstă pricină ţicem, că nu numaĭ pentru acéstă a pravilelor stăpînire făr' de asemănare tare poprire, ci și pentru căcĭ când biserica hotăresce despărțire la patimă de epilepsie, cu mult maĭ neapĕrată este despărțirea la patimă de oftică, fiind lipicióșă și, din a împreunăriĭ trupéscă lipire, pricinuitóre negreșit de mórte neaperată; pentru aceste dar pricinĭ, avênd dreptate Zoița Baleanca la cererea sa, și anaforaua acésta a părinților arhiereĭ și a boerilor nomichì găsind-o cu cale, o întărim Domnia-Mea și poruncim cu hotărîre, ca întru tóte întocmaĭ să se urmeze — 1815 Iunie 2.

(Pecetea gpd.) Vel Logofét.

Cod. LXXXV, pag. 227.

Prea Inălțate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale ce ni se dă la acéstă alăturată jalbă a dumnéeĭ Băneseĭ Zoițeĭ Brâncovenceĭ, ne-am adunat cu toțiĭ la un loc, unde viind față și dumné-eĭ Zoița Băleanca, puse înaintea nóstră acest alăturat tacrir, iscălit de însăși dumné-eĭ, prin care arată, că tóte cele câte sunt arĕtate în jalba móșă-sĕĭ, dumné-eĭ Băneseĭ Brâncovenceĭ, sunt chiar ale însăși dumné-eĭ parapon și desfăimărĭ ce le aduce asupra dumné-luĭ Mateiŭ Ghica, soțul dumné-eĭ, carele find-că cu mijlocul ce s'a purtat, adiaforisind și neîngrijind întru nimic pentru soția sa ca un bărbat, în treĭ anĭ, năpustind-o și lăsând-o ca o lepădată i cu petrecerea cea împreună cu părintele sĕŭ, pribegĭ și supușĭ sub altă stăpînire streină, și cu stricarea și a sănătățiĭ și a haractiruluĭ sĕŭ prin cea fără rînduélă politevmă a sa, însuși dumnéluĭ a pricinuit cea desăvîrșită rĕcélă și însoțirea între dumné-lor a remas a fide acum înainte zadarnică și nesuferită, fiind peste putință a primì maĭ mult un acest fel de bărbat, ca nu pe lângă cele ce aŭ tras și aŭ suferit într'acești treĭ anĭ să ajungă a-și perde și viéța, cere a i se face cea desăvîrșită despărțire de către numitul soțul dumné-eĭ; după ce dar am ascultat cu tótă înțelegerea atât cuprinderea luminateĭ porunciĭ, făcênd cuviinciósa chibzuire, veḑum că treĭ sunt pricinile pentru care se cere a se face despărțirea acesteĭ căsătoriĭ, întâiu adecă: pribegirea din patrie a dumné-luĭ Banuluĭ Costache ș'a luĭ Mateiŭ, fiuluĭ dumi-sale, și supunerea sub protecție de altă stăpînire streină; a doua, patima lipicióseĭ bóle în care se află Mateiŭ, și desfrînata petrecerea sa de acolo, și a treia, cea de tot ne

www.dacoromanica.ro

îngrijire a luĭ Mateiŭ pentru soţia sa aprópe de treĭ anĭ până acum; de care şi pentru câte trele acestea cercetând, le găsim că sunt adevĕrate, şi fiind adevĕrate, dreptate are Zoiţa la cererea ce face, şi cât pentru pribegire găsim că, după chiar cele urmate de însuşĭ dumné-luĭ Banul, este mărturisită şi învederată, pentru că dumnê-luĭ Banul avênd scop a se depărtà din patrie, acêstă cugetare a dumi-sale s'a arĕtat şi în faptă, cu a căruia urmare întru nimic nu se pot învinovăţi părinţiĭ şi rudele nurorĭĭ dumi-sale, căcĭ aŭ primit a da pe fiica dumnê-lor soţie fiuluĭ dumi-sale, pentru că acestea lucrându-le dumnê-luĭ Banul pe taină, şi nedescoperindu-le prin arĕtare la părinţiĭ nurori-sĕĭ, dumnê-lor, când săvîrşiaŭ nuntirea, socotiaŭ că ieaŭ ginere pe un fecior de boer pământean, carele are să vieţuéscă şi să petrécă cu soţia sa în patria lor impreună cu părinţiĭ şi rudeniile lor, care aceste cuvinte drepte se cuvine Înălţimiĭ Tale, ca unuĭ stăpînitor al ţĕrĭĭ, a le chibzuì şi a le judecà după dreptate, ca unul ce ţi s'a încredinţat Τὰ ἐθνικά νομικά καὶ πολιτικά δικαιάματα (1), să le cercetezĭ pe larg şi cu scumpĕtate să se hotărască de Măria-Ta; iar cele-lalte douĕ pricinĭ, din care una este patima lipicióseĭ bôle în care se află Mateiŭ, aducetóre de primejdie şi la viĕţa soţieĭ sale, i pentru desfrînată petrecerea sa de acolo, ḑicem că acestea îndestul se dovedesc prin ceĭ ce vin de la Viena, ómenĭ vrednicĭ de credinţă şi ipoliptichì, arĕtând fără sfială, atât pentru desfrînată politevma vieţuiriĭ sale, cât şi pentru prôstă starea sănătăţiĭ sale, că nu este nădejde de îndreptare, cum şi prin scrisorĭ de la obraze vrednice de cinste şi axiotista arĕtătôre, că acest tînĕr nu este nădejde a se maĭ îndreptà, nicĭ a maĭ fi însoţit cu soţie, care aceste scrisorĭ şi de unĭĭ din noĭ s'aŭ citit, cum şi chiar de către Înălţimea Ta s'aŭ vĕḑut şi osebit de acêsta este şi obştéscă sciinţă, că îndată după însurătôrea luĭ Mateiŭ, peste doue lunĭ aŭ început scuipirea sângeluĭ şi durerea peptuluĭ; firesce fiind sciut, că tot-deauna lipirea de muere a unuĭ om ce are într'însul încuibată bóla ofticeĭ, este peste putinţă a nu scôte patima acêsta la vedere, de care patimă l-a şi căutat pe Mateiŭ ceĭ de aicĭ doctorĭ aĭ politieĭ şi cu consult, prin găsirea cu cale şi a dumné-luĭ Banuluĭ, s'a hotărît a se trimite la Italia, ca să se caute acolo, precum acêsta şi doctoriĭ politieĭ de aicĭ o mărturisesc în scris prin alăturatul engrafon, sub iscăliturile d-lor, din care se dovedesce şi încuibarea acesteĭ lipiciôse patimĭ la familia acêsta, din paradigmata ce aduc pentru morţile mumeĭ, a fraţilor şi a surorilor luĭ Mateiŭ, cum şi netăgăduirea i pornirea spre maĭ rĕŭ pentru starea sănătăţiĭ luĭ Mateiŭ, când va maĭ fi lipit cu soţia sa; pentru care acésta cercetând noĭ şi pravila bisericéscă, ca să vedem ce povăţuire şi poruncă dă, găsim la capul 234 list 216, pentru patima epilepsieĭ chiar aşà scriind: de va fi avut patima maĭ nainte de cununie şi se va mărturisì de màrturiĭ credincióse, atuncĭ degrabă se desparte făr' de nicĭ o îndoire, iar de va fi venit acea patimă după cununie, atuncĭ nu se desparte nunta în tôtă viĕţa lor: acest cap de pravilă măcar că este pentru altă patimă, adecă a epilepsieĭ, dar judecata socotesce că, de vreme ce pentru epilepsie, care este patimă ce nu se dă de la unul la altul, hotăresce a se despărţi nunta, cu cât maĭ vîrtos pentru acésta a ofticeĭ, care cu cât maĭ mult va sta însoţirea nunteĭ, cu atâta maĭ vêrtos este primejdie de viĕţă, nu numaĭ celuĭ ce o are, ci şi soţieĭ sale şi altora ce vor fi pe lângă dînşiĭ, şi măcar că din tacrirul dohtorilor se arată, că patima luĭ Mateiŭ s'a ivit după însoţirea nunteĭ, când şi însuşĭ dumné-lor l-aŭ căutat de acéstă bôlă, dar se pôte socotì, şi cunoscut este că maĭ dinainte a fost

(1) Cele legiuite a naţiunĭĭ şi drepturile politice.

www.dacoromanica.ro

încuibată la dînsul, când şi maĭcă-sa şi doĭ fraţĭ şi o soră aŭ fost murit maĭ nainte tot de acéstă bólă, şi fiind tăinuită la dînsul patima, însoţirea nunţiĭ a scos-o la ivélă, căcĭ nu este de creḑut că după nuntă să se fi lipit de dînsul, fiind-că soţia sa a fost sănătósă, precum se află şi acum; al doilea pentru neîngrijirea luĭ Mateiŭ, cu care s'a purtat cătră soţia sa aprópe de trei anĭ până acum, ḑicem că nu la puţină învinovăţire s'a adus pe sineşĭ şi cu acésta, năpustindu-şĭ şoţia, fără a îngriji câtuşĭ de puţin într'acéstă diastimă de vreme, nicĭ măcar pentru cele de trebuinţa traiuluĭ vieţiĭ, avênd şi banĭ naht aĭ zestriĭ în mânile dumné-luĭ, iar de rĕmâne să ḑică, că moşia şi via dumné-eĭ de zestre este aicĭ în ţéră, şi că rodul lucrurilor de zestre fiind al bărbatuluĭ venitul moşieĭ şi al vieĭ l-a luat dumné-eĭ într'aceştĭ anĭ, nicĭ cu acésta întru nimic nu se póte îndreptă, pentru că venitul acesteĭ moşiĭ nu cuprinde pe an maĭ mult ca la taleră 2.500, iar via este sciut că apururea se supune la întîmplarea timpuluĭ, precum s'a şi vĕḑut, că într'aceştĭ doĭ anĭ trecuţĭ viile de obşte aŭ pricinuit pagubă iar nu folos, iar cu suma ce a putut prinde pe venitul moşieĭ este cunoscut, că se discolifsesce a puté să trăéscă una din cele maĭ de jos stare, cu cât maĭ vîrtos soţia dumné-luĭ, care fiind de ném slăvit urméză a-şĭ avé cele pentru trebuinţa vieţiĭ potrivite cu starea haractiruluĭ şi a némuluĭ seŭ. Decĭ precum şi maĭ sus am ḑis, atât pentru patima lipicióseĭ bóle a luĭ Mateiŭ şi cea fără rînduélă şi desfrînată politevmă a sa, cât şi pentru nemărginita adiaforie şi de tot fără durere de îngrijirea sa pentru cele de trebuinţa traiuluĭ vieţiĭ soţieĭ sale aprópe de treĭ anĭ până acum, cu acestea însuşĭ a dat pricina soţieĭ sale a puté să céră cu drept cuvînt despărţirea sa, a căreia cerere, fiind-că de biserica este primită, se cuvine a fi şi ascultată, şi a i se da bisericésca diazighion pentru deslegarea cununieĭ şi a despărţiriĭ sale de catră numitul soţul seŭ, căreia iarăşı după pravilĭ i se dă dreptate a i se împlinĭ atât tóte câte îĭ vor fi lipsind din fóea de zestre i exopricà ce va fi avênd, cât şi teoriticà şi a câştigà şi darurile dinaintea nunţiĭ, de vreme ce despărţirea se face din pricina vinovăţieĭ soţuluĭ dumné-eĭ, iar nu din pricină de vre-o vinovăţie a domnii-sale; iar cea desăvîrşită hotărîre pentru tóte rĕmâne la Măria Ta.—1815 Maiŭ 17.

Al Ungrovlahieĭ Nictarie, Iosif Argeş, Constandie Buzĕŭ, Nestor Clucer, Constandin Predescu Clucer.

S'a şters din condică, căcĭ cea adevĕrată anaforà a spart-o Măria Sa Vodă, adecă Vodă, se vede că n'a încuviinţat divorţul pe motivele maĭ sus aduse.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe acéstă alăturată anaforà a dumné-lor veliţilor boerĭ nerĕmâind Stolnicul Antonie, orînduitul zapciŭ dumné-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ l-a înfăţişat la Divan înaintea Domnieĭ-Mele cu Costache Mavrocordat, ḑicênd jăluitorul Stolnic, că dumné-lor veliţiĭ boerĭ, făr' de a cercetà pricina pe larg, ci numaĭ după mărturiile unora din rudele pîrîtuluĭ ot Ţarigrad şi a altor ómenĭ de acolo, carĭ nu aŭ nicĭ o sciinţă de curgerea aceştiĭ pricinĭ, îl îndatoréză să plătéscă ceea-ce nu este dator, fiind însuşĭ pîrîtul stricătorul logodneĭ, şi osebit că nicĭ aŭ dat fii-sĕĭ tóte lucrurile ce sunt arĕtate în anaforà, ci prea puţine dintr'însele, şi pe acelea le vede încărcate la preţ, şi maĭ vîrtos că starea luĭ, precum este sciută la toţĭ, n'a fost vrednică de a da, necum acest fel de darurĭ precum arată, ci nicĭ măcar de taleră 3.000, pentru că şi de cheltuéla cea din tóte ḑilele erà lipsit, şi el cu dintr'al sĕŭ l-a ţinut de cheltuélă, care o şi cerù acum jăluitorul a i se plătì de pîrîtul şi a fi apĕrat de

www.dacoromanica.ro

cererile sale, fiind-că până a nu logodi pe fie-sa după pîrîtul, ĭ-a dat fóe de zestre sub iscălitura sa, şi pentru căcĭ nu aveà mijloc de a-ĭ rĕspunde în urma logodneĭ suma banilor celor făgăduiţĭ prin fóe, ca să se cunune cu fie-sa, ĭ-a ḑis să-l sigurifséscă cu un loc al sĕŭ puindu-ĭ emanet, până când ĭĭ va plăti baniĭ, numaĭ să se săvîrşéscă cununiile, şi neprimind Mavrocordat locul drept siguritâ, în cele după urmă însă pîrîtul a dat fóea la Beizade Panaiotache Moruz de ĭ-a dat-o Stolniculuĭ înapoĭ spre desfacerea logodneĭ, şi de atuncĭ s'a sciut desfăcut; iar pîrîtul în potrivă rĕspunse, că fóea de zestre iscălită nu a primit, ci numaĭ o însemnare care o are şi acum şi ne-a şi arĕtat-o în Divan şi că el nu a dat nicĭ o fóe rĕposatuluĭ Beizade Panaiotache; dăpă a căruia tăgăduire am întrebat pe Stolnicul, de are vre-o dovadă la acéstă a sa arĕtare, de vreme ce Beizade Panaiotache se află mort, şi rĕspunse că altă dovadă nu are decât pe Logofĕtul Ştefanache ot Ţarigrad, carele ar fi sciind curgerea aceştiĭ pricinĭ, că aşà s'a întîmplat; la care acésta se mulţumì pîrîtul Mavrocordat, că de va aduce acest fel de mărturie de la Logofĕtul Ştefanache, să rĕmâe lipsit de cererile sale, fără numaĭ cerù ca maĭ întâiŭ să deà zapis Stolnicul cu legătură, că de va veni de la numitul boer în potrivă mărturie, să plătéscă şi tótă cheltuéla ce va face până atuncĭ zăbovindu-se aicĭ; căruia i s'a ḑis că, de va veni de la Logofĕtul Ştefanache mărturie în potriva Stolniculuĭ şi făr' de a da Stolnicul acest fel de zapis, îl vom îndatorà Domnia-Mea de-ĭ va plăti şi cheltuéla ce va face până atuncĭ; şi aşà rĕmâind ca să scriem Domnia-Mea la Ţarigrad, spre a ni[se trimite de la Logofĕtul Ştefanache mărturie asupra pricinĭĭ, ne-a dat jalbă în urmă pîrîtul Mavrocordat, ḑicênd, că de nu va fi dat Stolnicul zapis pentru cheltuélă, precum a cerut (fiind-că nu se află în Ţarigrad Logofĕtul Ştefanache) şi urméză a se zăbovì trimiterea mărturieĭ sale şi, până va veni acea mărturie, urméză a cheltui şi ceea-ce va luà de la Stolnicul, cere şi se mulţumesce, ca amîndoĭ să încredinţeze cererile lor în parte prin blestem, şi pentru cât va încredinţà fieş-care, dând şi luând unul de la altul ale sale, să rĕmâe cu totul desfacuţĭ şi izbrăniţĭ; a căruia cerere de a încredinţà adecă şi el cererile sale prin blestem nu fu primită Domnieĭ-Mele, fiindu-ne sciut pîrîtul Mavrocordat, încă de când ne aflam Domnia-Mea la Ţarigrad, că s'a dovedit în faptă de plastografie, când trageà la judecată pe unchiŭ-sĕŭ banul Nicolae Mavrocordat, cu un zapis al rĕposatuluĭ unchiŭ-sĕŭ arhiereul Halchidonis, care s'a dovedit de plasto, şi de aceea ca unuĭ plastograf, după pravilă, necuviindu-i-se a i se da blestem, hotărîm ca Stolnicul să încredinţeze prin blestem, atât suma cheltueliĭ ce ḑice că a făcut cu pîrîtul, cum şi lucrurile ce s'aŭ primit de la pîrîtul la logodna fiiceĭ sale, şi după încredinţarea ce va face, ceea-ce se va alege ca are a luà fieş-care, poruncim, zapciule ce eştĭ orinduit, să urmezĭ a face implinire de la unul altuia şi într'acest chip să rĕmâe izbrăniţĭ unul de cătră altul. — 1815 Iunie 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofet.

Cod. LXXXV, pag. 240.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, dumnè-luĭ Vel Hatman al Divanuluĭ, încă de la douĕ ale trecutuluĭ Aprilie, a fost înfăţişat înaintea nóstră pe dumnè-luĭ Constantin Mavrocordat cu dumné-luĭ Stolnicul Antoni, asupra căruia face pîră Mavrocordat, cum că în let 1820 August 10, logodindu-se cu Ecaterina fiica Stolniculuĭ, a dat logodniceĭ,

www.dacoromanica.ro

atât la logodnă, cât şi în urmă, lucruri de taleri 14,449, ce pe anume se însemnéză mai jos, şi că în urmă vĕḑênd că pârîtul nu se ţine de cuvînt, ca să-ĭ facă teslim zestrea ce a făgăduit prin însemnare de fóe, a pus în multe rînduri obraze mijlocitorĭ, de aŭ ḑis Stolniculuĭ, ca orĭ să-ĭ deà zestrea cea făgăduită şi să se cunune cu fiĭcă-sa, saŭ să-ĭ întórcă înapoĭ lucrurile ce le dedese logodniceĭ şi să se desfacă, şi Stolnicul nicĭ una nicĭ alta urmând, şi pe jăluitor silindu-l trebuinţa a se duce în Ţarigrad, la altă parte, pentru interesul sĕŭ, a lasat vechil pe cumnată-seŭ Luminăţia sa Beizade Mihalache, ca să cĕră de la Stolnicul lucrurile sale, şi nicĭ cu vechilul n'a vrut să se desfacă si să se deslege logodna, ci după încheerea păcĭĭ a trecuteĭ răsmiriţe, viind Stolnicul aicĭ în ţĕră şĭ-a măritat pe fie-sa după altul, cerênd jăluitorul să-şĭ afle de la Măria-Ta îndestularea dreptăţiĭ, spre a se îndatorà Stolnicul ca să-ĭ platéscă tóte lucrurile ce s'aŭ dat fii-sĕĭ la logodnă şi în urmă, pentru care ne-a arĕtat jăluitorul şi însemnarea foeĭ de zestre, ce ḑice că ĭ-a dat Stolnicul, când s'a aşezat ca să ieà pe fie-sa în căsătorie; iar Stolnicul în potrivă a răspuns, că adevĕrat se făcuse acest aşezămînt de logodna, şi dedese jăluitoruluĭ şi fóe de zestre, însă iscălită de dumné-luĭ, dar în urmă, cu primirea amândurora părţilor, s'a stricat logodna înaintea răposatului Luminăţieĭ sale Beizade Panaiotache Moruz, şi pentru ca făcuse Stolnicul cheltuélă cu multe mese ce a dat jăluitoruluĭ i alte lucrurĭ ce ĭ-a dat taleri 3.196, de aceea a rămas a nu cere nicĭ jăluitorul lucrurile ce a dat logodniceĭ; în urma căreia desfaceri, ḑiceà Stolnicul, că a maĭ şeḑut jăluitorul în Ţarigrad şépte-opt lunĭ, şi nicĭ un davagilîc n'a făcut şi că însemnarea acésta ce arată jăluitorul nu este fóe de zestre, căcĭ fóea cea adevĕrată şi iscălită de dumnélui ĭ-a dat-o jăluitorul înapoĭ, arĕtând şi Stolnicul fóe de acele cheltuelĭ ce a făcut cu mesele jăluitoruluĭ, şi cu alte condee ce ĭ-a dat, tăind peste tot taleri 3.196, de care ḑicênd Stolnicul că, pentru stricarea logodneĭ şi desfacerea ce s'a făcut înaintea răposatuluĭ Beizade Panaiotache, scie şi dumné-luĭ Logofĕtul Ştefanache Mavrogheni, i s'a fost ḑis de cătră noĭ, ca în soroc de ḑile 40 să aducă mărturie în scris de la Logofĕtul Ştefanache, şi a răspuns, că nu póte să se lege cu soroc, căcĭ orĭ va fi lipsind Ştefanache din Ţarigrad, saŭ va fi murit; a ḑis dar jăluitorul, că de vreme ce Stolnicul nu póte să dovedéscă cele ce ḑice, va aduce dumné-luĭ mărturie în scris de la obrazele ot Arnăutchioiŭ, ce sciŭ cum că până când a plecat dumné-luĭ din Ţarigrad logodna nu erà stricată şi anume de la Logofĕtul de la Sotirache Cherestegiŭ şi de la Hristache ginerile Micĭculuĭ; iar jăluitorul a ḑis, că va aduce şi de la aceia şi de la alţĭ sătenĭ; acum înfăţişându-se de iznóvă înaintea nóstră ne arată jăluitorul mărturie în scris, de la douĕ ale acesteĭ lunĭ Maiu, iscălită de şépte martorĭ, anume Toma Slugerul, i Vasile Aga zaraf, i Dimitrie paharnicul Apric, i Gheorghe portarul i Iordache zarafu1, i Manole Costaridino, i Petre Gheorghiu Chehaia, prin care mărturisesc, că în multe rînduri a vrut jăluitorul să strice logodna, din pricina căcĭ se vede că Stolnicul Antonie nu aveà putere să-ĭ deà cele ce-ĭ făgăduise în fóea de zestre, şi Stolnicul nu vrea să strice logodna, ḑicênd să se cunune şi pe urmă, când va putè, ĭĭ va da cele făgăduite, iar jăluitorul neprimind-o acésta, a rămas logodna nedeslegată, când a plecat jăluitorul din Ţarigrad, după cum nedeslegată este şi până acum în ḑiua de astăḑĭ; aşà arată numiţiĭ martorĭ în frica luĭ Dumneḑeŭ, ca uniĭ ce ḑic că aŭ sciinţa aceştiĭ pricinĭ; ne maĭ arĕtă jaluitorul o scrisóre de la ḑi întâiŭ a aceştiĭ lunĭ Maiŭ, ce-ĭ scrie dumné-luĭ biv Vel Banul Grigorie Mavrocordat, unchiusĕŭ, cum că ĭĭ trimete maĭ sus numita mărturie a sătenilor, afară numaĭ din Sotirache Cherestegiul, ce erà dus de câte-và ḑile la cevticlîcu-sĕŭ şi de Hristache,

www.dacoromanica.ro

ginerele Micĭculuĭ, ce a murit de este un an şi, cum de nu ne vom încrede noĭ la mărturia satenilor, ne va arĕtà şi acêstà scrisôre a dumnê-luĭ, spre maĭ bună îndestulare, că nu se stricase logodna jaluitoruluĭ cu fiica Stolniculuĭ Antonie, în vreme ce însuşĭ dumnê-luĭ de multe orĭ a însciinţat pe dumnê-luĭ Stolnicul, sa deà jăluitoruluĭ cele ce dedese fiiceĭ şi să se deslege logodna, de vreme ce Stolnicul nu are putere a da cele fagaduite, şi n'a vrut să se înduplece la cuvintele dumnê-luĭ, ci tot-deauna îĭ rĕspundeà, ca să se cunune şi pe urmă îĭ va da cele făgăduite; tot într'acêstà scrisôre scrie şi dumnê-luĭ Banul Nicolae Mavrocordat, iar unchiŭ al jăluitoruluĭ, cum că asemenea marturie dă şi dumnê-luĭ, ca şi dumnê-luĭ Banul Gheorghe, că la vremea lipsiriĭ jăluitoruluĭ din Ţarigrad erà logodna nestricată cu vitrega fiica Stolniculuĭ Antonie; ne maĭ arĕtă jăluitorul şi vechiletul ce ḑice că a lăsat Luminăţieĭ sale Beizade Mihalache cumnată-seŭ, la plecarea sa din Ţarigrad, atât pentru datoria sa după deosebit catastih, cât şi la pricina logodneĭ, în care vechilet este iscălit martor şi Sotirache Chiristigiul. Decĭ la cuvîntul ce a ḑis Stolnicul Andonie, cum că s'ar fi desfăcut cu jăluitorul, pentru pricina aceştiĭ logodne, cerêndu-ĭ judecata să aducă mărturie în scris în soroc cuviincios de ḑile 40, după depărtarea loculuĭ, şi dumnê-luĭ dând respuns, ca cu soroc nu pôte să se lege, ci se mulţumesce să aducă jăluitorul mărturie în scris de la obrazele ce sciŭ că nu s'a desfăcut, şi acum aducênd mărturia ce se arată maĭ sus, în vechiletul în care este iscălit martor şi Sotirache Cherestegiŭ, pe a căruia mărturie a ḑis Stolnicul, că se mulţumesce, şi dovedindu-se dintr'acea marturie, ca la plecaroa jăluitoruluĭ din Ţarigrad logodna era nestricată şi ca însuşĭ Stolnicul a fost pricina, de nu s'a însoţit jăluitorul cu fie-sa, nevrênd să-ĭ deà zestrea cea făgăduită prin fôe, şi iarăşĭ Stolnicul fiind pricina stricăriĭ logodneĭ, ca unul ce şĭ-a căsătorit pe fie-sa după altul, după pravilă se cuvine sa întôrcă jăluitoruluĭ tôte lucrurile ce a dat fie-seĭ, atât la logodnă, cât şi în urmă, din care lucrurĭ, pentru cele tagăduite de Stolnicul să primêscă numitul Stolnic jurămînt, că nu le-a dat jăluitorul, şi jurând să aibă pace, iar nejurând să i le rĕspunḑă şi pe acelea împreună cu cele netăgăduite, iar inel de logodnă i alte lucrurĭ şi cheltuelĭ, ce ḑice Stolnicul că a făcut, să le pérḑă, neavênd cuvînt să le cêră înapoĭ ca unul ce însuşĭ a stricat logodna şi şĭ-a căsătorit pe fii-sa după altul, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta.—1815 Maiŭ 26.

Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Teodorache Vacărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeĭ Vel Logofĕt.

Lucrurile ce a dat Mavrocordat logodniceĭ sale Catincăĭ, fiica Stolniculuĭ, netăgăduite de Stolnicul cu preţul ce arată Mavrocordat.

Talerĭ	
2.470	inel de logodnă.
600	un zapis al părinteluĭ Varnis avlicesc cu dobîndă.
860	o jumătate lună diamant.
420	o lădiţă de Saxonia.
42	un left de urmuz.
40	cincĭ perechĭ strumfĭ, treĭ de mătase şi douè de tiriplic.
180	zaharicà i cofeturĭ şi alte măruntae la logodnă.
4 612	

www.dacoromanica.ro

Lucrurile ce ḑice Mavrocordat că a maĭ dat logodniceĭ şi Stolnicul le tăgăduesce.

Talerĭ	
800	în iarţĭ de beşlĭĭ.
640	un inel la sĕrbătórea sa.
106	un funştanlîc de fludă coţĭ 13
270	doĭ şi jumătate pichet.
395	4 mutcaluri mărgăritar.
850	un şal beldar cu vergĭ roşiĭ şi albe
52	cămaşe de triheà.
560	un césornic de aur cu smalţ.
90	15 coţi geamfeiŭ.
480	o ferigeà neftie.
110	4 testemeluri calemcherĭĭ.
670	o bohceà şal.
640	un ac de argint cu diamant.
552	o lădiţă de bagà cu oglindă.
150	fórfece şi acar de argint poleit.
220	o pereche galinţĭ argint şi mărgăritar
232	un teas de argint poleit.
1.125	o scurteică de samur de şal stacojiŭ.
690	o pereche cerceĭ de smaragd.
9.837	

Adunare.

Talerĭ	
4.612	condeile cele netăgăduite de Stolnic.
9.837	condeile cele tăgăduite.
14 449	

Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie

Citindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a Preaosfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolitul, am cerut de la Preaosfinţia sa, prin osebită buiurdizmă ce am dat la jalba jăluitóreĭ Eleneĭ, ca să ne deà pliroforie pentru acéstă cununie, de este din cele ce sunt poprite de pravilă, dar săvîrşindu-se, nu se strică, ci numaĭ se canonisesce, saŭ din cele ce şi poprite sunt şi săvîrşindu-se se strică? şi ne-a făcut arĕtare prin osebită anaforà, de la 12 ale aceştiĭ luni, că şi după împĕrătescile pravilĭ şi după exavivlos a Arminopuluĭ, acéstă cununie este din cele ce, poprită fiind de pravilĭ şi săvîrşindu-se, se strică; după care acésta a Preaosfinţieĭ sale arĕtare, rĕmâne a se urmà bisericésca hotărîre, ce ni se arată că s'a dat pentru stricarea şi despărţirea aceştiĭ cununiĭ, iar pentru pricina bătăeĭ şi celor-lalte pagube ce a arĕtat jăluitórea că a cercat, poruncim, zapciule ce eştĭ orînduit, vătaşe de Vistierie, să arĕţĭ jăluitóreĭ de a face osebită jalbă cătră ¡Domnia-Mea, şi vom da cuviinciósa poruncă.—1816 Martie 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

www.dacoromanica.ro

Prea Înălțate Dómne,

Acéstă pricină, pe cât a fost de trebuință a se cercetà bisericesc, s'a și cercetat, dându-se sfîrșit de fratele Episcopul Buzĕuluĭ, ca uniĭ ce s'aŭ aflat a fi de eparhia frățieĭ-sale, adecă ca prea o cununie ce s'a fost făcut înșelând biserica, fiind rude de departe, i s'a și făcut despărțire, supuindu-ĭ sub canonul bisericesc după pravilă, atât po jăluitórea i pe pîrîtul Ianache, cu care s'a fost însoțit, cât și pe acel potropop, ce ĭ-a fost cununat, lepădându-l din slujba potropopieĭ l-a poprit și de dar, precum maĭ pe larg pliroforie se va da Înălțimiĭ Tale dintr'acéstă alăturată anaforà a cliricatuluĭ episcopieĭ Buzĕuluĭ, cu întărirea frățieĭ-sale, iar pentru pricina bătăeĭ și celor-lalte pagube ce ḑice că a cercat jăluitórea, ca o pricină politicéscă ce este, se va orînduì în cercetare unde se va găsì cu cale de cătră înaltă înțelepciunea Mărieĭ-Tale.—1816 Fevruarie

Al Mărieĭ-Tale cătră Dumneḑeŭ rugător și smerit părinte sufletesc.

Mitropolit al Ungrovlahieĭ Nictarie.

Dacă exemplul rĕŭ, vițiul, înflorià chiar în jurul tronuluĭ, și la boerime, cum erà să nu se propage în clasele de jos?

Dacă *divorțul* nu maĭ scandalisà pe nimenĭ decât dórà pe consuliĭ streinĭ, ce tărie puteaŭ să aibă simplele *logodne*? De aceste se contractaŭ adese numaĭ cu gînd de a fi stricate și a da ocasiunĭ de cerere de despăgubirĭ. (1)

Logodnele! Ele se făceaŭ în fața unuĭ preot. Dar în ce stare oribilă erà și însăși biserica? Apoĭ ascultați ce ḑice despre ea Wilkinson:

Sf. Sinod e compus din Metropolit și din Episcopĭ. Acest consiliŭ este tribunalul cel maĭ corupt din tótă țéra și actele și decisiunile luĭ, al căror motiv și scop sunt departe de a avé o tendință morală, se par calculate salt numaĭ pentru a încuragià depravațiunea și cele-lalte desordine în societate. (2)

Și cu tótă corupțiunea cleruluĭ înalt și simonia la basa hirotoniilor, nu eraŭ în Bucurescĭ maĭ puține de 366 bisericĭ și 20 de mânăstirĭ. (3)

Un alt mijloc de a protege și ajutorà boerimea îl aveà Domnitorul *în Cutia milosteniilor.*

Cutia milosteniilor continuà sub Caragea a avé diverse havaeturĭ saŭ iraturĭ, pe lângă taxele după caftane. (4)

(1) Veḑi actele de sus și D. din Tom. X. B. al *Ist. Rom.* de V. A. U.

(2) Pag. 62.

(3) Wilkinson, pag. 72.

(4) Caragea îngrijesce de Cutia milostenieĭ încă din primele ḑile ale veniriĭ luĭ a tron. In 7 Ianuarie 1813 ordonă împlinirea sumelor datorite cutieĭ din diferite condee. Ioan Moscu este epistatul Epitropieĭ Obștirilor. El cere împlinirea de la boerii căftăniți și de la ispravnicĭ și judecătorĭ, cum și de la Divanul Craioveĭ și

www.dacoromanica.ro

Iată principalele iraturĭ carĭ continuă sub Caragea:

La 28 Iunie 1813 Domnitorul scrie Caimacamuluĭ Craioveĭ, fost mare Postelnic N. Scanavi şi Divanuluĭ, că încă din Fevruarie, acest an 1813, s'a făcut irat noŭ la Cutia milosteniei câte 1 parà la leŭ de la ceĭ ce cumpĕră imobile în ţéră cu buna învoire. Pentru ca să se pótă percepe acest venit, Domnitorul face obligatorie întărirea actuluĭ de cumpĕrare de cătră divanurĭ în Bucurescĭ şi Craiova, şi de Ispravnicĭ prin judeţe. (1)

Tot în interesul perceperiĭ acestuĭ venit noŭ, Caragea ordonă Metropolituluĭ şi Episcopilor să însciinţeze pe protopopĭ şi preoţĭ, că sunt datorĭ a raportà la Epitropie pe tótă sĕptĕmâna despre orĭ-ce vînd̨ărĭ de imobile (2)

Acéstă dare, câte-và lunĭ după aceea, se ridică la 2 parale la leŭ la vînd̨are de lucrurĭ nemişcătóre şi ţiganĭ prin licitaţie, plătite de cumpĕrător. Când vînd̨area este de bună-voe, se va percepe câte 1 parà la leŭ. Rînduitul cu perceperea acesteĭ taxe va pune un anume sigiliŭ cu marca judeţuluĭ, independent de cercetarea prealabilă a vînd̨ariĭ de cătră isprăvnicat, ca să se vadă de este bună.

Clironomiile ab intestat să se ieà în profitul Cutieĭ, făcêndu-se din ele şi căutarea de suflet a celuĭ mort fără de moştenitorĭ.

Caragea maĭ obligă pe duhovnicĭ, ca să îndemne pe creştinĭ să lase câte ce-và la Cutia milosteniei, chiar dacă aŭ moştenitorĭ.

Cutia va percepe câte 2 parale de fie-ce pele de epure exportată.

Câte 15 parale de tot şocul de sticlă importat.

Câte 2 parale de tot cotul de postav lucrat în ţéră.

De la tóte bîlciurile anuale de judeţ, să se ieà de fie-ce prăvălie câte 1 parà.

Caragea rînduesce, în Fevruarie 1814, pe fostul mare Paharnic Const. Otteteleşanu, care să incasseze veniturile Cutieĭ, la Craiova, pentru judeţele oltene. (3)

Un venit maĭ important al Cutieĭ este tot de la slujba Vorniciilor, adecă de la taxele vitelor de pripas. Am arĕtat aiurea marele abusurĭ

---

de la egumeniĭ rînduiţĭ pe la mânastirĭ, a taxeĭ legiuite în favórea Cutieĭ. De la funcţionariĭ carĭ primesc léfă din Visterie, sumele datorite se vor împlinì direct din acea léfă. — Moscu urmăresce cu stăruinţă în 1814 intrarea la Cutie a taxelor de la vînd̨area imobilelor, cum şi venitul din slujba Vornicieĭ, acel de la caftanele ispravnicilor, etc.

(1) Anexa de vĕd̨ut în Tom. X. B. al *Ist. Românilor* de *V. A. Urechiă.*

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

www.dacoromanica.ro

ce se comiteaŭ cu perceperea acestor taxe, închiḑêndu-se, ca vite de pripas, chiar vite din bătătura caseĭ omuluĭ, luate pe furiş de acolo. *Colacul* ca glóbă, ce se luà, de 20 banĭ pentru boŭ şi vacă, de 40 banĭ pentru cal şi bivol, şi de 10 banĭ de óe şi de capră, este taxa pentru herghelii întregĭ rătăcite, iar când e vorba numaĭ de puţine vite, atunci taxa erà maĭ mare şi anume de $1^1/_2$ talerĭ de cal şi banĭ 20 de bivol, de boŭ şi de vacă şi banĭ 100 de rîmător, banĭ 50 de óe şi banĭ 10 de capră, independent de stricăciunile în holde şi în viĭ, pe carĭ stăpînul vitelor le va plătì după ispăşenia la faţa loculuĭ, făcută de vornicel, împreună cu preotul şi fruntaşiĭ satuluĭ şi independent de glóba, obligat să plătéscă la vornicel stăpînul vitelor, care a făcut stricăciunĭ în holde şi anume pentru cal, bivol câte 40 banĭ, pentru vacă şi boŭ câte 20 banĭ, de óe şi capră câte 10 banĭ şi de rîmător câte 50 de banĭ.

Cele-lalte instrucţiunĭ se pot vedé în actele de la Tom. X. B. al Istorieĭ nóstre.

O dare atât de odiósă ca aceea a vorniciilor, dacă puteà avé vre-o scusă, când erà lăsată în folosul milosteniilor, devine şi maĭ odiósă, când, în loc de a se dà în întreprindere cu licitaţie onestă, se face un mijloc de chiverniséla pentru protejaţiĭ domnescĭ. Aşà s'a întîmplat în 1814 Noemvrie:

Pitac către Dvornicul Obştirilor, ca să deà dvorniciile pe acest an talerĭ 20.000 obrazului ce aduce pitac.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, dumné-ta Vel Dvornice al Obştirilor, fiind că huzmetul Dvorniciilor din ţéră este irat al Cutieĭ milosteniilor, a căruia datorie sunt facerile de bine şi ajutorurile către ceĭ ce aŭ trebuinţă, de aceea poruncim dumi-tale, ca acest huzmet al Dvorniciilor să se deà pe anul viitor cu preţ de 20.000 aducĕtoruluĭ acestuĭ Domnesc al Nostru pitac, fiind obraz vrednic de aju tor, căruia să i se deà apoĭ şi Domnescile Nóstre porunci după orînduélà. Tolco pisah gpd. — 1814 Noemvrie 19.

Cod. LXXIV, fila 157.

Din vama tabaculuĭ încă se dădeà câte-và procente în favórea Cutieĭ milelor. Pentru partea Cutieĭ se percepeà la ocaua de tabac importat parale 26, iar de la cel din ţéră câte 8 parale. Acest venit însă abià se urcà de la 2.000 la 2.500 talerĭ pe an. (1)

(1) Veḑĭ Tom. X B. al *Ist. Românilor* de *V. A. Urechiă.*

www.dacoromanica.ro

La începutul luĭ Ianuarie 1815, Marele Vornic al Obştirilor Mihalache Manu iea compturile Cutieĭ milostenieĭ şi constată insuficienţa venituluĭ, din causa neincassăriĭ şi a deficituluĭ. La 23 Ianuarie 1815, Domnitorul însărcinéză pe fostul mare Ban Grigore Brâncoveanu şi pe marele Vornic de Ţéra-de-sus Barbu Văcărescu, să facă întocmire nouă a Cutieĭ, în marginele venituluĭ eĭ.

Cu aceeaşĭ, dată Domnitorul obligă pe marele Căminar să verse la Cutie 3.000 leĭ pe an, suma hotărîtă din vama tabaculuĭ.

Luarea socotelilor Cutieĭ în 1815 se face de Divan, sub preşedinţa Metropolituluĭ. Caragea adaogă la venitul Cutieĭ 500 de taleră de la ocne peste alţĭ 500 anteriormente hotărîţĭ. Asemenea de la vămĭ se maĭ adaogă 300 taleră, peste o sumă identică din vechĭ stabilită. Domnitorul obligă şi Visteria să plătéscă sumele întârdiate, câte 500 taleră pe lună; el reguléză din noŭ taxa de la peile de epure; asemenea havaetul de la ocà de céră, de la cotul de postav de ţéră, de la stocul de sticlă, venit care se percepe prin biuroul vămilor şi prin *meemuriĭ* Epitropieĭ Obştirilor.

Incassările de la caftanurĭ merg fórte anevoe şi în aniĭ următorĭ 1816 şi 1817.

In Fevruarie 1817, constatându-se din noŭ deficit la Cutia Obştirilor se dispune revenirea la vechĭ taxe şi iraturĭ şi încă şi aceste cu óre-carĭ adăogirĭ. Se maĭ creéză şi venituri noŭe, carĭ tóte aceste se pot vedé în următorul act:

Intărire la anaforaua veliţilor boerĭ pentru veniturile Cutieĭ Obştirilor.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Primită fiindu-ne chibzuirea ce fac dumné-lor orînduiţiĭ boerĭ printr'acéstă anaforà, întru tóte o întărim Domnia-Mea şi hotărîm, ca întocmaĭ să se facă urmare, trecêndu-se aceste iraturĭ şi la condica Epitropieĭ Obştirilor, ca să fie sciut şi să se şi pue în lucrare de acum înainte, bez condeiul, câte taleră doĭ de la fieş-care carte de vătăşie de ţiganĭ domnescĭ, care acest irat poruncim, ca de la anul viitor, cu let 1818, să se încépă a se pune în lucrare şi condeiul capanlîilor să se ieà numaĭ de la ceĭ pămîntenĭ capanlîĭ, iar nu şi de la Turcĭ. — 1817 Fevruarie 16.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce prin pitac ni s'a dat, că cercetându-se de cătră Măria-Ta veniturile Cutieĭ obştirilor s'aŭ vĕḑut că nu snnt destoinice a întîmpinà cheltuelile ce aŭ, ci să chibzuim ce alte venituri se cuvine a se adăogà ca să fie de ajuns? am făcut chibzuire şi se găsì cn cale, că unele venituri ce din vechime aŭ fost orînduite Cutiilor şi nu s'aŭ urmat, să se pue acum în lucrare cu

www.dacoromanica.ro

óreşĭ-ce adaos şi să se mai adaoge şi altele nouĕ venitурĭ, după cum se însemnéză mai jos, iar hotărîrea rĕmâne la Măria-Ta.

Const. Filipescu Vel Ban, Radu Golescu Vel Vornic.

Cod. LXXV, pag. 185.

Veniturile vechĭ ale Cutieĭ

Cât erà rînduit tal.	parale	Cât să deà acum tal.	parale	
—	1	—	2	Cotul de postav de ţĕră, să le deà vînţătorul.
—	1	—	2	Pelea de epure, să le deà vînţătorul.
—	5	—	15	Şocul de sticle ce vin de prin ţĕrĭ streine, să deà neguţătoriĭ ce aduce sticlele.
—	1		3	Ocaua de céră ce ese din ţĕră, să le deà cel ce scóte céra.
300	—	600	—	Toţĭ neguţătoriĭ capanlĭĭ.

Veniturile nouĕ ce se chibzuiră acum.

5	—	Să deà fieş-care rótă de borangic, să-ì deà stăpînul roţeĭ.
—	1	La leŭ, să deà ceĭ ce cumpĕră acareturĭ nemişcătóre cu riza-pazar.
5	—	Căpitănia de frunte spătărésca de afară, să deà căpitanul când se rînduesce, după cum daŭ şi polcovnicĭĭ.
2	20	Căpităniile de afară de a 2-a mână, asemenea.
2	—	De tótă cartea de vătaf de ţigani domnescĭ.
5	—	Să deà pe an fieş-care preot din tótă ţéra, câţĭ se vor găsì la catagrafia dumné-lor ispravnicilor, afară din ceĭ scutiţĭ de pe la mânăstirĭ şi de pe la boerĭ şi afară din ceĭ ertaţĭ şi neputincioşĭ.

La începutul anuluĭ 1818, după luarea socotelilor Cutieĭ, se întocmesc din noŭ listele milelor, carĭ se ridică pe lună la 7.403 talerĭ. Administratorul Cutieĭ, Moscu, amintesce mereŭ prin raporturile sale cătră Domnitor, că nu maĭ are de unde să plătéscă adăogirĭ de mile, căcĭ Cutia iarăşĭ este în deficit. «După cercetarea socotelelor ce am făcut, ţiceà Moscu în 1813, trec maĭ mult cheltuelile peste iraturĭ, din multă adăogire ce s'a făcut la lefĭ, cum şi alte cheltuelĭ, de care după datorie fac acéstă plecată anaforà, că nu maĭ rĕmâne loc a se adăogà alţĭ lefaşĭ . Asemenea declaraţiunĭ categorice nu împedecà pe Domnitor să scrie din noŭ luĭ Ioan Moscu că, deşì Cutia nu are stare de a maĭ adăogà lefĭ, «să economisescĭ de a se face vr'o mângâere» nouluĭ recomandat. (1)

(1) Se pot aflà în întregime actele relative la Cutia milelor în Tom. X. B., din *Ist. Rom.* de *V. A. U.*

www.dacoromanica.ro

La 28 Martie 1815 se întocmesce budgetul de venitură şi cheltueli al Cutiei milosteniilor, pe care-l dăm în notă la acest loc sub litera t. t. (1)

(1) După luminată poruncă adunându-ne la un loc şi privind la iraturile Cutiei milostenieĭ, cele ce se pot împlini prin ajutorul Înălţimii Tale, cu chibzuire am şi alcătuit lefile săracilor i dohtorilor şi ale Epitropieĭ, precum într'acest catastih se cuprinde, câte cât este a se plăti fieş-căruia pe tótă luna, însă taleri 3.198 pentru lefile săracilor şi taleri 1.200 pentru dohtorii şi giarahii politieĭ şi taleri 1.670 pentru tahma Vornicieĭ Obştirilor, care catastih, iscălindu-se de noĭ, se va întări şi cu luminată pecetea Măriei-Tale, ca după acelea să urmeze şi Vornicia întocmaĭ.—1815 Ianuarie 1.
Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu Vel Vornic.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Intru tóte cele-lalte primită fiindu-ne anaforaua acésta a dumné-lor orînduiţilor boeri, o întărim Domnia-Mea şi hotărîm, ca întocmaĭ să se urmeze, după care şi poruncim dumi-tale Vel Logofete de Ţéră-de-sus, să îngrijescĭ a se împlini atât rĕmăşiţurile Cutieĭ după la ceĭ ce sunt datorĭ, cât şi aceĭ taleri 3 360 de la sf. Mitropolie din sfertul sf. Dimitrie al anuluĭ trecut prin orînduit zapciŭ céuş de aproḑi, cum şi dumi-tale Vel Vistiere, poruncim să se plătéscă la Cutia milosteniilor aceĭ câte taleri 500 pe lună până la sfirşitul trecutuluĭ Martie şi până a se face împlinire remăşiţurilor, ca să nu rĕmâe săraciĭ lefaşi lipsiţi de acéstă mângâere a lefilor, maĭ vîrtos acum că sosesc aceste ḑile ale Sfinteĭ Învieri; poruncim dumi-tale Vel Vornice al Obştirilor, ca pe lângă taleri 3.360 ce aŭ a se rĕspunde acum de la sf. Mitropolie, să se împrumute Vornicia şi cu taleri 10.000 spre împlinirea şi rĕspunderea lefilor până la sfîrşitul trecutuluĭ Martie, precum şi doftorilor şi gearahilor să li se facă cunoscută datoria ce aŭ de acum înainte de a merge fără de plată la orĭ-ce bolnav sărac de aicĭ din politie, la care să aibă Vornicia căḑuta privighere, ca pentru cel neurmător să facă Domnieĭ-Mele arĕtare, spre a se lipsì de léfa sa acel doftor saŭ gearah, iar acele patru condee din iraturile ce se pomenesc în maĭ jos arĕtatul al 5-lea pont, are a rĕmânĕ tot la aceeaşĭ orînduélă ce aŭ fost până acum, precum şi pentru iratul de la Căminărie al Cutieĭ are a se face urmare întocmaĭ după hotărîrea şi porunca Domnieĭ-Mele, ce s'a dat la anaforaua dumné-lor de la cincĭ ale aceştiĭ lunĭ. — 1815 Aprilie 7

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 96.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată poruncă adunându-ne la un loc, maĭ întâiŭ am cercetat iraturile Cutieĭ milostenieĭ câte sunt bune şi se pot strînge, după care sumă am întocmit numaĭ pe acest an şi catastih de darea lefilor săracilor cu doftoriĭ i logofeţiĭ Vornicieĭ Obştirilor, adunându-se în sumă de taleri 6.068 a se plătì pe tótă luna, iar la anul se va aşterne iarăşĭ de isnóvă catastih prin orînduiţii de către Măria-Ta boeri, punênd o drĕptă analoghie după suma iraturilor ce se vor agonisì, dar şi prin luminată poruncă să se pue în lucrare cele de maĭ jos arĕtate, pentru ca să se pôtă păzì darea lefilor pe tótă luna nestrămutat, însă:

1). Afară din întocmirea catastihuluĭ ce acum s'a chibzuit, cu nicĭ un chip să nu se maĭ orînduéscă alţĭ lefaşĭ, saŭ vre-un prostichiŭ cuĭ-vaşĭ până la împlinirea anuluĭ.

*

www.dacoromanica.ro

De la cutiĭ se daŭ pensiunĭ diverse. Aşà sunt şi pensiunile pentru

2). Tóte rĕmăşiţurile ce sunt rînduite a se împlinì prin céuş de aproḑì, cum şi aceĭ po taleri 500 pe lună de la Visterie, atât cât va fi rĕmăşiţă, cât şi în urmarea de acum înainte. să binevoescì Măria-Ta a porunci straşnic, ca să se plătéscă negreşit la Cutia milostenieĭ.

3). Doftoriĭ i gerahiĭ ce s'aŭ aşezat cu léfă de la Epitropie să se îndatoreze toţi a merge fără pregetare la orì-ce bolnavì săracì de aicì din politie, fără cea maĭ puţină plată, priveghiând Epitropia şi îndemnându-ì cu urmarea datorieĭ lor, iar când nu vor alergâ la săracì, atuncì să se arĕte la stăpînire nesupunerea lor, ca să se învinovăţéscă.

4). Tóte iraturile Cutieĭ milostenieĭ, câte se cuvin a se vinde pe fieş-care an, să nu fie volnică Cutia saŭ orì-cine a le vinde de sineşi, ci să se strige la cochivechì în Divan, şi cine va da maĭ mult, acela să le ieâ pentru maĭ mult folos al săracilor.

5). Pentru aceĭ câte şése banì de pelea de epure ce ese din ţéră i şése banì cotul de *postav ce se lucréză aicì în ţéră* şi s'a hotărît a se împlinì de la vînḑétorì prin meemuriĭ Epitropieĭ i po câte 9 banì de oca de céră ce ese din ţéră şi 45 banì de tot şocul de sticle ce vine din ţéră strĕină şi s'aŭ dat în credinţă asupra vameşilor să le strîngă, aceste patru condee nu se pot împlinì într'alt chip nicì prin vameşì, nicì prin meemuriĭ Epitropieĭ şi nicì că se va puté pune în lucrare cu alt mijloc decât să binevoescì Inălţimea Ta a se adăogâ la ponturì şi contractul vămilor de la anul viitor înainte, cu adăogire de preţ la strigare şi se va luâ pe séma Cămăriĭ şi cât preţ se va socotì de către Înălţimea Ta că póte să prinḑă aceste patru condee într'un an, şi să se orînduéscă a se da de la gazdia vămilor pe fieş-care lună şi cu rĕvaşul Epitropieĭ să se scaḑă din câştiurile Cămăriĭ Domnescì.

6). De acum înainte să nu se maĭ împărţéscă lefì săracilor prin orì-ce alte deosebite mânì, nicì de către Sf. Mitropolie, precum obicĭnuiâ de opriâ din baniĭ sfertuluĭ şi împărţià la osebiţì lefaşì, nicì de către mumbaşiriĭ ce se orînduesc cu împlinirea iraturilor să nu se împrăştie de către nimenì baniĭ, ci tótă suma iraturilor să se adune la Epitropie şi chiar de la Epitropie să se împărţéscă în lefì, după îndreptarea catastihuluì ce s'a făcut, iar taleri 3.360 ce a poprit Sf. Mitropolie din sfertul Sf. Dimitrie ot let 1814, cu pricinuire ca să-ì împărţéscă pe anul viitor la vre-o câţì-vâ lefaşì, cu luminată poruncă să se împlinéscă suma acésta la Epitropie, căcì uniĭ dintr'aceĭ lefaşì cât s'aŭ cuvenit s'aŭ aşternut în catastihul Epitropieĭ şi de la Epitropie este ca să-şì céră şi léfa lor.

7). Iraturile Epitropieĭ ce prin alegere cu întărire gospod, precum a rĕmas lămurită, cu nicì un chip de pricinuire să nu se maĭ împuţineze, precum s'a scăḑut în anul trecut, ci să fie temeĭnice ca să se pótă întîmpinà darea lefilor după catastih, maĭ vîrtos încă din cât se va puté să se maĭ adaoge şi alte iraturì din ceeace se va socotì nevătămătóre.

8). Pentru aceĭ câte taleri 250 pe lună ce prin luminată poruncă încă de la trecutul Septemvrie este să-ì rĕspunḑă la Epitropie dumné-luì Vel Căminarul din iratul Căminărieĭ, drept vama tabaculuì ce a fost irat al milostenieĭ şi drept tóte prisósele ce i s'aŭ maĭ adăogat, cu straşnică luminată poruncă, să se îndatoreze ca să-ì rĕspunḑă la Epitropie, atât rĕmăşiţa de la Septemvrie până acum, cât şi de acum înainte pe anul curgĕtor.

9). Cu tóte că doftorul Stavrache Moscu s'a aşezat po câte taleri 150 pe lună,

www.dacoromanica.ro

servicii aduse ţĕrii. Intre aceste menţionăm ale câtor-và doctorĭ saŭ vĕduvelor lor. Se maĭ daŭ şi la cocóne vĕduve, de multe orĭ la cele

dar din suma acésta ce i se făceà pe un an, dintr'înşiĭ 1.400 este a-ĭ fi drept despăgubire ce are să-ĭ ieà rĕmăşiţă de léfă pe anul trecut pe şépte lunĭ, iar talerĭ 2.400 sunt a se da luĭ Ion Mesiţ drept óreşĭ-care mângâere şi despăgubire din ceea-ce are să ieà léfă din anul trecut, şi cu chipul acesta să se urmeze lefile doftorilor până la încheerea anuluĭ; după acestea arĕtăm Înălţimiĭ Tale, că ne-ajungêndu-se, iraturile, s'aŭ scos din catastih şi unele cocóne ce aveaŭ léfă de la Cutia milostenieĭ pentru care rĕmâne la Înălţimea Ta, ca să se hotărască de unde să li se deà ceea-ce se va socotì spre mângâerea stăriĭ dumné-lor, căcĭ noĭ mijloc nu am avut a le lâsà numaĭ cu numele scris în catastih fără a avé Epitropia mijloc de unde să le rĕspundă lefile; asemenea ţicem, că de nu se va pune în lucrare urmarea ponturilor ce arĕtăm cu a se înlesnì de către Înălţimea Ta cu orĭ-ce mijlóce împlinirea rĕmăşiţelor de la Visterie i de la ceĭ-ce sunt arĕtaţi, atuncĭ saŭ remâne catastihul lefilor jos, orĭ va avé Epitropia sloboţenie de a se împrumutà cu sumă de banĭ în dobîndă până la talerĭ 10.000 pentru rĕspunderea lefilor acum măcar pe treĭ lunĭ de ţile până la sfîrşitul luĭ Martie, ca să aibă săraciĭ mângâere la Sfintele Pascĭ, şi cum va fi bună hotărîrea Înălţimiĭ Tale.

Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Dvornic.— 1815 Martie 28.

Pe lună po talerĭ.	*Dohtoriĭ politieĭ i gearahiĭ.*
200	Costandinache Caracaş.
200	Silivestru.
200	Constantin Darvari.
150	Stavrache Moscu.
150	Constantin Filitis.
100	Ioan Pascal.
100	Ioan Mesiţ. } gearahĭ aĭ politieĭ.
100	Viler }
1.200.	

Léfa dumné-luĭ Vel Vorniculuĭ cu II epitropĭ, împreună cu logofeţiĭ Epitropieĭ.

100	Dumné-luĭ Vel Vornicul al obştirilor.
40	Costache Rasti biv III Vistier.
40	Zamfirache III postelnic.
40	Luca Logofetul.
1.120	
40	Gheorghe Logofĕt.
40	Ianache Logofĕt.
40	Ioniţă Căpitanul.
40	Costache Polcovnicul.
40	Gheorghe Polcovnicul.
130	Sameşul Epitropieĭ.
100	Condicarul Epitropieĭ.
40	Cheltuéla zărăfieĭ.
1.670.	

www.dacoromanica.ro

tinere şi frumóse, după stăruinţa luĭ Beizadeà Costache: desfrînare cu economia propriilor banĭ. In 1815 Aprilie 5 este un noŭ budget al milelor şi pensiunilor în cuprinderea ce se vede în notă. (1)

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Primită fiind Domnieĭ-Mele acéstă cumpĕnire şi întocmire a lefilor ce s'aŭ făcut de către dumné-lor orînduiţiĭ boerĭ printr'acest catastih (în care se adună léfă pe tótă luna taleri 3.198 a săracilor lefaşi, taleri 1 200 a dohtorilor şi a giarahilor şi taleri 1670 a tagmeĭ Vornicieĭ obştirilor), o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumitale Vel Vornice al Obştirilor, ca întocmaĭ să urmezĭ darea acestor lefĭ de la ḑi'ntâiŭ a trecutuluĭ Ianuarie până la sfîrşitul acestuĭ următor an. — 1825 Aprilie 5.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, fila 88.

Indreptarea lefilor Cutieĭ milostenieĭ.

Pe Iună po taleri.	
30	Mărióra sîn Maria Botezata ot sf. Sava.
15	Maria luĭ Ianache Postelnicelul ot Udricanĭ.
50	Mărióra luĭ Ciuchiĭ.
50	Ilinca Stolnicésa sîn Clucerul Spiridonache.
100	Hătmănésa Cozonica.
40	Elena şi Marghióla condicărésa.
20	Nicolae Logofĕtul.
15	Maria III Logofetésa.
40	Pitărésa Bălaşa Scăsăgióia.
20	Chiriachĭ vĕduva luĭ Hagi Gheorghie vnuc Lofciu ot Stelea.
30	Treĭ nepóte ale Ecaterineĭ Alexenceĭ ot Udricanĭ.
45	Treĭ fete ale luĭ Nicolae Varsama.
20	Ióna Postelnicésa ot Popa Dârvaşu.
10	Maria Sofragióica.
7	Dima Sacatu.
10	Luxandra sîn Clucerul Rasti.
5	Casandra vĕduva ot Creţulescu.
40	Stanca Stolnicésa Pălădóica ot Tîrgovişte,
20	Bălaşa Armăşóia Nicătóe ot Udricanĭ.
30	Zoiţa Slugerésa a luĭ Ianache Giurgiache ot Batişte.
25	Bita doftoróia vnuc Matraca ot Tîrgovişte.
50	Smaranda Toplicénca.
30	Safta vămăşóia }
20	Maria brat ego }
20	Sultana ipac brat ego } sîn Stolnicul Dumitrache Papazoglu.
20	Elena ipac brat ego }
20	Caliţa vĕduva a rĕposatuluĭ Pitar Drăgoiŭ.
15	Ecaterina vĕduva a rĕposatuluĭ Anesti.

www.dacoromanica.ro

Intre ceĭ miluiţĭ aflaiŭ o Hătmănésă, o Vornicésă, o Clucerésă Oteteleşanu, o Hiotu, o Ştirbeĭ, vĕduve de boerĭ de tótă trépta.

Pe lună po taleri.	
15	Maria vĕduva luĭ Ianache Céuşul ot Bisericanĭ.
30	Gheorge biv Vornic de harem ot Spirea.
15	Elena vĕduva a luĭ Ştefan împuşcat de Turcĭ, cu 4 copiĭ, ot Boteanu.
10	Maria vĕduva a luĭ Ianache Logofétul ot Prundul.
5	Iana preotésa vĕduva ot biserica Dómneĭ.
5	Vărvara Grămăticésa ot Sf. Spiridon noŭ.
10	Anastasia vĕduva ot mahalaua Dudesculuĭ.
5	Stanca vĕduvă bătrînă.
70	Zoiţa vĕduva Cioranca Pitărésa.
30	Păhărnicésa Smaranda Privalóia.
50	Catinca vĕduva sora Vorniculuĭ Samurcaş.
20	Mărióra vĕduva Bulegióia.
6	Petre Postelnicelul sacat, ot Spirea.
20	Zoiţa vĕduva Logofétuluĭ Salomon, ot Buteanu.
10	Caliţa vĕduva ot Radu-Vodă.
10	Catinca vĕduva sora vameşuluĭ Niţă ot Radu-Vodă.
50	Elena Sĕrdărésa vĕduva luĭ Mănăilă.
50	Anastasia vĕduva Vistieruluĭ Iamandache Mehtupciu.
10	Aniţa vĕduva Ciupénca.
20	Catinca vĕduva Ciupénca.
20	Zoiţa vĕduva Ciupénca.
10	Elena vĕduva luĭ Mihalache Ciorci-başa.
10	Ecaterina vĕduva Postelnicésa Tomulésa, ot Radu-Vodă.
5	Paraschiva preotésa vĕduva ot biserica Dintr'o-ţi.
5	Zoiţa vĕduva ot Sf. Spiridon-noŭ.
5	Anastase Sticlarul sacat de ochi, ot Sf. Nicolae din Şelarĭ.
10	Smaranda vĕduva Cămărăşóia, ot Arhimandritul.
15	Sultana vĕduva sîn Maria Postelnicésa Vlădésca.
10	Gheorghe Cavarnalăŭ sacat ot Tîrgul-de-afară.
15	Maria vĕduva a Logofĕtuluĭ Nicolae tipograful ot Sf. Vinerĭ.
25	Bălaşa vĕduva Drăgănésca ot podul Mogoşóeĭ, biserica Albă.
20	Douĕ fete sărace Zoiţa şi Vasilica sîn Popa Négul, ot Colţea.
15	Maria vĕduva Lucăĭ, ot Dómna Bălaşa.
10	Ecaterina vĕduva a Polcovniculuĭ Paladi, ot Sf. Gheorghe-vechiŭ.
20	Maria vĕduva Pardali, ot Pitar-Moş.
10	Maria Diculésca ot Dudescu.
15	Smaranda vĕduva Căpitănésa a Căpitanuluĭ Ene, ot Popa-Rusu.
5	Ştefan Postelnicul Cortescu, ot Arhimandritul.
5	Rada vĕduva luĭ Petre Sirbu, ot Radu-Vodă.
40	Iorgache Beceru ot Tîrgovişte.
30	Anastase Florea ot Colţea.
20	Arghira fata, nepóta luĭ Clucerul Burche, ot Negustorĭ.
25	Marióra sîn Medelnicerul Mateiŭ Greceanu, ot Arhimandritul.

www.dacoromanica.ro

Puţinĭ sunt pensionariĭ pentru serviciĭ aduse Statuluĭ şi încă şi maĭ

Pe lună po taleri.

10 Elena vĕduva luĭ Dobrotanu.
5 Tudora preotésa vĕduva, ot biserica Dintr'o-ḑi.
10 Maria vĕduva III Logofĕt Constantin, ot Radu-Voda.
10 Tănase Odabaşa orbul, ot Spirea.
10 Sanda vĕduva botezata din papistaşi, ot Dobrotésa.
20 Zoiţa şi Smaranda sîn Mateiŭ Poenaru, ot biserica Nemţilor.
20 Sultana Sĕrdărésa vĕduva luĭ Zamfiroglu, ot Sfinţĭ.
15 Ecaterina Ṣĕtrărésa veduva luĭ Sandulache, ot Negustorĭ.
20 Zoiţa vĕduva Sĕrdărésa Agapi.
5 Aniţa Postelnicésa ot Colţea.
5 Ecaterina Ciubuccióia vĕduva ot Văcărescĭ.
5 Stanca Polcovnicésa vĕduva, ot Sărindar.
5 Zoiţa Botezata vĕduva ot Udricanĭ.
10 Bălaşa Căpitănésa a luĭ Nicolae Căpitanul za dorobanţĭ.
10 Maria preotésa vĕduvă cu 5 copiĭ, ot Negustorĭ.
70 Zamfira Stolnicésa Ṣtirbóica vĕduva.
10 Bălaşa vĕduva Clucerulŭĭ Gheorghe Sfîrlézĕ.
5 Maria Oprişănóia ot Olarĭ, ce acum s'a călugărit.
10 Ióna Stegărésa vĕduva, cumnata Pitaruluĭ Dumitrache ot Negustori.
20 Maria Armăşóia sîn Paharnicul Sefendache ot Gorganĭ.
10 Elena vĕduva luĭ Mihalache Cantara.
20 Elena sîn Vistierul Pascul ot Colţea.
5 Maria Armăşóia vĕduvă ot Creţulescu.
15 Ecaterina vĕduva Vistieruluĭ Constantin Extractorul.
25 Hrisantia vĕduva rĕposatuluĭ III Logofet Fotache, ot Sf. Vinerĭ.
5 Luxandra vĕduva a Polcovniculuĭ Augustin, ot Gorganĭ.
20 Maria Născolésca vĕduva ot Sf. Ilie.
15 Arghira Armăşóia vĕduva Mardagióica.
5 Rada vĕduva a Dimeĭ Saca-başa ot Izvor.
20 Elena Vameşóia vĕduva Vameşuluĭ Iamandi ot Batiştea.
20 Zamfira vĕduva a luĭ Pantazi Dimanciul.
20 Maria sîn Paharnicésa Tufénca.
20 Elena Ṣĕtrărésa Popénca, ot Sf. Ştefan.
20 Copiiĭ Smarandeĭ Sĕrdăreseĭ ot Radu-Vodă.
5 Anastasia vĕduva Gréca ot Gorganĭ.
21 Efimia Postelnicésa ot Negustorĭ.
20 Maria vĕduva a Nĕşculuĭ Lipiscanul, ot tam.
20 Maria vĕduva a dumné-luĭ Topcì, ot Antim.
20 Stanca Pitărésa Perieţénca vĕduva, ot Sf. Ecaterina.
50 Clucerul Iancul Glava ot Tîrgovişte.
20 Luxandra Gorunénca vĕduvă ot podul Calicilor.
10 Magdalena vĕduvă streină, ot Sf. Spiridon noŭ.
5 Şerbana vĕduva ot Sf. Ecaterina.
20 Zoiţa fata sîn Clucerul Ioniţă Boţea ot Mântulésa.

www.dacoromanica.ro

puţine nume de indivizi înfirmi, neputincioşi. Catalogul de nume ce

Pe lună po taleri.

20 Smaranda văduva sin Vistierul Pashale, ot Colţea.
20 Maria văduva a luĭ III Logofĕt Zamfirache, ot Neguţătorĭ.
20 Luxandra sîn Polcovnicul Ilie ot podul Calicilor cu Maria Gromiticĭ ot Protopopul, po câte taleri 10.
10 Ecaterina văduva Iconomuluĭ ot tam.
5 Marióra Apostol Răducanu ot Udricanĭ.
20 Smaranda văduva a luĭ biv II Cămăraş, ot Gorganĭ.
10 Anastase Temelie ot Gorganĭ.
5 Maria veduva Botezata ot Zlătarĭ.
10 Tănase Postelnicelul săcat, ot Curtea gospod.
15 Stanca Postelnicésa ot Sf. Ilie.
50 Ecaterina Clucerésa Oteteleşanca.
40 Efrosina Hiotóia văduvă.
30 Elenco Meculéca Slugerésa văduvă.
15 Copiiĭ răposatuluĭ Logofĕt Gheorghe ot velitii Vornicĭ.
25 Maria Alexénca văduva ot Stejar.
10 Ecaterina Botezata văduvă ot Sf. Vinerĭ.
15 Maria Postelnicésa văduvă Cărpenişanca.
25 Stanca Polcovnicésa sîn Becerésa.
15 Veneţiana văduvă, dohtoriţa ot Dómna-Bălaşa.
30 Păhărnicésa Zoiţa Tufénca.
30 Despina văduva răposatuluĭ vătaf Mihalache, ot Câmpina.
10 Alexe Postelnicelul orbul, ot Stejar.
20 Zoiţa sîn Clucerul Zaguriano, ot Radu-Vodă.
20 Anastasia văduva a Postelniculuĭ Anton, ot Sf. Gheorghe-noŭ.
20 Safta fata sîn Clucerul Dumitrache Mora, ot Neguţătorĭ.
10 Elena văduva a III Logofĕt Mateiŭ Bunea ot Caimata.
10 Maria Postelnicésa văduvă cu doĭ copiĭ.
15 Drăgana din alte némurĭ, ot schitul Nămăesciĭ sud Muscel.
50 Schitul Basicovul ot Argeş, cu poruncă deosebită gospod.

Ceĭ din urmă aşezaţĭ după jălbĭ.

10 Zamfira văduva luĭ Damiianovicĭ, ot Dómna Bălaşa.
10 Mariţa Peţóia ot Neguţătorĭ.
30 Paraschiva cu mumă-sa i cu alte 3 surorĭ.
15 Zamfira sîn Vlasto ot Radul Vodă.
5 Ecaterina văduva ot Boteanul.
15 Ioniţă Betégul.
10 Efrosina Botezata, venită acum cu poruncă gpd,
10 Preda Polcovnicelul ot Sf. Ştefan.
5 Sanda văduva ológa, ot Colţea.
5 Anastasia Botezata, ot Câmpu-Lung.
10 Luxandra Voitinénca fata.
15 Maria Speténca.

www.dacoromanica.ro

publicăm în notă póte servì bine la studiul asupra societăţii Bucurescene sub Caragea.

Se maĭ daŭ ajutóre de măritiş la fete sărace orĭ protegiate.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-ta biv Vel Vistier Ioane Moscu, Epistatule al Epitropieĭ Obştirilor, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anaforà, milostivire făcênd Domnia-Mea, poruncim să se deà aceştĭ taleri 1.000 ajutor pentru măritişul feteĭ jăluitoruluĭ. — 1813 Maiŭ 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, pag. 235.

Prea Înălţate Dómne,

După luminata poruncă am cercetat şi întru adevĕr este scăpătat, cu fată în vîrstă gata spre măritiş, pentru care, spre unirea căsătorieĭ fii-seĭ, de se va găsì cu cale şi de către Înălţimea Ta, să fie ajutorat cu taleri 1.000 de la Cutia milostenieĭ, şi cum va fi bună hotărîrea Înălţimiĭ Tale. — 1813 Maiŭ 16.

Ioan Moscu.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumnė-ta biv Vel Vistiere Ioane Moscu, Epistatule al Epitropieĭ Obştirilor, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anaforà, pentru sărăcia jăluitóreĭ milostivire făcênd Domnia-Mea asupra eĭ, poruncim să i se facă óreşĭ-ce ajutor de la Cutia milosteniilor pentru măritişul eĭ, după starea sa. — 1813 Maiŭ 11.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXVI, pag. 138.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată poruncă, am cercetat atât prin doĭ epitropĭ la faţa loculuĭ, cât şi un Constantin Flăcăul s'a arĕtat la Epitropie cu jăluitórea ..... este întru adevĕr a se săvîrşì cununie şi nu i se întîmplă cele trebuincióse, aflându-se săracă, căreia după starea eĭ, fiind din cele próste, rĕmâne precum te veĭ milostivì Înălţimea Ta. — 1813 Maiŭ 5.

Ioan Moscu.

Pe lună po taleri.

Elenco Postelnicésa ot mahalaua Popeĭ Dârvaş.
10 Dumitrana Polcovnicésa nora Céuşuluĭ, ot biserica Amzeĭ.
20 Uţa Şĕtrărésa Movilóia.
10 Maria vĕduva sin Pitarul Marin, ot podul Mogoşóeĭ.
20 Elenco Drăgănésca.
25 Enache Curci-başa ot Spirea.
14 Luxandra Bărbătésca.
28 Ilinca Pitărésa sîn Pitarul Dragomir, ot podul Caliçilor.

www.dacoromanica.ro

Mile de înmormîntărĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumnĕ-ta Vel Vornice al Obştirilor, fiind-că prea osfinţia Sa Episcopul Lovciŭ şĭ-a dat obştêsca datorie, de aceea poruncim dumi-tale să se deà de la Cutia milostenieĭ talerĭ 200 pentru îngroparea sa. Tolco pisah gpd. — 1815 Ianuarie 14.
Cod LXXXV, fila 164.

Ajutóre odată pentru tot-deauna încă se daŭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

D-ta biv Vel Vistiere Ioan Moscu al Epitropieĭ Obştirilor, milostivire făcênd Domnia-Mea asupra jăluitoruluĭ Ioan Grămăticul, poruncim să i se deà talerĭ 100 de la Cutia milosteniilor ajutor la scăpătăciunea sa. — 1813 Aprilie 9.
(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.
Cod. LXXIV, pagina 164.

Prea Înălţate Dómne,

Starea şi halul jăluitoruluĭ este întru desăvîrşită scăpătăciune, strein, neputênd intrà la vre-o chivernisélă, voesce a merge la patria sa şi nu are nicĭ un mijloc de ajutor, vrednic este a fi ajutorat acum de la Cutia milostenieĭ cu talerĭ 100 şi cum va fi bună hotărîrea Înălţimiĭ Tale. - 1813 Aprilie 21.
Ioan Moscu.

Une orĭ mila e dată sub altă formă decât cea băuéscă. Aşà în Martie 1815, Domnitorul a recunoscut unuĭ Petre Postelnicelul dreptul de a stăpînì un loc ce-l îngrădise din locul Curţiĭ Arse (1).

De asemenea Domnul miluesce cu dăruire de ţiganĭ, cu dăruire de lude, scutelnicĭ, posluşnicĭ, cu scutirĭ de servitorĭ boerescĭ. Vorniceseĭ Ecaterina Slătineanu îĭ face pensie nu maĭ puţin de 500 talerĭ pe lună de la Cassa răsurilor, pe când bună-óră soţieĭ Smarandeĭ a rĕposatuluĭ Sava Postelnicelul, care are de crescut 3 copiĭ şi de măritat 2 fete, îĭ acordă Domnitorul 20 talerĭ pe lună (2).

In multe rînduri Cutia milosteniilor a fost sleită, aşà că Epitropul eĭ nu esità de a arĕtà Domnitoruluĭ, că nu este de unde să se realiseze nouele pensionărĭ şi miluirĭ. (3)

La Decemvrie 1816, Cutia nu are banĭ şi se împrumută cu 20.000 talerĭ, ca să pótă plătì lefile şi pensiunile de sĕrbătorĭ. (4)

(1) Veḑĭ actele în tom. X, parteą B., din *Ist. Românilor* de *V. A. U.*
(2) Ibidem.
(3) Ibidem.
(4) Veḑĭ Z. Z. Z. Ibidem.

www.dacoromanica.ro

Un alt mijloc şi maĭ eficace, prin care Domnitoriĭ ajutoraŭ boerimea, erà acordarea de privilegiĭ şi monopoluri, între carĭ cel maĭ producĕtor de venituri erà dreptul de scaun de carne. In Tomul X. B. al Istorieĭ mele aduc o destul de bogată culegere de asemenea monopoluri de scaune de carne. (1)

Pentru boeriĭ din slujbe eraŭ bănóse avaeturĭ, ca: căminăritul, cotăritul, mĕsuratul buţilor, săpunăritul Vorniculuĭ de harem, icicioho-dăritul, etc. (2)

Boerilor Divaniţĭ de la Craiova li s'a făcut de Caragea, pe lângă léfa rînduită fie-căruia, şi un noŭ havaet: din husmetul dijmărituluĭ, vinăriciuluĭ şi oerituluĭ să ieà câte taleri 10 la pungă din preţul arendăriĭ celor 5 judeţe Oltene. Suma acésta să se împarţă egal între membriĭ Divanuluĭ Craiovean. (3)

Havaeturile eraŭ forma sub care Domnitoriĭ ajutaŭ pre boeriĭ *haleà*. Amintim acì câte-và carĭ tot asupra poporuluĭ apĕsaŭ:

Havaet al Căminaruluĭ. Abià sosit în ţéră în 1812, Domnitorul Caragea dă chrisov pentru iratul saŭ venitul mareluĭ Căminar de la pimniţile din Bucurescĭ, de la vinul şi rachiul din ele. Asemenea dare se impune şi cîrciumelor din Craiova (4).

Căminăritul, venit al Căminărieĭ celeĭ marĭ, se arendéză anual. Se

(1) Veḑĭ tom. X. B., din *Ist. Rom.* de *V. A. U.*

(2) Veḑĭ actele, ibidem.

(3) Iratul ce s'a făcut boerilor Divaniţĭ de la Craiova a luà de la vinăriciŭ i dijmărit şi oerit.

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că dumné-lor boeriĭ Divaniţĭ de la Craiova se află slujind la Divanul Nostru de acolo pentru trebile ţĕriĭ şi ale noroduluĭ, întocmaĭ ca şi ceĭ de aicĭ, dumné-lor boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele şi vre-un alt venit din dregĕtoria în care se află nu aŭ (precum ceĭ de aicĭ), fără numaĭ tótă rĕsplătirea ostenelilor dumné-lor se închee în léfa ce aŭ orînduită, în vreme ce şi dumné-lor sunt şi se socotesc mădulări ale Divanuluĭ celuĭ de acolo, ca şi ceĭ de aicĭ ale Divanuluĭ dumné-lor veliţilor boerĭ, am găsit Domnia-Mea cu cuviinţă de a nu-ĭ lăsà maĭ mult întru acéstă obidă, ci hotărîm, ca de acum înainte dumné-lor boeriĭ Divaniţĭ ce se vor aflà haleà la Divanul Nostru ot Craiova, osebit de léfa ce ieaŭ, să aibă şi acest venit, adecă din huzmetul dijmărituluĭ i vinăriciuluĭ şi al oerituluĭ să ieà câte taleri ḑece la pungă, numaĭ însă la suma preţuluĭ vînḑăriĭ celor cincĭ judeţe ot preste Olt, care acest havaet să-l împarţă între dumné-lor de o potrivă. Drept aceea poruncim, atât dumi-tale Vel Vistiere, cât şi dumi-tale Vel Logofét de Ţĕră-de-Sus, să îngrijiţĭ, ca vînḑarea acestor de maĭ sus numite treĭ huzmeturĭ să se facă la vremea sa, şi cu acest adaos de havaet ce s'a ḑis maĭ sus. I saam receh gpd. 1816 Ianuarie 15.

Cod. LXXV, fila 153 v.

(4) Veḑĭ actele în tom. X, partea B. a *Ist. Românilor* de *V. A. U.*

www.dacoromanica.ro

iea pe butea cu vin tal. 4 în cârciume saŭ în magasiĭ, iar de la rachiurĭ de ţéră, de butea mare tal. 15 şi de butea mică pe jumătate.

Spirtósele streine nu se pot importà şi nicĭ vinurile, afară de casurile când nu se face în ţéră, când atuncĭ, cu învoire specială a Domnieĭ, se póte importà. Pentru spirtósele importate se plătesce 41 talerĭ de butea mare (1).

Cotăritul, venit saŭ havaet al mareluĭ Cămăraş, încă din primul moment al sosiriĭ luĭ Caragea se arendéză (2).

Marele Cupar al Curţiĭ are havaetul măsuratuluĭ buţilor cu cotul Domnesc (3).

Une orĭ venitul cotuluĭ de măsurat vasele din anumitele oraşe s'a dat ca venit al vre-unuĭ favorit Domnesc, altul decât Cuparul cel mare.

Havaeturile veliţilor Vornicĭ de la vătaşiĭ plaiurilor eraŭ acestea:

Havaeturile în banĭ ale dumné-lor veliţilor Dvornicĭ de la Vătaşiĭ plaiurilor.

Talerĭ.		
230	Plaiul munteluĭ de sus, sud Mehedinţi.	
230	Vîlcanul	Gorj
270	Novaciĭ	
370	Hurezul	Vîlcea
380	Cozia	
180	Aria	Argeş
250	Loviştea	
220	Nucşóra	Muşcel
220	Dîmboviţa	
220	Ialomiţa	Dîmboviţa
180	Dîmboviţa	
2.750	la dumné-luĭ Vel Dvornicul de jos.	
150	Rîmnicul, sud Slam-Rîmnic.	
250	Slănic	Buzĕŭ
250	Pîrşcov	
370	Plaiul despre Buzĕŭ	Saac
380	Teléjen	
350	Prahova, sud Prahova.	
1.700		

Pre când boerimiĭ i s'acordă cu ghiotura avantagiĭ, scutirĭ şi onorurĭ, fórte puţine la numĕr sunt scutirile de dăjdiĭ pentru ţĕranĭ, pe motiv de sărăcie, de infirmităţĭ, de bătrîneţe. Unora, puţinĭ la numĕr, Ca-

(1) Veţi actele în tom. X, partea B. a *Ist. Românilor* de *V. A. U.*
(2) Ibidem.
(3) Ibidem.

www.dacoromanica.ro

ragea le-a dat şi micĭ ajutóre bănescĭ, orĭ producte în natură (1). Proseliţilor bisericiĭ încă li se acordă unele ajutóre şi beneficiĭ.

In fine, ca să nu maĭ înşirăm şi alte multe, să înregistrăm acì tot în folosul boerilor şi protejaţilor Domnescĭ o serie de scutirĭ şi acordărĭ de privilegiĭ, etc.

Prostichiŭ, adecă adaos făcut în favórea biv Vel Banuluĭ Brâncoveanu de la unele bîlciurĭ şi vămĭ, în 10 Fevruarie 1813 (2).

Lude acordate vĕduveĭ luĭ Dinu Călăraşul, mort în serviciul Domnieĭ.— 13 Fevruarie 1813 (3).

Mile şi privilegiĭ biv Polcovniculuĭ de Cerneţĭ, Barbu Provatul, în Martie 1813 (4).

Un lude dăruit vĕduveĭ unuĭ călăraş, în 12 Martie 1813 (5).

Cartea luĭ Costache Logofĕt de taină, din 14 Martie 1813, pentru scutire şi privilegiĭ (6).

Idem pentru Petrea fost iuz-başa de puşcărie. — 15 Martie 1813 (7).

Idem pentru Ioan Voinescu biv III Logofĕt, în 15 Martie 1813 (8).

Asemenea Zoiţeĭ Cantacuzino «ce este din Evgheniştĭ , în 24 Martie 1813 (9).

Scutirĭ şi privilegiĭ luĭ Gh. Puşcaşu, pentru vrednicia meşteşuguluĭ luĭ. — 1813 Martie 29 (10).

Dar de scutelnicĭ şi de ţiganĭ, etc., slujbaşuluĭ Curţiĭ biv Vel Medelnicer Chiriac. — 1813 Maiŭ. (11).

Scutirĭ şi privilegiĭ luĭ Stroe Suilgi-Başa, în 5 Maiŭ 1813. (12).

Stolniceseĭ M. Golescu dreptul de a percepe taxă de la carele ce vor trece pe 3 podurĭ pe Argeş, aprópe de Pitescĭ.—1813 Sept. 12 (13).

Scutirĭ şi privilegiĭ luĭ Gheorghe Tulum-Başa.—26 Martie 1817 (14).

---

(1) Veḑĭ actele N. M., în tom. X, partea B, al *Ist. Românilor* de *V. A. U.*
(2) Veḑĭ actul, ibidem.
(3) Ibidem.
(4) Ibidem.
(5) Ibidem.
(6) Ibidem.
(7) Ibidem.
(8) Ibidem.
(9) Ibidem.
(10) Ibidem.
(11) Ibidem.
(12) Ibidem.
(13) Ibidem.
(14) Ibidem.

www.dacoromanica.ro

Scutirĭ şi privilegiĭ acordate luĭ Stoian al II Vornic de la Vornicia a III-a.— 29 Iunie 1817 (1).

Scutirĭ şi miluirĭ luĭ Tufecci-Başa, la 15 Septemvrie 1818 (2).

O ciudată dispositiune. Iuz-başa de harem Berendeĭ dobîndesce de la Vodă transmiterea dreptuluĭ luĭ de scutirĭ şi privilegiĭ pe numele uneĭ a treia persónă (3).

Scutire de fumărit, căminărit şi cotărit a boerinaşilor de neam din Caracal, a cîrciumelor lor (4).

Asemenea Serdăreseĭ Maria Bărcănésca, în Ianuarie 1814 (5).

Pe când boeriĭ nu plăteaŭ nicĭ o dare, ţĕranul erà îngenunchiat sub dărĭ

Pe lângă greutatea biruluĭ în el însuşĭ, el devenià şi maĭ odios prin procedimentele ce se puneaŭ la percepere şi maĭ ales prin îmmulţitele abusurĭ.

Peste birurĭ maĭ veniaŭ apoĭ şi rechisiţiunile de tot felul în banĭ şi în natură. Până şi pentru conacul Domnesc în călĕtorie eraŭ rechisiţionate satele de pasĕrĭ, unt, orz, vite şi încă şi cu bătae li se luaŭ rechisiţiunile.

Din actele anexate tom. X. B. se pot vedé asemenea fapte.

Sameşiĭ din judeţe făceaŭ marĭ abusurĭ scutind orĭ promiţênd a scutì de dăjdiĭ pe uniĭ locuitorĭ, ca să-ĭ trécă la némurĭ, la privilegiaţĭ, la mazîlĭ. Apoĭ pe lângă abusurile sameşilor veniaŭ şi ale boerilor ispravnicĭ şi ale maĭ marilor lor din Craiova şi Bucurescĭ. In 23 Ianuarie 1813, Domnitorul ordonă să se împlinéscă 105.791 talerĭ mâncaţĭ de Stolnicul Nenciulescu, Ioniţă Rahtivan, Logofĕtul Samurcaş, Vornicul Manolache Lahovari şi un al 3-lea Logofĕt Petrache. (6)

(1) Veḑĭ actul în tom. X, partea B. al *Ist. Românilor* de *V. A. U.*

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

(4) Ibidem.

(5) Ibidem.

(6) Porunca ce s'a dat la anaforaua ce s'a făcut dumné-lor boerii orînduiţi, adecă dumné-luĭ Vornicul Radu Golescu, Vel Vistierul Grigorie Brâncoveanu, Vel Logofĕtul Grigorie Ghica, dumné-luĭ Vel Logofĕtul Constantin Bălăceanu, de teorisis ce aŭ făcut de baniĭ ce se găsesc asupra Stolniculuĭ Nenciulescu i Ioniţă Rahtivanu, i Petrache biv III Logofĕt, i Logofĕtul Samurcaş, i casa rĕposatuluĭ Vornic Manolache Lahovari, talerĭ 105.791 banĭ ¦105, care anaforà s'a trecut în condica de porunci a Divanuluĭ. — 1813 Ianuarie 23.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale Vel Spătare, ca după acéstă anaforà a dumné-lor

www.dacoromanica.ro

CAP. VI.

Domnul. Familia luĭ.

De la cel din urmă strat social, de la ţĕran şi ţigan mĕ urc cu privirea la vîrful piramideĭ, la Domnitor. Din punctul de vedere al acestuia, din capul loculuĭ observ, că puţină schimbare s'ar fi putut constată în societatea română între aniĭ 1800 şi 1818. Am arĕtat aiurea (1) trista stare a societăţiĭ române din Bucurescĭ, sub ultima Domnie a luĭ A. Moruzi.

Ca să vedem cât de puţină îmbunătăţire primise acea societate la finele Domnieĭ luĭ I. Caragea, în urma grelelor ḑile ale ocupaţiuniĭ rusescĭ de la 1806 la 1812, n'am avé decât să amintim tabloul ce face Wilkinson despre dînsa. (2)

Să cercetăm însă acum documentat, care este aspectul societăţiĭ privite lângă tronul ţĕriĭ.

Domnitorul Ioan Caragea erà, neîndoios, om cult şi deştept. Din cele aduse despre el până acì s'a putut vedé acésta, dar şi că erà lacom după avere şi cum, ca să şĭ-o îmmulţéscă, nu se dedeà în lăturĭ de la orĭ-ce faptă duşmănósă ţĕriĭ şi diverselor eĭ trepte.

Cu asemenea ideal domnind Caragea, vĕḑurăm, adună în o scurtă domnie marĭ capitaluri, ce le depune, prudent şi învĕţat din păţania altor Domnĭ predecesorĭ, la băncĭ streine, asigurându-şĭ ast-fel, după fuga din ţĕră, traiŭ bun şi îndestulat.

Asemenea averĭ le îmmulţì şi cu metoda de a dăruì pe Dómna sa şi pe toţĭ aĭ eĭ cu moşiĭ, ţiganĭ, privilegiĭ şi tot felul de liuḑĭ şi de scutelnicĭ.

Numeróse chrisóve dă *generosul* Domn Caragea soţieĭ sale, constituindu-ĭ privilegiĭ productive din tîrgurĭ, bîlciurĭ, vămĭ de pe la aceste bîlciurĭ, etc.

Totuşĭ numaĭ cu venitul de la asemenea dărĭ şi privilegiĭ nu se explică îmmulţirea moşiilor cumpĕrate de Caragea pe numele Dómneĭ

---

orînduiţilor boerĭ să împlinescì suma de talerĭ 105.791 banĭ 105 de la obrazele asupra cărora se vĕd arĕtaţĭ în dos prin condee anume, iar de vor ḑice că aŭ vre-un sinet saŭ vre-un cuvînt spre apĕrarea lor, să-şĭ facă apelaţie către Domnia-Mea. 1813 Ianuarie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Veḑĭ şi actele sub aaa. din Tom X. B

(1) Veḑĭ volumul din *Ist. Românilor* de *V. A. U.*

(2) Veḑĭ «Tableau Historique de la Moldavie et de la Valachie» de Wilkinson, trad. de M. Paris 1821.

www.dacoromanica.ro

şi a fiicelor şi fiilor luĭ. Maĭ află Domnitorul mijloc de a adunà banĭ şi cu repeţite aşezărĭ de birurĭ şi sporirea lor.

Vadă-se în anexe numeróse de asemenea chrisóve dăruite la aĭ sĕĭ.

Acì vom cità cu deosebire pe cele următóre:

a). Chrisovul pentru moşia Domnesciĭ, ḑisă şi Ciorogîrla. Acì până astăḑĭ se vĕd rĕmăşiţe din splendida Curte Domnéscă a familieĭ Caragea.

b). Chrisovul dat tot Dómneĭ Elena Caragea pentru dreptul de a se face 4 bîlciurĭ la Domnescĭ pe tot anul.

c). Asemenea alt chrisov din 1 Decemvrie 1816, pentru moşiile Domnescĭ, Cojescĭ şi Prisăceniĭ.

d). Chrisovul de dăruire a uneĭ ţigăncĭ pe numele Domniţeĭ Ralu.

e). Chrisóvele Domniţeĭ Ralu pe moşia Conţescĭ şi a unuĭ loc de cişmeà.

f). Idem ale Domniţeĭ Smaragda pe moşia Braḑiĭ şi pentru 50 liuḑĭ.

g). Idem ale aceleaşĭ Domniţe, ca să facă tîrg şi bîlciurĭ la Braḑĭ.

h). Idem ale Domniţeĭ Ruxandra pe moşiile Putineĭ şi Segarcea.

i). Idem ale luĭ Beizadeà Constantin Caragea, proprietarul prin căsătorie al Ploescilor, ca să facă acolo tîrg la 23 Aprilie şi să ieà vama în profitul sĕŭ. (1)

Beizadelele Constantin şi Gheorghe, dar maĭ ales Constantin nu rĕmân în urma tatăluĭ lor Caragea, nicĭ în lăcomie de averĭ, nicĭ în jăfuirea ţĕriĭ; îl întrece însă în purtare desfrînată.

Beizadeà Costache, luând în însoţire pe cunoscuta Domniţă Raluca Moruzi, capĕtă în fóea de zestre oraşul Ploescĭ, ca moşie. Ioan Caragea dă fiuluĭ sĕŭ un noŭ chrisov de robire a acestuĭ oraş, la 20 Decemvrie 1813, sub cuvînt că el, Vodă, n'a aflat nicĭ un chrisov anulând acel har domnesc, făcut anterioramente în favórea familieĭ Moruzi. La 26 Martie 1814, Caragea ordonă Ispravnicilor de Prahova să aibă a fi următorĭ întocmaĭ după acel chrisov. (2)

---

(1) Veḑi aceste chrisóve în tom. X. B. al *Ist. Românilor* de *V. A. U.*

(2) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Dumné-vóstră Ispravnicilor din sud Prahova sănătate. Sciut vĕ este înşi-vĕ, cum şi altora mulţi, că moşia Ploesciĭ, împreună cu oraşul, este hărăzită răposatuluĭ Banuluĭ Ianache Moruz şi întărit acest har prin hrisóve Domnescĭ de către ceĭ din naintea nóstră fraţĭ luminaţi Domnĭ, carĭ tóte acele hrisóve vĕḑêndu-le şi Domnia-Mea următóre unul altuia, şi vre-un alt hrisov din urma acestora nevĕḑêndu-se aneresitor saŭ împotrivitor, am bine-voit de le-am întărit şi înşi-ne, prin Domnescul

www.dacoromanica.ro

Evident că orăşenii din Ploescĭ protestă din noŭ contra robiei lor şi a oraşuluĭ. Ispravniciĭ nu cutézĕ a-ĭ supune prin violente mĕsurĭ la clacă, etc. Atuncĭ Vodă Caragea le adresă acest noŭ pitac:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Dumné-vóstră Ispravnicilor din sud Prahova sănătate. Cu mirare am aflat Domnia-Mea, cum că nicĭ până acum nu s'a pus încă în lucrare porunca Domnieĭ-Mele, ce vi s'a trimis pentru pricina oraşuluĭ Ploescĭ şi Luminăţia Sa Beizadeà Costache Caragea se păgubesce de dreptul venit ce i se cuvine a avé de la acéstă moşie a Luminăţieĭ Sale de zestre după atâtea hrisóve domnescĭ, ce are, carĭ s'aŭ înnoit şi de Domnia-Mea. Ci dar iată vĕ poruncim, ca pe de o parte să puneţĭ în lucrare porunca ce vi s'a trimis, iar pe de altă parte îndată să ne înscinţaţĭ, care este pricina de nu s'a săvîrşit până acum? şi de sunt vre-o uniĭ din orăşenĭ nesupuşĭ şi aţîţătorĭ şi celor-lalţĭ cine sunt aceia pe anume? ca să-şĭ ieà căduta pepépsă uniĭ ca aceia, şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1814 Aprilie 15.

Cod. LXXIV, fila 115 v.

Neguţătoriĭ din Ploescĭ iritaţĭ de nedreptele pretenţiĭ ale luĭ Beizadeà Costache Caragea, sprijinit de Ispravnicĭ, închid, în Aprilie 1814, tot tîrgul. Ispravniciĭ raportézĕ fapta luĭ Vodă, şi el adreséză tîrgoveţilor următorul pitac:

Zemli Vlahiscoie. Vouĕ tuturor neguţătorilor i neguţătoraşilor de tótă brésla ce sunteţĭ locuitorĭ aicĭ în oraşul Ploescilor, ne-am înscinţat Domnia-Mea, că într'aceste çile abătându-vĕ cu totul din calea supunerĭi, care sunteţĭ datorĭ a avé către stăpînire, aţĭ îndrăsnit cu o mare obrăznicie a vĕ închide toţĭ prăvăliile, nesocotindu-vĕ la cât de mare turburare póte să ne aducă, precum ne-a şi adus, după tot cuvîntul drept asupră-vĕ acéstă a vóstră obraznică şi netrebnică urmare, care nu închipuesce altă ce-vaşĭ decât nebăgare de sémă şi împotrivire către stăpînire, făr' de a socotĭ la cât de mare şi straşnică pedépsă vĕ osîndesc pentru acésta politicescile pravilĭ şi nu veţĭ putĕ fi îndreptaţĭ numaĭ cu o próstă pricinuire ce aţĭ cuvîntat, că aveţĭ a venĭ să vĕ înfăţişaţĭ la Divanul Domnieĭ-Mele, pentru prigonirea ce aveţĭ cu Luminăţia Sa Beizadeà Costache Caragea, în vreme ce Domnescul Nostru Divan apururea este deschis şi pentru căcĭ aveţĭ de gând a venĭ să cereţĭ judecată nu urmà să faceţĭ acest fel de pornire, a căreia porniĭ de am fi fost încredinţaţĭ că cu toţiĭ sunteţĭ pricinuitorĭ, cu hotărîre vi se cuvenià tuturor căduta pedépsă, dar fiind-că

Nostru hrisov, ce l-am dat Luminăţieĭ Sale Beizadeà Costache Caragea, ginerele numituluĭ rĕposat boer, la carele aŭ coborît prin zestre acéstă moşie. Drept aceea, vĕ poruncim Domnia-Mea, ca să o faceţĭ acésta cunoscută către toţĭ orăşenii Ploescenĭ, de a fi următorĭ la rĕspunderea drepturilor moşieĭ către Luminăţia Sa numitul Beizadeà, cum şi Luminăţia Sa a-şĭ dobîndì veniturile moşieĭ întru tóte întocmaí după cuprinderea hrisovuluĭ, după care iată vi se trimite şi copie spre a o cetì în auçul tuturor. dintre carĭ de se va arĕtà vre-unul neurmător, pentru unul ca acela să înscinţaţĭ Domnieĭ-Mele, şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1814 Martie 26.

Cod. LXXIV, fila 112.

www.dacoromanica.ro

ne-am însciinţat că începĕtoriĭ acesteĭ netrebnicii şi aţiţătoriĭ tuturor celor-lalţi sunt treĭ dintre voĭ, adecă un Mihalache Bărbieru i Vasile Bidiviu şi David Măcelaru, iată că-ĭ şi osîndim pe aceştia la pedépsa ce li se cuvine spre a lor înţelepţire şi spre pilda altora, iar voue tuturor celor-lalţi vĕ poruncim straşnic, ca numaĭ decât negreşit să deschideţi toţi prăvăliile făr' de a zăbovì măcar un minut, căcĭ cel împotrivitor şi nesupus se va osîndì negreşit la asemenea pedépsă. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 20.

Cod. LXXI, fila 117 v.

Pre ceĭ treĭ neguţătorĭ, acusaţĭ de capĭ aĭ mişcăriĭ, Caragea îĭ pedepsesce, fără nicĭ o prealabilă judecată, nicĭ maĭ puţin decât cu grópa ocneĭ:

Milostiŭ Bojiŭ Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Fiind-că Mihalache Bărbieru i un Vasile Bidiviu şi David Măcelaru ot oraşul Ploescĭ s'aŭ arĕtat aţîţătorĭ şi turburătorĭ celor-lalţi orăşanĭ de acolo, în cât ĭ-aŭ îndemnat pe toţi de şĭ-aŭ închis şi prăvăliile, urmare cu totul închipuitóre de nesupunere şi nebăgare de sémă către stăpînire, de aceea spre a lor înţelepţire şi spre pilda altora ce se vor asemănà lor, îĭ osîndim Domnia-Mea, după tot cuvîntul drept, la pedépsa ocneĭ, şi volnicim pe ici-ciohodar Dumitrache Capri, ajutor dumné-lor ispravnicilor judeţuluĭ, ridicând de acolo pe aceĭ treĭ maĭ sus arĕtaţĭ, să-ĭ ducă la ocna Telegii, pe care şi poruncim slugilor Domnieĭ-Mele, cămăraşilor de acolo, să-ĭ băgaţi înăuntru în ocnă, de unde să nu fie sloboḑĭ a eşì fără de al doilea poruncă a Domnieĭ-Mele. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 26.

Cod. LXXVI, fila 118.

Pe uniĭ la grópa ocneĭ, iar altora le dete iama Ispravniciĭ marfa din magasin, sub orĭ-ce pretext. S'a întîmplat însă că unul din neguţătoriĭ aceia loviţi erà sudit rusesc. La reclamaţiunea luĭ, Consulul cerù despăgubirĭ. Atuncĭ Vodă fu silit a da următorul pitac:

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că pe de o parte aŭ însciinţat Domnieĭ-Mele ispravniciĭ din sud. Prahova pentru băcaniĭ şi alţi neguţătorĭ din oraşul Ploescilor, ce vînd lucrurĭ de ale mâncării, că le vînd cu un preţ fórte scump, în cât locuitoriĭ pătimesc lipsă de cele trebuincióse ale hraneĭ, nedându-le mâna celor maĭ mulţi din eĭ a le cumpĕrà şi cum că de aŭ şi cercat ispravniciĭ ca să deà nizam, atât pentru lucrurile mâncăriĭ cât şi pentru lumînărĭ, dar mijloc n'a stătut a da acest nizam, din pricină că ceĭ maĭ mulţi dintr'aceĭ locuitorĭ se numesc pe sine-le de sudeţi, iar pe de altă parte a dat jalbă Domnieĭ-Mele un Atanasie Teohari lumînărar, ce se arată pe sine de sudit al Rosieĭ, plângêndu-se că, la opt ale aceştiĭ lunĭ, eşind prin tîrgul oraşuluĭ Ploescilor paharnicul Constantin Grădişteanu, unul din ispravnicĭ, şi trecênd pe la prăvălia luĭ, făr' de a se scì întru nimic vinovat s'a pomenit că ĭ-a dat iagma la 200 ocà céră galbenă, la 250 ocà lumînărĭ de seŭ, la 20 ocà săpun, şi la 20 ocà tort, iată printr'acéstă Domnésca Nóstră volnicie orînduim pe ..... căruia şi poruncim, că luând de aicĭ din condica Divanuluĭ copie adeverită de dumné-luĭ Vel Logofĕtul după nartul din anul trecut, să mérgă la Ploescĭ din sud Pra-

*

www.dacoromanica.ro

hova, unde să facă scumpă cercetare de urma aceĭ neguţătorĭ la vînḑarea lucrurilor după acel nart, după care s'a fost trimis încă din anul trecut şi la acel judeţ copie întărită cu Domnésca Nóstră pecete, orĭ s'a abătut din preţul aceluĭ nart şi cu cât preţ vindeà maĭ mult pentru fieş-care lucru şi cu cât vînd acum? aşijderea să cerceteze şi jalba numitului Atanasie Teohari, cum a fost curgerea pricinĭĭ? ce vină a avut şi că i s'a dat cu adevĕrat iagma mărfii sale din prăvălie? ce marfă anume a fost? şi de câtă sumă a fost felurimea fieş-căreia mărfi? şi dreptul adevĕr pentru tóte câte s'aŭ ḑis maĭ sus să însciinţeze Domnieĭ-Mele, aşteptând acolo al doilea poruncă de urmare. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 14.

Cod. LXXIV, fila 115.

Beizadeà Costache Caragea nu revoltă numaĭ Ploesciĭ prin jăfuirĭ, ci şi mahalalele Bucurescilor se îngrozise de chiolhanurile şi desfrînările luĭ. Macmichael, călĕtorul englez, l-a vĕḑut intrând în baluri, fără sfiélă de mama şi de surorile luĭ, avênd la braţ pe amanta sa, «o frumósă dómnă română, care de curînd abandonase pre soţul eĭ şi şése copiĭ». Macmichael, ca să arĕte cum întréga societate erà demoralisată, adauge a spune, că fapta luĭ Beizadeà nu i s'a părut să fi isbit pe cine-và ca ce-và necuviincios.

Purtarea luĭ Beizadeà Costache nu o maĭ putù suferì soţia sa Domniţa Ralu, născută Moruzzi: ea se divorţă de dînsul. Beizadeà Costache cu purtarea sa destrăbălată contractéză datoriĭ. Numaĭ sudiţiĭ pot a-şĭ scóte baniĭ de la membriĭ familieĭ domnitóre.

Aşà, silit e Vodă să deà ordine de secuestrare şi de împlinire a sumelor datorite de Beizade Costache luĭ Ioan Bălţăreţul.

Hrisovul Luminăţieĭ Sale Beizdade Costache Caragea.

Luminăţia Sa Beizdadeà Costache Caragea, făcênd cerere şi rugăciune ca să întărim şi Domnia Nóstră Domnescile hrisóve ce are pentru moşia Ploesciĭ cu oraşul de acolo, carĭ ĭĭ sunt date zestre de casa rĕposatuluĭ boer Banul Ianache Moruz, socrul Luminăţieĭ Sale, am cerut să ni se arĕte acele hrisóve, ca să le teorisim şi să vedem şi înşi-ne Domnia-Mea cuprinderea lor şi vĕḑuĭ maĭ întâiŭ un hrisov al reposatuluĭ Domn Alexandru Vodă Ipsilant, scris în lĕt 1775, cu cuprindere, că reposatul Banul Moruz, aflându-se slăvit şi rudenie a Domnieĭ-Sale şi căsătorit într'acéstă ţĕră, fără avut de moşiĭ şi viĭ, acareturĭ cu carĭ se pot ţiné casele boerescĭ într'acest pămînt, după cea desăvîrşită putere şi volnicie ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilor scaunuluĭ Domnieĭ şi după pilda şi altor rĕposaţĭ Domnĭ de maĭ nainte, a hărăzit şi domnia-sa numitul rĕposat boer moşia Ploesciĭ cu oraşul şi cu satele ce sunt pe dînsa, ca o moşie ce până atuncĭ erà slobodă domnéscă; maĭ vedem şi alt hrisov al rĕposatuluĭ Domn Nicolae Voevod Caragea, scris în lĕt 1782, cu cuprindere, că prin cercetarea părinţilor arhiereĭ şi a tuturor dumnĕ-lor veliţilor boerĭ, carĭ prin adunare deplin în multe rînduri s'a făcut, de faţă fiind şi orăşeniĭ Ploescenĭ, s'a vĕḑut, că după dreptate darul este bun făcut de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant, după puterea ce aŭ Domniĭ pentru darurile ce le fac, maĭ vîrtos la

www.dacoromanica.ro

In procesele de hotărnicie ale membrilor familiei domnesci, Ioan Ca-

acest fel de obraze mari de ciuste şi rudenie şi cu alţi lumiuaţi Domui, căud atuncĭ măcar că s'a vĕḑut, că Domuia Sa Alexaudru Vodă Ipsilaut în lét 1781, adecă peste şĕse anĭ în urma hrisovuluĭ cu care dăruise rĕposatuluĭ Bauuluĭ Moruz priu alte hrisóve ce a fost dat Domuia Sa la mâua orăşeuilor Ploesceuĭ, a fost deosebit oraşul cu cât-và loc împrejur ca să rĕmâe iarăşĭ slobod domuesc, şi să se hrăuéscă orăşeuiĭ Ploesceuĭ făr' de vre-o dare de obiceiurile pămîutuluĭ, iar ceea-laltă moşie cu casele ce vor fi pe îdîusa s'a lăsat a fi tot în stăpînirea rĕposatuluĭ Bauuluĭ, dar rĕposatul Domu Nicolae Vodă Caragea arată că diu cercetarea ce s'a făcut atuucĭ, s'a pliroforisit că acéstă moşie Ploesciĭ, cu oraşul dimpreuuă a fost slobodă Domuéscă şi maĭ uaiute, diu vechime, rĕposaţiĭ Domuĭ rîuduiaŭ boeriuaşĭ de strîugeaŭ dijma şi o aduceaŭ la jătuiţa Domuéscă, fără uumaĭ de la douĕ bresle de ómeuĭ diu ceĭ ce locuiaŭ pe acéstă moşie, ce le ḑic Roşiĭ-de-Ţĕră şi Călăraşiĭ, fiiud-că ar fi avut şi siueturĭ Domuescĭ peutru apĕrare, aceea uumaĭ ar fi fost apĕraţi de dijmă şi de clacă, peutru care aceste uémurĭ privileghiate arată, că făcêud cercetare cu boer rîuduit la faţa loculuĭ, precum şi aicĭ în Divau aducêudu-se şi cercetâudu-se, s'a dovedit că uumaĭ lude 14 suut diu orăşeuiĭ vechĭ Roşiĭ şi Călăraşĭ, carĭ s'aŭ lăsat a fi apĕraţi de dijmărit şi de clacă, iar peutru a daruluĭ scădere ce s'a fost făcut în urmă de Domuia-Sa Alexaudru Vodă Ipsilaut, lăsâudu-se oraşul osebit iarăşĭ pe chipul scauuuluĭ Domuesc, chibzuiud Domuia-Sa mijlocul cu care aŭ avut orăşeuiĭ acest oraş, s'a pliroforisit că u'a fost dat 'lor înutru desăvîrşită stăpînire, cu pămîutul, ca să pótă face orĭ-ce vor vré cu dîusul, ci uumaĭ să se hrăuéscă cu dîusul aceĭ vechĭ orăşeuĭ Roşiĭ şi Călăraşiĭ, după cum şi în cele după urmă hrisóve ale Domuieĭ-Sale Alexaudru Vodă Ipsilaut, ce li s'aŭ dat orăşeuilor la scăderea daruluĭ, uu li s'a dat oraşul cu maĭ multă stăpînire decât înţâiŭ, adecă şi pămîutul, ci iarăşĭ cum a fost slobod Domuesc maĭ diuaiute, s'aŭ lăsat să se hrăuéscă înţr'îusul, şi cum că uu pot locuitoriĭ Ploesceuĭ, pe lîugă acea milă ce aŭ avut Roşiĭ şi Călăraşiĭ a stăpînî şi pămîutul ce este Domuesc slobod şi că mila acelor ce s'a dovedit că se trag diu Roşiĭ şi Călăraşiĭ nu o strică Domuia-Sa, ci lasă a fi apĕraţi de dijmă şi de clacă, iar oraşul cel lăsat de Domuia-Sa Alexaudru Vodă Ipsilaute slobod Domuesc, cu aceeaşĭ putere Domuéscă ce are şi Domuia-Sa asupra lucrurilor Domuescĭ, îl dăruesce şi Domuia-Sa rĕposatuluĭ Bauuluĭ Moruz, dimpreuuă şi cu acea parte de moşie ce se osibesce împrejurul oraşuluĭ; maĭ vĕḑuĭ şi alt hrisov al rĕposatuluĭ Domu Michail Suţul Voevod diu Domuia d'îutâĭ scris în lét.....
cu cupriudere, că atuucĭ viiud cu jalbă veueticiĭ şi şeḑĕtoriĭ în Ploescĭ şi cerêud şi eĭ să aibă privilegiŭ ca ceĭ-lalţĭ orăşeuĭ privilegiaţĭ, uu li s'a dat ascultare la rea şi făr'de cale cerere a lor, ci s'aŭ isgouit, îutăriud şi Domuia-Sa buua stăpînire a aceştiĭ moşia Ploesciĭ rĕposatuluĭ Bauuluĭ Moruz cu tótă moşia uedesghiuată îutru nimic, afară uumaĭ diu treĭ uémurĭ de ómeuĭ ce se uumesc Roşiĭ, Călăraşiĭ şi Cămărăşăiĭ, ca uumaĭ aceştia să se hrăuéscă sloboḑĭ pe moşie, iar vîuḑarea viuuluĭ i a rachiuluĭ să fie uumaĭ a uumituluĭ boer, peutru că cerêud Domuia-Sa acelor locuitorĭ strĕiuĭ diu oraşul Ploesciĭ să arate de aŭ vre-uu siuet cu cupriudere ca să fie apĕraţĭ toţĭ, adecă orĭ-ciue şi orĭ-câţĭ vor locuî în Ploescĭ, după ce u'a avut uicĭ uuul uu sinet ca acesta, apoĭ îusuşĭ eĭ aŭ mărturisit înaiutea Domuieĭ-Sale, că în siueturile vechĭ uu cupriudeà să fie şi pămîutul în stăpînirea celor privilegiaţĭ, ci uumaĭ apĕrarea lor, şi deosebit de acésta s'aŭ arĕtat cu dava în potriva

www.dacoromanica.ro

ragea nu se prea arĕtă demn judecător şi adesea da hotărîrĭ nu prea corespunzĕtóre cu dispoziţiunile frumóse ale Coduluĭ sĕŭ.

---

celor-lalţĭ Ploescenĭ şi némurile celor ce sunt privilegiaţĭ carĭ se trag din Roşiĭ, din Călăraşiĭ şi din Cămărăşeiĭ, şi de faţă cu amândouĕ părţile fiind în Divan ĭ-aŭ pîrît că streinĭ şi de adunăturĭ fiind, făr'de nicĭ un cuvînt cereaŭ a se face şi eĭ privilegiaţĭ şi se pornesc în judecăţĭ de se pricinuesce atâta stingere şi cheltuelĭ la toţĭ, cerênd dreptate de a se înfruntâ ca să-şĭ pótă avé odihna lor, la care rĕspuns de împotrivire n'aŭ putut avé Ploesceniĭ şi aşâ Domnia-Sa făcênd amăruntă cercetare pentru toţĭ aceĭ privilegiaţĭ, carĭ se cuvine a-şĭ avé privilegiul nestrămutat, aŭ dovedit lude 19, şi hotăresce, ca atât aceia cât şi alţiĭ ce se vor maĭ dovedî în urmă, măcar şi femee de va fi din privilegliaţĭ şi va ţiné strein orăşan, să aibă tot privilegiul acela şi eĭ şi copiiĭ lor, ca să fie nesupĕraţĭ de clacă şi de dijmărit, iar ceĭ-lalţĭ de obşte să fie supuşĭ la obiceiurile pământuluĭ; maĭ vĕzuĭ Domnia-Mea hrisov iarăşĭ al Domnieĭ-Sale rĕposatuluĭ Mihail Suţul Voevod, dintru a doua Domnie scris în lét . . . , cuprinzĕtor că stăpînirea Banuluĭ Moruz pe tótă moşia Ploesciĭ, dimpreună cu oraşul, s'a urmat pe deplin întocmaĭ după maĭ sus aretatele hrisóve până când a venit Mavroghene cu Domnia aicĭ în ţĕră, când atuncĭ măcar că în potriva Domnescilor hrisóve de maĭ nainte făr'de cuvînt aŭ aneresit acel har ce l-a găsit făcut şi întărit de treĭ Domnĭ, şi istorisind pe maĭ sus numitul boer de oraşul Ploescilor a fost dat hrisovul sĕŭ tuturor orăşenilor din Ploescĭ de a fi privilegiaţĭ de obşte, adecă şi cele ce li s'a căzut şi cele ce nu li s'a căzut, cu care a dat pricină orăşenilor de a pornî jalbă şi atuncĭ întru acea de a doua Domnie a Domnieĭ-Sale. Dar fiind-că cu prea Înaltă poruncă Împĕrătéscă s'a aneresit pecetea luĭ Mavroghene, nu s'a ţinut în sémă nicĭ acest hrisov al doilea al Domnieĭ-Sale, cu care anerisesce acel hrisov al luĭ Mavroghene şi întăresce iarăşĭ darul Banuluĭ Moruz, după cum şi maĭ nainte la ceĭ-lalţĭ Domnĭ s'a urmat; maĭ vĕzuĭ şi alt hrisov al Domnieĭ-Sale fratelui Alexandru Vodă Moruz, scris în lét 1793, cuprinzĕtor, că găsind Domnia-Sa tótă moşia Ploescĭ i cu satele ce se află pe dînsa, hărăzite de Domnia Sa Alexandru Vodă Ipsilant (după volnicia ce aŭ Domniĭ pe lucrurile Domnescĭ slobode) la rĕposatul Banul Ianache Moruz întru desăvîrşită stăpînirea Domnieĭ-Sale şi întărit acest har şi de rĕposatul Nicolae Vodă Caragea, i de rĕposatul Mihail Suţul Voevod şi întru întâia Domnie şi a doua Domnie a Domnicĭ-Sale, şi viind şi atuncĭ orăşeniĭ cu jalbă către Domnia-Sa, cerênd oraşul cu totul întru a lor stăpînire, arată Domnia-Sa, că a înfăţişat la Divan, înaintea Domnieĭ-Sale, pe orăşeniĭ Ploescenĭ cu rĕposatul Banul Moruz, cărora le-a cerut şi lor să arĕte hrisóve de la Domniĭ vechĭ, să se vază de a fost hărăzită lor moşia acésta de maĭ nainte, ca cu acésta să se cunóscă de a putut Alexandru Vodă Ipsilant a face cu cale harul acesta la rĕposatul Banul Moruz saŭ nu, şi măcar că aŭ arĕtat nisce copiĭ de poruncĭ vechĭ Domnescĭ neîncredinţate şi neadeverite de nimenea, dar cetindu-le Domnia-Sa cu amăruntul a vĕzut că nicĭ întru una nu cuprinde că a fost şi moşia dimpreună cu pământul dată lor ca să o stăpînéscă, ci în potrivă o numesc prin tóte cărţile tot slobodă domnéscă şi numaĭ hrana să şĭ-o facă Călăraşiĭ, Roşiĭ şi Cămărăşeiĭ pe dînsa fără dijmă şi fără clacă, nicĭ că scrie într'acele copiĭ de a fi privilegiaţĭ pe lângă Călăraşiĭ, Roşiĭ i Cămărăşeiĭ şi alţĭ orăşenĭ toţĭ, verĭ-câţĭ vor fi şi se vor adunâ streinĭ după vremĭ în Ploescĭ cu locuinţa, şi aşâ pliroforisindu-se Domnia-Sa că, ca un lucru slobod Domnesc, a putut

www.dacoromanica.ro

În genere se póte ḑice că, dacă Domnitorul Caragea nu refusă

şi a avut volnicie răposatul Domn Vodă Ipsilant a hărăzì unde a fost bună-voinţa Domnieĭ-Sale, care har ce s'a făcut odată cu drept cuvînt al volnicieĭ ce a avut, neputênd ceĭ maĭ după nrmă a-l anerisì făr'de pricină vrednică, şi încă întărindu-l în urmă şi răposatul Nicolae Vodă Caragea, cum şi răposatul Mihail Vodă Suţu într'amândouĕ Domniile, arată Domnia-Sa că n'a putut cu cuvînt drept a stricà patru hrisóve a treĭ Domnı, ci întăresce şi Domnia-Sa acel după cuviinţă har şi stăpînirea Banuluĭ Moruz, atât pe oraş cât şi pe moşie, i pe satele ce se află pe dînsa spre a fi desăvîrşit stăpîn, luând de la toţĭ ceĭ-lalţĭ dijma şi claca i adetul prăvăliilor după aşezamîntul ce va face numitul reposat boer, ca un stăpîn vîn̑dênd şi numaĭ vinurile i rachiurile sale după privilegiurile ce aŭ toţi stapînìĭ moşiilor şi avênd stăpînirea i volnicia nu numaĭ pe moşie, ci şi pe oraşul Ploesciĭ, ca întru tóte şi întocmaĭ să urmeze cu stăpînirea şi să-şĭ aĭbă tóte veniturile şi folosurile deplin, fără numaĭ acele 19 lude, ce s'a dovedit că se trag cu adevĕrat dintr'acele treĭ vechĭ némurĭ, hotărĕsce şi Domnia-Sa a fi privilegiaţĭ, ca să nu deà nicĭ claca, nicĭ dijmă, dupa cuprinderea carţilor Domniilor-Sale, ce arată că s'aŭ dat la mânile lor; maĭ vedem şi alt hrisov al răposatuluĭ Domn Constantin Vodă Hangearli, scris la lét 1798, cuprin̑dĕtor, că măcar că Domnia-Sa răposatul Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie iarăşì a fost dat hrisov al Domnieı-Sale orăşenilor Ploescenĭ cu scăderea daruluĭ, adecă cu osebirea oraşuluĭ, dând oraşul în stăpînirea orăşenilor Ploescenĭ, dar arată răposatul Domn Hangearli, că prin anaforaua obştéscă a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor boerilor s'a pliroforisit, că vechiul obiceiŭ al pămîntuluĭ ce se urméză la hărăzirile carĭ fac Domniĭ pe la uniĭ alţiĭ pe lucrurile Domnescĭ, şi maĭ vîrtos întarindu-se şi de alţĭ doĭ Domnĭ ce aŭ stătut în urma Domnuluĭ ce a hărăzit, nu este nicĭ o pildă a se fi stricat vre-o dată acest fel de dar, după care obiceiŭ al pămîntuluĭ s'a gasit cu cale ca clironomiĭ Banuluĭ Moruz să stăpînéscă cu pace darul desăvîrşit, adecă moşia şi oraşul pe deplin întocmaĭ, după cum s'aŭ harăzit Banuluĭ Moruz prin hrisovul Domnesc, care dar s'a întarit, nu de alţı doĭ Domnı, precum pravilele mulţumesc, ci s'aŭ întărit şi de alţĭ treĭ Domnĭ de maĭ în urmă prin patru hrisóve ale Domniilor-Sale, iar aceĭ privileghiaţĭ câţĭ sunt aleşĭ prin acele patru hrisóve Domnescĭ, unul al răposatuluĭ Nicolae Vodă Caragea, altul al răposatuluĭ Mihail Vodă Suţul dintru întâia Domnie, altul iarăşì al Domnieı-Sale întru a doua Domnie şi altul al luĭ Alexandru Vodă Moruz, aceia să fie nesupĕraţĭ după cuprinderea sineturilor ce li s'aŭ dat atuncĭ pe la mânile lor, după care întăresce şi răposatul Domn Hangerli cu hotarîre, ca moşia din prejurul Ploescilor cu oraşul dimpreună să se stăpînéscă de clironomiĭ Banuluĭ Moruz, după Domnescile hrisôve şi poruncesce să se ieà de la mânile Ploescenilor acel hrisov ce li s'a fost dat de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie, iar ceĭ câţĭ sunt aleşĭ de privileghiaţĭ Roşiĭ, Călăraşiĭ şi Cămărăşeiĭ, eĭ şi copiiĭ lor, câţĭ se vor trage dintr'înşiĭ parte bărbătêscă şi femeéscă, aceea numaĭ să fie nedajnicĭ. Decĭ îndestulându-Ne Domnia-Mea, din cuprinderea a tóte aceste Domnescĭ hrisóve câte maĭ sus pe anume sunt arĕtate, că acéstă moşie Ploescĭ cu oraşnl de acolo, fiind fost slobodă Domnéscă, cu drept cuvînt s'a hărăzit răposatuluĭ boer Banuluĭ Moruz. Drept aceea dar, vĕḑêndu-se de către Domnia-Mea atâtea hrisovurĭ Domnescĭ de la aceĭ dinaintea nôstră fraţĭ luminaţĭ Domnĭ, întăritóre haruluĭ acestuia şi din cuprinderea lor pliroforisindu-Ne de tóte cele urmate

www.dacoromanica.ro

dreptatea celor ce apeléză la el, este în casurile în care el, orĭ vreunul din aĭ sĕĭ nu aŭ a perde nimic.

---

spre întărirea acestuĭ har şi găsindu-le cuviincióse, am primit rugăciunea Luminăţieĭ Sale Beizdadeà Costache Caragea şi am bine-voit de am întărit şi noĭ printr'acest Domnescul Nostru hrisov harul acesta şi privileghiurile câte se arată în Domnescile hrisóve, adecă să stăpînéscă Luminăţia Sa moşia acésta Ploesciĭ cu oraşul de acolo, ca o zestre ce-ĭ sunt date Luminăţieĭ Sale de la casa rĕposatuluĭ Banuluĭ Moruz, avêndu-şĭ întrégă stăpînirea întru tóte întocmaı, după privilegiurile ce aŭ toţĭ stăpîniĭ moşiilor, şi poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor din sud Prahova, să supuneţĭ pe Ploescenĭ şi făr' de voia lor a fi următorĭ după acest hrisov al Domnieĭ-Mele, citindu-l întru auḑul tuturor de obşte la oraş, spre a înţelege ca să scie întărirea ce o dăm Domnia-Mea, spre a se astîmpărà pricinuitoriĭ de jălbĭ şi amestecatorĭ; asemenea să aibă Luminăţia Sa întru acest maĭ sus numit oraş Ploesciĭ patru scaune scutite şi aperate de erbărit, de fumărit, de vamă, şi de tóte angariile ce daŭ alte scaune; aşişderea să aibă volnicie a face pe acéstă moşie a Luminăţieĭ Sale tîrg în fieşce-care an odată la fieş-care 23 de ḑile ale luneĭ luĭ Aprilie, în ḑiua sf. Gheorghe, care tîrg să ţie o sĕptĕmână de rînd, la care acest tîrg vama să se ieà pe séma Luminăţieĭ Sale, precum şi vinul i rachiul nimenĭ să nu fie volnic a vinde la acest tîrg într'acéstă sĕptĕmână fără scirea omuluĭ Luminăţieĭ Sale, să stăpînéscă şi tótă vătăşia ţiganilor Domnescĭ ce se află în Ploescĭ sud Prahova, să aibă a-ĭ ţiné şi a-ĭ stăpînì pe eĭ, pe nevestile lor şi copiiĭ lor, şi când dintr'acéstă vătăşie de ţiganĭ ce se arată maĭ sus, se va întîmplà a lua cu cununie ţigan pe ţigancă saŭ ţigancă pe ţigan din alţĭ ţiganĭ Domnescĭ, să rĕmâe şi aceia iarăşı aĭ Luminăţieĭ Sale făr' de a i se cere schimb de către nimenĭ, pentru că tóte acestea aşà se cuprind, atât în cărţile fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, cât şi în hrisovul Domnieĭ-Sale fratelui Alexandru Vodă Moruz, acéstă osebire facem numaĭ Domnia-Mea (care şi în hrisovul rĕposatuluĭ Constantin Vodă Hangearli ot let 1798 să cuprinde), ca nu numaĭ acele 19 lude, ce eraŭ atuncĭ în fiinţă pogorîte din némul Roşilor, Călăraşilor şi Cămărăşeilor, să-şĭ aibă privileghiul apĕrării de dijmă, i de clacă, ci şi câţĭ de atuncĭ şi până acum se vor fi pogorît din némul lor şi se vor maĭ pogorì şi de acum înainte, cu bună dovadă parte bărbătéscă şi femeéscă, toţĭ aceia să fie asemenea apĕraţĭ şi nedajnicĭ de dijmă şi de clacă. Adeverim dar Domnia-Mea hrisovul acesta cu însăşĭ Domnésca Nóstră iscălitură şi pecete, i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ-Mele fiĭ: Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martorĭ fiind şi dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele: Pan Constantin Filipescu Vel Vistier, Pan Radu Golescu Vel Ban, Pan Constantin Vlahuţ Vel Postelnic, Pan Isaac Ralet Vel Vornic de Ţéra-de-sus, Pan Barbu Văcărescu Vel Vornic de Ţéra-de-jos, Pan Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic al treilea, Pan Istrate Creţulescu Vel Vornic al patrulea, Pan Grigorie Băleanul Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus, Pan Radu Slătineanu Vel Logofet de Ţéra-de-jos, Pan Constantin Suţul Vel Spătar, Pan Grigorie Ralea Vel Hatman, Pan Alexandru Nenciulescu Vel Vornic al politieĭ, Pan Atanasie Hristopolu Vel Logofĕt al pricinelor streine, Pan Nestor Vel Clucer, Pan Alexandru Mavrocordat Vel Căminar, Pan Iordache Scanavi Vel Comis şi Ispravnic, Pan Grigorie Băleanul Vel

www.dacoromanica.ro

Rechisiţiunile n'aŭ încetat de tot odată cu ridicarea oştirilor rusescĭ. La trebuinţa Curţeĭ Domnescĭ şi a Domnitoruluĭ, ba şi a familieĭ sale, se rechisiţionézĕ orĭ-ce fel de producte. Aşà vedem că în 1815, Domnitorul se vede constrîns a plătì preţul a 1.000 ocale unt, pe care l-aŭ adunat capanliiĭ şi eĭ nu vor să-l plătéscă la locuitorĭ, ţicênd că untul nu l-aŭ luat eĭ, ci a fost dus la Curtea luĭ Vodă.

Până şi mânăstirea Cotrocenĭ e dată de Vodă în jaf luĭ Beizadeà Costache, care e numit Epitrop al boerilor eĭ.

Acestaşĭ Beizadeà, devenind epitrop al averiĭ soţieĭ Domniţeĭ Ecaterina Caragea, soţia luĭ Văcărescu, risipesce şi din acéstă avere.

Dăm în note şi câte-và anexe de aceste acte. (1)

Logofĕt de sus, şi s'a scris hrisovul acesta la anul al doilea din întâia Domnie a Domnieı-Mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieı-Mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumneţeŭ şi mântuitorul nostru Isus Hristos 1813 Decemvrie 20, de Chiriţă Logofet de Divan.

Cod. LXXVII, fila 170.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Cât pentru datoria ce aŭ a luà clironomiĭ rĕposatuluĭ dohtoruluĭ Marco, are a se face urmare după porunca şi hotărîrea Domnieĭ-Mele ce s'a dat prin întărire la anaforaua Departamentuluĭ pricinelor streine, nefiind datorĭ numiţiı clironomi a îngăduì până când se va teorisì socotelile Epitropieĭ Luminăţieĭ Sale Beizadeà Costache Caragea, căcĭ acéstă întârţiere privesce numaĭ asupra Caseĭ, dar, ca şi socotelile acestea să se izbrănéscă, poruncim dumné-vóstră Veliţilor boerĭ, ca faţă cu Luminăţia Sa şi cu Epitropiı Caseĭ, să le cercetaţĭ şi să aretaţĭ Domnieı-Mele prin anaforà, cu dumné-luĭ Vel Hatmanul al Divanuluĭ, iar pentru talerĭ 15.000 ce fac cerere dumné-lor Epitropiĭ printr'acéstă anaforà de a se poprì din partea dumnéluĭ Căminaruluĭ Nicolae Vacărescu de la preţul vînţăriĭ caselor, atât pentru analogon ce are a dà şi dumné-luĭ la plata dreptuluĭ clironomilor dohtoruluĭ Marco i pentru plata zapisuluĭ Şetraruluĭ Ivan şi pentru alte socotelĭ ce este dator a le desface cu frate-sĕŭ Comisul Iorga, primită este Domnieĭ-Mele cererea dumné-lor Epitropilor şi poruncim, staroste de neguţătorĭ, ca din vînţarea caselor să poprescĭ aceştĭ talerĭ 15.000 diı partea dumné-luĭ Căminaruluĭ. — 1815 Septemvrie 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

La întrebarea ce ni se face de către Măria-Ta la aceste douĕ mıadele ce se cuprind într'acéstă buiurdizmă, rĕspunţ eŭ plecată sluga Mărieĭ Tale Vornic Barbul (fiind că prea sfinţia sa părintele Episcopul Buzeuluĭ are a-şĭ da rĕspuns prin graiŭ la Măria-Ta), că din luminata poruncă publicarisită prin dumné-luĭ starostea za neguţătorĭ, viind la mine datornicii rĕposateĭ domniţeĭ Ecaterina Caragea, mi s'a făcut cunoscută tótă ţatoria, după care s'a facut şi împărţéla între amândoĭ fraţiĭ Vacarescĭ, după cum este sciut şi Inălţimiı Tale; atuncea s'a arĕtat cu ade-

www.dacoromanica.ro

Nu numaĭ către aĭ sĕĭ e darnic Caragea din ale ţĕreĭ, ci şi la boerĭ şi la slugile Curţiĭ sale. Aşà, dăruesce ruinele Curţiĭ Domnescĭ din

---

vĕrat şi acest zapis de taleri 12.000 la mine, dar vĕḑênd că nu este datorie facută cu zapis iscălit de rĕposata, deosebit pierderghisind şi socotéla Luminăţieĭ Sale Beizadeà Costache Caragea ce a paradosit, de luat şi dat la Casa Văcărescilor, în epitropia Luminăţieĭ Sale, că nu este lămurisită nicĭ să se arĕte curat într'acea socotélă pentru acest zapis, de la cine s'a facut împrumutarea, şi pentru ce pricină s'aŭ dat banii? nu l-am primit a se trece în datoria împărţelii, ḑicênd curat creditoruluĭ, că până nu se va teorisi din porunca Inalţimiĭ Tale de dumnè-lor Veliţiĭ boerĭ acea socotélă a Luminăţieĭ Sale Beizadeà Costache şi până nu se va primi de drèptă, nu pot a li se plăti, de unde se va găsi cu cuviinţă; acésta este pricina pentru care nu s'a trecut în socotélă acéstă datorie, iar la a doua întrebare rĕspund, că aceĭ taleri 15.000 ce am cerut să se plătéscă de starostea din partea dumnè-luĭ Căminaruluĭ Nicolae Văcărescu, nu cerem să se oprésca numaĭ drept plata acestuĭ zapis, ci pentru că dumnè-luĭ Căminarul are a desface şi alte socotelĭ cu dumnè-luĭ Comisul Gheorghiu frate-sĕŭ, pentru nisce vite şi alte lucruri părintescĭ ce sunt asupra dumnè-luĭ Căminaruluĭ şi este dator să deà socotélă şi să se desfacă şi acelea: de nu vor fi în pĕr, să rĕspunḑă în banĭ partea dumnè-luĭ Comisuluĭ şi să se plătéscă şi zapisul Şătraruluĭ Ioan cu dobînda îndoită; de care nu lipsim a rĕspunde după poruncă. — 1815 Septemvrie 18.

Barbu Văcarescu Vel Vornic.

Cod. LXXXII, pag. 78.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a judecăţiĭ departamentuluĭ pricinilor streine, ce am poruncit de s'a arĕtat şi iubitoruluĭ de Dumneḑeŭ Episcopuluĭ Buzĕŭ, i dumnè-luĭ biv Vel dvornicul Barbu Văcărescu, Epitropul Caseĭ rĕposateĭ Domniţeĭ Ecaterina Caragea şi, prin anaforaua ce ne-aŭ făcut, aŭ dat rĕspuns că se cuvine a se plăti jăluitorilor clironomĭ datoria acestor banĭ; drept aceea, datoria acestuĭ zapis fiind netăgăduită şi primită şi de insuşi Epitropiĭ Caseĭ, precum şi sorocul de 4 lunĭ ce s'a dat de judecata apropiindu-se de a se împlini, hotărîm: ca din periusia acesteĭ Case să se plătéscă jăluitorilor clironomĭ suma datorieĭ acestui zapis împreună cu dobînda lor, ḑece a unul, până în ḑiua ce se vor rĕspunde prin zapciul cel orînduit, iar când la împlinirea soroculuĭ nu se vor plătĭ din periusia Caseĭ, poruncim să plătéscă din vînḑarea moşieĭ ce este pusa emanet pentru acésta datorie şi apoĭ Epitropiĭ, de aŭ vre-o prigonire pentru aceştĭ banĭ cu Luminăţia Sa Beizadeà Costache Caragea (ce a fost Epitrop maĭ nainte), precum ne-aŭ arĕtat tot prin anaforaua ce s'a ḑis maĭ sus, îşĭ vor căutà prin judecată. — 1815 Septemvrie 5.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Din luminată porunca Mărieĭ-Tale, prin zapcilîcul dumnè-luĭ Vel Hatman s'aŭ înfaţişat la judecata Logofeţieĭ streinelor pricinĭ clironomiĭ dohtoruluĭ Dimitrie Jan Marcul ce a murit, prin vechil Andonache Dragomanul englisesc, cu jalba ce a dat Inălţimiĭ Tale, prin care cer să li se împlinéscă de la Epitropiĭ Caseĭ

www.dacoromanica.ro

Tîrgovişte, cum vĕḑurăm; aşà dăruesce Stolniceseĭ Zoiţeĭ ḑece sălaşe de ţiganĭ domnescĭ, pentru că acéstă femee a eşit «cu măritiş din Casa Domnieĭ, după bărbat pămîntean, Ioan Cătuneanu Stolnic». (1) Tot asemenea donézĕ luĭ Constantin, bucătarul Curţiĭ gospod., un loc din fînăria Domnéscă. (2)

---

rĕposatuluĭ Banuluĭ Enache Văcărescu taleri 12.000 cu dobînda lor ce ĭ-aŭ împrumutat prin zapis în soroc de patru luni pentru trebuinţa numiteĭ Case, cu amanet sineturile moşieĭ Căzănesciĭ din sud Ialomiţa, saŭ să se vînḑă amanetul spre împlinirea dreptuluĭ lor, fiind-că sorocul a trecnt de atâta vreme şi nu maĭ pot fi îngaduitorĭ. arĕtându-ne şi numitul zapis, care s'a vĕḑut scris din let 1811 Septemvrie 1, iscălit de prea sfinţia sa părintele Costandie Episcopul Buzĕŭ şi de Luminăţia Sa Beizade Costache Caragea, cuprinḑĕtor că ceruţĭ fiind de Văcărescĭ şi orînduiţĭ de Comitetul Epitropieĭ acesteĭ Case, pentru a căreia bună stare s'aŭ scos cu porunca Divanuluĭ toţĭ arendaşiĭ ce ţineaŭ moşiile reposateĭ Domniţeı Catincăĭ Caragea, ca uniĭ ce le aveaŭ fără de preţ, din carı arendaşĭ aflându-se şi unul Hristodor Caravida sudit englizesc, s'a scos şi el de la moşia Căzănescii, dar fiind-că numitul aveà să ieà cu iscălitura rĕposateĭ taleri 15.000, cu amanet sineturile acesteĭ moşiĭ, care o ţineà în arendă drept dobînda numiţilor banĭ, şi siliţĭ fiind Epitropiĭ ca să plătéscă baniĭ acestuĭ Hristodor, spre sloboḑirea moşieĭ, s'aŭ împrumutat în socotéla Caseĭ Văcărescilor ca nisce Epitropĭ de la dohtorul Jan Marcu cu taleri 12.000, dându-ĭ amanet sineturile moşieĭ Căzănesciĭ, carĭ banĭ în soroc de patru luni să-ĭ rĕspunḑă cu dobînda lor câte taleri 7 banĭ 60 la pungă pe lună, iar trecênd sorocul acesta să umble baniĭ tot cu acea dobîndă până când se vor exoflisì; după acésta s'a arĕtat la judecată Pavel biv II Vistier din partea dumnê-luĭ Vorniculuĭ Barbul Vacărescu, ḑicênd că Luminăţia Sa Beizadeà Caragea, lipsindu-se dintr'acéstă Epitropie, se află acum dumné-luĭ Vornicul Epitrop, şi cum că baniĭ aceştia ce îĭ cer jăluitoriĭ nu póte să-ĭ plătéscă, pentru că ĭ-aŭ rĕspuns Luminăţieĭ Sale Beizadeà Caragea, arĕtându-ne un perilipsis s'aŭ vĕḑut trecuţĭ numiţiĭ banĭ că s'aŭ rĕspuns; în potrivă vechilul jăluitorilor a ḑis, că jăluitoriĭ nicĭ un ban n'aŭ luat din datoria acésta, avênd zapisul şi amanetul până acum în mâna lor; decĭ de vreme că Epitropiĭ ce aŭ fost orînduiţĭ de stăpînirea pămîntuluĭ de atuncĭ asupra Caseĭ Văcărescilor s'aŭ împrumutat prin zapisul de maĭ sus cu baniĭ ce se arată, la dohtorul Jan Marcul, pentru trebuinţa numiteĭ Case, dându-ĭ şi amanet sineturile moşieĭ Căzănesciĭ, care zapis şi sineturĭ aflându-se până acum în mânile jăluitorilor, că aŭ primit baniĭ de la Luminăţia Sa Beizadeà Costache Caragea, se vede că baniĭ aceştia nu s'aŭ plătit nicĭ până acum şi de aceea găsim cu cale, ca tot din periusia Caseĭ, în soroc de patru luni să rĕspunḑă toţĭ baniĭ jăluitorilor cu dobînda lor, prin vechil, cacĭ nerĕspunḑêndu-se, amanetul rĕmâne supus vînḑăriĭ şi apoĭ în urmă, de se va cunósce Casa năpăstuită de către Luminăţia Sa Beizadeà Costache Caragea, îşĭ va căutà prin osebită jalbă, iar hotărîrea rĕmâne a se . . . . .
1815 Maiŭ 13.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, pag. 39.

(1) Veḑĭ actul sub FF. în Tom. X. B. al *Ist. Românilor* de *V. A. Urechiă.*

(2) Veḑĭ actul sub Gg. în Tom. X. B., ibidem.

www.dacoromanica.ro

Dar nu numaĭ de abusurile Domnieĭ are a suferì ţéra, ci şi de ale celor maĭ micĭ slujbaşĭ aĭ Curţiĭ. Orĭ-ce pas al lor este ocasiune de abus, de jaf. Cine ar crede că simpla scótere a cailor domnescĭ la ciair», la păşunat, scótere care — vĕḑurăm,—se făceà cu o solemnitate deosebită, puteà şi acésta să deà ocasiune de abusurĭ şi jăfuirĭ?

Écă un act care póte probà acésta:

Prea Inălţate Dómne,

Fiind-că acum în primă-véră, când se întinde érba pe faţa pămîntului, este obiceiŭ de se scóte şi caiĭ Domnescĭ la ciair afară din politia Bucurescilor, pe câmpia cea din josul mânăstiriĭ Cotrocenilor, unde comişeiĭ şi alţĭ ómenì carĭ se orînduesc păzitorĭ cailor, până la sfîrşitul păşunii lor, îndraznesc din sine-le de vînd pe la uniĭ alţiĭ părţĭ de ciair, locurĭ din locul cel trebuincios pentru ciairul cailor domnescĭ şi apoĭ se întind cu păşunea cailor până în locurile cuptórelor, unde se lucréză cărămida, geremetisind şi pe cărămidarĭ pentru câte o vita a lor, când trece pe locul în care se află comişeiĭ întinşĭ cu caĭ domnescĭ, şi fiind că acéstă urmare a comişeilor este nu numaĭ Mărieĭ-Tale nesuferită, ci şi mânăstiriĭ pricinuitóre de pagubă, nu lipsiĭ printr'acéstă plecată anaforà a arĕtà Mărieĭ-Tale din vreme, ca să fie luminată poruncă către otcîrmuitorul acelor comişeĭ, când vor eşì cu caĭ la acel ciair, să le şi însemneze locul cel orînduit şi de trebuinţa păşuniĭ cailor, de faţă cu omul mânăstiriĭ, periorisindu-ĭ şi dându-le nizam, ca afara dintr'acel loc însemnat şi orînduit pentru ciair, să nu se maĭ întinḑă cu caiĭ pe la căramidarĭ şi prin alte părţĭ, lăcomindu-se la interesurĭ; şi aniĭ Mărieĭ-Tale, de la Dumneḑeŭ sa fie mulţĭ şi fericiţĭ. — 1815 Martie 24.

Grigorie Brâncoveanu.

Domnitorul Caragea n'are încotro, el dă asupra acesteĭ anaforale a Banuluĭ Grigorie Brâncoveanu următórea resoluţiune:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind cererea ce face printr'acéstă anaforà dumné-lul biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu, epitropul şi eforul al mânăstiriĭ Cotrocenilor. primită este Domniei-Mele pentru care şi poruncim dumi-tale Vel Comise, ca în vremea scóteriĭ cailor la ciair, să îngrijescĭ a se face ceruta urmare ce se arată — 1815 Aprilie 3.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 84.

Acéstă Domnie jăcaşă, coruptă şi corumpĕtóre găsesce încă timp şi mijlóce să-şĭ deà *ifosul* uneĭ Curţĭ importante. Luxul ce desfăşură e uimitor. Bogatele giuvaere ale Dómneĭ şi Domniţelor, haine scumpe bat la ochí. Călĕtorul strein, ca şi Wilkinson, staŭ în admirare la priveliştea atâtor *gătelĭ* şi scumpe giuvaere.

Şi odată pornită Curtea în acéstă direcţiune, ea trebue să ajungă

www.dacoromanica.ro

nu la legile somptuariĭ ale luĭ Al. Moruzi, ci la măsurĭ de arbitrare prohibiţiunĭ de porturĭ, de costume, de colorĭ.

Multe năzbutiĭ pune istoria pe comptul Domnilor Fanarioţĭ. Să maĭ amintim una de sub Ioan Caragea.

Cunoscută este şi frumuseţea şi conduita Domniţeĭ Ralu, una din fiicele luĭ Caragea.

Cunoscută este şi frumuseţea, dar şi desfrînata purtare a fiuluĭ al doilea al acestuĭ Domnitor, a luĭ Beizadeà Costache Caragea, cel care băgase gróza în tóte casele boerescĭ, unde numaĭ scià că se rĕsfaţă vre-o cocónă frumósă.

Domniţa Ralu şi Beizadeà Costache îşĭ încadraŭ de preferinţă frumuseţea lor în haine de atlas alb. Ca tot-deauna, colórea preferită la Curte ajunse în 1816 colórea la modă. Lipscaniĭ nu pridideaŭ să aducă din streinătate *atlasurĭ, ripsurĭ şi croazele albe.*

Póte că colórea albă ajunse colórea favorită a ţileĭ prin împrejurarea restuaraţiuniĭ regalităţiĭ în Franţa. Drapelul alb fîlfîià la Paris, în urma intrărií acolo a luĭ Ludovic al XVIII-lea, şi frumósele marchise şi contese arboraseră şi ele în costumul lor colórea regalităţiĭ. La Bucurescĭ, unde triumful regalităţiĭ în Franţa este serbat ca un triumf al Rusieĭ, Caragea nu întîrţie a se crede în drept şi el în calitatea sa de Domnitor de a decretà colórea albă ca *faţă*, adecă colóre reservată Domnitoruluĭ şi familieĭ sale. Cu bună sémă la acésta a fost împins Caragea şi de solicitările Domniţeĭ Ralu şi ale frumosuluĭ Beizadeà Costache, cu care se întreceaŭ în haine de atlas alb tinerele şi tineriĭ *evgheniştĭ.* Iată decretul prin care Caragea, la 12 Ianuarie 1817, ordonă, ca nimenĭ din boerime saŭ neguţătorime să nu maĭ cuteze a purtà haine cu *faţă albă*, acéstă faţă reservând-o pentru Domnitor şi familia sa:

Iŵ Ion Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele dumné-ta Vel Postelnic, fiind-că *atlasul cel alb şi feţele albe* de giubele i binişurĭ i de alte haine, ce se îmblănesc (fie măcar de orĭ-ce materie) este o *faţă* dată spre *purtare numaĭ obrazelor cărora le vor fi încredinţate Domniĭ şi oblăduirĭ de noróde*, spre deosebire de către ceĭ supuşĭ aĭ lor, iată dar şi Domnia-Mea le poprim cu totul de a nu le purtà nimenĭ altul atlasurile albe, însă întru nicĭ un fel de haină. Iar din alte albe materiĭ numaĭ în giubele i binişurĭ i alte haine ce se îmblănesc, decât numaĭ Luminaţia lor Beizadelele şi Domniţele. De aceea şi poruncim dumi-tale, să o facĭ cunoscută acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele către obştea dumné-lor boerilor marĭ şi micĭ, ca să fie următorĭ întocmaĭ de acum înainte, căcĭ la orĭ-ce cine, verĭ parte bărbătéscă, saŭ femeéscă, se va găsì purtând ast-fel de haină din cele de maĭ sus arĕtate, să *scie că se va rumpe şi se va sfărîmà.* Care acéstă poruncă, spre a fi sciută şi de obştea

www.dacoromanica.ro

negu̧ătorilor, s'a făcut osebit pitac al Domnieĭ-Mele către dumné-luĭ Vel Cămăraş, spre a o publicarisì prin starostea za negu̧ătorĭ. Tolco. — 1817 Ianuarie 12.

(Originalul se află la Bibl. Urechiă din Galaţi.)

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Acest decret nu împedică pe unele semeţe boeróice, ale căror bărbaţĭ făceaŭ oposiţiune Domnitoruluĭ, de a sfidà pe Caragea, continuând de a purtà haine de colórea oprită. Cu deosebire familia Filipescu, nu de mult intrată în luptă înverşunată contra luĭ Caragea, dă exemplu de nesupunere la decretul Domnesc de sus. Frumósa Vornicésă Tarsiţa Filipescu cuteză a trece chiar pe sub ferestrele Palatuluĭ Domnesc, mândru îmbrăcată într'un salup de atlas alb, îmblănit cu samur!

Domniţa Ralu denunţă faptul luĭ Caragea. Mare scandal la Curte.

Domnitorul înfuriat dă un noŭ pitac, la 21 Ianuarie 1817, în următórea coprindere:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerule Domnieĭ-Mele dumné-ta Vel Agă! După ce atâtea ḑile sunt trecute de când, după Domnescile Nóstre pitace, s'a publicarisit aicĭ în politie, pentru *atlasurile cele albe* de a nu fi volnic nimenĭ să pórte nicĭ un fel de haină dintr'acéstă materie (bez Luminăţia lor Beizadelele şi Domniţele) şi nu rĕmâne nicĭ o îndoélă că şi ceĭ maĭ proşti aŭ aflat până acum acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele şi aŭ înţeles, ne cum trépta boerésca. Dintre carĭ numaĭ *Vornicésa Tarsiţa Filipésca* s'a arĕtat *neghióbă, neînţelegĕtóre şi nebăgătóre de sémă* Domnesciĭ Nóstre poruncĭ, în cât a îndrăsnit nu numaĭ a purtà asupră-şĭ salup de atlas alb, ci înca a şi trece cu acest fel de haine, fără câtuşĭ de puţină sfiélă, pe la Domnésca Nóstră Curte. De aceea dar, ca să-mĭ cunóscă fiinţa şi să înţelégă ce este porunca stăpînirii, iată cu străşnicie poruncim dumi-tale, ca atât dumné-ta însuţĭ să privighezĭ, cât şi zapciiĭ agiescĭ într'adins să orînduescĭ de a se înconjurà prin politie şi verĭ-unde pe drum veĭ găsì, orĭ dumné-ta, orĭ zapciii dumi-tale, pe acéstă făr' de ruşine şi făr' de sfiélă femee, cu acel salup purtându-l, numaĭ decât luându-i-l din spinare şi fărîmându-i-l bucăţĭ, să-l aducă aşà rupt înaintea Domnieĭ-Mele. — 1817 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt. (1)

(1) Pitacul către dumné-luĭ Vel Cămăraşul, pentru *nizamul portuluĭ de atlas alb, haine i alte feţe.*

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele dumné-ta Vel Cămăraşe, fiind-că atlasul cel alb şi feţele albe de giubele i binişurĭ i alte haine ce se îmblănesc (fie măcar de orĭ-ce materie) este o faţă dată spre purtare numaĭ obrazelor cărora le vor fi încredinţate Domnìĭ şi oblăduirĭ de noróde, spre deosebire de către ceĭ supuşĭ aĭ lor, iată dar şi Domnia-Mea le poprim cu totul de a nu purtà nimenĭ altul atla-

www.dacoromanica.ro

Păcat că nu am putut aflà, dacă cocóna Tarsiţa a maĭ cutezat să trécă cu călésca deschisă prin podul Mogoşóeĭ, pe la Curtea Domnéscă, care venià în curtea actualuluĭ club al «Junimeĭ».

Tabelul societăţiĭ sub Ioan G. Caragea este făcut. Am adus sub ocheana lectoruluĭ, rînd pe rînd, pe ţĕran, pe oştean, pe Domnitorul cu familia luĭ, pe boerime, pe cler, pe neguţătorime, bresle, industriaşĭ, sudiţĭ streinĭ. Desconsolant tabel al timpuluĭ de acum maĭ puţin un secol!

«La noĭ e putred mĕrul!»

Dar nu erà perdută buna, rodnica sĕmînţă din mĕrul putred.

Sĕmînţă bună erà puţină, dar erà!

Erà în acel curent cultural, născut în şcólele din Oltenia şi chiar din tótă ţéra, care pregătesce venirea luĭ Lazar din Ardeal şi apoĭ continuă după el impulsiunea dată.

Erà în acea mână de ómenĭ, carĭ se substitue, ḑi după ḑi, vecheĭ şi corupteĭ oligarchiĭ boerescĭ.

Erà în aceĭ câţĭ-và bărbaţĭ carĭ, deosebindu-se de céta boeréscă, încep a iubì limba strămunilor, limba românéscă, o cultivă, o îmbogăţesc cu lucrărĭ, precum eraŭ Văcărescii, Golescii, Dionisie Eclesiasticul, Zilot Românul (Fănuţă).

Erà în acea ţĕrănime care, peste Olt, dete nascere Pandurilor, rĕsculaţĭ în 1815 şi 1816, carĭ în 1821 aveaŭ să urmeze luĭ Tudor Vladimirescu.

Erà în aceĭ puţinĭ boerĭ, carĭ începuseră a vedé limpede în situaţiunea ţĕriĭ faţă cu puternica Rusie. Cu tóte triumfurile marĭ ale politiceĭ luĭ Alexandru I al Rusieĭ; cu tótă a-tot-puternicia consululuĭ rusesc din Bucurescĭ, se găsiaŭ încă câţĭ-và românĭ, boerĭ patrioţĭ,

---

surĭ albe, însă întru nicĭ un fel de haină, iar din alte materiĭ albe numaĭ giubele i binişurĭ i alte haine ce se îmblănesc, decât numaĭ Luminăţia Lor Beizadelele i Domniţele. De aceea şi poruncim dumi-tale ca prin starostea de neguţătorĭ să o facĭ cunoscută acéstă poruncă a Domnieĭ-Mele către tóte treptele neguţătorescĭ de aicĭ, din politie până la cel maĭ mic, spre a fi întocmaĭ următorĭ de acum înainte, căcĭ la orĭ-care verĭ parte bărbătéscă saŭ femeéscă se va găsì purtând acest fel de haină, să scie că după ce se va rumpe şi se va sfărîmà, se va şi pedepsì purtătorul eĭ care acéstă poruncă, spre a fi sciută şi de către obştea boerilor, s'aŭ făcut osebit pitac al Domnieĭ-Mele către dumné-luĭ Vel Postelnicul, spre a o publicarisì, şi către acésta să o facĭ dumné-ta cunoscută şi către cinstitele consulaturĭ, ca să se deà acest nizam şi către toţĭ sudiţiĭ ce se vor fi aflând aicea; tolco pisah gpd. — 1817 Ianuarie 10.

(Pecetea gpd.)

www.dacoromanica.ro

carĭ nu tremuraŭ de frica colosuluĭ nordic. Aceia aveaŭ consciinţă de naţionalitatea lor şi idealul lor este acel al naţionaliştilor de astăḑĭ. (1)

(1) Uu boer olteau Iaucu Sefeudache uu s'a sfiit de a *bate* păuă la sâuge slugĭ iusoleute de ale Cousululuĭ rusesc, îu o împrejurare ce se póte vedé îu auexatele acì acte. Negreşit Vodă pedepsì pe Sefeudache, dar uu fără a reprobà şi el iusoleuţa servitorilor Cousululuĭ rusesc.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Peutru uetrebuicele fapte ce se arată maĭ jos urmate de acest Iaucul Sefeudache, spre îuţelepţirea luĭ şi pilda altor uetrebuicĭ asemeuea luĭ, voluicim pe sluga Domuieĭ Mele ..... spătăresc, ca luâudu-l de aicĭ să-l ducă surghiuu la mâuăstirea Zuagovul, uude poruucim Sfiuţieĭ Tale uăstavuicule al uumiteĭ mâuăstirĭ, să-l ţiĭ îu pază îuăuutrul mâuăstiriĭ şi fără de al doilea poruucă a Domuieĭ-Mele slobod să uu fie, iar orîuduituluĭ mumbaşir să i se deà adeveriuţă de primire. — 1816 Martie 30.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După arĕtarea ce a făcut-o ciustitul Cousulat al Rusieĭ, că la ḑi'utâiŭ a următoruluĭ Martie, Miercurĭ la patru césurĭ diu uópte, vătaful Iaucul Sefeudache cu ómeuiĭ caseĭ sale, băgâud îu curtea sa treĭ ómeuĭ aĭ ciustituluĭ cousulat, ĭ-aŭ bătut fórte rĕŭ, cerêud *satisfaţione* şi Spătăria, diu lumiuată poruuca Iuălţimiĭ Tale, făcêud scumpă cercetare priciueĭ, uu lipsiĭ a face arĕtare, că diu tacrirurile celor ce sciaŭ îuceputul cum şi sfîrşitul, s'a facut cunoscut, că priciua s'a urmat îutr'acestaşi chip:

Vătaful Iaucul se află îu séra aceea la paharuicul Mauolache Hrisoscoleu, cumuatu-sĕŭ, ce şéde alăturĭ cu dîusul, unde împreuuă cu alţĭ mosafirĭ jucâud cărţĭ, uuul diu mosafirĭ şĭ-a trimis sluga a-ĭ aduce de acasă ¡uu ciubuc; peste puţiu a veuit sluga cu capul spart şi pliu de sâuge, spuiud că treĭ ómeuĭ îmbrăcaţĭ uemţesce, îutîluiudu-l pe drum, aŭ vrut să ĭ ieà ciubucul şi, el uesupuiudu-se, l-aŭ bătut şi ĭ-aŭ spart capul. Sefeudache a trimis câţĭ-và feciorĭ diu curtea cumuatu-sĕŭ să vaḑă ce ómeuĭ suut aceia, pe carĭ şi găsiudu-ĭ s'aŭ apucat de s'aŭ bătut îu pod, apoĭ biruiud pe ómeuiĭ Cousulatuluĭ, cu brâucĭ ĭ-aŭ băgat îu curtea luĭ Sefeudache, aŭ îucuiat porţile şi aŭ îuceput iarăşĭ să-ĭ bată; luâud de scire Sefeudache a mers şi îusuşĭ acolo şi a poruucit ómeuilor sĕĭ de ĭ-aŭ maĭ bătut cu ciomege şi arme, ridicâud şi chiar îusuşĭ arma asupră-le şi ĭ-aŭ legat, îutre carĭ fiiud şi doĭ curierĭ împĕrătescĭ s'aŭ vĕḑut bătuţĭ fórte rĕŭ cu capetele sparte şi mâuile răuite; îutr'acéstă uudă, luâud de scire şi curtea ciustituluĭ Cousulat peutru cele urmate a alergat la Sefeudache câţĭ-và diu ómeuiĭ Cousulatuluĭ şi găsiud porţile îuchise aŭ uăvălit cu zor îuăuutru, aŭ luat pe ceĭ bătuţĭ şi legaţĭ şi uegăsiud pe Sefeudache ĭ-aŭ spart uşile caselor şi ferestrele. Ḑice Sefeudache, că ĭ-aŭ iagmaladisit casa, luâudu-i-se multe lucrurĭ, iar el de frică fugit fiiud, uu scie ce s'a maĭ făcut.

Decĭ măcar de s'aŭ şi bătut slugile luĭ Sefeudache cu aceĭ sudiţĭ îutre dîuşiĭ, dar Sefeudache mergêud îu curtea luĭ erà dator să potoléscă gâlcéva, iar uu să

www.dacoromanica.ro

Pe când Adelfia» (1) grecilor ridică în taină, la Iaşi, drapelul *eterieĭ*, la care aderà — tot în secret — şi Ion G. Caragea şi Calimach, dejà cu câţĭ-và anĭ înainte, se organisase la Buda o asociaţiune culturală (1795), urmărind scopul de a tipări *cărţĭ românescĭ «vestirĭ filosofescĭ şi moralicescĭ»*, închinate inimilor celor iubitóre de muze filosofescĭ. Acéstă asociaţiune nu puteà să nu aibă óre-care înrîurire şi în Principate. Propunêndu-şĭ să publice şi *Istoria Românilor»* şi stând în relaţiune cu puţiniĭ bărbaţĭ maĭ culţĭ din Principate, neîndoios că năzuinţa acesteĭ asociaţiunĭ pregătesce nascerea, în 1815, a celeĭ-lalte asociaţiunĭ culturale, compusă de femeĭ române, în Buda-Pesta. Când 33 de femeĭ române şĭ-aŭ pus inima şi activitatea lor să adune fonduri în favórea şcólelor române, erà un semn cert că Românismul aveà să ésă triumfător.

Nu într'o singură ḑi renasce consciinţa naţională! Tudor Vladimirescu este personificarea unuĭ curent naţional, care l-aŭ sporit din ḑi în ḑi isvóre multiple, carĭ de şi făr' de nume, nu sunt maĭ puţin reale, şi carĭ adesea ţîşniaŭ din stâncile Carpatine, luându-şĭ obârşia dincolo de munţĭ.

---

poruncéscă a-ĭ maĭ bate şi să-ĭ lege, cum maĭ vîrtos să aridice şi arma asupră-le şi însemnând numaĭ ce ómenĭ eraŭ aceia, urmà, ca orĭ atuncĭ saŭ pe urmă să-şĭ facă davagelîcul sĕŭ unde se cuvine; de aceea dar pentru învitarea ce a făcut gâlceviĭ şi pentru aridicarea armelor, se găsesce cu cale, de se va binevoì şi de către Inălţimea Ta, a se trimite Iancul la vre-o mânăstire pentru înţelepţirea luĭ şi pilda altora; dar şi cinstitul Consulat să binevoéscă a-şĭ dojenì ómeniĭ sĕĭ pentru năvălirea şi prada ce aŭ făcut caseĭ numituluĭ Sefendache, şi din lucrurì câte se vor aflà la dînşiĭ în pĕr, să se îndatoreze a le dà, şi câte vor maĭ lipsì, dovedindu-se şi acelea luate de dînşiĭ, asemenea să se îndatoreze a le dà, iar hotărîrea remâne a se face de către Inălţimea Ta. — 1816 Martie 3.

Vel Spătar.

Cod. LXXXII, pag. 327.

(1) La 1 August 1815, neguţătoriĭ grecĭ din Iaşi şi cu uniĭ din pămîntenĭ prea de bun neam boerĭ şi prea cinstiţĭ neguţătorĭ ce vor voì a se aşezâ într'acéstă a nóstră *frăţie*, aŭ socotit, că se cuvine să întemeeze aceste împreună (Adelfatul), plătind o taxa anuală. Metropolitul Veniamin şi cu Episcopul Gherasim de la Roman întăresc statutele asociaţiunĭĭ. *Adelfatul* aveà ca scop mărturisit: ajutorarea la bólă cu doctorìĭ şi măritare de fete sărace, asistarea tuturor fraţilor la îmmormîntare, şi scopul ascuns erà: idealul idependenţeĭ. Taxa erà de 15 25 leĭ pe an. Ceĭ carĭ făceaŭ dietă eraŭ învitaţĭ a lăsà şi la *Adelfat.* Administraţiunea erà în mânile a doĭ epitropĭ aleşĭ de fraţĭ.

www.dacoromanica.ro

CAP. VII.

După fuga luĭ Caragea. Interegn la Muntenĭ.

A doua ḑi după fuga luĭ Caragea «*boeriĭ ţĕriĭ românescĭ*, cum se intituléză eĭ în actele oficiale, luând administraţiunea ţĕriĭ cu ŏre-care energie, se preocupă de cestiunea urgentă: cum vor puté ţiné buna ordine în ţéră şi în Bucurescĭ, fiind lipsită ţéra de oştire? Singură Oltenia păstrase resturile desfiinţateĭ oştirĭ în neastîmpăraţiĭ panduri de acolo. Ce brumă de óste maĭ erà în Bucurescĭ o luase cu dînsul Caragea la plecare. Erà témă boerilor ca nu cum-và la întórcerea oştiriĭ ce însoţise pe Caragea, să se apuce de jăfuit şi de prădat în trecerea lor. Nevoiţĭ sunt decĭ boeriĭ ţĕriĭ, ca la 30 Septemvrie 1818, să scrie Divanuluĭ de la Craiova «să ne proftaxiţĭ dumné-vóstră 150 de panduri din ceĭ carĭ se află în părţile loculuĭ, însă ómenĭ vrednicĭ şi cu tótă rînduéla lor, dânduli-se poruncă la drum să vie cu orînduélă, fără de a face niscaĭ-và jafurĭ saŭ zulumurĭ locuitorilor şi până într'o sĕptĕmână îĭ aşteptăm negreşit». Boeriĭ carĭ semnéză acest pitac sunt, pe lângă Metropolitul Nectarie: Gr. Brâncoveanu Vel Vistier, Dumitraşcu Racoviţă, Istrati Creţulescu, C. Bălăceanu, Gr. Filipescu, Iordache Slătineanu, G. Filipescu şi I. Ştirbeĭ. Aceştĭ boerĭ justifică cererea lor de panduri Oltenĭ, pe motivul că ‹ panduriĭ ce s'aŭ aflat aicĭ la Bucurescĭ, uniĭ aŭ murit, alţiĭ s'aŭ împrăştiat şi aŭ rĕmas prea puţinĭ .(1)

In acéstă ḑi de 30 Septemvrie, boeriĭ ţĕriĭ însărcinéză pe Serdarul Mitru şi pe Buluc-Başa Sotir, ca luând 20 de neferĭ să mérgă pe drumul Câmpineĭ, ca să împedice Arnăuţiĭ, carĭ aŭ însoţit pe Caragea în fugă de a face jafurĭ la întórcerea lor şi să-ĭ aducă la Bucurescĭ.

---

(1) *Cod. LXXXVII, fila 95 v.*

1818 Septemvrie 30. S'a făcut carte prin care se orînduesce Serdarul Mitru şi Buluc-Başa Sotir, să iea 20 de neferĭ şi sa mérgă pe drumul Câmpineĭ ca să întîmpine pe arnăuţiĭ ce se întorc, carĭ s'aŭ dus cu Domnul ce a fugit, să-ĭ ieà împreună cu eĭ să-ĭ aducă aicĭ pe la locurile lor, nelăsându-ĭ să se abată prin sate a face vre-o supĕrare locuitorilor, însă urmarea să le fie cu mijloc blând, a nu face vre-o pricină necuviinciósă.

Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Rumânescĭ.

Cinstiţĭ dumné-vóstră boerĭ Divaniţĭ, fiind-că panduriĭ ce s'aŭ aflat aicĭ pentru următórele trebĭ ale ţĕriĭ, uniĭ aŭ murit, alţiĭ s'aŭ împrăştiat şi aŭ rĕmas prea pu-

www.dacoromanica.ro

In chiar ḑiua fugiĭ luĭ Caragea, *boeriĭ ţĕriĭ*, precum vĕḑurăm, trimit arzul lor către Pórtă şi în acelaşĭ moment rînduesc pe Stolnicul Iordache Tufeanu, vechil de Ispravnic de Curte, ca să îngrijéscă de tot rĕmasul în Curte după Domnul Caragea, să nu se hrăpéscă, orĭ să se strice. Tufecci-Başa, Deli-Başa şi Căpitanul de Nemţĭ sunt ordonaţĭ de a stà la ordinul luĭ Tufeanu pentru paza lucrurilor rĕmase (1)

Consulul rusesc care erà înţeles cu Caragea, de nu *cumpĕrat* de el, pune însuşĭ peceţile Consulatuluĭ la Curtea Domnéscă şi cere apoĭ de la Divan să se rînduéscă un boer, ca împreună cu uṇ om al Consulatuluĭ «să facă catagrafie de tóte lucrurile până la cel maĭ mic ale Mărieĭ-Sale Domnuluĭ I. Caragea Voevodul, prin Comişie, prin Pitărie, i ale Cămării şi ale cuhnieĭ şi de tóte». Aceste lucrurĭ să steà în păstrarea tot acelor ce aŭ fost orînduiţĭ. Catagrafia se va face în douĕ exemplare, unul pentru Consulat şi altul pentru Divan. (2)

Asemenea catagrafiare erà cu atât maĭ de lipsă, că la Divan se primiră numeróse jălbĭ, că aŭ să ieà banĭ de la ómeniĭ luĭ Ioan Vodă Caragea «pentru alişverişul ce aŭ avut cu dînşiĭ». Boeriĭ rînduesc pe biv Vel Logofĕt Fotache Ştirbeĭ şi pe «fratele Vel Vornic Constantin Dudescul, să cerceteze aceste davale şi să raporteze . (3)

Agenţia Austriacă încă reclamă unele sume de la Beizadeà Costache Caragea şi alţĭ Grecĭ în favórea unuĭ sudit al eĭ. Boeriĭ rĕspund că tótă averea fostuluĭ Domn şi a Beizadelelor şi a Postelniculuĭ a fost

---

ţinĭ, cu carĭ nefiind de ajuns a se săvîrşì cele trebuincióse trebĭ ale ţĕriĭ, să ne proftaxiţĭ dumné-vóstră 150 panduri din ceĭ carĭ se află în părţile loculuĭ, însă ómenĭ vrednicĭ şi cu tótă orînduéla lor, dânduli-se poruncă, ca la drum să vie cu orînduélă, făr' de a face niscare-và jafurĭ, saŭ zulumurĭ locuitorilor şi până într'o sĕptĕmână îĭ aşteptăm negreşit. — 1818 Septemvrie 30.

Nictarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu Vel Vistier, Dumitraşcu Racoviţă, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu, Gheorghe Filipescu, Ioan Ştirbeĭ.

Cod. LXXXVII, fila 95 v.

(1) S'a orînduit Stolnicul Iordache Tufeanu prin pitac, vechil de Ispravnic de Curte, ca să îngrijéscă a nu se hrăpì saŭ a se stricà ce-vaşi din Curtea Domnéscă, că însuşĭ va fi rĕspunḑĕtor, la care s'a poruncit Tufecci-başăĭ şi Deli-başăĭ, să deà ajutor cu arnăuţiĭ ce vor fi trebuincioşĭ pentru pază, cum şi căpitanuluĭ de Nemţĭ să deà ascultare.

Cod. LXXXVII, fila 29.

(2) *Cod. LXXXVII, fila 96.*

(3) *Cod. LXXXVII, fila 46 v.*

*

www.dacoromanica.ro

secvestrată de Consulul rusesc. Acum boerii aştéptă să vină deslegare de la Pórtă, ce este de făcut cu averea. (1)

La 2 Noemvrie 1818, prin Starostele de neguţătorĭ şi cu aprobarea Consulului rusesc, se vînd prin licitaţiune caretele, butcele, caiĭ şi hamurile luĭ Caragea, «carĭ se strică, orĭ aduc cheltuélă ; baniĭ să se trimită la Divan. (2)

---

(1) *Către cinstita chesaro-crăiască Aghenţie.*

Nota cinstiteĭ Aghenţiĭ de la 29 ale acesteĭ lunĭ s'a primit împreună şi cu jalba sudituluĭ austriacesc Ferenţ Carlovicĭ ce ni s'a trimis, prin care cere baniĭ ce ţice că are să ieà din datorie de la luminatul Beizdadeà Costache Caragea, i de la Postelnicul Gheorghe Vlangari, şi cere împlinire din cele rĕmase aicĭ ale Luminăţieĭ-Sale Beizadeà, i a Luminăţieĭ-Sale Domniţeĭ Ralu Caragea şi a dumné-luĭ Postelniculuĭ Vlangari; rĕspundem cinstiteĭ Aghenţiĭ, că îndată după fugirea Domnuluĭ s'a arĕtat cinstitul Consulat al Rosieĭ cu cerere, de le-a făcut fertpot tótc rĕmasurile Domnuluĭ şi ale boerilor grecĭ, şi făcêndu-se catagrafie cu om şi din partea cinstituluĭ Consulat, am scris la prea Inalta Pórtă de unde aşteptăm rĕspuns, atuncĭ se va arĕtà şi el cu cererea acésta. — 1818 Octomvrie 31.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 95.

(2) Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕriĭ-Românescĭ. Dumné-ta Staroste de neguţătorĭ, fiind-că între lucrurile Domnieĭ-Sale Ioan Vodă Caragea, ce aŭ rĕmas aicĭ şi s'aŭ secfestrarisit de către Excelenţa sa Gheneral-Consul al Rosieĭ, sunt şi câte-và carete i butcĭ şi caĭ cu hamurile lor, carile unele pătimesc stricăciune, iar altele pricinuesc cheltuélă, de aceea dar, prin scirea şi primirea şi a Excelenţeĭ sale Gheneral-Consul al Rosieĭ s'a găsit cu cale a se vinde, şi poruncim dumi-tale ca, cerên d acele carete butcĭ i caĭ şi hamurĭ de la dumné-luĭ Stolnicul Iordache Tufeanu, epistatul Ispravnicieĭ de Curte, să le vinzĭ prin mezat, după orînduélă, şi baniĭ ce se vor strînge din vînzarea lor, să-ĭ trimiţĭ la Divan, dimpreună cu catastih curat de preţul ce a prins fieş-care lucru, ca să se facă urmarea cea cuviinciósă, spre a sta adecă în păstrare depoziton. — 1818 Noemvrie 2.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 102 v.

Pitac la Starostea de neguţătorĭ ca făr' de zăbavă să împlinéscă baniĭ de la ceĭ ce aŭ cumpĕrat lucrurĭ de ale Domnuluĭ Caragea şi Domniţeĭ Ralu şi să-ĭ aducă la Divan.

Noĭ Caimacamiĭ Ţeriĭ-Romănescĭ. Dumné-ta Staroste za neguţătorĭ, cu tóte că prin pitacele Divanuluĭ ce ţi s'aŭ dat pentru vînzarea prin mezat a lucrurilor Domnescĭ ale Mărieĭ-Sale Ioan Vodă Caragea şi ale Luminăţieĭ Sale Domniţeĭ Ralu Caragea, ţi s'a poruncit ca baniĭ ce se vor strînge din vînzarea acelor lucrurĭ să-ĭ aducĭ la Divan împreună şi cu catastih de tóte lucrurile, arĕtător şi de preţul ce a prins

www.dacoromanica.ro

Se ieaŭ dispoziţiunĭ şi pentru păstrarea şi apĕrarea rĕmasuluĭ în casa Domniţeĭ Ralu. Cu privigherea acesteia este numit, la 7 Octomvrie 1818, Paharnicul Nicolae Trăsnea. (1)

La 3 Octomvrie, Al. Filipescu este însărcinat ca împreună cu Consulatul rusesc să facă catagrafia averilor boerilor, carĭ s'aŭ dus cu Vodă: Postelnicul Vlăhuţ, Banul Arghiropulo şi Postelnicul Mavrocordat.

Averea catagrafiată se va lăsà în păstrarea celor ce le-a avut până aci.

Maĭ greŭ erà de a împedecà încercările celor rĕĭ, tot-deauna gata să profite de interegne pentru a jăfuì. In nóptea de 1 Octomvrie 1818, străjile din centrul oraşuluĭ aŭ găsit foc dat anume într'un loc dosnic, într'un pod de foişor nisce borfe înfăşurate şi aprinse, care de nu se pridideà, puteà să se întinḑă şi să facă mare vătămare şi pagubă obştéscă . *Boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ*, la 2 Octomvrie, rînduesc paznicĭ la tóte locurile îmbulzite şi dosnice, «ca să fie cu privighere la asemenea rele urmărĭ . Tot odată se vestesce prin telalĭ, că de la un cés de nópte înainte nimenĭ nu are voie să umble pe strade fără felinar, «fie măcar de orĭ-ce trépţă şi de orĭ-ce protecţiune, sub pedépsă de arestare imediată şi de *certarea cea cuviincióşă, ca pentru învinovăţire de nesupunere*». Boeriĭ cer tot-odată Consulilor austriac şi rusesc, să vestéscă acésta supuşilor lor. (2)

Tot în interesul siguranţeĭ oraşuluĭ, în aceeaşĭ ḑi de 3 Octomvrie 1818, boeriĭ opresc portul de arme fără de specială învoire. Nicĭ chiar ómeniĭ boerilor din Divan n'aŭ voie să pórte arme, fără de a avé la mână teşchereà de recunóscere şi învoire. (3)

Asemenea dispoziţiune se comunică şi Spătaruluĭ cu referinţă la neferĭ, la 11 Octomvrie: «Fratelui Spătar, — fiind-că de către noĭ s'a dat poruncă tuturor ogécurilor, ca nimenĭ din neferĭ să nu pórte

---

fieş-care lucru, dar iată şi acum de iznóvă iţĭ poruncim, ca făr' de zăbavă împlinind baniĭ după la toţĭ ceĭ ce aŭ cumpĕrat acele lucruri, să-ĭ aducĭ aicĭ la Divan, dimpreună şi cu catastih arĕtător, precum s'a ḑis maĭ sus, ca să steà depoziton până la buna venire a Măriei-Sale prea Inălţatuluĭ nostru Domn, şi *să se plătéscă creditorilor ce se vor dovedì că aŭ a luà după hotărîrea ce se va da*; să nu te îndrăznescĭ însă a da cuĭ-vaşĭ măcar o parà dintr'aceştĭ baniĭ făr' de porunca Divanuluĭ, căcĭ îĭ veĭ plătì însuţĭ din casa dumi-tale. — 1818 Septemvrie 21.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu, Iordache Slătineanu, Ioan Ştirbeĭ, Gheorghe Suţu, Nicolae Clucer.

Cod. LXXXVII, fila 115.

(1) *Cod. LXXXVII, fila 99 v.*

(2) *Cod. LXXXVII, fila. 96.*

(3) *Cod. LXXXVII, fila 45*

www.dacoromanica.ro

arme, fără numaĭ nóptea, când umblă spre străjuirea politieĭ, să aibă fie-care câte o sopa pe o mână, iar zabiţiĭ lor să pórte numaĭ câte un iatagan. De aceea dar scriem dumi-tale, ca pe de o parte să publicarisescĭ în tot poporul Spătărieĭ prin telal, ca şi neferiĭ ce sunt pe la curţile boerescĭ să nu aibă voie a maĭ purtà arme, decât numaĭ câte un iatagan Aga-turnagiu, Ibraim şi Baş Beşliagasi, iar alţiĭ ce obicĭnuesc a purtà arme, nimenea să nu fie volnic de acum înainte a maĭ umblà înarmat cu orĭ-ce fel de armă; iar carĭ se va arĕtà după aceea în potrivă următorĭ are a se pedepsì; iar pe de alta să daĭ poruncă şi tuturor zabiţilor şi ómenilor Spătărieĭ, ca asupra acestuĭ nizam să aibă a urmà în tocmaĭ, precum obicĭnuià şi în vremea oblăduiriĭ Domnieĭ. 1818 Octomvrie 12. — (Asemenea s'a maĭ scris şi la Vel Aga).

Acì se cade să amintim cutezătórea năvălire a 12 inşĭ înarmaţĭ contra gardeĭ, care la finele luĭ Septemvrie 1818 duceà la Ocna Telega 15 osîndiţĭ. Intre aceia eraŭ şi 6 din pandurii ceĭ carĭ luaseră parte la ultima rĕsmiriţă. Numaĭ pe aceştia ĭ-a scos din mânile gardeĭ ceĭ 12 ómenĭ năvălitorĭ lângă Ploescĭ, iar pe ceĭ-lalţĭ 9 ĭ-aŭ lăsat neatinşĭ, de aŭ putut fi duşĭ la pedépsa lor la Ocnă. Este şi acì o nouă dovadă, că mişcarea ante-grécă isbucnită în Oltenia nu erà terminată cu rĕspândirea pandurilor şi că ea încă ferbeà într'ascuns, pregătind mişcarea de la 1821. (1)

Temêndu-se de vre-o încercare de spargere a puşcărieĭ, Divanul,

---

(1) *Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ.*

Cinstite dumné-ta frate Vel Spătare, fiind-că dumné-luĭ Epistatul Armăşieĭ ne-a făcut arĕtare, că de la 17 ale trecutuluĭ Septemvrie pornindu-se la osînda Ocnelor Slănicul şi Telega lude 15 vinovaţĭ, hotărîţĭ într'aceeaşĭ osîndă de Domnia-Sa Ioan Vodă Caragea, cu patru Armăşeĭ de pază, băgaţĭ avêndu-ĭ pe vinovaţĭ în cătuşĭ şi în lanţurĭ, astăḑi la patru ale următoruluĭ Octomvrie s'aŭ întors înapoĭ uniĭ dintr'aceĭ Armăşeĭ cu vestire, că la mergerea lor conăcind la marginea Ploescilor la un han al dumné-luĭ Paharniculuĭ Bălăceanu, peste nópte ĭ-aŭ călcat 12 inşĭ înarmaţĭ, în silă cu bătăĭ le-aŭ luat din mânĭ pe ceĭ de maĭ jos arĕtaţĭ lude 6 vinovaţĭ, iar cu ceĭ-l-alţĭ 9 lude ducêndu-se Armăşeiĭ la Ocnă ĭ-a teslimatisit acolo şi a adus şi adeverinţă a Cămărăşiilor, după orînduélă, aducênd osebit spre a lor îndreptare şi adeverinţă de la hangiŭ, precum s'a urmat pricina. De aceea dar scriem dumitale, să daĭ straşnică poruncă polcovnicilor şi căpitanilor din sud Saac şi din sud Buzeŭ, ca să cerceteze cu scumpĕtate pentru maĭ jos numiţiĭ vinovaţĭ, şi verĭ-unde se vor dovedì, prinḑêndu-ĭ, în bună pază să se trimiţă aicĭ prin dumnĕ-lor Ispravniciĭ judeţuluĭ. —1818 Octomvrie 4.

Costandie Buzĕŭ, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Barbu Văcărescu, Ioan Ştirbeĭ, Alexandru Ghica.

Cod. LXXXVII, fila 98.

www.dacoromanica.ro

pe de o parte, la 7 Octomvrie, ordonă luĭ biv Vel Serdar Petrache să mérgă la puşcărie, să facă grabnic catagrafie de toţí arestaţiĭ, cu arĕtarea vineĭ şi de unde sunt şi de când se află închişĭ? şi ordonă să fie bine păziţĭ, să nu scape nicĭ unul, iar pe de altă parte boeriĭ ţĕriĭ rînduesc pe Buluc-Başa Sotir cu ómeniĭ luĭ a fi de pază la puşcărie, nelipsit ḑiua şi nóptea, a nu se *cacerdisì*, saŭ a scăpà vreun vinovat

Tot în interesul asigurărieĭ puşcărieĭ, boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ numesc epistat de Armaş mare pe Vornicul Gr. Filipescu (1).

La 9 Octomvrie 1818, boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ daŭ volnicie luĭ *Arhon Vel Aga*, că «pentru maĭ bună orînduélă şi nizam al tîrguluĭ, spre ferire de tóte cele rele şi neplăcute, spre odihna tuturor de obşte, carĭ se cere de la dumné-ta trebuinţa este, ca şi ceĭ ce se află sub epistăsia dumi-tale, să fie ómenĭ la carĭ dumné-ta veĭ da credinţă; de aceea prin acest pitac se dă dumi-tale sloboḑenie, ca să-ĭ şi schimbĭ pe carele veĭ cunósce că este nedestoinic şi să puĭ alţiĭ vrednicĭ, începênd de la Căpitanul de dorobanţĭ, până la cel maĭ mic, căcĭ la orĭ-ce cusur se va întîmplà, dumné-ta aĭ să fiĭ rĕspunḑĕtor.» (2)

Şi de paza judeţelor se îngrijesc boeriĭ ţĕriĭ. Prin judeţe zabiţiĭ şi neferiĭ lor, în loc de a străjui maĭ vîrtos pentru neguţătoriĭ turcĭ, să nu-ĭ lase, dacă n'aŭ teşcherele în regulă, s'aŭ apucat de cer taxe, «*cât pot rupe* de la carele ce merg orĭ cu vin, orĭ cu rachiŭ, cu zaherele, cu măciniş, etc. Se ieaŭ câte unul până la $2^1/_2$ leĭ. (3)

Neferiĭ se duc şi pe la morĭ şi prin sate, ba şi pe la tîrgurĭ de prelevă asemenea abusive venituri, de la orĭ-ce vînḑărĭ, ca nisce aĭ doilea vameşĭ.

Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Rumânescĭ ordonă Ispravnicilor să oprèscă asemenea abusurĭ «din tótă vîrtutea». De o cam dată să cheme pe zabitul judeţuluĭ «să-ĭ arĕtaţĭ că v'a venit straşnică poruncă, ca nu numaĭ eĭ să se ferèscă, ci nicĭ pe ómeniĭ luĭ să nu-ĭ îngăduéscă a face cât de puţin jaf locuitorilor, mulţumindu-se pe lefile ce aŭ sub pedépsa de destituire şi restituire a jafuluĭ şi de isgonire din ţĕră, trimiţêndu-se, pentru a pune mâna pe culpabil, om de la Turnagi-baş-beşlégă.

Boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ se adunaŭ într'o cameră la Curtea Domnéscă.

---

(1) *Cod. LXXXVII, fila 98 v.*

(2) *Cod. LXXXVII, fila 94.*

(3) Documentul întrebuinţéză chiar vorba *leŭ* în loc de *talerĭ*.

Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ.

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicĭ ot sud ..... vĕ facem în scire, că la auḑul nostru a venit, cum că zabiţiĭ şi neferiĭ lor ce se află prin judeţe pentru străjuire

www.dacoromanica.ro

Ce puţin luxósă erâ acéstă cancelarie a boerilor otcârmuitorĭ ţĕriĭ! (1) Administraţiunea acestor boerĭ se mărginì la puţin, din causa nesiguranţeĭ în care eraŭ de cele ce se vor întîmplà, când Pórta n'ar aprobà administraţiunea lor în urma fugeĭ Domnitoruluĭ. Ca act maĭ de valóre din timpul acesteĭ administraţiunĭ, citĕm numaĭ oprirea exportuluĭ cerealelor şi a articolelor de îndestulare publică ale Constan-

şi paza nizamuluĭ, maĭ vîrtos pentru neguţătoriĭ turcĭ saŭ alţiĭ, carı far' de căpĕtâiŭ se va întîmplà a umblà prin judeţe, ca să-ĭ cerceteze după orînduélă, să le ieà séma, şi la ceĭ ce vor fi umblând cu trĕba neguţătorieĭ şi cu cărţĭ pe la mânĭ, acelora să le înlesnéscă a le fi mergerea şi petrecerea lor cu liniște şi nebîntuiţĭ de către orĭ-cine, iar pe ceĭ făr' de căpĕtâiŭ să-ĭ popréscă saŭ să-ĭ întórcă înapoĭ la locul lor, pentru a cărora slujbă îşĭ aŭ şi léfa lor cea orînduită, şi din jălbile unora altora ne-am pliroforisit, că zabiţiĭ saŭ neferiĭ lor păzesc drumurile de ieaŭ parale cât pot rupe de la carele ce merg orĭ cu vinurĭ, orĭ cu rachiurĭ, orĭ cu zaherele, orĭ cu măciniş, orĭ cu sare, şi altele, întinḑêndu-se a luà de la uniĭ câte un leŭ de bute, de la alţiĭ maĭ mult şi până la taleri 2 şi jumătate, se duc şi pe la morĭ de iea şi de pe la carele ce sunt cu măciniş, se îndrăznesc de merg şi pe la tîrgurĭ i prin sate, făcênd asemenea urmărĭ de ieaŭ de la vînḑările ce fac, orĭ de la vite saŭ de la altele, făcêndu-se al doilea vameş, care acésta nefiind suferită la auḑul nostru, într'adins vĕ poruncim, ca cu tot dinadinsul şi cu străşnicie să vĕ siliţĭ din tótă vîrtutea a depărtà acest rĕŭ catahrisis, ce de la o vreme încóce aŭ început zabiţiĭ şi neferiĭ lor a face şi acumĭ de o camĭ-dată să chemaţĭ pe zabitul judeţuluĭ, să-ĭ aretaţĭ că v'a venit straşnică poruncă, nu numaĭ el să se feréscă, ci nicĭ pe ómeniĭ lui să nu îngăduéscă a face cât de puţin jaf locuitorilor, mulţumindu-se pe lefile ce aŭ, căcĭ nu numaĭ va fi lipsit din slujbă şi altă dată nu se va maĭ învrednicì, ci încă va întórce jafuł înapoĭ şi se va şi isgonì de aicĭ din ţéră; după care cu luare aminte cercetând, pe care îl veţĭ găsì că nicĭ după acésta iarăşĭ nu s'a părăsit, cu grabnice însciinţărĭ ca să se trimiţă mumbaşirĭ de aicĭ cu om de la dumnė-luĭ Turnagi-baş-beşlégă, ca să-l pue a întórce jafurile înapoĭ şi pe acela să-l aducă aicĭ, ca să-şĭ ieà căḑuta pedépsă şi să se şi izgonéscă din pămîntul ţĕriĭ; şi de primirea acesteĭ poruncĭ să avem însciinţare. — 1818 Octomvrie 15.

Cod. LXXXVII, fila. 100.

(1) Boerĭi ordonă Ispravniculuĭ de Curte «să puĭ ca să lipéscă ferestrele cu hârtie la odaia, unde ne strîngem noĭ, şi osebit să se deà poruncă coşarilor a măturà atât acel coş cât şi alte coşurĭ, unde se vor fi făcênd focurĭ, şi la odaia, unde ne strîngem noĭ, să se facă rînduélă a da câte un foc la sobă în fie-care diminéţă, ca la vremea cea cuvenită să fie odaia caldă şi mâne să fie gata, fiind-că acolo avemĭ să ne strîngem.— 1818 Octomvrie 9.

Semnaţĭ: Constandie Buzeŭ, Greg. Brâncoveanu Vel Vistier, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt, Gr. Filipescu, Iordache Slătineanu, Ioan Ştirbeĭ Vel Vornic, Alexandru Ghica.

Cod. LXXXVII, pag. 93 versq.

www.dacoromanica.ro

tinopoluluĭ. Prin asemenea prohibiţiune, boeriĭ administratorĭ speraŭ a-şĭ face mână bună la Constantinopole. (1)

O altă dispositiune interesézĕ apĕrarea oraşuluĭ de incendiŭ. Iată acest pitac al boerilor ţĕrĭĭ:

Noĭ boeriĭ ţĕrĭĭ poruncim luĭ Arhon Aga, fiind-că acum la începerea friguluĭ, făcênd ómeniĭ focurĭ maĭ cu prisos prin case pentru încălḑit şi în neîngrijire sĕra, din nemăturatul coşurilor se întîmplă focurĭ, de aceea scriem dumi-tale, ca să puĭ pristav a strigà prin tîrg, cât şi dumné-ta să daĭ nizam cu tótă străşnicia a-şĭ drege coşurile bine, a le mătură adese, făcênd rînduélă şi înlesnire şi pentru coşarĭ a merge şi eĭ de sine-şĭ pe la tóte casele, cum şi ceĭ ce vor vré a cere coşarĭ să scie unde să-ĭ găséscă, iar prăvăliaşiĭ toţĭ de obşte, după vechiul obiceiŭ, să aibă câte o putină cu apă şi câte o cange. Să daĭ nizam şi la Agie a fi tulumbele drese bine, a fi doniţe i topóre şi cange, după obiceiul vechiŭ, ca la vremea de trebuinţă să se pótă întîmpinà rĕul. — 1818 Octomvrie 7.

Nectarie Mitropolit, Greg. Brâncov. Vel Vistier, Mih. Manu, Const. Bălăceanu, Ioan Ştirbeĭ.

(Asemenea la Spătar). (2)

O altă dispositiune, din 15 Octomvrie 1818, prohibì jocul de cureà: «s'aŭ isvodit nisce ómenĭ cu joc de cureà, năprăstóce, i popice, de înşală pe locuitoriĭ ceĭ proştĭ... s'aŭ maĭ dat şi înainte poruncĭ de oprire... acum boeriĭ ordonă ca, prinḑêndu-ĭ pe aceştĭ înşelătorĭ, să-ĭ trimiţă la marele Spătar. In acestaşĭ sens boeriĭ ordonă şi luĭ Aga şi Spătaruluĭ. (3)

(1) In 7 Octomvrie 1818 se opresce exportarca de cereale. Să opriţĭ a nu maĭ trece peste graniţe un bob de grăunţe zahereà măcar, grîŭ, orz, meiŭ, porumb, sub straşnica pedépsă. Asemenea a oprit exportul de vite orĭ ce fel bez oile sudiţilor, carĭ le aduc pentru hrană aicĭ în ţĕră.»

Asemenea e prohibit exportul seuluĭ, untuluĭ, brânzeĭ, caşcavaluluĭ, cerviceĭ, miereĭ şi altele, ce sunt din zahereua Ţarigraduluĭ, după vechiul obiceiŭ, fiind poprite a se exportà.

Cod. LXXXVII, fila 99 v.

(2) *Cod LXXXVII, fila 99.*

(3) *Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ.*

Dumnè-vóstră boerilor Ispravnicĭ ot sud ..... vĕ facem în scire, că a venit la auḑul nostru, cum că prin judeţe i pe la tîrgurĭ s'aŭ isvodit nisce ómenĭ cu joc de cureà, năpîrstóce i popice, de înşală pe locuitoriĭ ceĭ proştĭ, luându-le baniĭ ce aŭ, care acésta fiind cunoscută de faţă, că este curată înşelătorie şi neprimită la auḑul stăpîniriĭ, aŭ fost date şi maĭ naintc poruncĭ domnescĭ, ca să fie opriţĭ şi zăticniţĭ orĭ-cine de la nisce urmărĭ ca acestea; poruncim dumnè-vóstră, ca orĭ unde se vor ivì uniĭ ca aceştia, prinḑêndu-ĭ, cu bună pază să-ĭ trimiteţĭ la dumnè-luĭ Vel Spătarul, şi de primirea acesteĭ poruncĭ să avem însciinţare. — 1818 Octomvrie 15.

Çod. LXXXVII, fila 99 v.

www.dacoromanica.ro

Grijilivĭ de nesupĕrarea locuitorilor ţĕriĭ, boerĭ adresézĕ, în 6 Octomvrie 1818, o circulară către Ispravnicĭ, ordonându-le să împedece abusurile la perceperea vinăriciuluĭ. (1)

Agenţia austriacă încă a voit a profită de stabilirea guvernuluĭ boerilor, ca să obţină ridicarea taxelor în plus puse peste ceĭ 3% vama la exportul porcilor, constituindu-se din aceste taxe—cum s'a vĕḑut—un venit al Dómneĭ luĭ Caragea. Boerĭĭ rĕspunseră Agenţieĭ, ca să aştepte noua Domnie, ca să se *corespondariséscă* cu ea în acéstă privinţă. (2)

---

(1) *Noĭ boerĭĭ Ţĕrĭĭ-Românescĭ.*

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicĭ ot sud ..... vĕ facem în scire, că din jălbile ce s'aŭ dat, ne-am însciinţat cum că taxildarĭĭ şi slujbaşĭĭ vinăriceriĭ, ce se află acum prin judeţe, nelăsându-se de lăcomia lor, care de la o vreme încóce a început de fac, nu numaĭ nu păzesc orînduéla ponturilor cu care aŭ cumpĕrat, de a urmà cu măsuratul vinurilor i împlinirea banilor după obiceiul vechiŭ, ci încă cu feluri de mijlóce umblând a face încărcăturĭ locuitorilor, îĭ prelungesc cu măsuratul după ce gătesc, îĭ prelungesc şi cu luatul banilor, până cheltuesc vinul, ca să aibă cuvînt în urmă că aŭ avut vin maĭ mult şi să nu pótă cel năpăstuit a dovedì dreptul; pe lângă care aŭ făcut irat şi slobozenia buţilor, luând cât voesc, încă se îndrăznesc de superă cu luare de banĭ şi pe uniĭ din boerĭ i pe privileghiaţĭ cu pricina slobozenieĭ buţilor, care acésta nefiind suferită la auḑul nostru, poruncim dumnévóstră, să daţĭ nizam vinăricerilor cu tótă străşnicia a se urmà şi a se păzì ponturile în tocmaĭ spre a nu încărcà pe locuitorĭ cu cât de puţin, ci cum se va gătì vinul de cules, îndată să măsóre şi să primésca şi plata vinăriciuluĭ fără de prelungire, şi după ce va plătì vinăriciul, cu răvaş de plată să fie slobod fieş-care a-şĭ duce vinul unde va vré, ne îndrăsnind a cere osebită plată pentru slobozenia buţilor de la ceĭ ce plătesc vinăriciul, iar de la privileghiaţĭ carĭ vor vré a scóte vinurile maĭ nainte până nu trece cotul, să ieà numaĭ patru parale de răvaş ce va da pentru tóte buţile, iar cel ce va scóte buţile după ce trece cotul, de la acela să nu ieà nimic, ne avênd trebuinţă nicĭ de răvaş, şi vinăriciul după vechiul obiceiŭ să ieà sfîrşit până la 15 ḑile ale luneĭ luĭ Noemvrie, ne lăsând la prelungire, cum aŭ urmat în alţĭ anĭ, de nu aŭ lipsit vinăricerii din judeţ maĭ în tot anul, ca să pótă face năpăstuirĭ şi încărcăturĭ locuitorilor, căcĭ la orĭ-ce catahrisis se va face, însuşĭ dumné-vóstră vĕ veţĭ învinovăţì a plătì din casele dumné-vóstră acel catahrisis şi vĕ veţĭ lipsì şi din Isprăvnicie, ci dar cum poruncim în tocmaĭ să fiţĭ următorĭ, şi de primire să avem însciinţare. — 1818 Octomvrie 6.

Cod. LXXXVII, fila 97 v.

(2) *Către chesaro-crăiasca Aghenţie.*

Cu cinste am primit nota cinstiteĭ Aghenţiĭ, scrisă de la 15 ale următoruluĭ Octomvrie şi cuprinḑĕtóre, că în domnia numaĭ acésta de acum trecută a Domnuluĭ Ioan Caragea, s'a fost orînduit asupra negoţuluĭ de rîmătorĭ de a se luà po taleri patru de pereche cu nume de avaet, spre a fi sloboḑì a trece înăuntru, în vreme

www.dacoromanica.ro

Administraţiunea boerilor ţĕriĭ ţine până la 20 Octomvrie 1818. De sigur că dificultatea ce erà de a se adunà toţĭ boeriĭ, ĭ-a îndemnat să alégă dintre dînşiĭ un numĕr maĭ mic. Aceştia ieaŭ titulatura de «*Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ*» şi se recunosc *aleşĭ de tótă obştea boerimeĭ.* (1) Noua administraţiune constată, că de la fuga luĭ Caragea a încetat căutarea proceselor înaintea Divanuluĭ Veliţilor boerĭ, deşi pe tóte ţilele se ivesc jălbĭ pentru felurĭ de pricinĭ. De aceea boeriĭ ocârmuitorĭ scriŭ Divanuluĭ, la 22 Octomvrie 1818: «Să începeţĭ fără de altă zăbavă a vĕ adunà la locul cel orînduit şi a căutà pricinile de judecăţĭ ale norodului, împlinind întru acésta datoria dumné-vóstră ca sub Domnie. Tot odată Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus să deà pitac şi la departamenturĭ, să caute pricinile de judecată ale norodului ce se orînduesc la acele departamenturĭ fără de contenire.» (2)

---

ce rîmătoriĭ din vechime aŭ fost sloboţĭ a se negoţià în ţéra Nemţéscă, plătindu-se numaĭ vama trecĕtóreĭ la sută treĭ şi osebit în cele 5 judeţe ot peste Olt se maĭ plătià de perechea de rîmătorĭ parale opt ale Căimăcămieĭ Craiovei şi parale patru ale Isprăvnicatuluĭ din partea loculuĭ, pe unde-ĭ treceà, cerênd cinstita Aghenţie, ca să dăm poruncă de a încetà acéstă luare de avaet, adecă po talerĭ 4 de perechea de rîmătorĭ, ci să se ieà numaĭ cea obicĭnuită vamă treĭ la sută, cum şi paralele ce din vechime sunt obicĭnuite a se luà în cele 5 judeţe ot peste Olt, precum maĭ sus se arată, la care şi nu lipsim a rĕspunde cinstiteĭ Aghenţiĭ, că căutând în condicile Divanuluĭ, s'a găsit rĕspuns făcut din vremea Domnuluĭ Caragea la asemenea cerere ce a fost făcut cinstita Aghenţie, după care scoţêndu-se copie, se trimite a se vedé, şi fiind-că pentru acest avaet este dată hotărîre Domnéscă, după care se vede adaos pentru ceea-ce se urmà maĭ dinainte, va fi însă îngăduitóre cinstita Aghenţie, până când se va orînduì Domnia într'acéstă ţĕră, şi atunci se va corespondarisì cu Domnia nouă pentru acéstă madeà. — 1818 Octomvrie 3.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 95.

(1) Dumné-lor boeriĭ pe noĭ ne-aŭ ales şi ne-aŭ rugat ceĭ maĭ jos iscăliţĭ să fim ocârmuitoriĭ ţĕriĭ, spre a putĕ curge trebile cu bună orînduélă, să nu se facă cel maĭ mic cusur între tóte. Iată dar printr'acéstă carte vĕ însciinţăm şi vĕ vestim, că de astăzĭ înainte până când se va arĕtà Domn stăpînitor, iscăliturile nóstre aveţĭ să le ascultaţĭ, să le păziţĭ şi ceea-ce vi se va scrie de către noĭ să urmaţĭ în tocmaĭ şi de primire să avem însciinţare. — 1818 Octomvrie 20.

Nectarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu, Grig. Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Acest pitac e adresat la toţĭ ispravniciĭ de judeţe, la Spătar, la Aga şi la tóte departamenturile.

Cod. LXXXVII, pag. 94 v.

(2) *Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ Ţĕreĭ-Românescĭ.*

Cinstiţĭ dumné-vóstră fraţilor veliţĭ boerĭ, fiind-că de la lipsirea Domnieĭ-Sale Ioan

www.dacoromanica.ro

Boeriĭ ocârmuitorĭ aĭ Ţĕreĭ-Românescĭ sunt, pe lângă Nectarie Metropolitul, (1) ceĭ următorĭ: Gr. Brâncoveanu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu şi Istrate Creţulescu. Eĭ scriŭ, tot la 22 Octomvrie 1818, şi departamenturilor prin Vel Logofĕtul de Ţéra-de-Sus, ca şi acesta să urmeze regulat cu judecăţile. Marele Hatman al Divanuluĭ este însciinţat despre acésta, ca să îngrijéscă «a se împlinì datoriile zapcilécurilor Hătmănieĭ asupra pricinelor de judecăţĭ în tocmaĭ după aceeaşĭ orînduélă ce se urmà până în ḑiua lipseĭ Domnuluĭ de aicĭ».

O altă dispositiune luată de noua administraţiune fu prohibiţiunea dată, la 1 Noemvrie 1818, de import de vinurĭ şi rachiurĭ streine. Boeriĭ ocârmuitorĭ întemeiéză prohibiţiunea pe necesitatea de a protege cultura viilor din ţéră, carĭ aŭ ajuns a fi părăsite din causa concurenţeĭ streine, ceea-ce aduce şi pagubă ţĕriĭ prin scăderea dăriĭ vinăriciuluĭ. (2)

Vodă Caragea şi până acum aŭ conţenit din întîmplare căutarea pricinelor de judecăţĭ la Divanul dumné-vóstră şi pe tóte ḑilele se ivesc jălbĭ pentru feluri de pricinĭ, ce urméză a se căutà şi a se cercetà de judecătoriile pămîntuluĭ; de aceea dar, ca nicĭ ipotesiariĭ să nu pérḑă aicĭ câţĭ sunt de afară, făcênd grele cheltuelĭ cu prelungirea vremiĭ, nicĭ ceĭ de aicĭ să nu steà zălogiţĭ şi răbdătorĭ de dreptul lor, din pricina amorţiriĭ judecătoriilor, când maĭ vîrtos şi datorie avem de a îngrijì pentru a obştei bună petrecere şi pentru cea în parte îndestulare a fieş-căruia de dreptul sĕŭ, poftim pe dumné-vóstră, ca să înceepeţĭ fără de altă zăbavă a vĕ adunà la locul cel orînduit şi a căutà pricinile de judecăţĭ ale norodului şi împlinind întru acésta datoria dumné-vóstră întocmaĭ, după mijlocul şi orînduéla ce se urmà şi până la lipsirea Domnuluĭ de aicĭ, de care poftim şi pe dumné-ta Vel Logofete de Ţéra-de-Sus, ca şi pe la departamenturĭ să se facă pitace din partea Logofeţieĭ, ca să caute pricinile de judecăţĭ ale norodului, ce se orînduésc la acele departamenturĭ, fără de contenire. — 1818 Octomvrie 22.

Nictarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Cod. LXXXVII, fila 101 v.

(1) In multe pitace în locul Metropolituluĭ Nectarie semnéză Iosif Argeşiul.

(2) *Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕriĭ-Românescĭ.*

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicĭ ot sud . . . . . Vĕ facem în scire că, pentru vinurile i rachiurile din ţéra Turcéscă, cum şi holerca din ţéra Leşască, prin hrisóve domnescĭ sunt oprite a nu venì aicĭ în ţéră nicĭ de cum, iar cel ce va îndrăzni să aducă, să se ieà controbont, dar fiind-că păzitoriĭ de pe la marginĭ i căpitaniĭ şi ceĭ orînduiţĭ cu slujba Căminărituluĭ, cu feluri de mijlóce, pentru interes al lor, slobod vinurile şi rachiurile de vin în ţéră necontenit, din care pricină se batalisesc vinurile şi rachiurile ţĕriĭ şi după vremea scumpeteĭ tuturor lucrurilor şi a muncitorilor aŭ ajuns a-şĭ părăsì ómeniĭ viile, încă alţiĭ le-aŭ şi părăsit şi din vreme în vreme şi viile şi alişverişul acesta merge spre cădere, ci fiind-că

www.dacoromanica.ro

Tot odată în 7 Noemvrie 1818, boerii ocârmuitorĭ ordonă fraţilor boerĭ din Divanul Craioveĭ, să nu fie îngăduiţĭ taxildariĭ şi slujbaşiĭ vinăriciuluĭ din Oltenia de a comite abusurĭ. (1)

diutr'acésta este mare simţitóre pagubă la plata viuăriciuluĭ, şi acestea neputêndu-le suferì, iată vĕ poruncim, să daţi uizam cu tot felul de străşuicie păzitorilor de margiuĭ, ca să uu lase uicĭ cum a veuì viuurĭ şi rachiurĭ streine îu pămîntul ţĕriĭ, uicĭ cu cărţile Cămiuaruluĭ, uicĭ cu alte cărţĭ îu parte, măcar ale cuĭ va fi, ca să se pótă cheltuì cel pămiutesc; de altă parte să cercetaţĭ cu amăruntul îu tot judeţul şi uude veţĭ găsì viuurĭ saŭ rachiurĭ streine să le popriţĭ şi îu grabă să îusciiuţaţĭ al cuĭ este şi priu al cuĭ mijloc de slobozeuie l-aŭ trecut? ca să luaţĭ de la uoĭ poruucă cum să urmaţĭ. -- 1818 Noemvrie 1.

Asemeuea pitac s'a făcut şi către dumué-luĭ Vel Spătarul, ca să scrie la căpitauiĭ margiuilor a face paza acésta cu tótă străşuicia.

Cod. LXXXVII, fila 102.

(1) *Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕriĭ-Românescĭ.*

Ciustiţiĭ dumué-vóstă fraţĭ boerĭ divauiţĭ ot Craiova săuătate. S'a primit cartea dumué-vóstră, ce aţĭ trimis de la trecutul Octomvrie 31, réspuus la cartea uóstră peutru a uu fi îngaduiţĭ taxildariĭ i slujbaşiĭ de viuăriciŭ aĭ acelor ciucĭ judeţe să ieà uaĭ mult decât 5 bauĭ de vadră, după pouturile Domuescĭ ce li s'aŭ dat la mâuĭ şi s'aŭ vĕḑut cele cupriuḑĕtóre, că capzimauul acestuĭ huzmet a arĕtat acì la ciustitul Divau ciucĭ cărţĭ ale dumué-luĭ Posteluiculuĭ Mavrocordat către boeriĭ Ispravuicĭ aĭ judeţelor, ca să aibă voie taxildariĭ a face îucărcătură la ḑece douĕ, după care cărţĭ s'aŭ şi dat acéstă voie, să se împliuéscă şi că pâuă acum la cele maĭ multe locurĭ s'a isprăvit şi măsuratul şi luatul bauilor, rĕspuudem dumué-vóstră că încă de la 6 ale trecutuluĭ Octomvrie, după fugirea Domuuluĭ, s'a poruucit dumué-lor Ispravuicilor judeţelor, precum şi dumué-vóstră s'a îusciiuţat că peste cupriuderea pouturilor Domuescĭ ce li s'aŭ dat taxildarilor la mâuĭ, să uu-ĭ îngăduéscă a luà uaĭ mult cu uicĭ uu fel de priciuuire, că la orĭ-ce catahrisis se va face, duuué-lor se vor îudatorà la plată, care poruucĭ prin dumué-vóstră s'aŭ trimis şi asemeuea s'a maĭ poruucit dumué-lor şi priu al doilea cărţĭ, ce s'aŭ trimis îu urmă, iar după cupriuderea celor scrise îu cartea dumué-vóstră ce ue trimiteţĭ, se îuţelege că u'aŭ urmat dumué-lor Ispravuiciĭ celor de maĭ uaiute poruucite de la 6 Octomvrie, ci împotrivă aŭ dat voie taxildarilor şi slujbaşilor, de aŭ luat viuăriciul cu îucărcătură de la locuitorĭ, lucru cu totul supĕrător şi uesuferit; de aceea scriem dumué-vóstră, ca pe taxildariĭ i slujbaşiĭ, ce vor fi apucat de aŭ împliuit viuăriciul cu îucărcătură şi se vor fi aflâud şi pâuă acum acolo, să-ĭ puueţĭ a îutórce acea îucărcătură uedréptă îuapoĭ locuitorilor, spre a rĕmâué plata viuăriciuluĭ câte ciucĭ bauĭ de vadră după pouturi, iar uude uu se va fi aflâud taxildarul şi slujbaşiĭ şi vor fi lipsiud, să puueţĭ dumué-vóstră a îutórce pe la locuitorĭ ceea-ce se va fi luat maĭ mult de îusuşĭ Ispravuiciĭ, ca pe uisce îu potrivă următorĭ poruucilor ce li s'aŭ trimis, cum şi celor ce uu vor fi apucat pâuă acum a plătì, maĭ multă supĕrare îu plata viuăriciuluĭ să uu li se facă, decât uumaĭ câte 5 bauĭ de la vadră, drepţĭ i pârpâr după pouturĭ, fără decât de puţiuă îucărcătură, şi cărţile acelea ale dumué-luĭ Vel Posteluiculuĭ, ca uisce uetrebuiuciósе,

www.dacoromanica.ro

O ultimă dispoziţiune a guvernuluĭ «*boerilor otcârmuitorĭ*» fu de a scrie Vorn. Obştirilor de a presentà sémă de starea Cutieĭ milelor şi listă de săraciĭ, carĭ primesc lefĭ de acolo şi carĭ se jăluesc, că nicĭ n'aŭ primit ajutórele hotărîte. (1)

Cu numaĭ o ḑi înainte de intrarea Caimacamilor la serviciŭ, Consulul rusesc împinge pe boeriĭ otcârmuitorĭ să ieà unele dispoziţiunĭ de asigurare a banilor ce *generalul Varlam* pretindeà că are a primì de la uniĭ tovaroşĭ ce aŭ avut el la ţinerea poştelor sub Muscalĭ.

Varlam nu încetéză, cu ajutorul Muscalilor, a exaurì în Visteria ţĕrĭĭ! De astă-dată Boeriĭ refusă să deà o soluţiune, reservând-o Domnuluĭ celuĭ noŭ şi până atunci eĭ se mărginesc a cere de la datornicii

---

luându-se de la mânile lor, să ni se trimiţă în plic, şi de urmare să avem însciinţare. — 1818 Noemvrie 7.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 103.

(1) *Noĭ boerĭĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕrĭĭ-Românescĭ.*

Cinstite dumné-ta frate vel Vornice al obştirilor, te însciinţăm, că pe tóte ḑilele necontenit ne vin multe jălbĭ de la săracele vĕduve ce aŭ lefĭ de la Cutia milostenieĭ, plângêndu-se că nu li se daŭ lefile cele orînduite, ḑicênd unele, că de câte patrucincĭ lunĭ, altele de câte 6—7 lunĭ nu li s'aŭ dat, din care pricină se află lipsite de ajutorul hraneĭ vieţiĭ lor; mirare avem de acésta, în vreme ce scim, că Cutieĭ milosteniilor i s'aŭ făcut iraturĭ îndestule şi încă, ca să se cureţe de datoriile vechĭ şi ca să nu lipséscă lefile săracilor pe acest an, nicĭ să se vîndă iratul făr' de vreme cu scăḑĕmînt, s'a dat voie de s'a şi împrumutat Cutia milostenieĭ; ci că să scim în ce stare se află Cutia, şi să chibzuim ca să nu lipséscă lefile săracilor celor vredniciĭ de milă, maĭ vîrtos că şi socotéla Cutieĭ este de multă vreme neîncheiată, şi strigarea săracilor celor ce aŭ să ieà lefĭ silindu-ne a da un carar de îndreptare, scriem dumi-tale, ca să facĭ tótă socotéla Cutieĭ milostenieĭ, de când s'a încheiat socotéla, unde să arĕţĭ tot iratul cel vechiŭ i cel noŭ i din altele madele, din orĭ-ce anume câţĭ banĭ aŭ intrat de s'a făcut irat al Cutieĭ milostenieĭ şi ce rĕmăşiţă maĭ are Cutia a luà pe acest următor an? osebit să arĕţĭ şi tóte lefile ce aŭ fost de a se da până la încheerea socoteliĭ şi de atunci câte aŭ maĭ prostisit cu pitace Domnescĭ, i suma fieş-căruia, să arĕţĭ iarăşĭ anume ceĭ ce aŭ să maĭ ieà în urmă, pe care şi pe câte lunĭ nu li s'aŭ dat? care aceste să ni se arĕte cu bună desluşire şi cu înţelegere; să ni se facă şi o fóe osebită de toţĭ ceĭ ce se află la lefĭ, cu suma banilor ce aŭ să ieà şi să ni se aducă făr' de zăbavă, spre a pune în orînduélă pentru ceĭ ce aŭ să ieà lefĭ, căcĭ nu putem suferì supĕrările ce pe tóte ḑilele apururea ne fac ceĭ ce aŭ să ieà lefĭ. — 1818 Noemvrie 7.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Cod. LXXXVII, fila 103 v.

www.dacoromanica.ro

luĭ Varlam chezăşia, că vor fi aicĭ la regularea afacerĭĭ de către Domnitor. (1)

Până la 12 Noemvrie 1818 dăinuì noua formă de administraţiune a boerilor ocârmuitorĭ, când apoĭ administraţiunea trecù în mânile Căimăcămieĭ orînduite de noul Domn.

Domnilor Colegĭ,

Apropiind de ultima cólă ce, după regulament, póte a maĭ fi utilisată de memoriul de faţă, din marea mulţime de documente inedite, ce nu le am putut înşirà în memoriŭ şi carĭ se vor puté urmărì în Tom. X litera B, al publicaţiunĭĭ mele din Istoria Românilor, maĭ daŭ ca *addenda* o mică notiţă, rĕmasă neintercalată la locul cuvenit, despre Dómna Elena Caragea şi despre creaţiunea unuĭ apanaj al eĭ în 1815.

Noĭ boerĭĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕrĭĭ-Românescĭ.

Dumné-vóstră Ispravnicilor aĭ poştiilor, fiind-că Excelenţia sa Gheneral Varlaam a făcut arĕtare în scris către Excelenţia sa Gheneral Consul al Rusieĭ, cum că are a luà o sumă de banĭ de la un Panaghi ot Vàlcea i Ioan Trandafir, cusur din sferturile vămiĭ lĕt 1817, care, fiind că aŭ parte în tovărăşia poştelor, cere a i se ferportarisì partea lor de banĭ ce aŭ a luà dintr'acéstă tovărăşie, ci fiind-că pentru acéstă pricină vĕḑum anaforaua streinelor pricinĭ, lĕt 1816 Noemvrie 28, prin care îndatorézà pe pîrîţiĭ a plătì Excelenţeĭ Sale Gheneralului Varlaam baniĭ ce-ĭ cere de la dînşiĭ, de aceea poruncim dumné-vóstră, ca să popriţĭ baniĭ ce vor fi avênd pîrîţiĭ a luà din tovărăşia poştelor, până când se va da săvîrşirea pricinĭĭ prin hotărîre Domnéscă şi atuncĭ se va da cuĭ se vor cuvenì. — 1818 Noemvrie 11.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Cod. LXXXVII, fila 104 v.

Noĭ boerĭĭ otcârmuitorĭ aĭ Ţĕrĭĭ-Românescĭ.

Cinstite dumné-ta Vel Hatmane al Divanuluĭ, fiind-că Excelenţia Sa Gheneral Constantin Varlaam a făcut arĕtare în scris către cinstitul Gheneral Consulat al Rosieĭ, cum că în lĕt 1811, avênd cumpĕrate vămile din tótă ţéra, doĭ dintre cumpĕrătorĭ ce aŭ luat de la Excelenţia Sa vămile pe judeţe. ĭ-aŭ rĕmas datorĭ din sferturĭ, însă un Panaghi ot Vâlcea, cumpĕrătorul judeţuluĭ Olt, talerĭ 6.873 banĭ 71 şi un Ioniţă Trandafil, cumpĕrătorul vămiĭ Ploescilor, talerĭ 673 banĭ 90, pentru care s'aŭ şi judecat cu pîrîţiĭ în let 1816, la Departamentul streinelor pricinĭ, şi şĭ-aŭ aflat dreptatea prin anaforaua ce s'a făcut; ci fiind-că acéstă pricină, are a se hotărî de Domnie, scriem dumi-tale ca, aducênd pe pîrîţi, să-ĭ îndatorezĭ ca să-şĭ deà chezaşĭ siguri ca, orĭ-când vor fi ceruţĭ, să se afle aicĭ, ca să steà faţă la judecată.— 1818 Noemvrie 11.

Iosif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu.

Cod. LXXXVII, fila 104 v.

www.dacoromanica.ro

Dómna Elena I. Caragea erà o femee demnă do soţul eĭ: económă şi rîvnitóre de avere. In favórea casseteĭ eĭ particulare, Caragea dă ca irat al eĭ: taxa la exportul de vite şi o dare specială de export la porcĭ, câte 2 talerĭ de rîmător, afară de vama cea orînduită după ponturĭ şi catalogul vămilor, şi afară de câte 8 parale, preste Olt, de un rîmător ale Caimacamuluĭ de Craiova şi câte 4 parale ale Ispravnicilor respectivĭ. (1) Preste acest irat de 2 talerĭ de porc, Caragea, în

(1) Écă actul relativ:

Treĭ cărţĭ la sud Mehedinţĭ pentru iratul Mărieĭ-Sale Dómneĭ, de la vitele marĭ.

Zemli Vlahscoie. Fiind-că unele din iraturile Luminateĭ Dómneĭ, cele ce s'aŭ aflat şi pentru obştescul folos ridicat încă din anul trecut, am întocmit în locul acelora irat, ca de la fieş-care rîmător ce va eşi din ţéră preste hotar să deà câte talerĭ 2 de un rîmător, afară din vama cea orînduită după ponturĭ i catalogul vămilor, carĭ aŭ să o deà, iar preste acestea numaĭ în judeţele ot preste Olt ce vor scóte rîmătorĭ prin schelele judeţelor să deà şi câte parale opt de un rîmător ale Căimăcămieĭ şi câte patru parale ale Ispravnicilor, care acea orînduélă are a se păzi întocmaĭ, dar nefiind cu îndestulare iratul acesta, în locul iratuluĭ ce lipsesce, am maĭ adăogat şi alt irat, adecă să ieà şi de la vitele marĭ tinere de hrană ce se va da voie a eşi din ţéră numaĭ în judeţele ot preste Olt şi numaĭ în ţéra Turcéscă peste hotar, însă de un cal po talerĭ patru, de un bivol po talerĭ treĭ i de un boŭ iarăşi po talerĭ treĭ, şi de o vacă po talerĭ doĭ, carĭ aceştĭ banĭ să aibă a-ĭ rĕspunde neguţătoriĭ ceĭ ce vor trece vitele, afară din vama cea orînduită, precum ponturile şi catalógele vămilor cuprind i afară din avaetul Căimăcămieĭ care l-am orînduit Domnia-Mea, să fie po parale 60 de la tótă felurimea acestor vite marĭ ce se arată; aşijderea să aibă a luà şi parale 10 de tótă vita mare, şi pentru cel orînduit de aicĭ şi încărcat cu acéstă trébă, iar cu maĭ mult să nu se supere; drept aceea s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele luĭ... ce s'a orinduit la schele...ot sud... ca să aibă volnicie cu acéstă carte a Domnieĭ-Mele a strînge şi a luà acest venit, după cum maĭ sus se cuprinde, pentru care poruncim Domnia-Mea şi dumi-tale, cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele Caimacamule al Craioveĭ, i dumné-vóstră Ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să-ĭ daţĭ ajutorul cel cuviincios orînduituluĭ acestuia spre a puté strînge şi a luà acest irat, că de se va întîmplà vre-un cheder din pricina neajutoruluĭ dumné-vóstră, aveţĭ a rĕspunde. Poruncim Domnia-Mea şi vouĕ Căpitanilor de margine ca, fără teşcheréua numituluĭ de maĭ sus, să nu vĕ îndrăsneţĭ a lăsà măcar o vită să trécă în acea parte, ca să nu se păgubéscă huzmetul, iar cel ce va urmà în potrivă se va supune a implini şĭ a plătì de la însuşĭ tot avaetul, precum maĭ sus se arată. I saam receh gpd.—1815 Martie 8.

Cod. LXXV, fila 118 v.

1816, April 1. S'aŭ dat cărţĭ cumpĕrătoruluĭ huzmetului Măriei-Sale Dómneĭ, la eşirea vitelor din ţéră.

Cladova
Vatoţĭ
Negotinu } O carte la Mehedinţĭ pentru vite marĭ.

www.dacoromanica.ro

Martie 1815, mai adaogă o taxă de export de vite din Oltenia în Turcia şi anume de câte patru talerî de cal, 3 talerî de bivol şi de un boŭ şi de câte 2 talerî de o vacă, preste vama cea orînduită şi afară de avaetul Caimacamuluî (câte 60 parale de tot felul de vită mare) şi afară de câte 10 parale de fie-ce vită, percepute spre remunerarea perceptoruluî.

Bîiza-Palanga, Calafatul, Ciupercenii } O carte la Mehedinţi pentru vite marî.

Lomu, Rahova, Arceru-Palanca } O carte la sud Dolj asemenea.

Celeiul, Izlaz } Romanaţi o carte asemenea.

Opt cărţi pentru trecĕtórea rîmătorilor la ţéra Nemţéscă către Vătaşii de plaiŭ
Ruşava, plaiul Munteluî sud Mehedinţi.
Vîlcanul i trecerea Novacilor, Gorj.
Cozia i trecerea la Orez, Vîlcea.
Câneni i trecerea la Aref, Argeş.
Dragoslavele, plaiul Dîmboviţeî sud Muscel.
Câmpina, plaiul Prahoveî sud Prahova.
Schela Vălenî ce intră în vama Buzĕŭ-Teléjenu sud. Saac.
12 cărţi către Căpitaniî de margine la Dunăre, tot pentru rîmătorî.
1 Slam-Rîmnic.
1 Buzĕŭ.
1 Ialomiţa.
1 Ilfov.
1 Vlaşca.
2 Teleorman.
1 Olt.
1 Romanaţi.
1 Dolj.
1 Mehedinţi.

Cod. LXXV, fila 155.

www.dacoromanica.ro